

VIOLENȚA față de femei în familie

în Republica Moldova

VIOLENȚA față de femei în familie în Republica Moldova

2011

„Violența față de femei în familie în Republica Moldova”

Ediția 1, 2011

Lucrarea a fost elaborată cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, a Entității Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor, a Fondului ONU pentru Populație și a Ambasadei Suediei în Moldova, și publicată în cadrul proiectului comun ONU „Consolidarea Sistemului Statistic Național”.

Reproducerea totală sau parțială a fragmentelor din această publicație este autorizată doar cu condiția indicării clare și exacte a sursei.

Opiniile prezentate în această lucrare aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale agențiilor Organizației Națiunilor Unite.

Această lucrare este disponibilă în limbile română și engleză și poate fi accesată la adresele: www.undp.md și www.statistica.md

*Empowered lives.
Resilient nations.*

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare lucrează cu oamenii la toate nivelurile societății pentru a sprijini crearea unor țări rezistente la crize și pentru a ghida și susține o dezvoltare, care contribuie la îmbunătățirea vieții fiecărui om. Prezenți în 177 de țări și teritorii, noi oferim o perspectivă globală și soluții locale pentru abilitarea oamenilor și pentru crearea unor țări rezistente.
Vizitați: www.undp.org și www.undp.md.

Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) este o organizație ONU, care promovează egalitatea de gen și abilitarea femeilor. Lider mondial pentru femei și fete, UN Women a fost instituită pentru a intensifica progresul în favoarea ameliorării situației femeilor și satisfacerea necesităților lor la nivel mondial.

Fondul ONU pentru Populație este o agenție internațională de dezvoltare care promovează dreptul fiecărui om - femeie, bărbat, copil - la o viață sănătoasă și cu șanse egale în societate. Fondul ONU pentru Populație ajută țările în care activează să folosească informațiile despre populație pentru a elabora politici și programe de reducere a sărăciei și de creare a condițiilor pentru ca fiecare sarcină să fie dorită, fiecare naștere să fie sigură, fiecare tânăr să fie protejat de HIV/SIDA și fiecare fată și femeie să fie tratată cu respect și să trăiască o viață demnă.

Tehnoredactare: Antonina Sârbu

Copertă, design și imagini: Ion Axenti

„Violența împotriva femeilor în familie în Republica Moldova”, Chișinău, 2011 –

Tipar: „Nova Imprim” SRL

ISBN

CZU

MULȚUMIRI

Prezentul studiu este realizat în cadrul proiectului comun ONU "Consolidarea sistemului statistic național", de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, în parteneriat cu PNUD, UN Women și UNFPA și cu sprijinul financiar al Ambasadei Suediei în Republica Moldova. Proiectul contribuie la consolidarea sistemului statistic național prin îmbunătățirea colectării, diseminării și utilizării informației statistice în corespundere cu necesitățile naționale și racordarea statisticii oficiale la standardele internaționale.

Mulțumim pe această cale echipei Biroului Național de Statistică reprezentată de Lucia Spoială, Vitalie Valcov, Ala Negruța, Svetlana Furtuna, Irina Grecu, Silvia Nelipovschi, Lilian Galer, și experților, Tatiana Sikoska (consultant internațional, Macedonia), Valentina Bodrug-Lungu și Natalia Vladicescu (consultanți naționali) pentru abordarea conceptuală și analitică a problematicei studiate și pentru desfășurarea cercetărilor cantitativă (cercetare statistică) și calitativă (interviuri de grup și în profunzime).

De asemenea, aducem sincere mulțumiri colaboratorilor partenerilor de dezvoltare, Lovita Ramguttee, Bo-

ris Gîlcă, Ulziisuren Jamsran, Aureliei Spătaru, Oxanei Lipcanu și Galinei Corgoja pentru participarea activă la toate etapele de realizare a studiului prin numeroase comentarii relevante, ghidarea procesului de elaborare a acestui raport și asistența acordată.

Mulțumim, de asemenea, tuturor femeilor, participante la sondajul statistic, și participanților la interviurile de grup – autorități specializate ale administrației publice locale la nivel de raion și comunitate, femei și bărbați din publicul larg, femei-victime ale violenței în familie și bărbați cu experiență de agresiune, jurnaliști – dar și participanților la interviurile în profunzime, și anume reprezentanților instituțiilor abilitate în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, în poziții decizionale și conducătorii structurilor prestatoare de servicii: Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației, Procuraturii Generale, instanțelor judecătorești, Centrului de medicină legală, Centrului de Drept Căușeni, Dispensarului Republican de Narcologie, Centrului de asistență a victimelor din Căușeni, ale căror contribuții se regăsește în recomandările formulate în prezentul studiu.

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	9
SUMAR EXECUTIV	10
CAPITOLUL 1. INTRODUCERE	12
1.1. Conținutul și obiectivele studiului	12
1.2. Metodologia studiului cantitativ	12
1.2.1. Definierea indicatorilor de bază	13
1.2.2. Chestionarul cercetării	14
1.2.3. Cadrul de eșantionare	14
1.2.4. Colectarea datelor	15
1.3. Cercetarea calitativă	15
1.3.1. Interviuurile de grup/focus group	15
1.3.2. Interviuurile în profunzime	17
CAPITOLUL 2. VIOLENȚA ÎN FAMILIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA – CONTEXT LEGAL, INSTITUȚIONAL ȘI DE POLITICI	18
2.1. Cadrul legal și de politici	18
2.2. Cadrul instituțional	19
2.3. Informație disponibilă cu privire la violența în familie	20
CAPITOLUL 3. PREVALENȚA, FACTORII ȘI CONSECINȚELE VIOLENȚEI FAȚĂ DE FEMEI ÎN FAMILIE (studiul cantitativ)	22
3.1. Violența față de femei în familie din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în decursul ultimelor 12 luni	22
3.2. Prevalența violenței din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după forme specifice și frecvență	25
3.2.1. Prevalența violenței psihologice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni	25
3.2.2. Prevalența violenței psihologice orientate spre izolarea socială a femeii pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni	28
3.2.3. Prevalența violenței economice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni	31
3.2.4. Prevalența violenței fizice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni	33
3.2.5. Prevalența violenței sexuale pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni	37
3.3. Consecințele violenței din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent asupra sănătății femeii	41
3.4. Caracteristicile soțului/partenerului și indicatorii statutului femeii	43

3.5. Prevalența violenței fizice și sexuale față de femei din partea altor persoane decât soțul/partenerul (non-partener) _____	44
3.5.1. Prevalența violenței fizice și sexuale comise de alte persoane _____	44
3.5.2. Frecvența violenței fizice față de femeie din partea altor persoane decât soțul/partenerul _____	46
3.5.3. Distribuția femeilor-victime ale violenței din partea altor persoane decât soțul/partenerul după caracteristicile agresorului _____	46
3.6. Raportarea cazurilor de violență comise de soț/partener și alte persoane _____	47
3.6.1. Raportarea cazurilor de violență comise de soț/partener _____	48
3.6.2. Raportarea cazurilor de violență comise de alte persoane (non-parteneri) _____	49
3.6.3. Cui raportează femeile-victime cazurile de violență comise de soți/parteneri și alte persoane? _____	50
3.6.4. Cui ar raporta cazul de survenire a acțiunilor de violență din partea soțului/partenerului sau a altor persoane? _____	52
3.6.5. Motivele neraportării cazurilor de violență _____	53
3.7. Atitudini și cunoștințe despre violența în familie _____	54
3.7.1. Cunoștințe și nivelul de satisfacere privind sistemul legal și instituțional în domeniul violenței în familie _____	54
3.7.2. Atitudinile femeilor cu privire la rolurile de gen și stereotipurile bazate pe gen _____	60
CAPITOLUL 4. CUNOȘTINȚELE ȘI ATITUDINILE CU PRIVIRE LA VIOLENȚA ÎN FAMILIE (rezultatele interviurilor de grup/focus group-uri) _____	67
4.1. Autoritățile specializate ale administrației publice locale la nivel de raion și comunitate _____	67
4.2. Femei și bărbați din publicul larg _____	69
4.3. Victimele violenței în familie _____	70
4.4. Agresorii familiari _____	72
4.5. Jurnaliștii _____	73
4.6. Lacune și necesități pentru a îmbunătăți sistemul național de prevenire și combatere a violenței în familie (interviuri în profunzime și de grup/focus-group-uri) _____	75
CAPITOLUL 5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI _____	79
5.1. Principalele constatări și concluzii ale studiului _____	79
5.2. Recomandările de bază ale studiului _____	86
BIBLIOGRAFIE _____	89
ANEXA 1. Chestionarul cercetării statistice „Violența față de femei în familie” _____	91
ANEXA 2. Metodologia de extragere a eșantionului cercetării cantitative “Violența față de femei în familie” _____	113
ANEXA 3. Tabele cu date statistice _____	120

LISTA FIGURILOR

- Figura 1.** Rata totală de prevalență a violenței (psihologică, fizică sau sexuală) din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, de la vârsta de 15 ani, % _____ 23
- Figura 2.** Rata totală de prevalență a violenței cumulative (psihologică, fizică și sexuală) din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, de la vârsta de 15 ani, % _____ 24
- Figura 3.** Rata totală de prevalență a violenței (psihologică, fizică sau sexuală) din partea soțului/partenerului în ultimele 12 luni, % _____ 24
- Figura 4.** Prevalența violenței psihologice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____ 26
- Figura 5.** Prevalența violenței psihologice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de studii și statutul ocupațional al femeii, % _____ 26
- Figura 6.** Ponderea femeilor care s-au confruntat cu diferite forme de violență psihologică din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, % _____ 27
- Figura 7.** Prevalența violenței psihologice orientate spre izolarea socială pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____ 28
- Figura 8.** Prevalența violenței psihologice orientate spre izolarea socială pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, % _____ 29
- Figura 9.** Prevalența violenței orientate spre izolarea socială a femeii din partea soțului/partenerului după forme specifice, pe mediul de reședință al femeii, % _____ 30
- Figura 10.** Prevalența violenței economice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta, nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, % _____ 32
- Figura 11.** Prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____ 33
- Figura 12.** Prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, % _____ 34
- Figura 13.** Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței, % _____ 36
- Figura 14.** Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după gradul de severitate a violenței, % _____ 36

Figura 15. Prevalența violenței sexuale din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____	38
Figura 16. Prevalența violenței sexuale din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, % _____	38
Figura 17. Distribuția femeilor-victime ale violenței sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței, % _____	40
Figura 18. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale după tipul consecințelor asupra sănătății femeii, % _____	42
Figura 19. Percepțiile femeilor-victime privind efectului acțiunilor violente din partea soțului/partenerului asupra sănătății lor, % _____	42
Figura 20. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale pe parcursul vieții, începînd cu vârsta de 15 ani, după caracteristicile soțului/partenerului, % _____	44
Figura 21. Rata de prevalență a violenței fizice față de femei din partea altor persoane pe parcursul vieții, începînd cu vârsta de 15 ani, după principalele caracteristici ale femeii, % _____	45
Figura 22. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea altor persoane, pe parcursul vieții după categoria agresorului, % _____	47
Figura 23. Rata de raportare a cazurilor de violență fizică din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____	48
Figura 24. Rata de raportare a cazurilor de violență sexuală din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____	49
Figura 25. Rata de raportare a cazurilor de violență fizică din partea altor persoane pe parcursul vieții, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, % _____	50
Figura 26. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului după persoana căreia i-au fost raportate cazurile de violență, % _____	51
Figura 27. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea altor persoane decît soțul/partenerul, după persoana căreia i-au fost raportate cazurile de violență, % _____	51
Figura 28. Ponderea femeilor care, în caz de survenire a acțiunilor de violență din partea unor persoane, s-ar adresa după ajutor, pe categorii de persoane/instanțe la care ar apela, % _____	52
Figura 29. Ponderea femeilor după motivul neraportării în caz de survenire a violenței, % _____	53
Figura 30. Ponderea femeilor care cunosc despre existența Legii privind prevenirea și combaterea violenței în familie, după caracteristicile femeilor, % _____	55

- Figura 31.** Ponderea femeilor care cunosc că violența în familie este o infracțiune, după caracteristicile femeilor, % _____ 56
- Figura 32.** Distribuția femeilor după opinia acestora în ceea ce privește caracterul adecvat și eficiența Legii nr. 45 în a asigura protecția necesară victimelor violenței și, respectiv, a aplica pedepse pentru infractori, % __ 57
- Figura 33.** Ponderea femeilor care au declarat că știu despre existența liniei de încredere pentru femei 080088008, după caracteristicile femeilor, % _____ 58
- Figura 34.** Distribuția femeilor care sunt de acord cu faptul că femeia trebuie întotdeauna să se supună opiniei soțului/partenerului chiar dacă ea nu împărtășește aceeași opinie, după caracteristicile femeilor, % _____ 60
- Figura 35.** Distribuția femeilor care sunt de acord cu faptul că femeia nu trebuie să contrazică soțul în prezența altor persoane, după caracteristicile femeilor, % _____ 61
- Figura 36.** Distribuția femeilor care sunt de acord cu faptul că femeia trebuie să ceară permisiunea bărbatului de a merge în vizită la rude, prieteni, după caracteristicile femeilor, % _____ 62
- Figura 37.** Distribuția femeilor care de acord cu faptul că femeia trebuie să întrețină relații sexuale cu soțul chiar dacă nu dorește, după caracteristicile femeilor, % _____ 63
- Figura 38.** Ponderea femeilor care nu susțin aplicarea acțiunilor fizice abuzive în caz dacă femeia refuză să întrețină relații sexuale cu soțul/partenerul, după caracteristicile femeilor, % _____ 64
- Figura 39.** Distribuția femeilor care și-au exprimat opinia privind aplicarea acțiunilor fizice abuzive de către soț/partener în caz dacă femeia este suspectată de infidelitate, după caracteristicile femeilor, % __ 65
- Figura 40.** Distribuția femeilor care și-au exprimat opinia privind aplicarea acțiunilor fizice abuzive de către soț/partener în caz dacă femeia este descoperită ca fiind infidelă, după caracteristicile femeilor, % _____ 65

LISTA ABREVIERILOR

APL	- Administrația publică locală la nivel de raion	MS	- Ministerul Sănătății
BNS	- Biroul Național de Statistică	ONG	- Organizație neguvernamentală
CEDAW	- Comitetul ONU privind eliminarea discriminării față de femei	OP	- Ordonanțe de protecție
CGEFB	- Comisia Guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați	PNUD	- Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
CNAM	- Casa Națională de Asigurări în Medicină	p.p.	- puncte procentuale
DPAEGPV	- Departamentul Politici pentru asigurarea egalității de gen și prevenirea violenței	SII	- Sistem Informațional Integrat
EMD	- Echipele multi-disciplinare	SDS	- Studiu Demografic și de Sănătate
HIV/SIDA	- Virusul imunodeficienței umane/ Sindromul imunodeficienței dobândite	SNR	- Sistemul Național de Referire
MAI	- Ministerul Afacerilor Interne	VF	- Violența în familie
MJ	- Ministerul Justiției	GF	- Grup Focus
MNR	- Mecanismul Național de Referire	UNECE	- Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite
MMPSF	- Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	UNFPA	- Fondul ONU pentru Populație
		UN Women	- Entitatea ONU pentru egalitate de gen și abilitarea femeilor
		UPE	- Unitate primară de eșantionare

SUMAR EXECUTIV

Progresul semnificativ obținut în ceea ce privește abordarea violenței în familie în Republica Moldova este un fapt real, dar mai există încă numeroase lacune legale, instituționale și de politici care persistă și care trebuie abordate. În acest context este foarte important să dispunem de date și evidențe cu privire la prevalența violenței față de femei, factorii care determină acest fenomen, precum și impactul violenței asupra sănătății și bunăstării femeii și a familiei în general.

Întru cunoașterea stuației în domeniul violenței față de femei, Biroul Național de Statistică în premieră, în anul 2010, a realizat studiul *Violența față de femei în familie*, care a presupus o abordare mai complexă prin combinarea rezultatelor cercetărilor cantitative și calitative.

Unul din obiectivele de bază ale studiului este cuantificarea indicatorilor privind ratele de prevalență a violenței pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, violență comisă de către soțul/partenerul curent sau cel mai recent sau de o altă persoană din familie. Datele studiului relevă faptul că violența față de femei este mai frecventă printre femeile din mediul rural, acest fenomen progresează odată cu vârsta femeii și este invers proporțional cu nivelul ei de studii. Femeile căsătorite sunt mai reticente în relatarea cazurilor de violență și, din aceste considerente, cele mai mari rate de prevalență a violenței față de femei sunt înregistrate în cazul femeilor divorțate/separate și a văduvelor.

Violența față de femei se manifestă în diverse forme. În cadrul studiului a fost colectată informație privind violența psihologică, economică, fizică și sexuală. Astfel, 60 la sută din femei au raportat cel puțin o formă de manifestare a violenței psihologice, fiecare a doua femeie a confirmat că a fost supusă unui control cu caracter de izolare socială din partea soțului, manifestat cel mai des prin insistența de a ști unde se află sau apariția furiei în momentul când femeia vorbește, în special, cu un alt bărbat.

Violența economică este mai puțin răspândită. Cele mai vulnerabile femei față de această formă de violență fi-

ind persoanele cu statut de salariate și șomerele. În cazul femeilor fără un loc de muncă, violența economică este determinată, cel mai probabil, de dependența economică de soți/parteneri, iar în cazul femeilor angajate în câmpul muncii probabilitatea survenirii cazurilor de violență economică ar putea fi influențată de o ambianță de factori precum diferența de venituri, statutul ocupațional al soților/partenerilor, statutul social ș.a.

Prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent pe parcursul vieții este raportată de circa 40 la sută din femei, iar 9 la sută au suferit și pe parcursul ultimelor 12 luni, ponderea cea mai mare revenind celor din mediul rural. Cele mai vulnerabile față de violența fizică pe parcursul vieții sunt femeile în vârstă de 45-59 ani. În ultimele 12 luni anterioare interviului au avut de suferit mai mult femeile în vârstă de 15-34 ani. Această constatare relevă faptul că violența fizică prevalează în primii ani de căsătorie/relație, mai probabil fiind influențată de provocările de ordin economic, apariția copiilor, schimbări în conduită, etc., dar și lipsa abilităților de a soluționa problemele apărute, abilități care, de fapt, vin odată cu timpul. De cele mai dese ori femeile sunt palmuite, bruscate și lovite. Dar nu sunt excluse și cazurile când femeile au fost bătute cu pumnii, sugrumate sau chiar amenințate cu arme din partea soților/partenerilor. O bună parte a actelor de violență fizică au fost săvârșite în mod repetat în cazul majorității victimelor. Datorită, în mare măsură, stereotipurilor de gen și atribuirii fiecărui gen a anumitor caracteristici, violența fizică nu doar este răspândită pe larg, dar în unele cazuri este acceptată și justificată din punct de vedere socio-cultural.

Violența sexuală este mai puțin frecventă, dar se atestă cazuri. Circa 19% din femei au declarat că au suferit în urma violenței sexuale cel puțin o dată pe parcursul vieții, iar 4% în ultimele 12 luni. Femeile divorțate sau separate au raportat, comparativ cu femeile căsătorite și văduvele, cele mai multe cazuri de abuz sexual din partea soțului/partenerului. Probabil aceasta este

o consecință a faptului că dinsele sunt mai deschise în raportarea incidentelor de abuz sexual din partea foștilor soți/parteneri. Cazurile de violență sexuală trebuie analizate cu precauție, dat fiind percepțiile subiective individuale privind noțiunea de violență sexuală.

Analogic cu constatările altor studii în domeniul violenței față de femei, consecințele acțiunilor de violență asupra sănătății fizice și mentale ale victimei sunt diverse. De cele mai dese ori femeile au raportat dureri și vînătăi, urmate de leziuni ale ochilor și luxații. Dar există cazuri și mai grave, fiind raportate și fracturări ale oaselor, leziuni ale organelor interne.

Fenomenul violenței și momentul declanșării violenței nu sunt corelate direct cu nivelul de studii al soților/partenerilor, starea civilă, activitatea ocupațională și alți indicatori, dat fiind că există o mulțime de factori externi cum ar fi problemele de ordin economic, sărăcia, alcoolismul ș.a, care pot influența persistența violenței în familie. Totuși, sunt situații cînd violența se declanșează atunci cînd există diferențieri între nivelul de studii al femeilor și bărbaților, statutul ocupațional sau marimea venitului acestora. Situația cînd femeia posedă un nivel mai înalt de studii, un loc de muncă mai avantajos sau un salariu mai mare este percepută de către bărbați ca o subminare a masculinității.

Violența din partea altor persoane decît soțul/partenerul este un fenomen mai puțin răspîndit. Din totalul femeilor intervievate circa 6% au raportat asemenea experiențe pe parcursul vieții și numai 1% în ultimele 12 luni. Dacă violența fizică comisă de soț/partener este raportată mai mult de către femeile din mediul rural, atunci violența non-partener este raportată preponderent de către femeile din mediul urban. Cele vulnerabile în acest caz sunt femeile în relații de concubinaj. Realitatea confirmă încă o dată faptul că familia continuă să fie un mecanism de control social care limitează survenirea violenței fizice din partea altor membri ai familiei. Femeile tinere mai des sunt victime ale violenței din partea non-partenerului, acestea fiind, de regulă, cazurile de soluționare a conflictelor apărute între copii și părinți.

Persoanele care cel mai des au fost în postura de agresor sunt bărbați, inclusiv tații și tații vitregi, dar nu sunt excluse cazurile cînd și femeile din familie (mama

sau soacra) manifestă acțiuni violente față de femei. Astfel, se confirmă modelul tradițional de familie cînd părinții, socrii mențin un rol disciplinar în societatea moldovenească și acest fapt rezultă într-un nivel mai mare de permisivitate socială și culturală în ceea ce privește utilizarea forței fizice pentru soluționarea conflictelor interpersonale în familie. În determinarea probabilității survenirii violenței din partea non-partenerului, una din cauze ar fi caracteristicile individuale ale familiei bazate pe obișnuința de aplicare a abuzului fizic, cît și aderența la norme ce acceptă un astfel de comportament.

De cele mai dese ori victimele violenței relatează despre comportamentul violent al soțului/partenerului sau non-partenerului părinților și membrilor familiei, urmate de rudele apropiate și mai apoi femeile se adresează organelor de poliție și lucrătorului medical. Contactarea organelor de poliție și a serviciilor de asistență medicală de cele mai dese ori are loc în cazul cînd femeia a suferit în urma acțiunilor severe de violență fizică. Circa jumătate dintre femei au menționat că nu au raportat cazurile de violență, deoarece consideră că sunt capabile să facă față problemelor de sine stătător sau din cauza rușinii. Astfel, stigmatizarea socială, convingerile precum că dacă femeia este victimă a violenței înseamnă că a făcut ceva pentru a merita o astfel de abordare a situației, la fel și faptul că violența în familie este considerată o problemă mai mult privată decît una publică – toate acestea au un impact semnificativ asupra deciziei femeii de a raporta sau nu cazurile de violență în familie.

Acceptarea violenței din punct de vedere socio-cultural ca și rezultat al stereotipurilor și convingerilor populației rezultă în nesancționarea cazurilor. Această realitate/situație este confirmată atît de opiniile și de cunoștințele femeilor intervievate, cît și de participanții la interviurile de grup și cele în profunzime. Chiar dacă peste 80% din femeile intervievate cunosc despre faptul că violența domestică este o infracțiune, doar mai puțin de jumătate au auzit despre existența Legii nr. 45.

Toate aceste constatări trebuie luate în considerare pentru a consolida eforturile societății și a autorităților cu atribuții în domeniu în prevenirea și combaterea violenței în familie.

CAPITOLUL 1.

INTRODUCERE

1.1. Contextul și obiectivele studiului

Violența față de femei și violența în familie prevalează în întreaga lume și Republica Moldova nu este o excepție. Deși sunt disponibile unele cunoștințe și evidențe cu privire la aspectele problemei date, totuși, studiile și datele disponibile, bazate pe un număr limitat de sondaje, relevă nu numai existența fenomenului violenței față de femei, ci și o creștere a amploarei acesteia în perioada de tranziție, care este marcată de nivele înalte de sărăcie, situație politică instabilă și sisteme juridice imperfecte. Cu toate acestea, informația disponibilă nu oferă evidențe suficiente privind cauzele ce stau la baza acestei probleme, rolul inechității de gen, factorii care ar putea determina fenomenul violenței, dar și posibilele consecințe ale violenței asupra sănătății și nivelului de bunăstare al victimelor, inclusiv și a societății în general.

Întru asigurarea unui cadru informațional comprehensiv la nivel național în domeniul violenței față de femei, pe parcursul lunilor iulie – noiembrie 2010, Biroul Național de Statistică, cu susținerea Entitatea ONU pentru egalitate de gen și abilitarea femeilor (UNWomen), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul ONU pentru Populație (UNFPA), a realizat în premieră studiul național privind violența față de femei în Republica Moldova.

Astfel, obiectivul de bază al acestui studiului constă în oferirea informației comprehensive privind violența față de femei în Republica Moldova, cu identificarea cauzelor, estimarea prevalenței diferitor forme de violență, frecvența și gravitatea actelor de violență, precum și impactul, consecințele acestui flagel asupra sănătății fizice și mentale a femeilor-victime.

În mod specific, studiul își propune să:

1. măsoare violența față de femei în familie (comisă de soț/partener și non-partener), care a avut loc pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni;
2. măsoare frecvența survenirii actelor de violență, impactul și consecințele acestui flagel pentru sănătatea și bunăstarea femeilor și familiilor lor;
3. scoată în evidență cauzele ce stau la baza violenței, inclusiv cele ce țin de factorii individuali, culturali și socio-economici;
4. identifice atitudinile și percepțiile ce țin de problema violenței față de femei atât în rîndul cetățenilor moldoveni în general, cât și în rîndul factorilor de decizie și a prestatorilor de servicii pe acest domeniu.

Respondentele au fost intervievate pe marginea mai multor subiecte, pentru a obține atât date cantitative, cât și date calitative cu privire la un șir de variabile analitice, cum ar fi: a) statutul socio-economic al victimei (femeii), caracteristicile agresorului și a familiei (nivelul de studii, statutul ocupațional), b) contextul socio-cultural (atitudini, percepții, convingeri, stereotipuri despre gen și violență), c) accesul la servicii și calitatea serviciilor disponibile (nivelul de familiarizare și de satisfacție privind serviciile disponibile pentru protecția victimei).

Prezentul raport conține informație privind principalele constatări ale studiului, dar și o trecere în revistă a cadrului instituțional, juridic și de politici în domeniul violenței față de femei.

1.2. Metodologia studiului cantitativ

Cercetarea cantitativă a fost realizată de către BNS în perioada iulie–noiembrie 2010. Instrumentarul de colectare a datelor a fost bazat pe modulul pilot elaborat de către Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE)¹, care a fost revizuit și ajustat la contextul național.

¹ Modulul UNECE se bazează pe studiul anterior al OMS cu privire la violența față de femei

1.2.1. Definirea indicatorilor de bază

Prevalența violenței a fost determinată în bază răspunsurilor la anumite întrebări, care definesc indirect diferite forme ale violenței. Menționăm că în cadrul studiului cantitativ cuvântul *violență* nu a fost utilizat.

Violența fizică comisă de soț/partener² presupune survenirea a cel puțin uneia din următoarele situații:

- palmuirea sau aruncarea cu ceva în direcția femeii;
- împingerea, bruscare sau tragerea de păr;
- lovirea cu pumnul sau cu altceva care ar putea provoca dureri;
- lovirea cu piciorul sau bătaia;
- strangularea sau provocarea intenționată a arsurilor;
- amenințarea sau aplicarea de facto a armei sau a altor obiecte periculoase/arme reci (cuțit, topor, coasă, etc.).

Violența sexuală comisă de soț/partener presupune survenirea a cel puțin uneia din următoarele situații:

- impunerea forțată la întreținerea relațiilor sexuale/actului sexual contrar voinței;
- impunerea forțată a practicilor degradante și umilitoare în timpul actului sexual contrar voinței;
- relații sexuale acceptate din cauza fricii.

Violența psihologică comisă de soț/partener presupune survenirea a cel puțin uneia din următoarele situații:

- insultarea;
- subaprecierea, umilința în prezența altor persoane;
- intimidarea intenționată;
- amenințarea verbală.

Violența economică comisă de soț/partener presupune survenirea a cel puțin uneia din următoarele situații:

- ia banii pe care i-a câștigat femeia;
- refuză să vă dea bani suficienți pentru cheltuielile curente ale gospodăriei.

Acțiunile de izolare socială survenite din partea soțului/partenerului presupun cel puțin una din următoarele situații:

- interzicerea, limitarea întâlnirilor cu prietenii;
- limitarea vizitelor în familie;
- insistă mereu să știe unde se află femeia;
- ignoranță, comportament indiferent;
- devine furios dacă femeia vorbește cu un alt bărbat;
- este suspicios că sunteți infidel;
- este necesară permisiunea bărbatului pentru a merge la medic;
- decide ce puteți și ce nu puteți face.

Violența fizică comisă de alte persoane decât soțul/partenerul:

Femeia a fost cel puțin o dată împinsă, trasă de păr, lovită, bătută, palmuită sau a suferit de alte acțiuni de violență fizică din partea oricărei alte persoane decât soțul/partenerul.

Violența sexuală comisă de alte persoane decât soțul/partenerul:

Femeia a fost cel puțin o dată în situația de a fi forțată să întrețină relații sexuale/act sexual nedorit prin amenințare sau crearea situației când nu a putut refuza. Nu au fost considerate tentativele de forțare care nu au rezultat în act sexual.

Prevalența violenței din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții este determinată ca raportul dintre numărul femeilor care au raportat cazuri de survenire a cel puțin unui caz de violență, începînd cu vârsta de 15 ani, din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent (femei căsătorite, aflate în concubinaj, divorțate/separate, văduve) la numărul total de femei intervievate.

Prevalența violenței din partea soțului/partenerului în ultimele 12 luni este determinată ca raportul dintre numărul femeilor care au raportat cazuri de survenire a cel puțin unui caz de violență, în ultimele 12 luni anterioare perioadei de cercetare, din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent (femei căsătorite, aflate

² Conceptul de soț/partener a fost ajustat la contextul legal și social al țării, astfel fiind considerate doar situațiile când femeia locuiește împreună cu soțul/partenerul.

în concubinaj, divorțate/separate, văduve) la numărul total de femei intervievate.

Consecințele fizice măsurate ca ponderea femeilor căsătorite, divorțate/separate și a văduvelor care au raportat consecințe fizice în rezultatul acțiunilor violente fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent.

Rata de raportare a violenței reprezintă ponderea femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale care au raportat aceste cazuri unor persoane, nu neapărat organelor abilitate în acordarea sprijinului victimelor violenței în familie.

Cunoștințe și atitudini privind rolurile și stereotipurile de gen, informarea și aprecierea cadrului legal existent a presupus evaluarea nivelului de informare al femeilor privind legislația cu privire la violența în familie (exprimat ca procentul femeilor care sunt informate despre existența legii, ordonanțelor de protecție), cât și existența serviciilor de sprijin pentru victime (exprimat ca procentul femeilor intervievate care au auzit despre serviciilor de acordare de ajutor existente).

Abilitarea femeilor este exprimată ca procent din numărul total de femei care agreează anumite situații ce relevă rolurile tradiționale de gen ale femeilor și bărbaților în societate.

1.2.2. Chestionarul cercetării

După cum a fost menționat deja, studiul cantitativ a presupus utilizarea modulului elaborat de către UNECE. Dar, spre deosebire de acest modul, chestionarul studiului a fost suplinit cu întrebări adiționale, în special cu referire la componența gospodăriei, unele caracteristici ale victimelor și agresorilor, dar și un compartiment de atitudini și cunoștințe în domeniul violenței față de femei (vezi anexa 1). Astfel, chestionarul a fost divizat în 6 compartimente:

1. Componența gospodăriei
2. Secțiunea R – informație generală privind persoana interviuată
3. Secțiunea V – relația dintre femeie și soțul/partenerul curent sau cel mai recent

4. Secțiunea N – relația dintre femeie și non-partener/i
5. Secțiunea A – atitudini și cunoștințe
6. Secțiunea Z – finalizarea interviului.

Ținând cont de sensibilitatea subiectului cercetat, în procesul de colectare a datelor denumirea studiului **Violența față de femei** a fost înlocuită cu **Studiul privind relațiile dintre bărbați și femei**. Structura chestionarului a fost gândită astfel încât să ofere flexibilitate pe parcursul derulării interviului. În caz dacă femeia nu a manifestat cooperare de la începutul interviului, atunci operatorul de interviu avea posibilitatea să înceapă interviul cu compartimentul de atitudini și cunoștințe sau cu compartimentul privind violența non-partener.

Compartimentele/modulele chestionarului includ și întrebări-filtre care permit realizarea interviului într-un interval cât mai succint, dar totodată asigură completitudinea și corectitudinea informației despre fiecare experiență de violență survenită din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent. În caz dacă femeia a avut de suferit în urma violenței comise de mai mulți soți/parteneri, studiul s-a limitat doar la 2 soți/parteneri, inclusiv cei mai agresivi.

Chestionarul studiului cantitativ a fost testat, o atenție deosebită fiind acordată modului de formulare și redactare a întrebărilor și opțiunilor de răspuns, pentru a evita perceperea eronată a subiectelor puse în discuție.

1.2.3. Cadrul de eșantionare

Pentru cercetarea **Violența față de femei în familie** a fost utilizat un plan de sondaj stratificat, complex, în patru trepte, care să satisfacă la maximum atingerea scopului acestei cercetări și anume obținerea unor estimări calitative (nivelul de precizie acceptabil) referitor la violența față de femei la nivel național și pe medii de reședință, garantând rezultatele cu o probabilitate de 95% pentru principalele variabile (grupe de vîrstă, statutul matrimonial și nivelul de educație).

În contextul acestui studiu, teritoriul național a fost împărțit în 11 straturi, pentru asigurarea reprezentativității la nivel național, precum și pe medii de reședință. Volumul eșantionului a fost de 1575 gospodării, din care 615 au fost alocate pentru mediul urban și 960 pentru rural.

Distribuția după mediu de reședință s-a efectuat în conformitate cu CUATM³. Populația de referință a studiului sunt femeile în vârstă de 15-65 ani.

Din total 150 UPE⁴-uri extrase la prima treaptă de eșantionare trebuia să fie intervievate 1575 femei, dar dat fiind faptul că, în perioada de desfășurare a studiului teritoriul unui UPE a fost inundat de apele râului Prut, iar populația a fost evacuată din zonă, în acest UPE nu a fost posibil de efectuat interviurile. Astfel, în total au fost vizitate 1565 de gospodării în cadrul cărora au fost obținute 1116 interviuri. Pentru asigurarea caracterului aleatoriu al selecției s-a utilizat regula celei mai apropiate zile de naștere, adică în cazul în care într-o gospodărie selectată erau mai multe femei eligibile, interviului era supusă persoana cu data de naștere cea mai apropiată momentului interviului.

Rata generală de răspuns a fost de 71,3%, astfel fiind înregistrată o rată de răspuns relativ înaltă, dacă luăm în considerare sensibilitatea subiectului studiului. Din numărul total de non-răspunsuri refuzurile au constituit doar 5%, motivele de bază fiind „*nu consideră necesară participarea în cadrul studiului*”, „*nu este sigură de asigurarea confidențialității datelor*” și „*nu dispune de timp*”.

1.2.4. Colectarea datelor

Opțiunea de realizare a unui studiu separat a fost determinată de faptul că BNS colectează datele prin intermediul rețelei unice de colectare a datelor, unde, de regulă, sunt angajate persoane din comunitatea selectată pentru cercetare. Dat fiind gradul de sensibilitate a subiectului cercetat, dar și a reticenței din partea femeilor în relatarea cazurilor de violență, s-a optat pentru crearea echipelor mobile de operatori pentru realizarea interviurilor.

Operatorii de interviu au fost instruiți nu doar pe marginea conținutului chestionarului, dar și cu referire la problema violenței față de femei, fiind inițiați privind cadrul legal și serviciile existente pentru victimele violenței în familie. O atenție specială a fost acordată modului de abordare a situațiilor de violență severă. La finalul interviului fiecare femeie a primit pliantul de informare privind linia de încredere pentru femei

0 8008 8008, dar și o listă a centrelor care acordă sprijinul necesar victimelor violenței în familie.

Pentru colectarea datelor în teren au fost antrenați 40 operatori de interviu, activitatea cărora a fost coordonată de responsabilii de cercetare. Validarea și procesarea datelor a fost realizată și coordonată de către o echipă de specialiști din cadrul BNS. Analiza datelor și calcularea indicatorilor agregați a fost realizată cu aplicarea softului SPSS.

1.3. Cercetarea calitativă

Cercetarea calitativă a presupus organizarea interviurilor/discuțiilor de grup („focus-group”) și a interviurilor în profunzime cu reprezentanții prestatorilor de servicii, victime și agresori, mass-media și publicul larg. Pe parcursul interviurilor au fost luate măsuri pentru asigurarea intimității, confidențialității și a securității participanților, inclusiv prin intermediul oferirii de asistență psihologică. Studiul calitativ a fost realizat de către Valentina Bodrug-Lungu și Natalia Vlădescu.

1.3.1. Interviurile de grup/focus group

Obiectivul general al interviurilor de grup a fost de a identifica și aprecia modul în care cunoștințele și atitudinile cu privire la violența față de femei influențează eficacitatea răspunsului național față de acest flagel, dar și de a identifica necesitățile și prioritățile de dezvoltare a capacităților în domeniu.

Pentru realizarea acestui obiectiv au fost organizate opt interviuri de grup:

a) Două interviuri de grup au fost organizate cu reprezentanți ai **autorităților administrației publice locale (APL)**⁵, care au fost divizați în două subgrupuri: un grup care a beneficiat anterior de instruire în domeniul violenței în familie și al Sistemului Național de Referire (10 persoane) și un alt sub-grup cu persoane care n-au fost implicate în astfel de instruire (10 persoane). Scopul unei astfel de abordări este de a înțelege mai bine impactul activităților de instruire în derulare și identificarea necesităților adiționale de instruire. Din 20 specialiști participanți, 17 au fost femei și 3 – bărbați. Sesiunile discuțiilor de grup au fost organizate în luna august 2010 la Chișinău.

³ CUATM – Clasificatorul Unităților Administrativ-Teritoriale a Republicii Moldova

⁴ UPE – Unități primare de eșantionare

⁵ Reprezentanți ai secțiilor de asistență socială, comisarierilor de poliție, centrelor medicilor de familie, administrației publice locale (raionale), secției educaționale, procurorilor, agenției de ocupare a forței de muncă.

b) Un grup a fost organizat pentru discuții cu **Echipele multidisciplinare (EMD)** care activează la nivel de comunitate. Au fost incluși 10 reprezentanți ai EMD⁶, din care 5 au fost implicați anterior în instruire cu privire la violența în familie și Sistemul Național de Referire, iar alte 5 persoane n-au participat la astfel de instruire. Ca și în cazul interviului de grup anterior, obiectivele discuției au fost axate nu numai pe evaluarea cunoștințelor și atitudinilor cu privire la problema în cauză, dar și identificarea viitoarelor necesități de instruire. Interviul de grup a fost organizat în luna august 2010 în Anenii Noi.

c) Două interviuri de grup au fost organizate cu cetățenii selectați în mod aleator, un grup cu femei și alt grup cu bărbați, pentru a studia atitudinile și stereotipurile cu privire la rolul femeilor și bărbaților în familie și în societate, care contribuie sau ar putea determina violența față de femei în familie. Grupul cu bărbați a inclus 10 persoane cu următoarele caracteristici: vîrsta - 50% sub 35 ani, 30% între 50-65 ani și 20% între 35-50 ani; nivelul de studii - 40% cu studii medii generale, 30% cu studii superioare, 30% cu studii secundare profesionale; statutul ocupațional - 20% temporar șomeri, 40% angajați, 40% manageri; starea civilă - 70% căsătoriți, 10% divorțați și 30% necăsătoriți; mediul de reședință - 50% din mediul rural și 50% din mediul urban. Interviul de grup a fost organizat în luna august 2010 la Chișinău.

Discuțiile de grup cu femei au inclus 8 persoane cu următoarele caracteristici: vîrsta - 50% sub 35 ani, 25% între 35-50 ani și 25% între 50-65 ani; nivelul de studii - 12,5% cu studii medii incomplete, 50% cu studii medii generale, 25% cu studii superioare și 12,5% cu studii secundare profesionale; statutul ocupațional - 25% angajate, dar în concediu de maternitate, 25% temporar șomere, 25% angajate, 12,5% cu ocupații ocazionale și 12,5% pensionare; starea civilă - 50% căsătorite, 12,5% mame singure, 25% divorțate și 12,5% văduve; locul de reședință - 50% din localități rurale și 50% din mediul urban. Interviul de grup a fost organizat în luna august 2010 la Chișinău.

d) Pentru interviul de grup cu femei-victime ale violenței în familie au fost selectate 12 femei conform următoarelor criterii: să fi fost victimă a violenței în familie și să fi apelat după sprijin la centrele de protecție a victimelor din Drochia și Căușeni. Caracteristicile par-

ticipantelor sunt următoarele: vîrsta - 83,3% sub 35 ani și 16,7% între 35-50 de ani; nivelul de studii - 25% cu studii medii incomplete, 50% cu studii medii generale, 8,3% cu studii superioare și 16,7% cu studii secundare profesionale; statutul ocupațional - 33,4% angajate, dar în concediu de maternitate, 25% temporar șomere, 25% cu ocupații ocazionale, 8,3% angajați și 8,3% studente.

Acest interviu de grup și-a propus drept scop să exploreze cunoștințele și percepțiile participantelor cu privire la problemele ce țin de violența în familie și impactul actelor de violență asupra acestora, pentru a înțelege mai bine nivelul de satisfacție privind serviciile oferite de instituțiile abilitate și pentru a identifica necesitățile în servicii mai eficiente și mai bune pentru victimele violenței.

e) Pentru interviul de grup cu **bărbați care au comis acte de violență împotriva femeilor** în familie au fost selectați 8 bărbați conform următoarelor criterii: să fi comis acte de violență împotriva femeilor în familie și să fi fost încadrat în programul de reabilitare pentru abuzatorii de alcool (ONG-ul „Viață Nouă”). Bărbații selectați au următoarele caracteristici: vîrsta - 50% sub 35 ani și 50% între 35-50 de ani; nivelul de studii - 100% cu studii medii generale; statutul ocupațional - 37,5% șomeri și 62,5% angajați. Grupul și-a propus drept scop să exploreze care sunt cunoștințele și percepțiile agresorilor cu privire la problema violenței în familie; rolul masculinității în perpetuarea violenței și atitudinile bărbaților cu privire la eficacitatea și eficiența ordonanțelor de protecție, precum și pentru a identifica necesitățile pentru dezvoltarea, îmbunătățirea serviciilor pentru agresori. Interviul de grup a fost organizat în luna august 2010 în Anenii Noi.

f) Interviul de grup cu **reprezentanți ai mass-media:** au fost selectate 7 persoane în baza criteriului de a fi un jurnalist cunoscut și/sau de a deține un post managerial în mass-media relevantă (radio, TV, ziare). Din cei șapte participanți: trei au fost bărbați și patru - femei. Obiectivele acestui grup au fost de a explora cunoștințele și percepțiile acestora cu privire la violență împotriva femeilor în familie, de a evalua interesul și motivarea lor de a raporta astfel de probleme și de a identifica necesitățile pentru îmbunătățirea rolului mass-media în abordarea problemei violenței în familie. Acest interviu de grup a fost organizat în luna august 2010 la Chișinău.

⁶ Asistenți sociali, ofițeri de poliție, medici de familie, primari, directori de școli.

1.3.2. Interviuurile în profunzime

Interviurile în profunzime au fost realizate cu reprezentanții diferitor instituții abilitate în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, în poziții decizionale și conducătorii structurilor prestatoare de servicii: Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației, Procuraturii Generale, instanțelor judecătorești, Centrului de Medicină Legală, Centrului de Drept Căușeni, Dispensarului Republican de Narcologie, Centrului de asistență a victimelor din Căușeni (10 persoane). Drept obiective operaționale a fost propusă analiza funcționalității structurilor abilitate în prevenirea și combaterea violenței față de femei în familie și identificarea problemelor existente și a domeniilor care urmează a fi fortificate. Întrebările au fost focusate asupra mai multor aspecte: funcționalității Sistemului

Național de Referire, disponibilității serviciilor adecvate de asistență și protecție a victimelor, oferirii de către Legea nr.45-XVI a protecției victimelor și responsabilizării abuzatorilor, identificării barierelor în adresabilitatea victimei la serviciile existente, identificării barierelor în aplicarea eficientă a ordonanței de protecție, etc. În același timp, persoanele intervievate au fost rugate să formuleze propuneri vis-a-vis de măsurile ce pot încuraja femeile să nu ajungă victime ale violenței, cum pot serviciile de asistență a victimelor încuraja încrederea victimei în sistemul de protecție, cum statul poate ajuta bărbații să nu devină abuzatori familiali, ce servicii de asistență a victimelor și de reabilitare a abuzatorilor poate statul să dezvolte, etc.

Principalele constatări și recomandări ce derivă din interviurile de grup și interviurile în profunzime sunt expuse în capitolul 4 al prezentului raport.

CAPITOLUL 2.

VIOLENȚA ÎN FAMILIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA – CONTEXT LEGAL, INSTITUȚIONAL ȘI DE POLITICI

În Republica Moldova fenomenul violenței față de femei în familie a fost mediatizat mult datorită eforturilor depuse de organizațiile internaționale și societatea civilă cu scopul de a spori nivelul de sensibilizare și pentru a îmbunătăți serviciile de protecție a victimelor. În pofida preocupărilor sporite vis-a-vis de această problemă, violența față de femei continuă să fie percepută în contextul importanței pe care o are familia ca și structură principală a societății. Din acest considerent sistemul general legal, instituțional și de politici se bazează pe conceptul violenței în familie. Acest fapt nu este unul surprinzător, deoarece rolurile tradiționale de gen mai persistă în societatea moldovenească și Republica Moldova nu a încetățenit încă o tradiție pe termen lung în ceea ce privește democrația și respectarea drepturilor omului.

2.1. Cadrul legal și de politici

Prin adoptarea Legii privind asigurarea șanselor egale între femei și bărbați⁷ Guvernul Republicii Moldova a realizat un pas major în crearea cadrului legal pentru asigurarea egalității de gen și constituirea unui sistem eficient de abordare a violenței față de femei. Concomitent cu sancționarea discriminării în bază de gen, această lege mai prevede și crearea Comisiei Guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați (CGEFB) și a Departamentului politici pentru asigurarea egalității de gen și prevenirea violenței (DPAEGPV) în cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMPSF), astfel edificând structurile de bază pentru fortificarea eforturilor întru abordarea fenomenului violenței în familie.

În conformitate cu recomandările Comitetului Specializat CEDAW⁸ din 2006, prin care se atenționează asupra necesității acordării unei atenții sporite procesului de implementare a unor măsuri exhaustive de abordare a cazurilor de violență față de femei, în martie 2007 a fost adoptată Legea pentru prevenirea și combaterea

violenței în familie (Legea nr. 45)⁹, care a fost promulgată de Președintele Republicii Moldova pe 18 martie 2008, intrând în vigoare pe 18 septembrie 2008. Adoptarea acestei legi și a modificărilor ulterioare a legislației în domeniu a avut drept scop crearea unui mecanism de implementare a legii, reprezentând un pas înainte în lupta împotriva violenței în familie și care a contribuit semnificativ la plasarea acestei probleme pe agenda factorilor de decizie politică.

În conformitate cu Legea nr. 45 privind prevenirea și combaterea violenței în familie, fenomenul (violența în familie) este definit în felul următor: „orice acțiune sau inacțiune intenționată, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare a unor alte persoane, manifestată fizic sau verbal, prin abuz fizic, sexual, psihologic, spiritual sau economic ori prin cauzare de prejudiciu material sau moral, comisă de un membru al familiei contra unor alți membri, inclusiv contra copiilor, precum și contra proprietății comune sau personale¹⁰”. Această lege extinde aplicabilitatea prevederilor pentru violența fizică, sexuală și psihologică, inclusiv cea economică și spirituală, dar mai definește drept violență

⁷ Legea privind asigurarea șanselor egale pentru femei și bărbați, Nr. 5-XVI, 9.02.2006, Monitorul Oficial Nr. 47-50/200, 24.03.2006

⁸ Comitetul Națiunilor Unite cu privire la eliminarea discriminării împotriva femeilor, Comentarii cu privire la eliminarea discriminării împotriva femeilor: Republica Moldova, CEDAW/C/MDA/CO/3, 2006

⁹ Legea pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, Nr. 45 din 01.03.2007, Monitorul Oficial Nr. 55-56, 18 martie 2008, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=327246>

¹⁰ Art. 2, Legea nr. 45 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie

în familie actele comise de partenerii care nu sunt în relații oficiale de căsătorie. Aceste definiții sunt importante deoarece ele vizează în mod direct domeniul de cercetare al prezentului studiu.

Eforturile inițiale de implementare a legii au relevat un șir de deficiențe care pun în pericol aplicarea eficace a acestui act legislativ. Aceste deficiențe au fost atribuite mai cu seamă faptului că legea se bazează pe o abordare axată pe familie, fiind lipsită de mecanismele de asigurare a aplicării efective a măsurilor de protecție¹¹. Pentru a elimina aceste deficiențe, au fost elaborate amendamente la un șir de acte normative, care au fost adoptate în baza Legii Nr.167, din 9 iulie 2010¹². Acestea fac referință la „hârțuirea sexuală” (art. 173 din Codul Penal¹³) și „violența în familie” (art. 201 din Codul Penal), acoperind atât violența fizică, cât și cea psihologică, care cuprind leziuni corporale ușoare, dar și cele medii și grave, cât și acțiuni care induc moartea victimei. Noile amendamente mai prevăd și proceduri noi în Codul Civil și Codul de Procedură Penală pentru a oferi posibilitatea aplicării ordonanțelor de protecție de către judecători. Cu toate acestea, mai există unele lacune și necesități de perfecționare pentru a asigura punerea în aplicare a măsurilor de protecție urgentă, inclusiv prevederi care să reglementeze cazurile de încălcare a ordonanțelor de protecție emise.

Concomitent cu cadrul legal, recent în Republica Moldova au fost elaborate documente relevante privind politicile pentru abordarea inegalității de gen și violenței în familie, cel mai important fiind Programul Național de asigurare a egalității de gen pentru anii 2010 – 2015 și Planul de Acțiuni 2010-2013 pentru implementarea acestuia. Una din prioritățile politicilor adoptate în acest domeniu rezidă în prevenirea violenței împotriva femeilor, inclusiv a violenței în familie.

2.2. Cadrul instituțional

Principala instituție care se ocupă de problemele ce țin de violența în familie este MMPSF prin intermediul De-

partamentului de politici pentru asigurarea egalității de gen și prevenirea violenței. La nivel de raion, responsabile de problemele violenței în familie sunt Direcțiile de asistență socială, competențele cărora în acest domeniu nu sunt pe deplin elaborate¹⁴. Guvernul Republicii Moldova a recunoscut existența unor deficiențe vizibile în sistemul existent de asistență socială, cum ar fi: lipsa serviciilor comunitare de asistență socială; fragmentarea serviciilor de asistență socială la diverse nivele și a programelor, măsurilor pentru persoanele în situații de dificultate; instituționalizare excesivă; lipsa de coordonare și colaborare pentru implementarea politicilor sociale integrate și coerente¹⁵. La moment funcționează 25 de centre de zi pentru adulți și persoane cu dizabilități, 25 de centre pentru familiile cu copii cu dizabilități și 30 de centre de zi pentru familiile cu copii în situație de risc. Adicional, pe teritoriul Republicii Moldova activează 936 de asistenți sociali, considerați a fi acele unități-cheie de intervenție la etapa de identificare și prevenire a cazurilor de violență în familie. Asistenții sociali sunt responsabili de problemele familiei, inclusiv cazurile de violență¹⁶. Totuși, serviciile de asistență socială specializată pentru victimele violenței în familie, oferite de către stat, cât și numărul de programe specializate pentru agresori, sunt insuficiente. Unele servicii sunt oferite mai cu seamă de ONG-uri și acestea vor fi prezentate în continuare.

Alte ministere de resort, cum ar fi Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Ministerul Sănătății (MS) și Ministerul Justiției (MJ) au un rol important la acest capitol. MAI este responsabil de înregistrarea și solutionarea cazurilor de violență în familie în mod sistematic, prin menținerea ordinii publice și supravegherea aplicării legii. Cazurile în care violența în familie au rezultat în infracțiuni penale sunt tratate de MAI în conformitate cu Codul Penal. Această instituție este responsabilă și de evidența cazurilor de violență în familie, fiind disponibile și unele date statistice cu privire la prevalența violenței în familie.

La moment centrele de medicină legală sunt principalele instituții din domeniul sănătății care se ocupă

¹¹ În art. 13 și 15, legea stipulează eliberarea ordonanței de protecție în decurs de 24 de ore din momentul survenirii actului de violență.

¹² <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=335828>

¹³ Codul Penal al Republicii Moldova Nr. 985 din 18.04.2002

¹⁴ Legea nr.45-XVI, art. 8, stabilește competențele asistenței sociale.

¹⁵ Hotărârea 1512 din 31 decembrie 2008 cu privire la aprobarea Programului Național privind dezvoltarea unui sistem integrat de servicii sociale, 2008 - 2012;

¹⁶ Conform Hotărârii 1512 din 31 decembrie 2008 cu privire la aprobarea Programului Național privind dezvoltarea unui sistem integrat de servicii sociale, 2008 - 2012, asistenții sociali au sarcina de a identifica și evalua potențialii

beneficiari, care ar putea include copii, persoane în etate, persoane cu dizabilități, persoane dependente de alcool, droguri și alte substanțe toxice, persoanele infectate cu HIV/SIDA, persoane care au fost neglijate sau persoane abuzate și victime ale violenței în familie și traficului de persoane. Asistenții sociali elaborează planuri individualizate de asistență, oferă servicii de asistență socială primară (inclusiv servicii de consiliere, suport pentru familii și monitorizează progresul copiilor care sunt plasați în familii de substituire) și referă cazurile la servicii specializate și au grijă de problemele de ordin mai general, evaluează necesitățile comunității și parvin cu recomandări pentru dezvoltarea unor servicii noi de asistență socială. Conform celor relatate de Guvernul Moldovei, numărul de asistenți sociali mai este încă insuficient în comparație cu diversitatea de necesități sociale și cererea pentru astfel de servicii din partea populației. Doar 10% din colaboratorii la nivel de comunitate dispun de calificări adecvate. Salariile mici induc un flux mare de personal.

de victimele violenței în familie. În Republica Moldova funcționează 32 de centre, care sunt amplasate în incinta spitalelor raionale. Nu este prea clar care este rolul medicilor de familie și al centrelor ginecologice specializate în ceea ce privește tratarea cazurilor de violență în familie, deoarece nu există regulamente interne și protocoale cu privire la violența în familie în acest sector-cheie. Cîteva instruirii cu privire la violența în familie și rolul lucrătorilor medicali în identificarea, asistarea și consilierea victimelor violenței în familie au fost organizate în anul 2010 cu suportul UNFPA. Cu toate acestea, astfel de instruirii nu sunt organizate în mod sistematic. Interviu cu reprezentantul sectorului de asistență medicală din Cahul¹⁷ a confirmat faptul că motivația și capacitățile lucrătorilor medicali în a identifica și gestiona cazurile de violență în familie sunt foarte reduse. Un exemplu bun privind modul în care sistemul de asistență medicală ar putea acționa eficient drept răspuns la cazurile de violență în familie sunt Centrele maternale din Cahul, Drochia, Căușeni, etc.

Colaborarea intersectorială este un alt aspect slab al sistemului instituțional de răspuns la VF în Moldova. Pînă în prezent, MAI și MS au semnat un acord cu privire la reglementarea aranjamentelor de colaborare între aceste două sectoare, stabilind responsabilitatea personalului medical de a raporta MAI cazurile de leziuni corporale, însă această obligație nu se referă în mod specific doar la cazurile de VF. Totuși, ținînd cont de resursele și capacitățile existente în sectorul sănătății de a eradica fenomenul violenței în familie, nu este clar în ce măsură acest sector abordează problema în cauză. Cu regret, MAI și MMPSF n-au semnat un astfel de acord, după cum n-au făcut-o nici alte sectoare importante, cum ar fi MJ. Pentru a îmbunătăți colaborarea între autoritățile locale și cele centrale în ceea ce privește prevenirea și soluționarea cazurilor de violență în familie, precum și pentru a asigura implementarea cadrului legal existent, au fost elaborate instrucțiuni sectoriale specifice (pentru asistenții sociali, lucrătorii medicali și de poliție). Aceste instrucțiuni urmează să fie aprobate de MMPSF, MS și MAI.

Este necesar de menționat mecanismul și structura instituțională slab dezvoltate de asigurare a gestionării eficiente și prevenirii corespunzătoare a cazurilor de violență, inclusiv capacitatea redusă a organizațiilor neguvernamentale de a se implica în acest proces, în special în domeniul prestării de servicii¹⁸.

2.3. Informație disponibilă cu privire la violența în familie

O preocupare majoră în ceea ce privește disponibilitatea și necesitatea de a colecta și analiza datele cu privire la violența față de femei a fost reiterată în Comentariile Comitetului Specializat CEDAW (2006) și în Raportul Raportorului Special cu privire la violența față de femei (2009). Cu toate acestea, statisticile oficiale unificate în baza surselor intersectoriale cu privire la actele de violență în familie nu sunt încă disponibile, din cauza inexistenței unui sistem unificat și standardizat de colectare a datelor. La moment, colectarea și înregistrarea datelor se efectuează mai cu seamă manual, utilizînd formulare nestandardizate, separate pentru fiecare sector (poliție, protecție socială și sănătate). Astfel, procesarea datelor într-un sistem național unificat este o sarcină dificilă, dacă nu chiar imposibilă și la moment încă nu se cunoaște cînd va fi funcțional un astfel de sistem unificat pentru colectarea la scară națională a datelor și informației cu privire la violența în familie¹⁹.

Pentru a face față acestor deficiențe semnificative de date, estimările cu privire la prevalența și incidența violenței în familie au la bază sondajele în gospodării și studiile de cercetare. Studiul Demografic și de Sănătate (SDS) din 2005 atestă o prevalență a violenței pe parcursul vieții de 27% în rîndul femeilor intervievate de la vîrsta de 15 ani, iar rata violenței pe parcursul ultimilor 12 luni anterioare studiului a fost de 13%. Majoritatea cazurilor de violență s-au produs în familie și au fost comise mai cu seamă de soți, fiind urmași de tați/tați vitregi. Majoritatea victimelor violenței au fost mamele cu copii²⁰.

¹⁷ Tatjana Shikoska, 2009, Raportul de evaluare a Proiectului „Dezvoltarea unui sistem informațional integrat pentru violența în familie drept parte a unei abordări integrate întru gestionarea violenței domestice în Republica Moldova” (Mda1g41a).

¹⁸ Doar cîteva ONG-uri sunt active în domeniul problemelor de gen și VF în țară: ONG-ul Gender-Centru (cercetare, training și advocacy în domeniul egalității de gen și violenței împotriva femeilor), Centrul – adăpost “Casa Mărioarei” din Chișinău (servicii de reabilitare, mai cu seamă victimelor violenței în familie, adăpost, consiliere psihologică, asistență socială și asistență legală), Centrul maternal “Ariadna” (adăpost pentru mamele cu copii pînă la 3 ani, inclusiv victime ale

violentei în familie), Asociația familiilor monoparentale, Cahul (asistență juridică, psihologică și socială mamele singure, cît și victimelor violenței în familie).

¹⁹ În 2009, MMPSF cu asistența UNFPA și suportul din partea Guvernului României a elaborat Sistemul Informațional Integrat (SII) cu privire la violența în familie, care a fost testat ca proiect-pilot în orașele Drochia și Cahul. Conceptul SII a fost aprobat prin Hotărîrea Guvernului din 9 septembrie 2009. SII va oferi infrastructură de monitorizare la nivel național ce va permite colectarea informației, dar și o gestionare mai bună a sistemului național pe domeniul violenței în familie.

²⁰ Studiul Demografic și de Sănătate, Moldova, 2005, p. 207

Datele SDS demonstrează că separarea și divorțul sunt factorii ce fac să prevaleze violența: 60% dintre femeile divorțate sau separate de soți au raportat experiențe de violență de la vârsta de 15 ani, în comparație cu 28% din numărul femeilor căsătorite. Văduvele raportează rate mai mari de violență decât femeile căsătorite (34% și, respectiv, 28%). De asemenea, studiul relevă faptul că femeile din mediul rural sunt mai predispuse să raporteze cazurile de violență decât femeile din mediul urban (29% și, respectiv, 24%). O tendință similară se observă și în cazul experienței de violență pe parcursul ultimelor 12 luni anterioare sondajului: 14% dintre femeile din mediul rural și 10% dintre femeile din mediul urban au raportat experiențe de violență²¹.

În conformitate cu caracteristicile socio-economice cheie ale victimelor, SDS indică că experiența de violență descrește odată cu creșterea nivelului de studii atât pentru violența pe parcursul vieții, cât și pentru cea din ultimele 12 luni. Totuși, raportarea cazurilor de violență este mai puțin probabilă doar pentru femeile care au studii mai avansate decât cele medii generale. De exemplu, 18% dintre femeile cu un nivel de studii superior nivelului mediu general au raportat cazuri de violență de la vârsta de 15 ani, pe când 28% dintre femei cu studii medii generale sau studii medii speciale au raportat cazuri de violență. Există o probabilitate mai mică de survenire a cazurilor de violență pentru femeile care nu sunt angajate în câmpul muncii, decât cele care au o sursă de venit (23% comparativ cu 30%). Mai multe cazuri de violență au fost raportate de către femeile din gospodăriile cel mai puțin asigurate, comparativ cu femeile din gospodăriile mai înstărite (33% față de 22%). Principalii agresori în cazurile de violență față de femei sunt soții (69%) și mai puțin tații/tații vitregi (14%) și mamele/mamele vitrege (7%)²².

Un alt studiu, „Femeile în situație de risc în Republica Moldova”, realizat în 2005, a relevat că 41% dintre femeile intervievate cu vârsta cuprinsă între 16-35 de ani au suferit de violență în familie pe parcursul vieții. Conform acestui studiu, femeile din grupul de vârstă 16-24 ani sunt supuse, mai cu seamă, violenței din partea tatălui, iar femeile din grupul de vârstă 25-35 ani, mai cu seamă din partea soțului sau a partenerului. Studiul a

mai demonstrat că peste o treime dintre toate femeile intervievate cu vârsta între 30-40 ani au suferit de abuz fizic, pe când 30% dintre femeile și fetele tinere, cu vârsta între 16-19 ani, au suferit de violență sexuală²³.

Datele din aceste două studii au fost prezentate cu scop informativ și nu sunt comparabile, deoarece aceste două studii utilizează diferite metodologii și eșantioane, dar și indicatori și definiții diferite, cum ar fi prevalența pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, tipurile de violență, etc.²⁴ Din cauza diferențelor metodologice și a limitărilor acestor studii este evidentă necesitatea pentru date exhaustive, standardizate din punct de vedere metodologic și comparabile pe plan internațional cu privire la prevalența și consecințele violenței în familie.

Pentru a înțelege mai bine care sunt cunoștințele în rândul moldovenilor despre fenomenul violență în familie, cât și percepțiile cu privire la problema dată, în 2007 a fost realizat un studiu de opinie de către organizația La Strada²⁵. Acest sondaj a relevat că 50% dintre persoanele intervievate au auzit despre violență în familie, dar nu cunoșteau detalii despre problema dată. În cazul în care doar jumătate din respondenți cunoșteau despre existența unei astfel de probleme, nu e de mirare faptul că doar 41% dintre persoanele intervievate considerau violența ca fiind o problemă gravă pentru Republica Moldova. Nivelul de cunoștințe în rândul populației din mediul urban este mai mare decât în rândul populației care locuiește în zona rurală. Este interesant faptul că marea majoritate a respondenților (79%) consideră drept cauză principală a violenței consumul excesiv de alcool, pe când doar câțiva respondenți au menționat modelul tradițional autoritar al relațiilor în familie (17%) și emanciparea femeilor (8%) ca factori determinanți ai violenței față de femei în familie.

Ținând cont de faptul că acest sondaj a fost realizat pe un eșantion mic și nereprezentativ, fiind intervievate atât femeile, cât și bărbații, necesitatea de a înțelege mai bine nivelul de cunoștințe și atitudinile femeilor despre violența în familie, utilizând un eșantion național reprezentativ, cât și diverse metode de cercetare calitativă, devine și mai importantă, fiind astfel unul dintre obiectivele de bază ale prezentului studiu.

²¹ Studiul Demografic și de Sănătate, Moldova, 2005, p. 208

²² Studiul Demografic și de Sănătate, Moldova, 2005, p. 209

²³ IMAS inc., Winrock International, 2005, Femeile în situație de risc în Republica Moldova. Studiu național reprezentativ http://www.atnet.md/public/46/en/Women%20At%20Risk_eng.pdf, p.63

²⁴ SDS se bazează pe un eșantion probabilistic reprezentativ la nivel de țară de circa 11000 de gospodării, populația de referință fiind femeile în vârstă de 15-49 ani; Studiul Femeile în situație de risc, a utilizat un eșantion probabilistic de doar 1030 de persoane, excluzând respondenții din Chișinău, iar populația de referință fiind femeile cu vârsta de 16-35 ani.

²⁵ La Strada, Sondajul opiniei publice cu privire la violența în familie, 2007, Magenta Consulting.

CAPITOLUL 3.

PREVALENȚA, FACTORII ȘI CONSECINȚELE VIOLENȚEI FAȚĂ DE FEMEI ÎN FAMILIE (*studiul cantitativ*)

Pentru măsurarea violenței față de femei în familie au fost abordate următoarele aspecte: prevalența violenței din partea soțului/partenerului curent sau recent și violența din partea altor persoane (detalii privind definițiile vezi în secțiunea 1.2.1). Pentru ambii indicatorii sunt utilizate două perioade de referință: pe parcursul vieții, începând cu 15 ani, și în ultimele 12 luni anterioare interviului.

Deoarece violența față de femei în familie de cele mai dese ori presupune violența din partea soțului/partenerului și acest fapt, la rândul său, stă la baza inegalității de gen, studiul se axează pe o analiză comparativă a violenței conjugale cu violența comisă de alți membri ai familiei. Datele privind prevalența violenței din partea soțului/partenerului sunt analizate în baza unui șir de factori ce țin de statutul socio-economic al femeii-victimă și al soțului/partenerului. De asemenea, sunt analizate și tipurile specifice/caracteristice fiecărei forme de violență, dar și frecvența survenirii cazurilor de violență.

3.1. Violența față de femei în familie din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în decursul ultimelor 12 luni

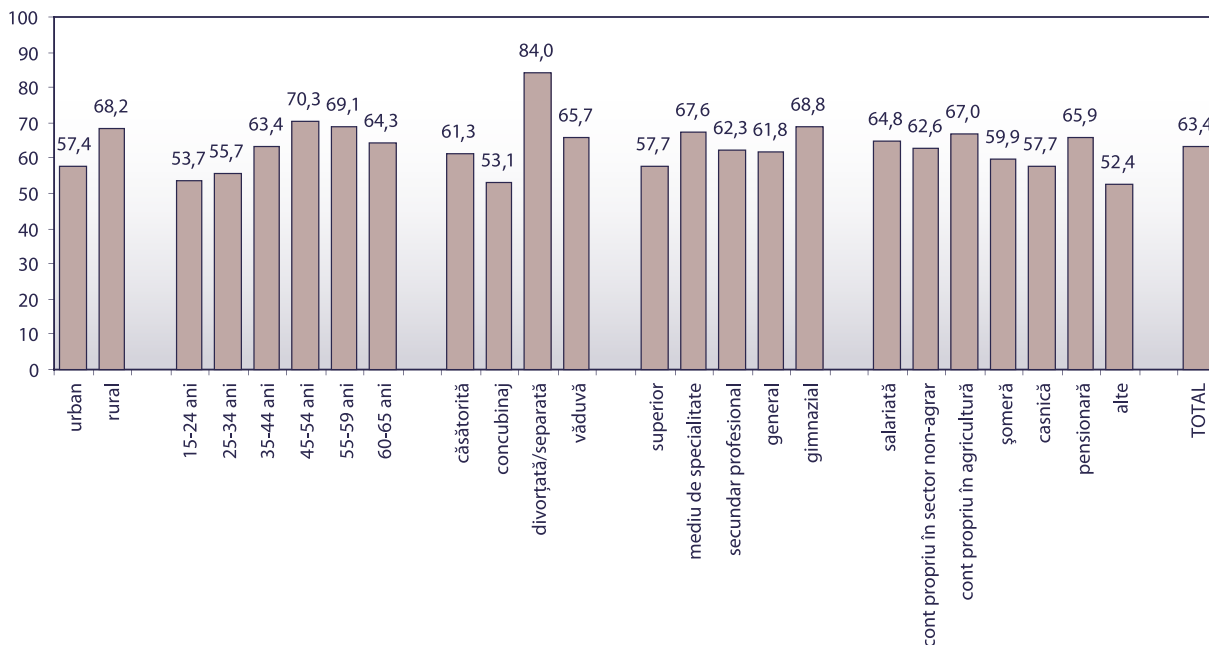
În acest capitol este prezentată situația privind violența psihologică, fizică sau sexuală din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent în conformitate cu un șir de caracteristici de context. Deoarece femeile se pot confrunta cu mai multe forme de violență concomitent, toate cazurile sunt măsurate și nu se exclud reciproc.

Conform datelor sondajului, rata totală de prevalență a violenței din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții (psihologică, fizică sau sexuală) este de 63,4% (vezi anexa 3, tabelul 1) sau, altfel spus, 6 din 10 femei s-au confruntat, de la vârsta de 15 ani, cel puțin cu o formă de violență. **Statutul social și economic** al victimei și **mediul de reședință** determină într-o anumită măsură probabilitatea survenirii cazurilor de violență din partea

soțului/partenerului. Astfel, rata prevalenței violenței pe parcursul vieții în rândul femeilor din mediul rural (68,2%) este mai mare decât în cazul femeilor din mediul urban (57,4%). **Vârsta** este un alt factor care determină riscul expunerii la violența din partea partenerului. Deși violența din partea soțului/partenerului este pe larg răspândită în toate **grupurile de vârstă**, cel mai mare număr de femei, care au suferit de violență din partea soțului/partenerului, se regăsește în rândul femeilor cu vârsta de 45-54 ani (70,3%), urmate de femeile din grupul de vârstă de 55-59 ani (69,1%) și 60-65 ani (64,3%). Totuși, datele relevă faptul că peste jumătate dintre femeile mai tinere, de asemenea, au raportat cazuri de violență psihologică, fizică sau sexuală (vezi figura 1).

Starea civilă a victimei este corelată cu experiența cazurilor de violență. Femeile divorțate sau separate raportează mai multe cazuri de violență din partea soțului/partenerului (84%), iar cea mai mică prevalență a violenței se atestă în rândul femeilor aflate în concubinaj (53,1%).

Figura 1. Rata totală de prevalență a violenței (psihologică, fizică sau sexuală) din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, de la vârsta de 15 ani, %

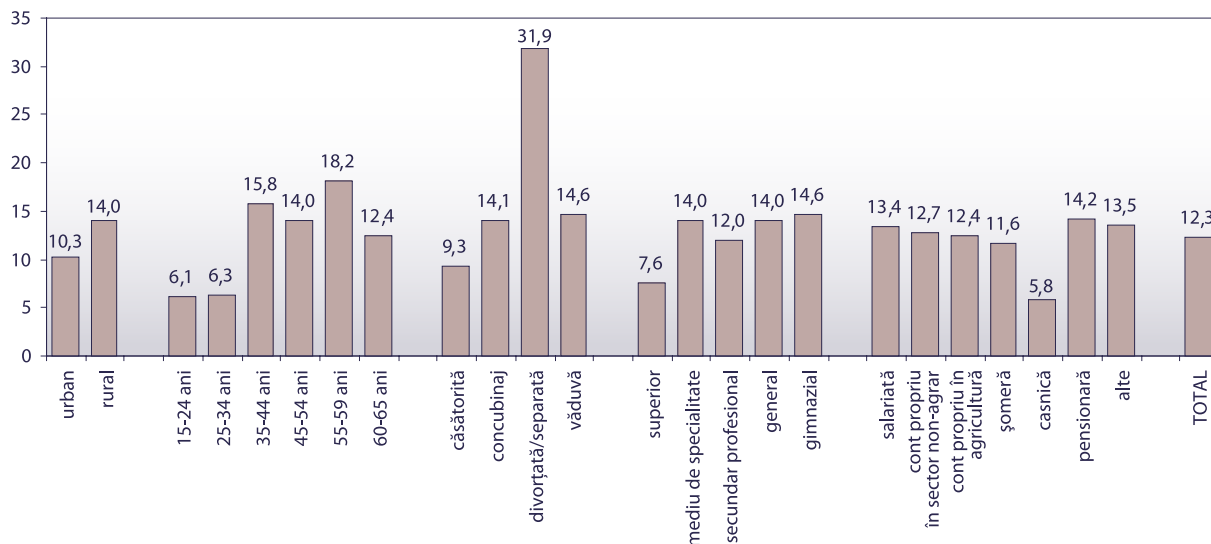
Datele sondajului mai sugerează că experiența cazurilor de violență din partea soțului/partenerului tinde să fie mai puțin frecventă odată cu sporirea nivelului de studii al femeii. Cu cât e mai înalt **nivelul de studii** al femeii, cu atât e mai mică probabilitatea ca ea să sufere de violență din partea soțului/partenerului. Dacă femeile cu studii superioare au raportat cazuri de violență în proporție de 58 la sută, atunci cele cu studii gimnaziale complete și medii speciale au suferit de cel puțin o formă de violență în proporție de 69 și, respectiv, 68 la sută.

Relația între violența din partea soțului/partenerului și **statutul ocupațional** al victimei indică anumite influențe asupra expunerii violenței din partea partenerului. Femeile casnicele și cele fără un loc de muncă raportează mai puține cazuri de violență din partea soțului/partenerului (57,7% și 59,9%) decât femeile care sunt angajate și dispun de surse proprii de venit. În rîndul femeilor angajate, cea mai mică rată a prevalenței este în cazul femeilor angajate pe cont propriu în activități neagricole

(63%), a femeilor cu statut de salariate (65%), cel mai mult fiind afectate de violență femeile care activează pe cont propriu în sectorul agricol (67%).

Dacă ne referim la prevalența cumulativă a celor trei forme de violență din partea soțului/partenerului curent sau recent, constatăm că 12,3% dintre femei, pe parcursul vieții, au avut parte de experiențe specifice tuturor formelor de violență. Ca și în cazul ratei generale de prevalență a violenței, femeile din mediul rural au raportat mai multe experiențe cumulative a celor trei forme de violență, 14% față de 10,3% pentru femeile din mediul urban. Survenirea cazurilor de multiple forme de violență au fost raportate mai frecvent de către femeile din grupa de vîrstă 55-59 ani, dar și de femeile divorțate sau separate de soțul/partenerul cel mai recent. Casnicele par să fie expuse unui risc mai mic de a deveni victime ale violenței multiple (5,8%) în comparație cu femeile care sunt antrenate în alte categorii de activități (vezi figura 2).

Figura 2. Rata totală de prevalență a violenței cumulative (psihologică, fizică și sexuală) din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, de la vârsta de 15 ani, %

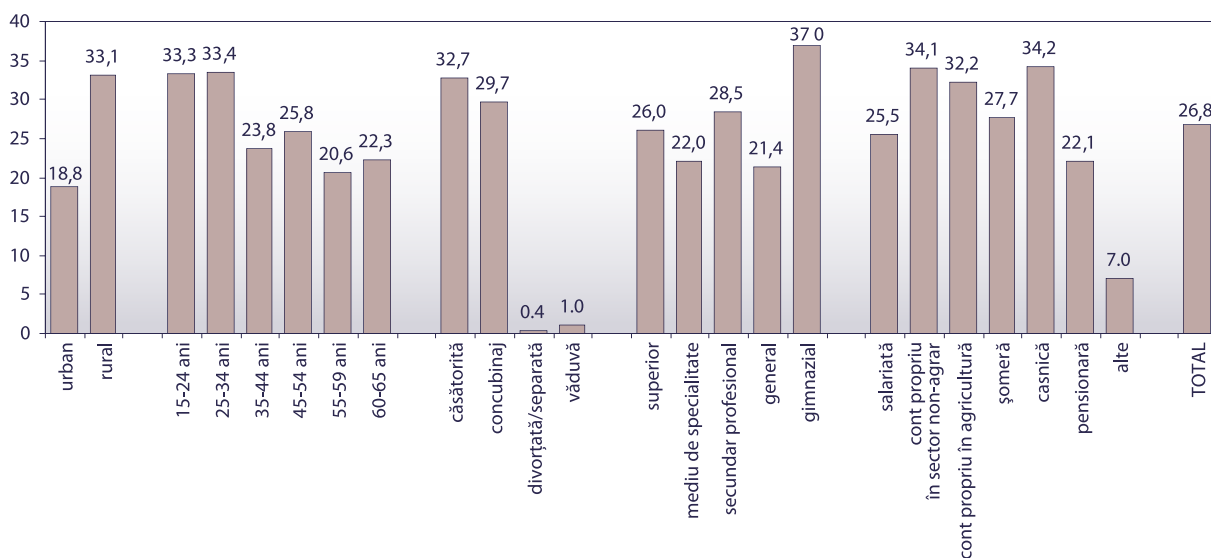

Prevalența generală a violenței din partea soțului/partenerului *în decursul ultimelor 12 luni*, măsurată ca procentajul total al femeilor cu soți/parteneri care au raportat experiențe de orice formă de violență pe parcursul ultimelor 12 luni,²⁶ este semnificativă și reprezintă 26,8% din numărul total al respondentelor. Incidența violenței în ultimele 12 luni, de asemenea, este mai mare în zonele rurale, astfel încât, fiecare a treia femeie a raportat cazuri de violență în ultimele 12 luni, comparativ cu fiecare a cincea femeie din mediul urban. Dacă

ne referim la prevalența violenței *pe parcursul vieții*, în raport cu violența în ultimele 12 luni, pentru femeile din mediul rural în raport cu cele din cel urban, constatăm că ponderea femeilor din mediul rural, care au suferit de orice tip de violență în ultimele 12 luni, a sporit neesențial în comparație cu ponderea femeilor care cel puțin o dată pe parcursul vieții au suportat cazuri de violență din partea soțului/partenerului (vezi figura 3).

Contextul socio-economic al violenței în ultimele 12 luni relevă tendințe similare violenței pe parcursul vieții,

Figura 3. Rata totală de prevalență a violenței (psihologică, fizică sau sexuală) din partea soțului/partenerului în ultimele 12 luni, %

²⁶ Vezi definiția în secțiunea 1.2.1 „Cercetarea cantitativă”

cele mai afectate fiind femeile **căsătorite** (33%), femeile cu studii gimnaziale (37%), dar și un sfert din femeile cu studii superioare și secundare profesionale au raportat experiențe de violență din partea soțului/partenerului pe parcursul ultimelor 12 luni.

Experiențe cumulative ale celor trei forme de violență au fost raportate de către femei și în ultimele 12 luni. Din numărul total de femei intervievate, 1,5% au suferit ca urmare a celor trei tipuri de violență, în mediul rural 2,3% dintre femei au raportat forme multiple de violență, pe când în mediul urban, doar 0,4%. Cea mai mare parte a femeilor victime ale violenței multiple sunt femeile fără un loc de muncă (3,7%), iar casnicele și pensionarele au fost afectate cel mai puțin (0,6% și, respectiv, 0,8%). Corelarea cu nivelul de studii ne indică același model ca și în cazul ratelor generale de prevalență, iar femeile cu studii gimnaziale sunt supuse celui mai mare risc de a deveni victime ale violenței multiple, inclusiv și în ultimul an (4,8%) (vezi anexa 3, tabelul 2).

În concluzie, putem constata că violența față de femei din partea soțului/partenerului este pe larg răspândită în Moldova și acest flagel afectează toate femeile indiferent de vîrstă, loc de reședință, statutul socio-economic. Totuși, analiza mai relevă și unele tendințe specifice care sunt corelate cu un șir de factori individuali, socio-economici și culturali, cum ar fi mediul de reședință al victimei, vîrsta, starea civilă, statutul ocupațional și nivelul de studii. Prevalența în rîndul femeilor din mediul rural, femeilor cu un nivel de studii redus, femeilor șomere sau celor care sunt angajate pe cont propriu în activități agricole este mai înaltă. În general, constatările de mai sus confirmă complexitatea acestei probleme și ne indică un șir de factori care au un impact asupra prevalenței violenței față de femei din partea soțului/partenerilor și doar intervențiile sistematice, intersectoriale ar putea să contribuie la reducerea prevalenței acestui flagel.

3.2. Prevalența violenței din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după forme specifice și frecvență

3.2.1. Prevalența violenței psihologice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni ²⁷

În cadrul studiului au fost colectate informații privind diferite forme specifice ale violenței pe parcursul vieții

și în ultimele 12 luni, fapt ce ne permite să analizăm fiecare tip de violență separat. În medie, din numărul total de femei intervievate, circa 60% au raportat experiențe de violență psihologică pe parcursul vieții, iar 26% au suferit în rezultatul acestei forme de violență pe parcursul ultimelor 12 luni. Caracteristicile socio-economice ale victimei denotă tendințe similare celor înregistrate pentru prevalența violenței în general (*orice formă*), atît pe parcursul vieții, cît și în decursul ultimelor 12 luni.

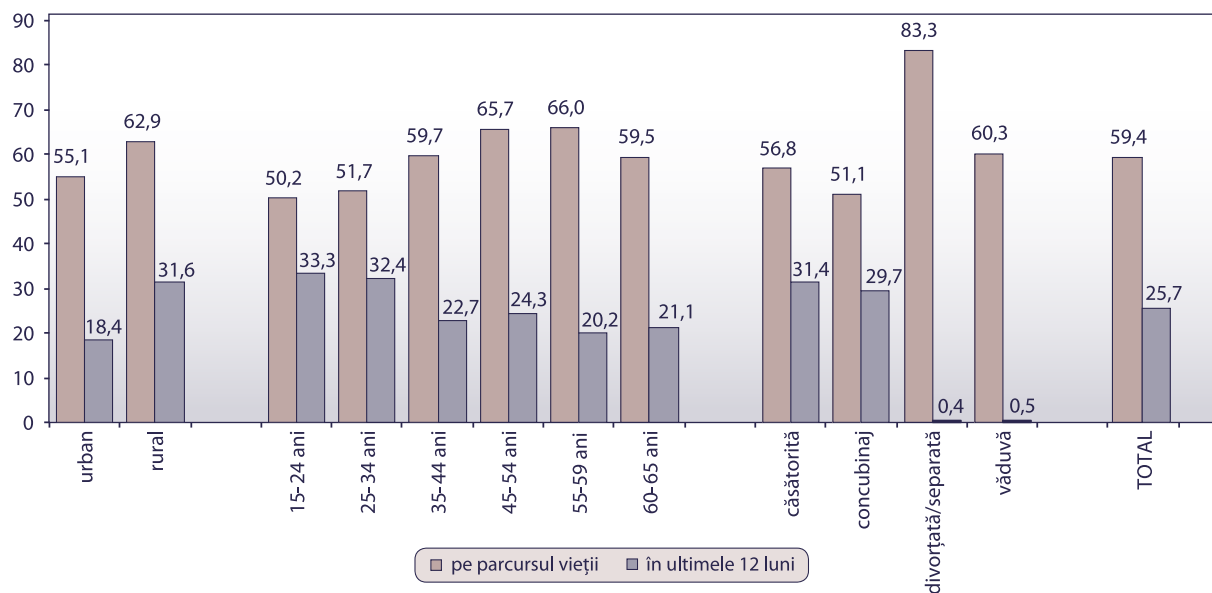
Și în cazul violenței psihologice cele mai afectate pe parcursul vieții sunt femeile din mediul rural (62,9%), pe când cele din cel urban sunt expuse acestei forme de violență în proporție de 55,1%. Violența psihologică este mai frecventă în cazul femeilor din grupa de vîrstă 45-59 ani (66%), mai puțin fiind afectate femeile tinere (50,2%). Situația este diferită dacă ne referim la cazurile de violență în ultimele 12 luni, prevalența violenței psihologice fiind în descreștere pe măsura înaintării în vîrstă. În medie, fiecare a treia femeie în vîrstă de 15-34 ani a raportat experiențe de violență psihologică, comparativ cu fiecare a cincea femeie în vîrstă de 55-65 ani (vezi figura 4). Diferența între rata de prevalență a violenței psihologice pe parcursul vieții și în decursul ultimelor 12 luni, între aceste două grupuri de vîrstă, poate fi explicată prin faptul că, cu cît femeia este mai în vîrstă, cu atît mai mare este probabilitatea ca femeia să nu aibă un partener în ultimele 12 luni.

Corelația dintre *starea civilă* a victimei și prevalența violenței psihologice este consistentă cu constatările ce țin de prevalența oricărei forme de violență. Femeile separate sau divorțate au raportat cele mai multe cazuri de violență psihologică pe parcursul vieții (83,3%), după care urmează văduvele (60,3%) și femeile căsătorite (56,8%). În decursul ultimului an, cel mai mult au avut de suferit în rezultatul violenței psihologice femeile în relații conjugale (vezi figura 4).

Violența psihologică în raport cu *nivelul de studii* al victimei nu înregistrează diferențe semnificative în rata de prevalență pe parcursul vieții. Femeile cu un nivel mai înalt de studii raportează mai puține cazuri de violență psihologică (56,8%), cea mai mare rată de prevalență a violenței psihologice este în cazul femeilor cu studii gimnaziale (62%) (vezi figura 5). Decalaje mai mari se înregistrează în cazurile de violență survenite pe parcursul ultimelor 12 luni. Rata prevalenței violenței psihologice este cu 10 puncte procentuale mai mare pentru femeile cu un nivel de educație mai redus comparativ cu femeile cu un nivel mai înalt de educație. Acest fapt ne

²⁷ Violența psihologică exclude actele de violență economică, de control și de izolare socială a victimelor.

Figura 4. Prevalența violenței psihologice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, %

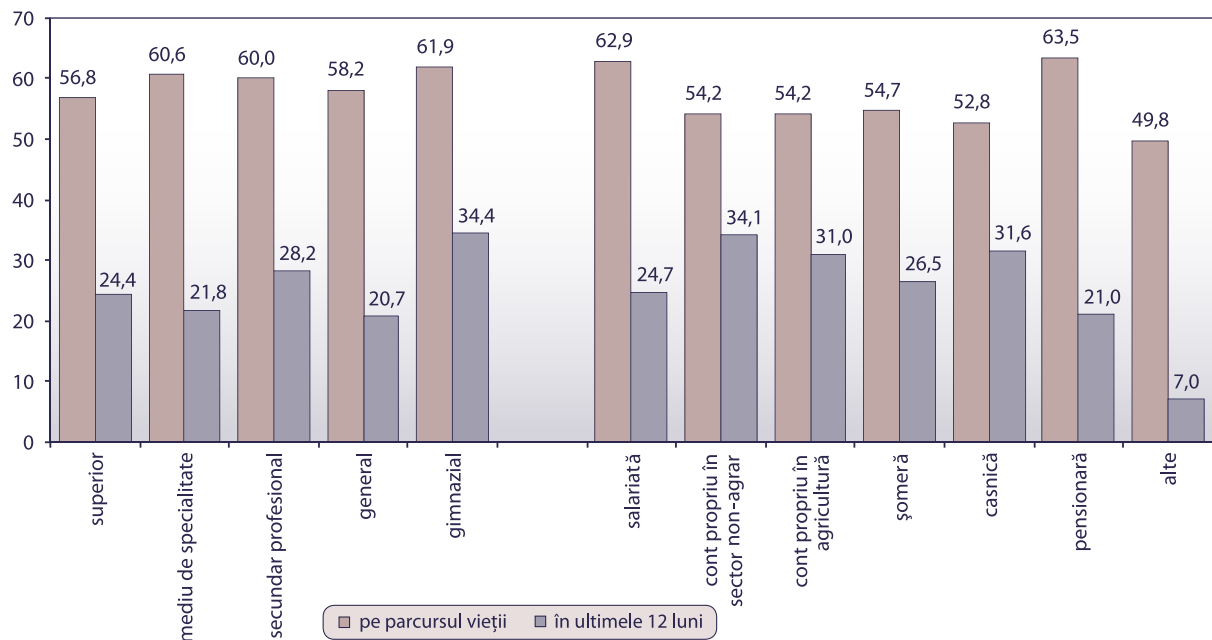

confirmă importanța studiilor pentru femei, deoarece femeile mai educate probabil trăiesc în cuplu cu bărbați mai educați și relația lor este mai puțin influențată de rolurile de gen patriarhale și tradiționale, ceea ce constituie rădăcina violenței psihologice.

În funcție de statutul ocupațional al victimei constatăm o corelație pozitivă în raportarea cazurilor de violență

psihologică. Pe parcursul vieții de la vârsta de 15 ani, cel mai mult au suferit de violență psihologică femeile salariate (63%) și pensionarele (63%). Rate similare au fost înregistrate în cazul femeilor angajate pe cont propriu (54,2%), dar și a celor fără un loc de muncă sau casnicele. Cu toate acestea, în ultimele 12 luni pensionarele au fost victime ale violenței psihologice într-o proporție

Figura 5. Prevalența violenței psihologice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de studii și statutul ocupațional al femeii, %

mai mică decât persoanele angajate pe cont propriu și casnicele (vezi figura 5). Deși tendința dată ar putea fi explicată prin perioada de referință mai mare, alți factori, de asemenea, ar putea influența această ordine de idei, cum ar fi contextul specific al familiei în care trăiesc persoanele în etate.

a) Prevalența violenței psihologice după forme specifice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

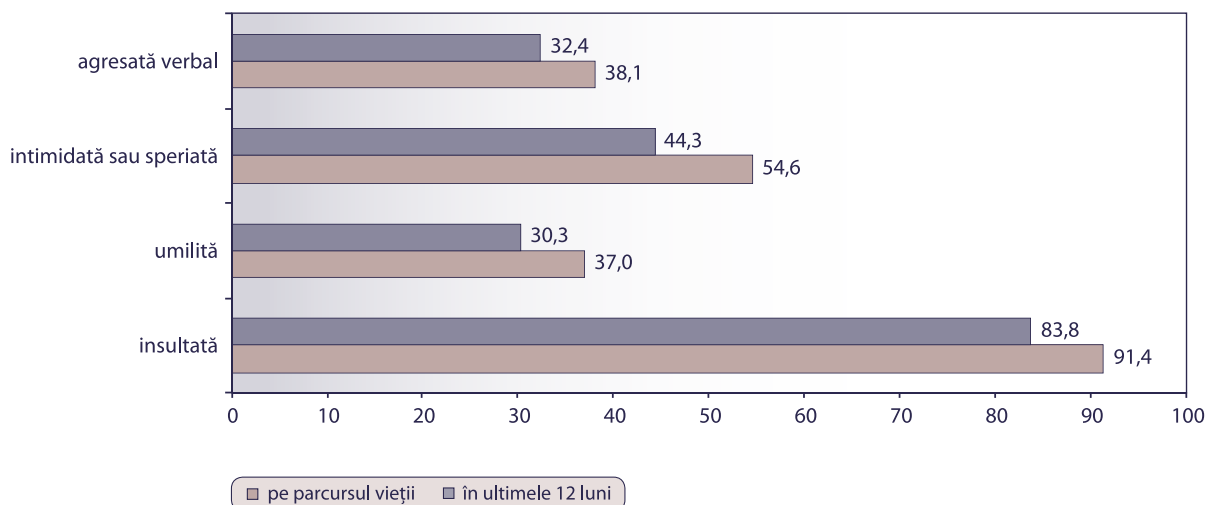
În cadrul studiului au fost colectate informații privind cele patru forme tipice ale violenței psihologice: insultarea, umilirea, frica și intimidarea și amenințarea verbală. Marea majoritate a femeilor victime ale violenței psihologice au declarat că au fost insultate cel puțin o dată pe parcursul vieții (91,4%), fiecare a doua femeie a fost intimidată sau speriată, 38,1% au fost supuse amenințărilor verbale, iar 37% - umilinței. Pe parcursul ultimelor 12 luni, pentru a-și menține controlul asupra femeii, soțul/partenerul curent sau cel mai recent a recurs la aceleași forme de violență psihologică, predominând practicile de insultă și intimidare (vezi figura 6).

Practic toate tipurile de violență psihologică, în afară de umilire, au fost prezente mai cu seamă în cazul femeilor din mediul rural, iar insultele au afectat aproape în mod egal atât femeile din mediul rural, cât și pe cele din mediul urban (92,2% și, respectiv, 90,2%). Dezagregarea datelor în baza vârstei femeilor-victime ne indică unele

variații între diferite grupuri de vârstă, în ceea ce privește măsura în care aceste forme specifice de violență psihologică au apărut (vezi anexa 3, tabelul 3). Totuși, menționăm că majoritatea femeilor respondente din toate grupele de vârstă au raportat că au fost supuse insultelor, după care a urmat intimidarea și frica. Acest fapt atestă existența comportamentului, acceptat din punct de vedere cultural al bărbaților, orientat spre exercitarea controlului asupra femeii, iar femeia continuă să aibă frică de soț. Există o diferență considerabilă între cazurile de umilire suportate de femeile care nu și-au oficializat relația, dar trăiesc în aceeași gospodărie, comparativ cu femeile din alte categorii: 77,4% dintre femeile aflate în concubinaj au avut parte de umilințe pe parcursul vieții, pe când femeile căsătorite au raportat cazuri de umilire doar în proporție de 31,9%. Nivelul de studii al femeilor pare să nu fie un factor important în predominarea unei sau altei forme a violenței psihologice, deoarece nu se observă o corelare între nivelul de studii și forma de violență raportată.

Putem concluziona că soții/partenerii recurg cel mai des la insultă, intimidare și frică pentru a-și menține puterea și controlul asupra soțiilor/partenerelor. Totuși, survenirea diferitor forme ale violenței psihologice este individuală și ține mai mult de caracteristicile subiective ale partenerului, dinamica relației dintre parteneri și percepția de către femeie a noțiunii de insultă, intimidare, umilință sau amenințare verbală.

Figura 6. Ponderea femeilor care s-au confruntat cu diferite forme de violență psihologică din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, %

b) Frecvența violenței psihologice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

Frecvența cazurilor de violență psihologică pe parcursul vieții denotă faptul că două treimi dintre femei, care au avut de suferit în urma violenței psihologice, au fost expuse acestui tip de violență în mod frecvent și permanent. Doar un mic procent dintre femei au raportat doar un singur caz de violență psihologică (4,6%) (vezi anexa 3, tabelul 4). Acest fapt confirmă acceptarea unei astfel de conduite din punct de vedere cultural și social ca modalitate de control asupra femeii. Impactul asupra bunăstării psihologice și sănătății femeii trebuie să fie analizat cu seriozitate, după cum ar trebui să fie considerate în continuare și normele tradiționale culturale și sociale bazate pe gen, pentru a înțelege mai bine dinamica relațiilor între soți și parteneri.

Dacă ne referim la frecvența diferitor forme de violență psihologică la care au fost supuse femeile în decursul ultimelor 12 luni, atunci constatăm aceleași tendințe de predominare a cazurilor repetate de violență psihologică. Doar un număr mic de femei au avut parte de experiențe unice de violență psihologică. Aceste constatări confirmă din nou prezența unui model clar și permanent de violență psihologică și verbală utilizată de către soțul/partenerul curent sau cel mai recent împotriva soției/partenerii.

3.2.2. Prevalența violenței psihologice orientate spre izolarea socială a femeii pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

Pentru a înțelege măsura în care femeile sunt supuse comportamentului de control din partea soților/partenerilor, în cadrul studiului respondentele au răspuns la un șir de întrebări specifice, în special la următoarele: a) vă interzice să vă vedeți/întâlniți cu prietenii?; b) vă limitează vizitele la părinți?; c) insistă să știe unde sunteți?; d) vă ignoră și se comportă indiferent?; e) se enervează dacă vorbiți cu un alt bărbat?; f) deseori este suspicios că sunteți infidelă?; g) așteaptă să-i cereți permisiunea pentru a merge la medic?; h) decide ce puteți și ce nu puteți face?

Răspunsurile la aceste întrebări, deși țin, de asemenea, de violența psihologică într-un sens mai larg, au fost înregistrate și analizate separat, deoarece oferă un indiciu bun cu privire la prevalența normelor culturale și sociale ce țin de relațiile bazate pe gen între femei și bărbați.

Astfel, conform datelor sondajului, practic fiecare a doua femeie a raportat cazuri de comportament de control din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent, pe parcursul vieții de la vârsta de 15 ani, iar fiecare a treia femeie a raportat acest tip de violență și în ultimele 12 luni (vezi anexa 3, tabelul 5). În general, femeile din

Figura 7. Prevalența violenței psihologice orientate spre izolarea socială pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, %

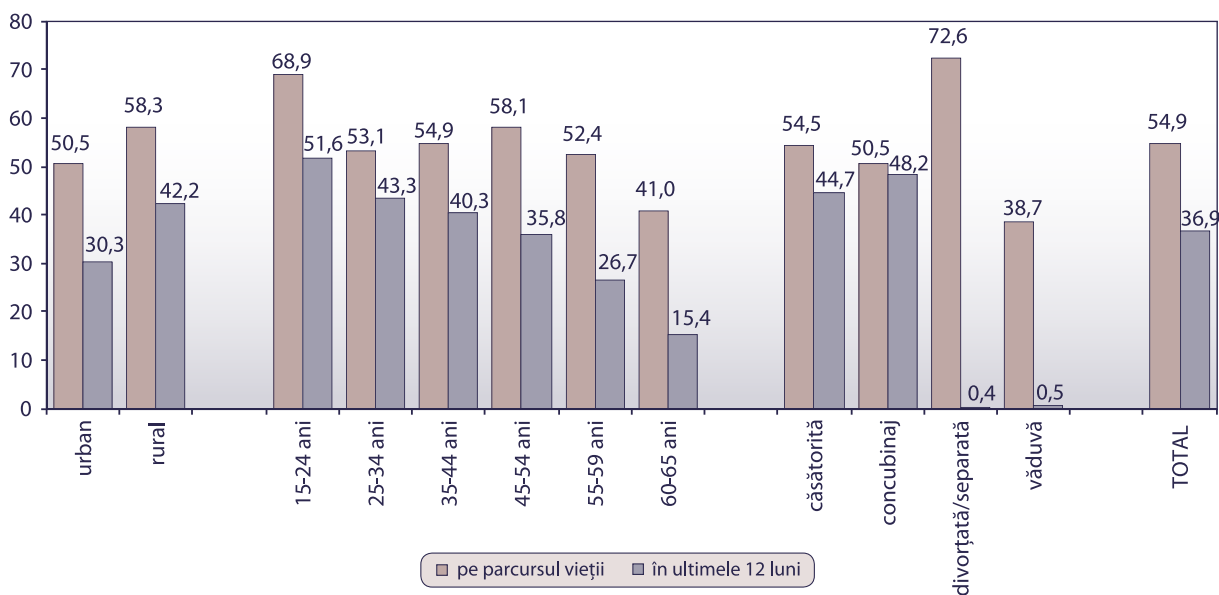
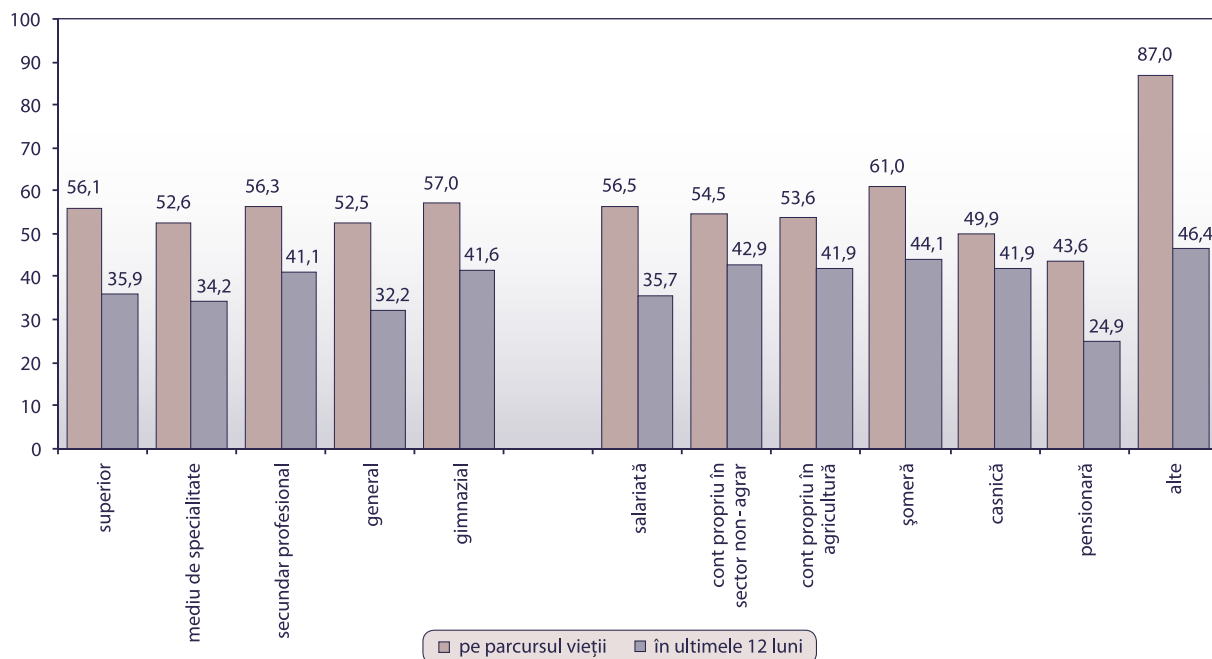

Figura 8. Prevalența violenței psihologice orientate spre izolarea socială pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, %

mediul rural într-o măsură mai mare suferă și de acest tip de violență comparativ cu femeile din mediul urban (58,3% și 50,5%). Mai mult ca atât, datele cu privire la prevalența acestui tip de violență pe parcursul ultimelor 12 luni demonstrează o creștere a procentului femeilor din mediul rural, care au avut parte de astfel de cazuri de violență, în comparație cu femeile din mediul urban (42,2% față de 30,3%) (vezi figura 7).

Peste jumătate dintre femeile de toate grupele de vârstă (cu excepția celor din grupul de vârstă 60-65) au fost supuse unui comportament de control din partea soțului/partenerului lor pe parcursul vieții; acest tip de violență fiind prezent aproape în mod egal în toate grupele de vârstă. Cu toate acestea, femeile mai tinere sunt cele care cel mai frecvent au fost supuse unui astfel de comportament din partea soților/partenerilor nu numai pe parcursul vieții, dar și în ultimele 12 luni (68,9% și, respectiv, 51,6%). Această ordine de idei poate implica faptul că din cauza naturii schimbătoare a rolurilor tradiționale de gen în societatea moldovenească și abilitarea consecventă a femeilor, tinerii soți/parteneri tind să mențină relațiile tradiționale de gen prin utilizarea controlului și impunerea rolului de deținători de putere și factori de decizie în gospodărie.

Ca și în cazul altor tipuri de violență, cel mai mare

procentaj de femei care au raportat survenirea măcar o dată a violenței de izolare socială **pe parcursul vieții** lor se înregistrează în cazul femeilor divorțate/separate (72,6%), fiind urmate de femeile căsătorite și cele care nu sunt căsătorite, dar locuiesc împreună cu partenerii lor (54,5% și, respectiv, 50,5%). Situația este diferită dacă ne referim la ultimele 12 luni anterioare studiului, femeile divorțate au raportat cele mai puține cazuri de control din partea soțului/partenerului, dat fiind că divorțul/separarea nu s-a produs în ultimul an. După cum s-a argumentat și în cazul altor tipuri de violență, prevalența înaltă a violenței în rândul femeilor divorțate/separate ar putea fi unul din motivele de ce aceste femei au divorțat /s-au separat de soții/partenerii lor. Dar ar putea fi cazul, când foștii soți/parteneri încearcă să găsească o cale continuă de a controla și exercita puterea asupra femeilor-victime.

Deși există diferențe în ratele de prevalență a violenței psihologice orientate spre izolarea socială în funcție de nivelul de studii și statutul ocupațional al femeii, aceste diferențe nu sunt semnificative, cu excepția pensionarelor care raportează rate mult mai mici atât pe parcursul vieții, cât și în ultimele 12 luni. Prin urmare, putem concluziona că acești factori sunt mai puțin importanți în survenirea acestui tip de violență (vezi figura 8).

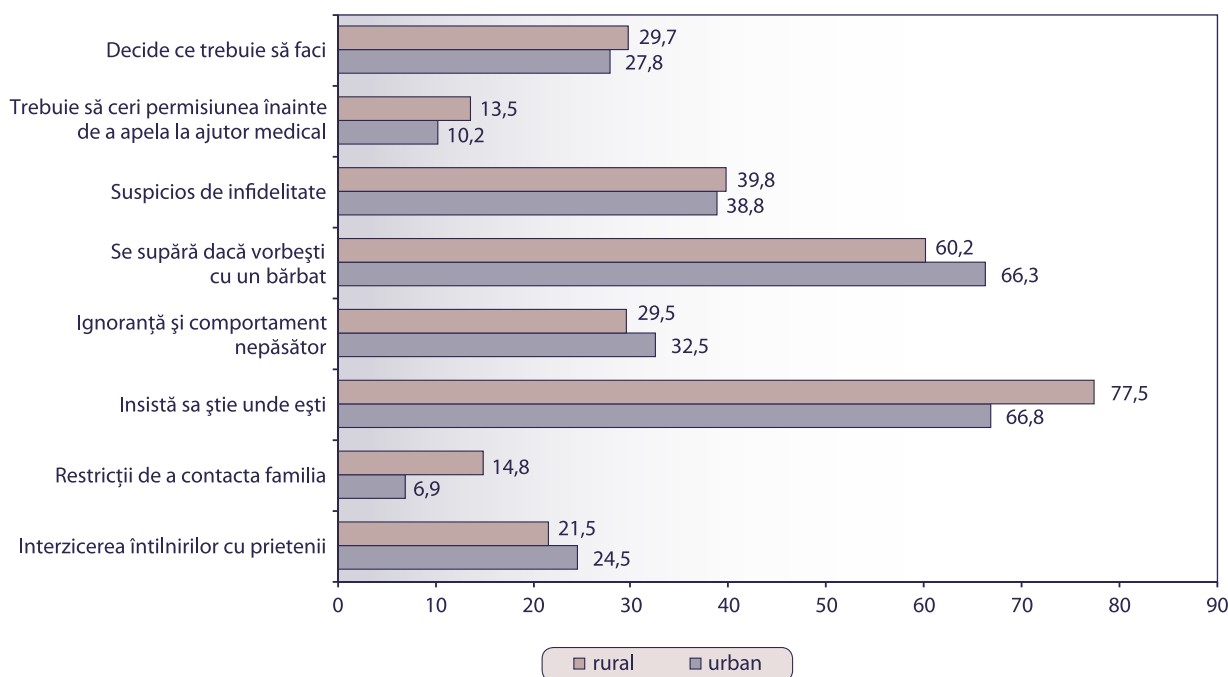
Pentru a înțelege mai bine comportamentul de control al soților/partenerilor prezintă interes analiza unor cazuri de violență psihologică orientate spre izolarea socială după forme specifice. Cea mai tipică modalitate de control, indicată de către femei, este insistența din partea soților/partenerilor de a ști mereu unde se află femeia (73,1%). Două treimi dintre femei au indicat că soțul/partenerul devine furios, atunci când femeia vorbește cu un alt bărbat, circa 39% au fost supuse suspiciunilor precum că sunt infidele. Totodată, 30,7% au menționat că sunt ignorate și tratate cu indiferență, 28,9% au indicat că soțul/partenerul hotărăște ce poate să facă și ce nu poate. Mai puțin, dar totuși femeile sunt limitate în dorința de a se întâlni cu prietenii (22,7%), 12,1% dintre femei au menționat că trebuie să-și ceară permisiunea pentru a merge la medic, iar în cazul a 11,6% dintre femei este necesar acceptul soțului/partenerului și în caz dacă femeia dorește să meargă în vizită la rude (vezi anexa 3, tabelul 6).

Există diferențe în comportamentul de control al soților/partenerilor din zona urbană și cea rurală. Femeile din mediul urban mai des se confruntă cu situația când soțul/partenerul devine furios dacă femeia vorbește cu un alt bărbat, mai frecvent acestea sunt limitate în posi-

bilitatea de a merge la întâlniri cu prietenii și, ca rezultat, femeile din mediul urban au raportat mai multe cazuri de ingnoranță și comportament nepăsător din partea soțului/partenerului. În cazul femeilor din mediul rural se atestă mai mult un comportament de control din partea soțului/partenerului, circa 76% au menționat că soțul/partenerul insistă mereu să știe unde se află femeia, 30% dintre femei au menționat că soțul/partenerul decide ce trebuie să facă. Spre deosebire de femeile din mediul urban, femeile din mediul rural sunt izolate mai mult de familie și rude, decât de prieteni. Și tot femeile din mediul rural sunt mai des în situația de a-și cere permisiunea să meargă în vizită la medic (vezi figura 9).

Dacă analizăm formele de izolare socială și de control al comportamentului femeii din partea soțului/partenerului, constatăm că femeile tinere (15-24 ani) cel mai des se confruntă cu restricții în a se întâlni cu prietenii (36,7%), dar și cel mai mult s-au confruntat cu situații de gelozie din partea soțului/partenerului (80,9%). Această categorie de femei au raportat totodată cazuri frecvente când partenerul insistă să cunoască mereu unde se află ele (vezi anexa 3, tabelul 6). Este interesant faptul că cele mai multe cazuri de suspiciuni cu privire la infidelitate au fost înregistrate în rândul femeilor care au depășit

Figura 9. Prevalența violenței orientate spre izolarea socială a femeii din partea soțului/partenerului după forme specifice, pe mediul de reședință al femeii, %

vîrsta de 60 ani; fiecare a doua femeie din această grupă de vîrstă au menționat că au fost expuse unui astfel de comportament de control pe parcursul vieții, iar motivul de bază ar putea fi atît perioada de referință mai lungă, cît și faptul că cuplurile în etate au trăit mai mult conform normelor tradiționale sociale și de gen. De asemenea, unul din motive ar putea fi faptul că multe femei la această vîrstă sunt văduve, fiind, astfel, mai predispuse în relatarea unor astfel de comportamente din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent.

În ceea ce privește *starea civilă* a victimelor, datele relevă că femeile căsătorite sunt mai cu seamă expuse la situații cînd partenerii lor insistă mereu să cunoască unde se află (73,8%) și mai puțin la situații cînd soții/partenerii insistă ca soțiile/partenererele să-și ceară permisiunea pentru a merge la medic (10,3%) (vezi anexa 3, tabelul 6). De fapt, dacă analizăm toate categoriile de femei, vedem că distribuția femeilor, care trebuie să-și ceară permisiunea pentru a merge la medic, este cea mai mică, ca și numărul de femei care sunt limitate în posibilitatea de a merge în vizită la rude. Femeile divorțate și separate, și în acest caz, sunt printre cele care înregistrează rate înalte ale diferitor tipuri de comportament de control orientat spre izolarea socială a femeii.

Deși există unele variații în numărul de femei cu nivel de studii diferit, care raportează cazuri de comportament de control din partea soților/partenerilor, totuși menționăm că, indiferent de nivelul de studii al femeilor, majoritatea raportează că au fost supuse mai cu seamă la două tipuri de comportament de control: „soțul/partenerul insistă să cunoască mereu unde se află femeia” și „soțul/partenerul se enervează dacă femeia vorbește cu un alt bărbat”. Dacă ne referim și la *statutul ocupațional* al femeii, de asemenea, constatăm prevalența acestor două tipuri de comportament de control din partea soțului/partenerului.

Astfel, putem concluziona, că dintre toate formele de violență orientate spre izolarea și controlul social al femeii, predomină două tipuri: insistența de a cunoaște unde se află femeia și furia în caz dacă femeia vorbește cu un alt bărbat, indiferent de statutul socio-economic, vîrstă, nivelul de studii și mediul de reședință al femeii. Ambele forme sunt corelate puternic cu noțiunea de masculinitate în termenii tradiționali de înțelegere a acestei noțiuni. Nu este surprinzător faptul că pentru a conserva și exercita o „astfel de masculinitate”, bărbații tind să controleze orice mișcare și conduita soțiilor/partenerelor.

3.2.3. Prevalența violenței economice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

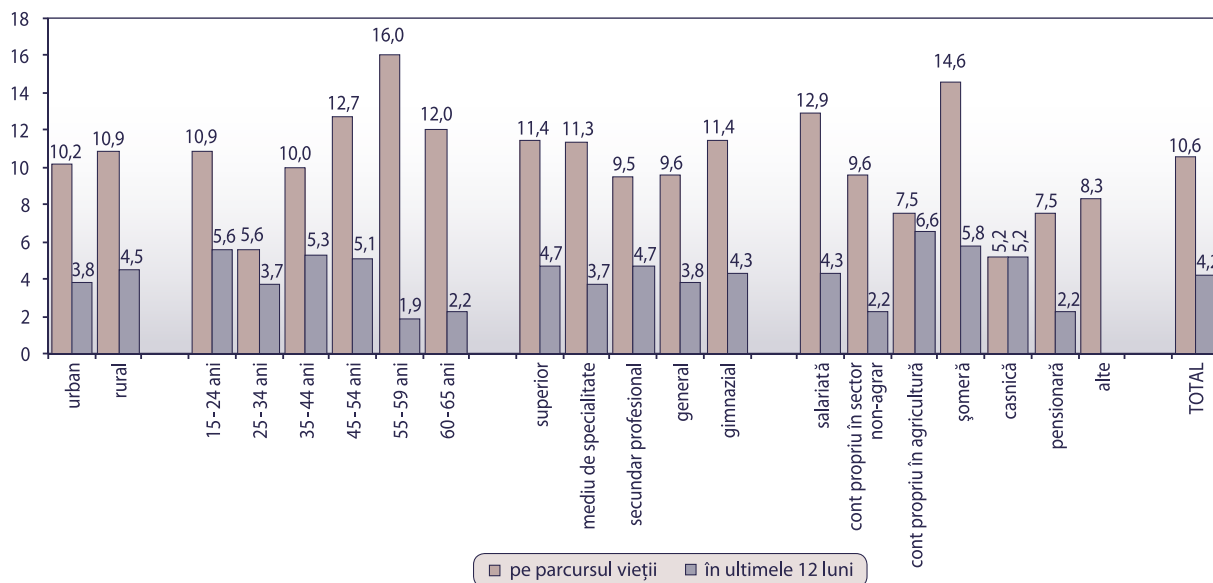
Violența economică a fost abordată în cadrul sondajului ca o categorie separată de violență psihologică²⁸. Femeile au fost rugate să răspundă la două întrebări cu referire la acest subiect: „soțul/partenerul curent sau cel mai recent preia banii câștigați de dvs.” și „soțul/partenerul curent sau cel mai recent refuză să dea bani suficienți pentru nevoile casnice”. Fiecare a zecea femeie a indicat că cel puțin o dată pe parcursul vieții a suferit din cauza violenței economice, iar în ultimele 12 luni rata prevalenței acestui tip de violență este de 4,2%. În cazul violenței economice nu există diferențe semnificative între femeile din mediul rural și cele din mediul urban, fiind înregistrate rate de prevalență similare, atît pentru perioada începînd cu vîrsta de 15 ani (10,9% în mediul rural față de 10,2% în cel urban), cît și în decursul ultimelor 12 luni (4,5% față de 3,8%).

Deși rate similare de prevalență a violenței economice *pe parcursul vieții* pot fi observate în majoritatea *grupurilor de vîrstă* de circa 10%-12%, totuși există o diferență între rata prevalenței violenței economice în rîndul femeilor din grupele de vîrstă 25-34 și 55-59 ani: femeile din primul grup de vîrstă raportează cele mai puține cazuri de violență economică (5,6%), iar cele din a doua grupă de vîrstă - cele mai multe cazuri (16,0%). Un motiv posibil pentru această situație putea să derive din situația existentă pe piața muncii, unde femeile mai tinere sunt mai active din punct de vedere economic și, respectiv, depind economic mai puțin de soț/partener și eventual sunt mai bune la negocierea puterii în familie, astfel fiind mai puțin expuse violenței economice din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent (vezi figura 10).

Violența economică *în decursul ultimelor 12 luni*, în funcție de vîrsta femeilor, indică unele diferențe în rata de prevalență. În cazul dat femeile tinere (15-24 ani) au raportat cele mai multe cazuri de violență economică (5,6%), fiind urmate de femeile din grupele de vîrstă 35-44 ani (5,3%). Această situație diferă de prevalența violenței economice pe parcursul vieții, iar posibilele motive ar putea fi impactul crizei economice recente asupra statutului ocupațional al femeilor și bărbaților din această grupă de vîrstă.

²⁸ Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie din Moldova, stipulează violența economică ca fiind o formă separată de violență

Figura 10. Prevalența violenței economice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vîrsta, nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, %

În ceea ce privește starea civilă a victimelor violenței economice, constatăm că femeile care nu sunt căsătorite, dar trăiesc împreună cu un partener, raportează de două ori mai multe cazuri de violență economică, comparativ cu femeile căsătorite oficial (vezi anexa 3, tabelul 7). Cea mai înaltă rată de prevalență a violenței economice pe parcursul vieții este înregistrată printre femeile divorțate/separate (37,8%), iar cea mai mică rată a fost raportată de către femeile căsătorite (7,2%). Aceste date nu sunt surprinzătoare și vin să confirme faptul că divorțul/separarea este un factor care contribuie la violența economică sau violența economică ar putea fi cauza divorțului/separării. Acest fapt implică necesitatea abordării problemei date în contextul vulnerabilității economice a femeilor divorțate/separate.

Datele sondajului nu relevă o legătură directă dintre nivelul de studii al femeii și experiența de violență economică, atât pe parcursul vieții, cât și în decursul ultimelor 12 luni. Pe când **statutul ocupațional**²⁹, al femeilor pare să joace un anumit rol în determinarea riscului survenirii cazurilor de violență economică. Astfel, femeile cu statut de salariată și șomerele sunt afectate cel mai mult de violența economică (12,9% și, respectiv, 14,6%). Dacă dependența economică a șomerelor este explicabilă și, ca rezultat, acestea sunt mai predispușe să

devină victime potențiale ale violenței economice, atunci în cazul femeilor salariate o astfel de concluzie directă nu poate fi făcută, deoarece astfel de factori precum diferența de venituri, statutul ocupațional al soțului/partenerului și statutul social general, de asemenea au un impact asupra probabilității survenirii cazurilor de violență economică, cât și a altor tipuri de violență³⁰.

Dacă analizăm separat cele două forme specifice de violență economică: (i) **soțul/partenerul preia banii pe care i-a câștigat femeia** și (ii) **soțul/partenerul refuză să dea bani suficienți pentru cheltuielile curente ale gospodăriei, chiar dacă are bani suficienți pentru alte lucruri**, constatăm că 8 din 10 femei s-au confruntat cel puțin o dată pe parcursul vieții cu situația când soțul/partenerul a refuzat să dea banii necesari pentru cheltuielile curente ale gospodăriei, pe când doar 4 din 10 femei au menționat că soțul/partenerul preia banii câștigați de către femeie. (vezi anexa 3, tabelul 7). Această constatare evidențiază importanța abilității economice a femeilor pentru a reduce prevalența violenței economice, dar totodată, relevă și faptul că femeia ar putea fi obiectul violenței economice, chiar dacă dispune de surse proprii de venit și este independentă din punct de vedere economic. Acest fapt confirmă din nou că astfel

²⁹ Statutul ocupațional al femeilor este determinat în baza situației din ultimele 12 luni și nu reflectă neapărat statutul femeii pe parcursul vieții. Astfel, chiar și „casnicele” și „șomerele” raportează experiențe de violență economică pe parcursul vieții.

³⁰ Salariul mediu al femeilor constituie 70% din salariul mediu al bărbaților. Acest fapt afectează negativ nivelul independenței economice, cât și dinamica relațiilor între parteneri.

de factori precum statutul economic al familiei, statutul ocupațional al partenerilor, mărimea veniturilor realizate de către femei și bărbați pot și chiar influențează violența față de femei din partea soților/partenerilor.

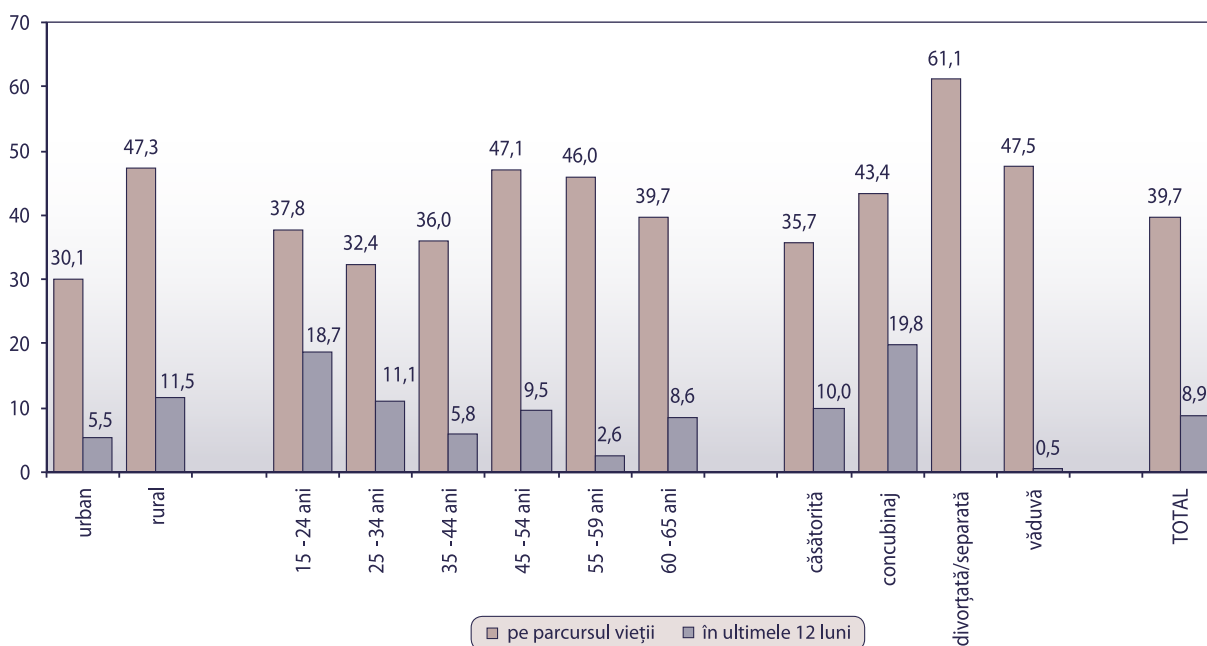
În concluzie, se poate afirma că violența economică este pe larg răspândită în Republica Moldova și că forma predominantă este refuzul din partea soțului/partenerului de a oferi bani suficienți pentru cheltuielile curente ale gospodăriei. Dat fiind că mai multe femei din zona rurală, femeile cu un nivel de studii mai scăzut, femeile cu munci mai puțin plătite și sigure, precum și cele care trăiesc în concubinaj au raportat cazuri de violență economică, devine clar că dependența economică a femeilor de bărbați rezultă în vulnerabilitatea femeilor față de această formă de violență. Totuși, sondajul relevă și faptul că peste o treime de femei, care muncesc și câștigă bani, sunt și ele victime ale violenței economice, chiar dacă sunt independente economic, statutul lor în familie rămâne a fi unul inegal, iar factorii ce țin de rolurile de gen, normele și viziunile sociale, precum și capacitățile femeilor de a negocia la egal în familie, au un impact asupra vulnerabilității femeilor față de violența economică.

3.2.4. Prevalența violenței fizice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

Conform datelor studiului, circa 40% dintre femei au suferit cel puțin o dată de violență fizică din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent pe parcursul vieții. În ultimele 12 luni cazurile de violență fizică au fost raportate de către circa 9% dintre femei. Spre deosebire de alte tipuri de violență, se atestă diferențe semnificative în rata prevalenței violenței fizice începând cu vârsta de 15 ani pentru femeile din zonele rurale (47,3%), în raport cu prevalența violenței înregistrată în cazul femeilor din mediul urban (30,1%). Mai mult, în ultimele 12 luni anterioare studiului, în mediul rural este înregistrată o prevalență dublă față de mediul urban. Aceste diferențe notabile pot fi explicate prin diferențele persistente în prevalența rolurilor tradiționale de gen în rîndul populației rurale și urbane, precum și impactul acestora asupra normelor sociale și culturale ce ghidează conduita bărbaților și a femeilor din mediul rural și urban (vezi figura 11).

Vârsta joacă un anumit rol în determinarea riscului de a deveni victimă a violenței fizice și, deși datele ne arată că peste o treime de femei din toate grupurile de vîrstă

Figura 11. Prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vîrsta și starea civilă a femeii, %

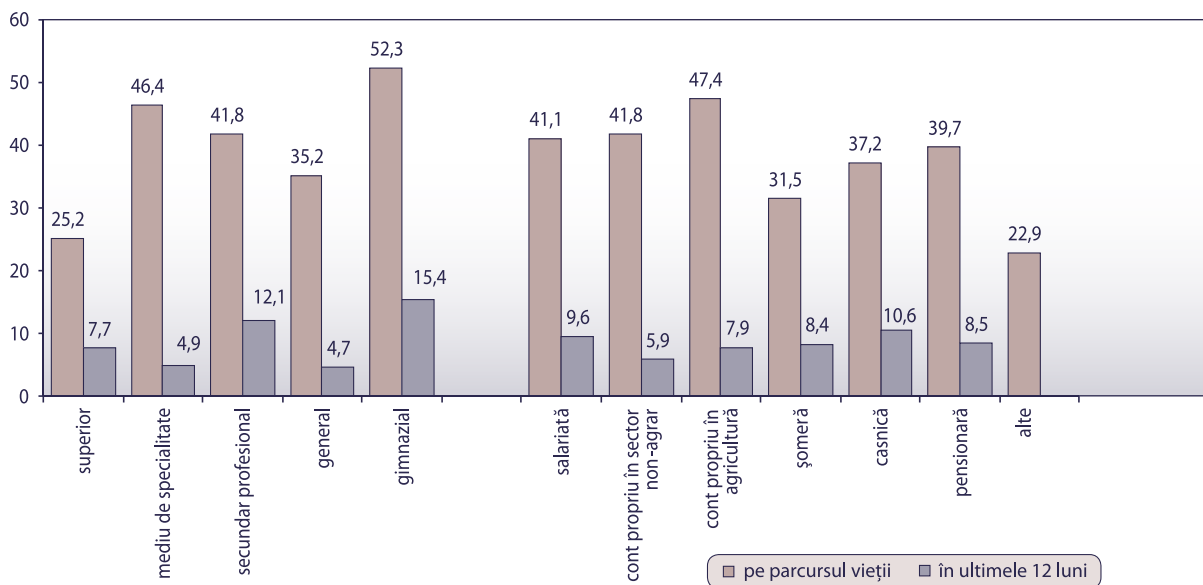
au raportat cazuri de violență fizică, cel mai mult au avut de suferit femeile cu vârsta cuprinsă între 45-59 ani (46 - 47%). Cel mai probabil, datorită experiențelor acumulate pe parcursul vieții. Totuși, dacă ne referim la ultimele 12 luni, atunci situația este una diferită: cea mai înaltă rată a prevalenței violenței fizice este în rândul femeilor tinere (15-34 ani). Prin urmare, violența fizică are tendința de a surveni chiar în primii ani de căsătorie/concubinaj. Acest fapt necesită o analiză mai aprofundată cu privire la cauzele unei astfel de tendințe pe parcursul ultimului an fiind, în același timp, un indiciu al persistenței violenței fizice față de femei de la o generație la alta. Aceste constatări au ca dovadă și cercetările socio-psihologice în domeniu conform cărora violența prevalează mai mult în primii ani de căsătorie/relație, deoarece în această perioadă cuplurile se confruntă cu mai multe sfidări, inclusiv de ordin economic, apariția copiilor, schimbări în conduită, etc., dar și lipsa abilităților de a soluționa problemele apărute, abilități care, de fapt, vin odată cu timpul³¹.

Prevalența violenței fizice pe parcursul vieții în funcție de *starea civilă* a victimei, denotă tendințe similare violenței psihologice și economice, cele mai vulnerabile fiind femeile divorțate/separate: 6 din 10 femei din această categorie au suferit pe parcursul vieții în

urma violenței fizice din partea soțului/partenerului cel mai recent. Cel mai puțin au avut de suferit femeile căsătorite (35,7%). Menționăm că femeile care trăiesc în concubinaj înregistrează rate mai mari de prevalență a violenței fizice comparativ cu cele care sunt căsătorite oficial (atât pe parcursul vieții, dar și în ultimele 12 luni). Aceste tendințe sunt confirmate și de alte sondaje realizate în alte țări în domeniul violenței domestice în rândul cuplurilor care trăiesc în concubinaj, divorțate, și cele căsătorite. Conform acestor studii, posibilele cauze ale unei astfel de situații ar putea fi faptul că cei care trăiesc în concubinaj nu fac obiectul mecanismelor instituționalizate de control social, care ar putea limita conduita de violență fizică în căsătorie³².

Nivelul de studii al femeilor în cazul violenței fizice este unul din factorii care determină nivelul de vulnerabilitate al femeii. Un nivel redus de educație este asociat și cu un nivel mai înalt al prevalenței violenței fizice. Fiecare a doua femeie cu studii gimnaziale a suferit pe parcursul vieții în urma acțiunilor violente ale soțului/partenerului, pe când în cazul femeilor cu studii superioare experiențe de violență fizică au fost înregistrate pentru fiecare a patra femeie interviuată (vezi figura 12). Această situație este adecvată constatărilor din sondajele realizate în

Figura 12. Prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, %

³¹ Markman, H. și alții, 1998, Prevenirea suferinței maritale: o investigație longitudinală, Revista de psihologie clinică și consultativă; Frye, N., Karney B., 2006, Revista psihologiei familiale, Vol. 20(1); Shumacher, J., Homish, G. Leonard, K. Quigley, B. and Kearns-Bodkin, J. 2008, Moderatori longitudinali ai legăturii între consumul excesiv de alcool și violența partenerului intim în primii ani de căsătorie, Revista psihologiei familiale, Vol. 22(6)

³² Pentru mai multă informație vezi: Stets și Straus 1989, „Licența de căsătorie drept licență pentru lovituri: o comparație a abuzurilor în cazul cuplurilor căsătorite, concubinaj și celor care se întâlnesc”. Violența în cadrul relațiilor de prietenie: probleme sociale emergente. Redactat de Pirog-Good and Stets, Stets 1991 „Agresiunea în concubinaj și căsătorie: rolul izolării sociale”, Revista Căsătoria și Familia 53:669

alte țări, care confirmă o corelare strânsă între prevalența violenței fizice și nivelul de studii al femeii, adică cu cât femeia este mai educată, cu atât mai mică este probabilitatea de a deveni victimă a violenței fizice³³. Oricum, tendința dată trebuie să fie analizată cu grijă, fiind luați în considerare și alți factori care țin de statutul ocupațional și ocupația femeilor cu studii gimnaziale.

Nu există diferențe semnificative în ratele de prevalență a violenței fizice în rândul femeilor cu diferit statut ocupațional, cu excepția femeilor șomere, pentru care rata de prevalență este semnificativ mai mică (31,5%) și a femeilor angajate pe cont propriu în activități agricole (47,4%), care sunt cel mai mult afectate de violența fizică din partea soțului/partenerului. O cauză pentru rate atât de înalte de prevalență a violenței fizice în rândul femeilor angajate pe cont propriu în activități agricole ar fi insecuritatea economică și financiară a femeii, statutul socio-economic, mediul de reședință cel mai probabil fiind localitățile rurale și orașele mici, unde predomină rolurile tradiționale de gen, dar și un nivel mai redus de cunoștințe și informații privind caracterul incriminat al acțiunilor fizice orientate spre executarea controlului asupra femeii, etc. Aceste constatări evidențiază încă o dată importanța nivelului de studii și a statutului ocupațional al femeilor, drept inhibitori ai violenței fizice și altor tipuri de violență în familie, factori care trebuie să fie luați în considerare în eforturile depuse întru eliminarea violenței împotriva femeilor.

Prevalența violenței fizice pe parcursul ultimelor 12 luni mai puțin variază în funcție de statutul ocupațional al femeii, cele mai înalte rate de violență fizică fiind înregistrate în cazul casnicilor (10,6%), iar cele mai mici pentru femeile angajate pe cont propriu. Acest fapt confirmă încă o dată argumentul precum că statutul economic al femeilor este unul din factorii care afectează prevalența violenței fizice, pe lângă statutul ocupațional al bărbaților, diferențele în veniturile partenerilor, statutul social, etc.³⁴

a) Prevalența violenței fizice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni după forme specifice ale violenței

Formele de violență fizică la care recurg soții/partenerii variază de la o singură palmuire până la aplicarea armei și sugrumarea femeii. În medie, fiecare a treia femeie

din Republica Moldova a fost cel puțin o dată palmuită pe parcursul vieții, fiecare a patra femeie a fost împinsă sau bruscată, iar fiecare a cincea -- lovită cu pumnul sau cu altceva care a provocat dureri. Totodată, fiecare a zecea femeie a menționat ca a fost bătută sau lovită cu piciorul, iar circa 5% dintre femei au suferit în urma sugrumării sau a tentativelor de a fi sugrumată sau friptă cu ceva (vezi anexa 3, tabelul 8).

Dacă analizăm distribuția femeilor victime după cele mai tipice forme ale violenței fizice pe parcursul vieții de la vârsta de 15 ani, atunci constatăm că majoritatea victimelor au fost palmuite (87,9%), împinse, bruscate sau trase de păr (59,9%), lovite cu pumnul (49,3%), lovite cu piciorul (27,3%), amenințate cu arma (16,1%) și sugrumate sau fripte cu ceva (13,7%). În ultimele 12 luni, ierarhia formelor specifice ale violenței fizice nu se schimbă semnificativ, fiind înregistrate cu precădere cazuri de palmuire, dar mai persistă și forme mult mai grave de agresiune fizică, cum ar fi amenințarea cu o armă, sugrumarea sau bătaia (vezi figura 13).

Survenirea diferitor forme ale violenței fizice pe parcursul vieții este caracteristică pentru toate grupurile de vârstă, cu excepția femeilor din grupa de vârstă 15-24 ani care n-au raportat nici o experiență de „amenințare cu arma”. Din numărul total de femei-victime ale violenței fizice, cel mai des au fost expuse pericolului amenințării cu arma femeile în vârstă de 55-59 ani (29,4% din numărul total de victime din aceasta grupă de vârstă), după care urmează femeile care au depășit vârsta de 60 ani (21,2%) și cele de 45-54 ani (20,2%). Bruscărilor sunt și ele mai des aplicate în cazul femeilor în vârstă de 45 și peste 45 de ani (circa 63%). Chiar dacă cele mai puține cazuri de bruscări au fost raportate de către victimele din grupurile de vârstă de 15-24 ani, totuși acest procentaj este destul de mare (29,9%) (vezi anexa 3, tabelul 9).

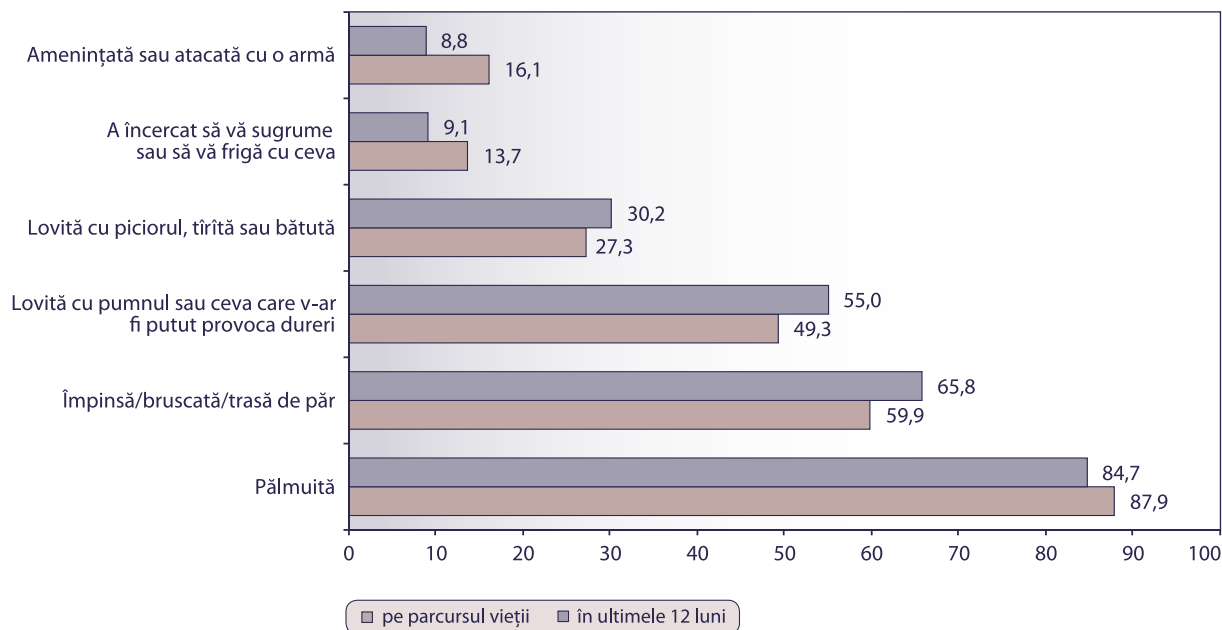
Este îngrijorător faptul că practic fiecare a cincea femeie în vârstă de 15-24 ani a fost palmuită cel puțin o dată în ultimele 12 luni, iar fiecare a zecea femeie din această grupă de vârstă a fost împinsă, bruscată sau lovită cu pumnul (vezi anexa 3, tabelul 8). Această constatare induce preocupări serioase și confirmă încă o dată fenomenul expunerii la violență fizică începând de la o vârstă timpurie. Palmuirea a fost raportată și de către

³³ Raportul OMS, Raportul mondial cu privire la violență și sănătate, Geneva, 2002.

³⁴ Studiile în domeniu prezintă probe empirice că nu doar statutul ocupațional al partenerilor, ci și alte dimensiuni economice, cum sunt venitul, compatibilitatea statutului între parteneri, clasa socială, sunt corelate cu experiența de violență fizică și alte tipuri de violență (vezi de exemplu Bowlus&Seitz). De asemenea, cercetările cu privire la impactul concedierilor asupra comiterii actelor de

violență din partea partenerilor indică, faptul că o astfel de condiție creează suferințe psihologice mai mari între parteneri și este în legătură directă cu sporirea violenței față de femei. Totuși, o astfel de corelare trebuie să fie analizată și din perspectiva unor astfel de factori precum urmează: vârsta, starea civilă, afecțiuni comportamentale, norme sociale și dimensiunea de gen.

Figura 13. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței, %

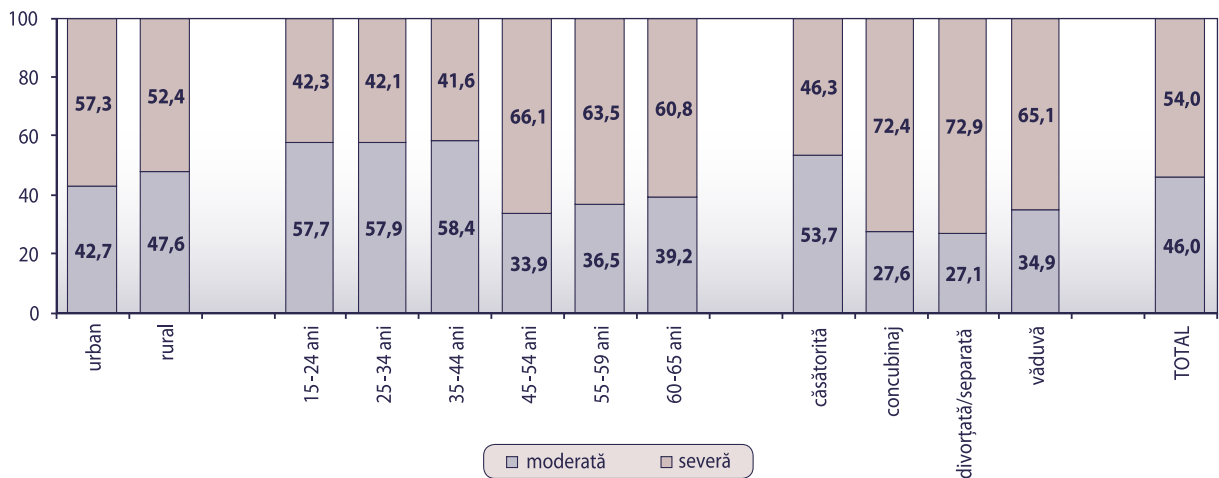
femeile din grupul de vîrstă de 60-65 ani (circa 92% dintre femeile-victime din această categorie). Prin urmare, constatăm un risc sporit de vulnerabilitate a femeilor în etate, care poate fi determinat nemijlocit de statutul socio-economic al femeii.

Organizația Mondială a Sănătății clasifică formele violenței fizice după gradul de severitate în două categorii: i) **violență moderată**, care include cel puțin unul din cazurile „pălmuită” și „împinsă, bruscată, trasă de păr”,

și **violența severă**, care include celelalte forme ale violenței fizice. Conform acestei devizări, constatăm o preponderență a cazurilor de violență severă, 54% dintre femeile-victime au avut de suferit de cel puțin una dintre formele violenței fizice severe pe parcursul vieții (vezi figura 14 și tabelul 10 din anexa 3).

În general, femeile în vîrstă de pînă la 44 de ani suferă mai mult de violență fizică moderată, iar începînd cu vîrsta de 45 de ani deja predomină violența severă. Cu

Figura 14. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după gradul de severitate a violenței, %

excepția femeilor căsătorite, celelalte categorii de femei au avut parte de mai multe experiențe ale violenței severe, în special cele mai afectate fiind femeile aflate în relații de concubinaj, cât și cele divorțate/separate. Dacă în cazul femeilor divorțate/separate predominarea violenței severe ar putea fi una din cauzele divorțului/separării, atunci nu este clar de ce femeile care locuiesc în concubinaj sunt supuse unui risc mai mare a violenței fizice severe din partea partenerului comparativ cu cele căsătorite oficial.

Menținerea aceleiași tendințe generale în formele specifice ale violenței fizice, atît pe parcursul vieții, dar și în ultimele 12 luni, confirmă argumentele ce se bazează pe teoriile sociale și observaționale precum că comportamentul perceput de către copil în copilărie, prin socializare, are un impact semnificativ asupra conduitei partenerului și, îmbinînd, aceste teorii cu permisivitatea socială existentă în ceea ce privește utilizarea violenței fizice de către bărbați împotriva femeilor, se creează un mediu ce induce comiterea actelor de violență fizică. În special, este important nu doar să lucrăm cu agresorii violenței fizice, dar și să depunem concomitent eforturi pentru a schimba percepțiile sociale și culturale cu privire la acceptabilitatea utilizării violenței fizice.

b) Frecvența violenței fizice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

Frecvența survenirii cazurilor de diferite forme ale violenței fizice pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni variază de la episoade unice pînă la situații repetate de violență fizică. Fiecare a doua femeie-victimă a violenței fizice a fost supusă cel puțin unei forme de violență fizică de mai multe ori pe parcursul vieții, inclusiv circa 42% dintre victime au raportat cazuri repetate de pămuiere, bruscările și loviturile repetate au fost raportate de către mai mult de jumătate din femeile-victime, iar fiecare a doua femeie a fost amenințată cu arma de mai multe ori, începînd cu vîrsta de 15 ani (vezi anexa 3, tabelul 11). Experiențe singulare au fost raportate doar de 15% dintre femeile-victime ale violenței fizice. Totodată, cel puțin 20% dintre femeile-victime au avut de suferit în urma unor forme severe ale violenței fizice, precum sugrumarea și amenințarea cu armă.

În ceea ce privește frecvența cazurilor de forme specifice de violență fizică în decursul ultimelor 12 luni, datele ne indică un model destul de uniform cu privire

la „pămuiere” – o treime dintre femeile-victime au avut parte de astfel de cazuri o singură dată, o treime – de cîteva ori și o treime – de multe ori. Aproape jumătate dintre femeile, care au raportat violență fizică, au avut parte de „bruscări” de cîteva ori (44,8%) și peste o treime dintre femei – de mai multe ori (35,7%); iar „loviturile cu pumnii” au fost înregistrate repetat pentru 30% dintre femeile-victime. În ultimele 12 luni femeile-victime au suferit și în urma actelor de „sugrumare”, circa 41% au raportat un singur caz, iar 37,9% - mai multe cazuri (vezi anexa 3, tabelul 11).

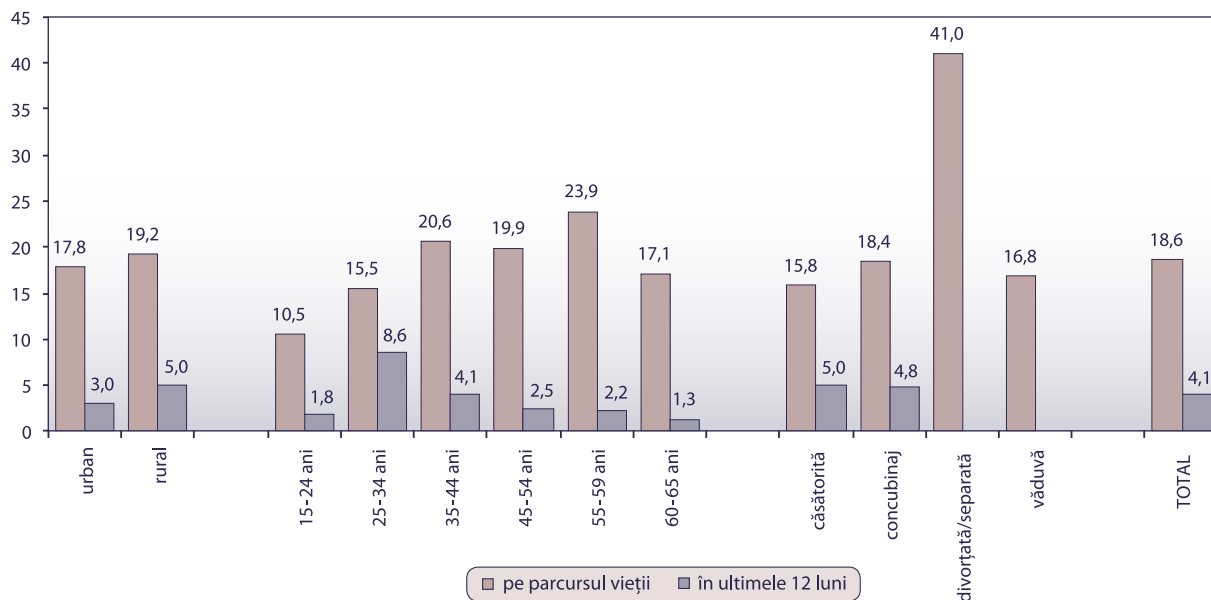
În final putem constata că practic fiecare a doua femeie-victimă a violenței fizice a avut de suferit în urma acțiunilor violente din partea soțului/partenerului atît pe parcursul vieții, cât și în ultimele 12 luni. Astfel, femeile-victime ale violenței fizice probabil că sunt mai expuse la leziuni psihologice și fizice care afectează nemijlocit sănătatea fizică și mentală a femeilor. Acest fapt confirmă că utilizarea violenței fizice de către soț/partener împotriva femeilor este o problemă foarte serioasă în Republica Moldova și trebuie abordată în modul convenit la toate nivelele: individual, social, cultural, normativ și instituțional.

3.2.5. Prevalența violenței sexuale pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni

Sondajul a avut drept scop estimarea ratei prevalenței violenței sexuale pe parcursul vieții și în decursul ultimelor 12 luni. Prevalența violenței sexuale este definită ca survenirea a cel puțin uneia din următoarele situații: i) *relații sexuale forțate/fără consimțămînt*, ii) *relații sexuale din cauza fricii* și iii) *relații sexuale forțate cu elemente umilitoare și degradante pentru victimă*.

Conform datelor studiului, circa 19% dintre femei au fost cel puțin o dată victime ale violenței sexuale din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, iar circa 4% în ultimele 12 luni. Ca și în cazul violenței fizice, femeile din mediul rural au raportat mai multe cazuri de violență sexuală pe parcursul vieții (19,2%) decît femeile din localitățile urbane (17,8%). Probabilitatea survenirii cazurilor de violență sexuală crește odată cu înaintarea în vîrstă, cele mai înalte rate ale prevalenței sexuale fiind înregistrate pentru femeile în vîrstă de la 35 pînă la 59 ani. Violența sexuală este semnificativ mai redusă în rîndul femeilor din alte grupuri de vîrstă, mai cu seamă în rîndul femeilor mai în vîrstă și celor mai tinere (vezi figura 15).

Figura 15. Prevalența violenței sexuale din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, %

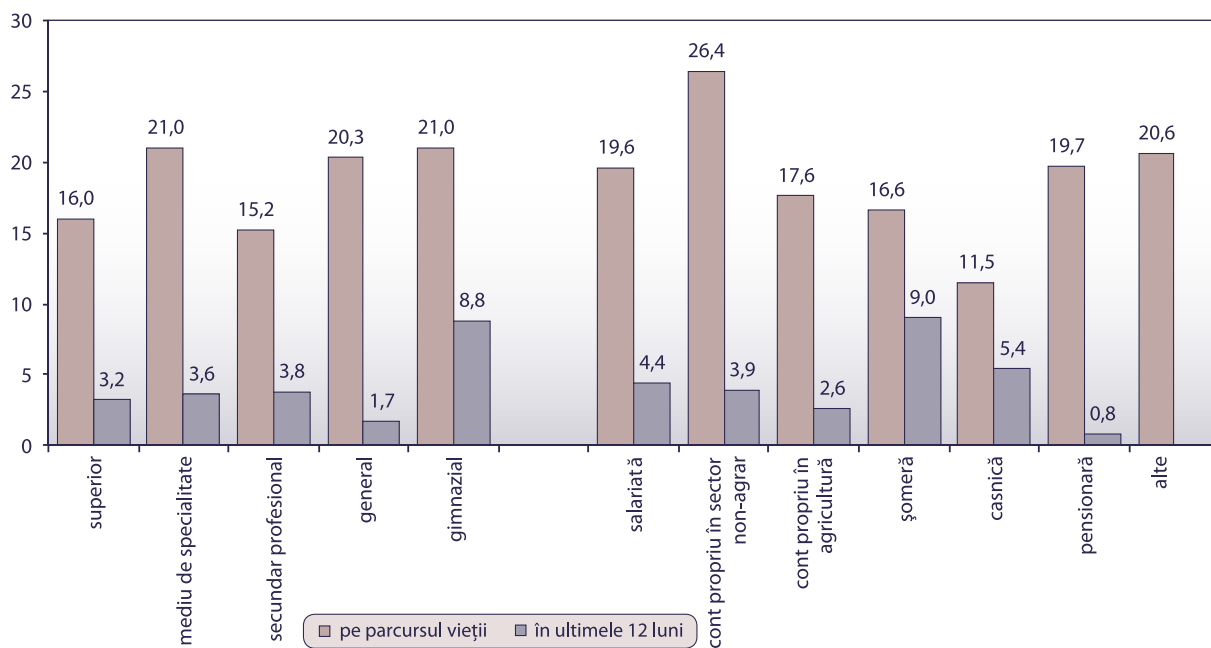

Nu este surprinzător faptul că femeile divorțate sau separate au raportat mai multe cazuri de abuz sexual din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, dat fiind că aceste femei în general sunt mai deschise în raportarea experiențelor de comportament violent din partea soțului/partenerului. Astfel, rata de prevalență a

violentei sexuale din partea foștilor soți/parteneri constituie 41%, comparativ cu circa 16% pentru femeile căsătorite și văduve (vezi figura 16).

O explicație pentru această situație ar fi perceperea de către femei a acțiunilor abuzive din partea soțului/

Figura 16. Prevalența violenței sexuale din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după nivelul de educație și statutul ocupațional al femeii, %

partenerului ca fiind una din „obligațiile de căsătorie”, sau fie că căsătoria ca „instituție” oferă un mediu mai sigur împotriva utilizării violenței sexuale de către partener.

Dacă ne referim la nivelul de educație al femeii, iarăși urmărim tendințe similare ca și în cazul prevalenței violenței psihologice și fizice: femeile cu studii gimnaziale și medii de specialitate sunt cele mai afectate de violența sexuală (21,0%), iar cele mai puțin afectate sunt femeile cu studii superioare (16,0%). Deși diferența în ceea ce privește ratele de prevalență a violenței sexuale, comise de soțul/partenerului cel mai recent, după grupurile ocupaționale ale femeilor, nu este semnificativă, totuși, constatăm că femeile casnicele raportează mai puține cazuri de violență sexuală (11,5%), cel mai mult fiind afectate de acest tip de violență femeile angajate pe cont propriu în activități neagricole (26,4%) (vezi figura 16). Nu este clar de ce femeile angajate pe cont propriu sunt supuse celui mai mare risc de a deveni victimă a violenței sexuale. Drept motiv ar putea fi independența economică și statutul social al acestor femei, care le permite să perceapă mai bine cum ar trebui să fie comportamentul sexual din partea soțului/partenerului și ce poate fi act de violență sexuală, fiind astfel mai deschise spre relatarea cazurilor de violență sexuală. Teoriile feministe cu privire la violența în familie susțin că, atunci când femeia are un statut social și ocupațional mai superior decât cel al bărbatului, acesta din urmă percepe această situație drept o amenințare pentru masculinitatea sa și pentru rolul de cap de familie, astfel deseori, din cauza presiunii sociale sau celei din partea semenilor, recurge la acte de violență împotriva partenerei.

Violența sexuală în ultimele 12 luni anterioare studiului relevă următoarele tendințe în funcție de caracteristicile femeilor-victime: cel mai mult au avut de suferit femeile în vârstă de 25-34 ani (8,6%), nu există diferențe între femeile căsătorite și cele în concubinaj (5%), un nivel redus de educație este, de asemenea, asociat cu un risc mai mare al violenței sexuale, șomerile și casnicele sunt categoriile afectate cel mai mult de acțiunile abuzive de ordin sexual din partea soțului/partenerului.

În încercarea de a înțelege și explica prevalența violenței sexuale din partea partenerului în Moldova, trebuie să ținem cont de faptul că sondajele în gospodării deseori subestimează situația reală privind violența sexuală,

din simplu motiv că nu toate femeile sunt predispuse să raporteze aceste cazuri. Totuși, dacă comparăm rezultatele studiului cu constatările studiului realizat recent de OMS în mai multe țări cu privire la sănătatea femeilor și violența împotriva femeilor în familie, dar și cu rezultatele altor studii disponibile³⁵, putem vedea că ratele raportate în Moldova sunt într-adevăr comparabile cu constatările din alte țări. De asemenea, studiul OMS relevă faptul că experiența de abuz sexual în copilărie și adolescență este asociată semnificativ cu riscuri sporite pentru sănătate și conduită care impun riscuri pentru sănătate atât în cazul bărbaților, cât și cel al femeilor. Multe din constatările date au fost identificate drept factori de risc atât pentru victimizarea drept rezultat al violenței sexuale, cât și comiterea violenței sexuale în perioada adultă.

a) Prevalența diferitor tipuri de violență sexuală

Cea mai tipică formă de violență sexuală pe parcursul vieții, menționată de către femeile care sunt sau au fost în uniuni consensuale, este „**întreținerea relațiilor sexuale contrar dorinței femeii**” – 14,4% din total femei, după care urmează „**relațiile sexuale forțate cu elemente umiltoare, degradante**” – 11,7%, iar 4,4% au fost în situația de a accepta „**relații sexuale din cauza fricii**”. În ultimele 12 luni se înregistrează aceeași ierarhie a formelor specifice ale violenței sexuale (vezi anexa 3, tabelul 12).

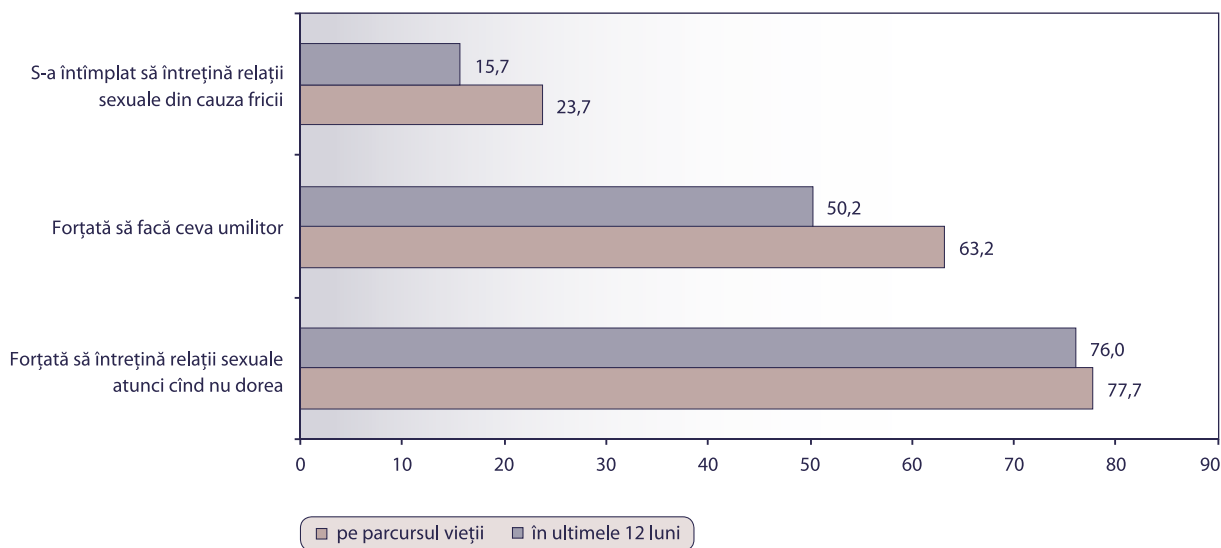
În aspect regional constatăm că femeile din mediul urban au raportat mai frecvent cazuri de întreținere a relațiilor sexuale cu elemente umiltoare, degradante, dar și a relațiilor întreținute din cauza fricii. Survenirea tuturor formelor de violență sexuală au tendința de a fi în creștere începând cu vârsta de la 35 ani pînă la 59 ani, după care femeile sunt expuse unui risc mai mic de a fi victimă a violenței sexuale în general și, respectiv, după anumite forme specifice ale violenței.

Femeile-victime ale violenței sexuale în proporție de 77,7% au menționat că cel puțin o dată pe parcursul vieții au fost forțate să întrețină relații sexuale contrar voinței, 63,2% au fost în situația de a întreține relații sexuale cu elemente degradante și umiltoare, iar 23,7% au raportat că au întreținut relații sexuale din cauza fricii sau anumitor constrîngerii din partea soțului/partenerului. Datele sondajului privind formele specifice de violență sexuală pe parcursul ultimelor 12 luni denotă

³⁵ În cadrul Studiului OMS privind sănătatea femeilor și violența față de femei în familie au fost interviuate peste 24 000 de femei cu vârsta între 15 și 49 de ani în 10 țări. Conform rezultatelor studiului între 1 și 21% din respondenți au raportat cazuri de abuz sexual în copilărie, pînă la vârsta de 15 ani; violența sexuală din partea unui partener pînă la vârsta de 49 de ani a fost raportată de 6–59% din respondenți. Un alt studiu din partea Proiectului Musasa din Zimbabwe

a constat că din totalul de 759 femei interviuate, 73% au menționat că au fost forțate să întrețină relații sexuale cu partenerii contrar dorinței lor. Din acestea, 69 au menționat că au avut parte de sex neprotejat, chiar dacă cunoșteau că agresorul avea o maladie transmisibilă sexual la acel moment, însă nu au refuzat actul din cauza fricii de a fi bătute sau ucise.

Figura 17. Distribuția femeilor-victime ale violenței sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței, %

un comportament similar din partea soțului/partenerului în survenirea unei sau altei forme de violență sexuală (vezi figura 17).

Femeile-victime din mediul urban au avut de suferit mai mult din cauza celor trei forme de violență sexuală. Relațiile sexuale contrar voinței femeii au fost înregistrate în cazul a 83,1% dintre femeile-victime din mediul urban, pe când în mediul rural proporția acestor femei este de 73,8%. La fel și în cazul celorlalte forme ale violenței sexuale se înregistrează diferențe semnificative în survenirea actelor violente din partea soțului/partenerului (vezi anexa 3, tabelul 13).

Aproape toate femeile-victime ale violenței sexuale (92,4%) din grupul de vîrstă 60-65 ani au raportat că cel puțin o dată pe parcursul vieții au fost implicate în relații sexuale fără consimțămîntul lor, mai mult de jumătate dintre ele au fost forțate să întrețină relații sexuale cu elemente degradante și umiltoare (62,2%), iar fiecare a cincea femeie a menționat că a fost în situația cînd a acceptat să întrețină relații sexuale din cauza fricii. Femeile-victime din grupul de vîrstă 15-24 de ani au raportat că au fost mai cu seamă forțate să întrețină relații sexuale fără consimțămîntul lor (42,2%), iar cele din grupul de vîrstă 55-59 ani au fost forțate să întrețină relații sexuale cu elemente degradante și umiltoare (85,8%).

După statutul civil al femeilor-victime ale violenței sexuale constatăm că femeile care nu sunt căsătorite

oficial au raportat cele mai multe cazuri de survenire a tuturor formelor de violență sexuală din partea partenerilor pe parcursul vieții: 90,1% au fost forțate să întrețină relații sexuale contrar voinței lor, 54,4% au acceptat relații sexuale din cauza fricii sau posibilelor constrîngerii din partea partenerului și toate femeile-victime au menționat că au fost forțate să întrețină relații sexuale cu elemente umiltoare (vezi anexa 3, tabelul 13). Aceste date confirmă o dată în plus faptul că căsătoria constituie o barieră pentru violența sexuală sau femeile căsătorite nu percep unele acte de comportament sexual ca fiind acte de violență sexuală.

Indiferent de nivelul de studii al femeilor-victime ale violenței sexuale, cel puțin una din două femei au raportat situații de întreținere a relațiilor sexuale forțate și a relațiilor sexuale cu elemente umiltoare. Studiile superioare s-au dovedit a fi un factor important doar în cazul întreținerii relațiilor sexuale din cauza fricii sau anumitor constrîngerii (9,0%), ceea ce probabil se datorează abilităților mai bune de a negocia în cazul acestei categorii de femei (vezi anexa 3, tabelul 13).

În analiza factorilor care contribuie la survenirea cazurilor de diverse forme ale violenței sexuale, dar și a modului în care astfel de factori -- precum mediul de reședință, starea civilă, nivelul de studii și statutul ocupațional al victimelor -- influențează expunerea femeilor la acte de violență sexuală, trebuie să ținem cont de gradul de sinceritate al femeilor, cît și de caracterul subiectiv

al percepțiilor individuale cu privire la fiecare formă a violenței sexuale. Astfel, nu putem veni cu o explicație logică a factorilor care influențează formele specifice ale conduitei soților/partenerilor. Totuși, trebuie să considerăm faptul că în mod tradițional violul intim sau conjugal nu este tratat drept o crimă și, de fapt, consimțământul soției pentru relațiile sexuale este ca și cum presupus. Este foarte dificil să schimbăm aceste convingeri în rândul femeilor și bărbaților și acest fapt induce dificultăți în stabilirea legăturii dintre violența sexuală și caracteristicile socio-economice și culturale ale partenerilor. În condițiile în care sondajul relevă rate înalte ale violenței sexuale, totuși, acest fenomen trebuie analizat mai profund din perspectiva acceptării culturale „*a constrîngerii sexuale din partea bărbaților și a abuzului față de soții și prietene*” ca ceva normal, dar și a implicațiilor unor astfel de conduite asupra sănătății și bunăstării femeilor.

- b) Frecvența violenței sexuale pe parcursul vieții și în ultimele 12 luni, conform unor forme specifice ale violenței

Datele cu privire la frecvența survenirii diferitelor acțiuni de violență sexuală pe parcursul vieții indică că peste jumătate din femeile-victime ale violenței sexuale au suferit de mai multe ori de cel puțin una din formele specifice ale violenței sexuale și doar circa 3% dintre victime au raportat doar un singur episod de violență sexuală (vezi anexa 3, tabelul 14). Experiențe multiple au fost înregistrate pentru toate formele de violență sexuală, cel mai des fiind menționate situațiile când femeile au fost forțate să „întrețină relații sexuale umilitoare” (58,2%), după care urmează „relațiile sexuale forțate” (54,7%). Prin urmare, marea majoritate a femeilor - victime ale violenței sexuale au trecut prin experiențe multiple de abuz sexual din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent.

Comportamentul violent din partea soților/partenerilor în ultimele 12 luni nu relevă schimbări semnificative cu privire la frecvența actelor de violență sexuală comparativ cu situația înregistrată pe parcursul vieții. Deși, constatăm un procent mai mare pentru femeile-victime care au raportat „un singur caz” sau „câteva cazuri” de violență sexuală, nu putem spune că femeile sunt supuse mai rar cazurilor multiple de violență sexuală din simplu motiv că perioada vizată de 12 luni este mult mai scurtă decât perioada de viață. Totuși, chiar și într-o perioadă atât de scurtă, peste 40% dintre femei au rapor-

tat multe experiențe de violență sexuală, ceea ce iarăși denotă o răspîndire pe larg a violenței sexuale în cadrul uniunilor consensuale.

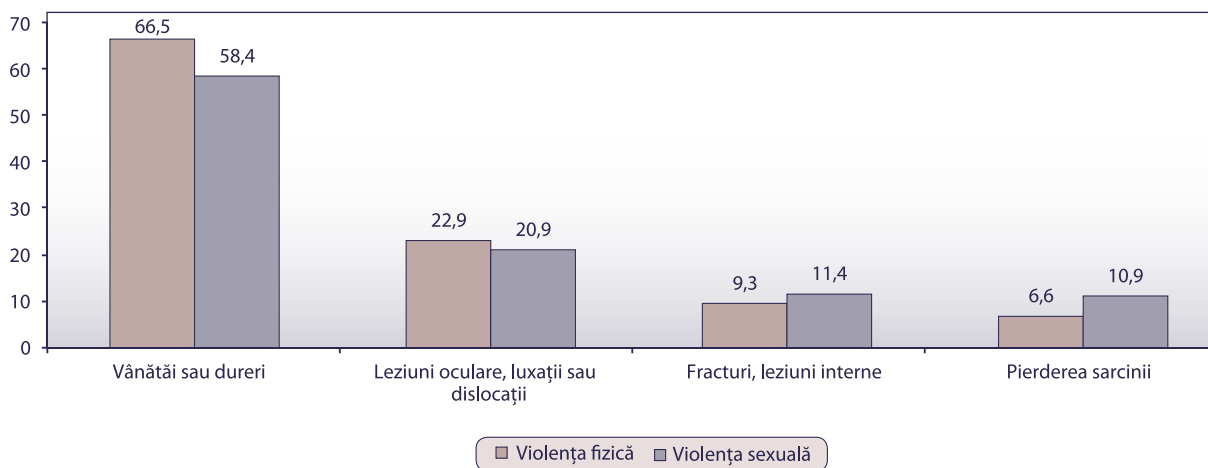
În final, putem constata că violența sexuală pe parcursul vieții din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent este raportată de aproape o cincime din femeile țării, iar prevalența acestui tip de violență crește odată cu vârsta victimelor și este influențată într-o anumită măsură de astfel de factori precum mediul de reședință, nivelul de studii, starea civilă și statutul ocupațional al victimei. Un fapt surprinzător, care nu trebuie neglijat, este acceptarea unui astfel de comportament de către generațiile mai tinere, dat fiind că o zecime din femeile în vîrstă de 15-24 ani sunt victime ale violenței sexuale. Totuși, nivelul înalt al prevalenței violenței sexuale în societatea moldovenească este un factor îngrijorător. Este necesară abordarea cu seriozitate a unor astfel de factori precum persistența rolurilor tradiționale de gen și a normelor sociale permissive, bazate pe predominarea modelelor masculine de conduită, frică și rușine, etc., în contextul consolidării continue a vulnerabilității femeilor, a gradului de inhibare a femeii privind abilitățile de negociere și luare a deciziilor asupra comportamentului sexual.

3.3. Consecințele violenței din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent asupra sănătății femeii

Femeile care au raportat cazuri de violență fizică sau sexuală din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent au fost întrebate dacă acțiunile violente au rezultat în anumite leziuni și care este percepția despre impactul violenței asupra bunăstării femeii. Din numărul total de femei-victime ale violenței fizice pe parcursul vieții, circa două treimi au raportat dureri și vînatăi ca urmare a acțiunilor violente din partea soțului/partenerului, iar fiecare a cincea victimă s-a ales cu răni la ochi, luxații și dislocații. Consecințe mai grave au fost raportate practic de fiecare a zecea femeie-victimă, iar în cazul a 6,6% actele de violență au provocat pierderea sarcinii.

Cazurile de violență sexuală, de asemenea, au fost însoțite de acțiuni fizice violente din partea soțului/partenerului, dar, spre deosebire de violența fizică, mai des au fost declarate fracturi și leziuni grave ca urmare a violenței sexuale (11,4%), inclusiv și pierderea sarcinii (10,9%). Totuși, consecințele cel mai des raportate de

Figura 18. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale după tipul consecințelor asupra sănătății femeii, %

către victimele violenței sexuale sunt vânătăile sau durerile (58,4%) și rănila la ochi, luxațiile sau dislocațiile de oase (20,9%).

Consecințe similare sunt raportate și în cazurile de violență fizică sau sexuală survenite în ultimele 12 luni (vezi anexa 3, tabelul 15). Generalizând datele privind consecințele violenței, putem constata că violența sexuală și fizică este deseori însoțită de leziuni mai puțin grave (*vânătași și dureri*), iar o parte semnificativă din victime a mai suferit și de consecințe grave.

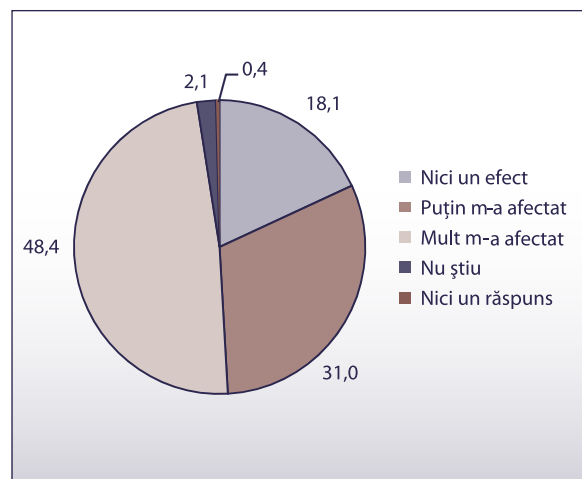
Dacă ne referim la caracteristicile de bază ale femeilor-victime, constatăm că ponderea victimelor care au raportat consecințe în rezultatul acțiunilor violente din partea soțului/partenerului crește odată cu înaintarea în vîrstă, dat fiind experiența acumulată pe parcursul vieții; victimele din mediul urban și femeile victime divorțate/separate au declarat mai multe cazuri de leziuni și practic nu există evidențe bine conturate privind corelația dintre nivelul de educație și consecințele fizice ale violenței fizice sau sexuale asupra femeii-victime (vezi anexa 3, tabelul 16).

Prezintă interes și percepția femeilor-victime ale comportamentului violent din partea soțului/partenerului asupra sănătății fizice și mentale a femeii. Practic fiecare a doua femeie a declarat că a suferit foarte mult din cauza acțiunilor violente ale soțului/partenerului, iar fiecare a treia femeie, de asemenea, a fost afectată, dar mai puțin. Și doar circa 18% consideră că nu au avut de suferit fizic sau mental în rezultatul violenței comise

de soț/partener. Fie că aceste cazuri s-au produs doar o singură dată, fie ca femeile nu conștientizează gravitatea leziunilor fizice asupra sănătății și stării emoționale proprii.

Astfel, pe lângă consecințele fizice suportate de către femeile-victime ale violenței din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent, femeile-victime mai suferă și emoțional, iar impactul asupra stării de sănătate ar trebui să fie evaluat în cadrul unor studii separate. Această ordine de idei este în concordanță cu constatările studiului OMS privind sănătatea femeilor și violența față de femei în familie, care ne dovedește că în toate țările unde

Figura 19. Percepțiile femeilor-victime privind efectul acțiunilor violente din partea soțului/partenerului asupra sănătății lor, %

a fost realizat studiul femeile, care au avut de suferit mai puțin în urma violenței fizice sau sexuale, au raportat nivele semnificativ mai mari de suferință emoțională și au fost mai predispuse să se gîndească la suicid sau să recurgă la tentative de suicid comparativ cu femeile care niciodată n-au avut parte de violență din partea soțului/partenerului.

3.4. Caracteristicile soțului/partenerului și indicatorii statutului femeii

Pentru a înțelege mai bine fenomenul violenței conjugale este important să cunoaștem caracteristicile de bază ale soțului/partenerului și în ce măsură violența față de femei variază în funcție de indicatorii care definesc statutul bărbaților și al femeilor: a) nivelul de studii al soțului/partenerului; b) diferența de studii între soți/parteneri; c) diferența de vîrstă între soți/parteneri; d) caracteristicile sociale/psihologice ale soțului/partenerului.

a) Distribuția femeilor-victime și non-victime după nivelul de studii al soțului/partenerului

Indiferent de tipul de violență în familie, în structura femeilor-victime după nivelul de studii al soțului/partenerului predomină cazurile soților/partenerilor cu studii gimnaziale sau studii profesionale secundare. Cel mai puțin au avut de suferit de acțiuni violente femeile soții/partenerii cărora au studii superioare sau primare. În general, nu putem constata anumite corelații între nivelul de educație al soțului/partenerului și survenirea cazurilor de violență dat fiind că în structura femeilor care nu au suferit de violență conjugală se înregistrează aceeași distribuție după nivelul de educație al soțului/partenerului (vezi anexa 3, tabelul 19).

Nivelul de educație al soțului/partenerului s-a dovedit a fi important în survenirea unei sau altei formte de violență. Astfel, cel mai puțin probabil pot suferi în urma violenței fizice femeile soții/partenerii cărora au studii superioare (6,4% din total victime). În cazul violenței psihologice sau sexuale ponderea femeilor din această categorie este mai mare (11,8% și, respectiv, 15,4%), dar nu depășește ponderea femeilor care nu au mai suferit ca urmare a acțiunilor violente din partea soților/partenerilor cu studii superioare.

b) Distribuția femeilor-victime și non-victime după diferența între nivelul de studii a soților/partenerilor

Este acceptat și recunoscut faptul că diferența între nivelul de studii al femeilor și bărbaților poate juca un anumit rol în dinamica relațiilor dintre soți/parteneri, determinînd astfel survenirea cazurilor de violență conjugală. O treime din femeile-victime a cel puțin unei forme de violență au un nivel de studii mai mare decît partenerii lor, pe cînd fiecare a doua femeie-victimă a violenței dispune de același nivel de educație precum soțul/partenerul. În general, rata de prevalență a violenței este mai mică atunci cînd soțul are un nivel de studii mai înalt sau ambii soți/parteneri au același nivel de studii (vezi anexa 3, tabelul 18).

c) Diferența de vîrstă între soți/parteneri

Datele din tabelul 19 ne indică diferențele de vîrstă între femeile-respondente și partenerii lor și cum acest fapt se reflectă asupra distribuției femeilor-victime și non-victime ale violenței comise de parteneri.

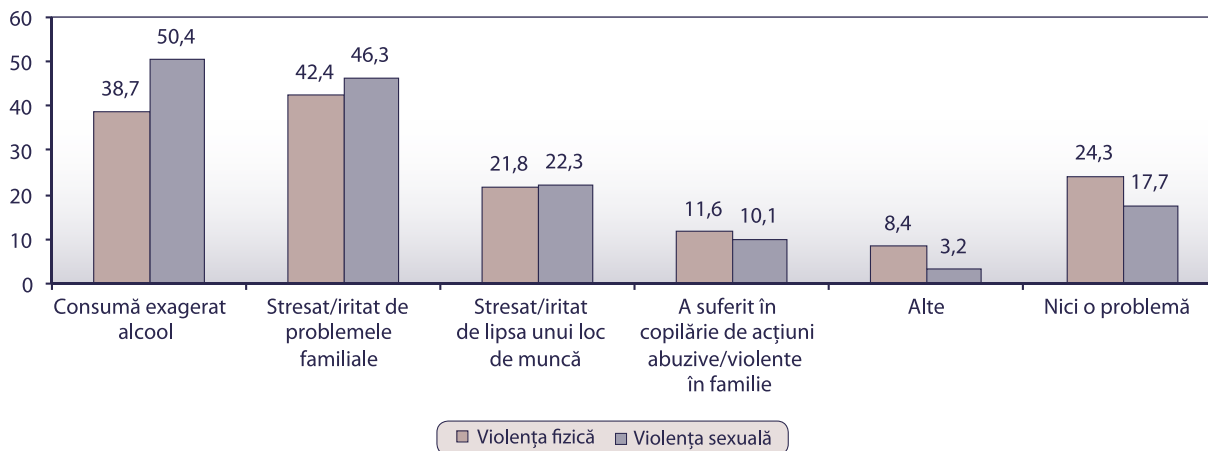
Din numărul total de victime care au suferit cel puțin un tip de violență circa 32% sunt femeile soțul/partenerul cărora este mai în vîrstă cu 3-6 ani, după care urmează femeile cu o diferență de vîrstă între soți/parteneri mai mică de 3 ani. Femeile-victime care sunt sau au fost căsătorite cu bărbați mai în vîrstă cu 7 ani reprezintă cea mai mică pondere, dar și în structura femeilor care nu au suferit de violență conjugală, de asemenea, această categorie de femei este cel mai puțin reprezentată. Prin urmare, nu putem conchide că diferența de vîrstă între soți/parteneri are un impact important asupra experienței de violență pentru femei (vezi anexa 3, tabelul 19).

d) Probleme ce afectează soțul/partenerul

Survenirea cazurilor de violență în familie este determinată nemijlocit de caracteristicile și circumstanțele individuale și sociale ale partenerului. Pentru a înțelege mai bine în ce măsură caracteristicile soțului/partenerului pot influența comportamentul violent, în cadrul studiului a fost colectată informația privind statutul ocupațional al soțului/partenerului, problemele de familie, consumul de alcool, droguri, experiențe de violență în copilărie, etc.

Indiferent de tipul violenței, cele mai dominante probleme indicate de femeile-victime sunt problemele de ordin familial și consumul de alcool, după care urmează problemele de ordin economic, cum ar fi lipsa locului de muncă (vezi anexa 3, tabelul 19). Totuși, acțiuni violente au fost înregistrate și în cuplurile unde femeia a

Figura 20. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale pe parcursul vieții, începând cu vârsta de 15 ani, după caracteristicile soțului/partenerului, %

menționat că soțul/partenerul nu are careva probleme considerate a fi factori de risc.

Dacă ne referim la anumite tipuri de violență, atunci remarcăm că fiecare a doua victimă a declarat că principala problemă a soțului/partenerului este consumul excesiv de alcool, totodată fiind menționată și existența unor probleme familiale. Cazurile de violență fizică, de asemenea, au mai mare probabilitate de a surveni atunci când soțul/partenerul are problemele cu consumul de alcool, dar și de ordin familial, însă acestea sunt menționate mai rar de către femeile-victime ale violenței fizice (vezi figura 20).

Situația economică și eventual lipsa locurilor de muncă este un alt factor menționat de către fiecare a cincea femeie-victimă a violenței fizice sau sexuale, iar în cazul violenței psihologice această problemă este raportată de către circa 23% din victime. Se înregistrează o tendință vizibilă de majorare a cazurilor femeilor-victime care au suferit de acțiuni violente pe parcursul ultimilor 12 luni din partea soțului/partenerului stresat/iritat din cauza problemelor în familie și lipsei unui loc de muncă (vezi anexa 3, tabelul 19).

Chiar dacă studiul nu atestă interdependențe pozitive între victimizarea bărbaților în copilărie și survenirea cazurilor de violență față de femei, totuși, s-a înregistrat o anumită creștere a proporției victimelor violenței fizice pe parcursul ultimilor 12 luni, care au raportat existența cazurilor de violență în copilăria soțului/partenerului (de la 11,6% pe parcursul vieții pînă la 21,6% pe parcursul

ultimelor 12 luni). O astfel de tendință corespunde cu constatările și cunoștințele pe plan internațional privind corelația între experiența de violență fizică în copilărie și perpetrarea acestui flagel de la generație la generație.

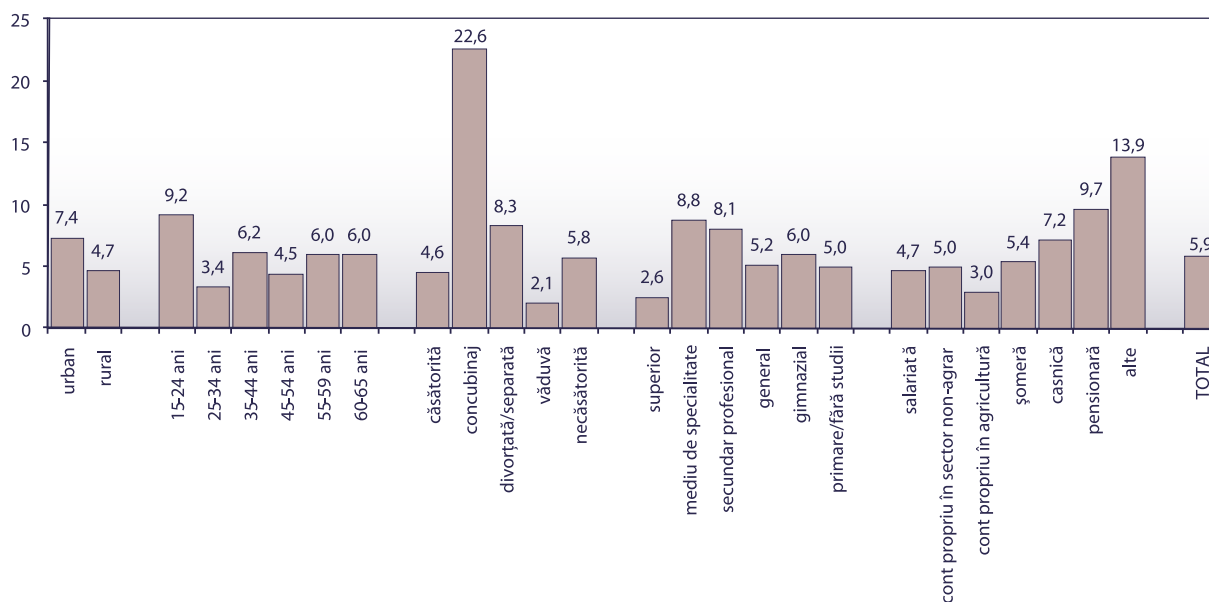
Prin urmare, datele studiului confirmă că astfel de factori precum sărăcia, șomajul, abuzul de alcool, experiențe individuale de violență în copilărie, natura relațiilor dintre parteneri, etc., au un impact semnificativ asupra prevalenței violenței față de femei din partea soțului/partenerului. Totuși, violența conjugală poate fi comisă chiar și atunci când soțul/partenerul nu suferă de anumite probleme, iar caracteristicile individuale ale bărbaților, statutul femeilor, impactul aranjamentelor sociale și culturale joacă un rol nu mai puțin important în survenirea acțiunilor de violență față de femei.

3.5. Prevalența violenței fizice și sexuale față de femei din partea altor persoane decît soțul/partenerul (*non-partener*)

3.5.1. Prevalența violenței fizice și sexuale comise de alte persoane

Deși studiul se axează mai cu seamă pe estimarea prevalenței violenței față de femei din partea soțului/partenerului, pentru o mai bună înțelegere a amploarei și magnitudinii problemei violenței bazate pe gen, în cadrul elaborării studiului au fost colectate informații și despre experiența acțiunilor de violență fizică și sexuală comise de alte persoane decît soțul/partenerul.

Figura 21. Rata de prevalența a violenței fizice față de femei din partea altor persoane pe parcursul vieții, începând cu vârsta de 15 ani, după principalele caracteristici ale femeii, %

Ca și în cazul altor studii similare, prevalența violenței din partea altor persoane decât soțul/partenerul este un fenomen mai puțin răspândit. În medie, circa 6% din numărul total de femei intervievate au menționat că au avut de suferit cel puțin o dată pe parcursul vieții în urma acțiunilor violente fizice din partea altor persoane. În ultimele 12 luni anterioare studiului, riscul survenirii cazurilor de violență fizică non-partener este și mai mic, doar circa 1% din femei au raportat cazuri de violență fizică (vezi anexa 3, tabelul 20).

Violența fizică non-partener a fost mai cu seamă raportată de către femeile din mediul urban: 7,4% față de 4,7% femei din mediul rural au raportat experiențe de violență fizică pe parcursul vieții, iar în ultimele 12 luni 1,4% femei din mediul urban și, respectiv, 0,5% femei din mediul rural. Această situație diferă de tendințele înregistrate pentru prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului, unde femeile de la sate au raportat rate semnificativ mai înalte decât cele din orașe. Nu există evidențe clare care ar fi factorii ce determină astfel de discrepanțe în date, însă aceste constatări urmează să fie investigate pe viitor, în special în contextul impactului unor astfel de factori precum stresul economic, schimbarea sistemului de valori în mediul urban, dar și a dinamicii vieții în general în orașele și orașe.

Spre deosebire de violența comisă de soț/partener, care înregistrează tendințe de survenire a mai multor cazuri

odată cu înaintarea în **vîrstă a femeii**, violența non-partener indică o situație inversă. Rata de prevalență a violenței fizice non-partener descrește pe măsura înaintării în vîrstă, cel mai afectate fiind femeile în vîrstă de 15-24 ani - 9,2% femei. Aceste date se corelează într-un anumit mod cu prevalența normelor și practicilor culturale acceptate de către membrii familiei în soluționarea conflictelor și neînțelegerilor cu copiii prin utilizarea violenței fizice. Cu toate acestea, datele studiului relevă proporții semnificative și pentru alte categorii de vîrstă, fapt ce confirmă survenirea cazurilor de violență nu numai din partea soțului/partenerului, dar și a altor persoane din familie. Cele mai puține cazuri de violență non-partener sunt raportate de femeile din grupul de vîrstă 25-34 ani (3,4%) (vezi anexa 3, tabelul 20). Aceeași tendință se observă și în cazul survenirii violenței fizice pe parcursul ultimelor 12 luni, femeile cele mai tinere au raportat cele mai multe cazuri (2%), fiind urmate de femeile cu vîrsta cuprinsă între 45-54 ani (1,5%).

Starea civilă a femeii este un alt factor care determină probabilitatea survenirii cazurilor de violență fizică din partea altor persoane decât soțul/partenerul. Celui mai mare risc sunt supuse femeile în relații de concubinaj, astfel încît fiecare a cincea femeie din această categorie a menționat că cel puțin o dată pe parcursul vieții a avut de suferit în urma acțiunilor violente din partea altor persoane decât partenerul său (vezi anexa 3, tabelul 20). Femeile divorțate/separate, dar și cele necăsătorite

de asemenea, au raportat experiențe de violență fizică non-partener, cel mai puțin fiind afectate de acest tip de violență femeile căsătorite (4,6%). Aceste constatări confirmă faptul că doar căsătoria rămâne să fie un mecanism instituționalizat de control social, care limitează utilizarea violenței fizice de către alți membri ai familiei, iar vârsta și starea civilă a femeilor sunt strâns corelate și au un impact impunător asupra probabilității de a deveni victimă a violenței fizice. Totuși, aceste constatări trebuie să fie abordate cu un anumit nivel de precauție, deoarece femeile căsătorite probabil nu sunt atât de sincere în relatarea informației cu privire la violență din cauza fricii și rușinii.

Ca și în cazul violenței comise de soț/partener, cazurile de violență fizică comise de non-parteneri sunt mai puțin frecvente atunci când femeia dispune de un nivel mai înalt de educație. Doar 2,6% din femeile cu studii superioare au raportat cazuri de violență fizică non-partener, în comparație cu femeile cu studii medii speciale și profesionale, care au raportat cele mai înalte rate (8,8% și, respectiv, 8,1%). Este evident că nivelul de studii al femeilor determină într-o oarecare măsură poziția acestora în familie, dar și relația cu alte persoane din familie și în afara familiei. Femeile cu un nivel de studii mai înalt cel mai probabil sunt mai pregătite pentru a soluționa conflictele pe cale pașnică, pe când femeile cu studii primare posibil s-au învățat să facă față situațiilor conflictuale prin cedarea față de autoritatea părinților și altor membri ai familiei, astfel evitând dezlănțuirea conflictului în acțiuni de violență fizică. Prin urmare, nivelul de studii al femeilor este un factor important, dar, totuși, nu este unul determinant în survenirea experiențelor de violență fizică și alți factori individuali cum ar fi venitul, statutul social, experiențe de violență și abuz în familie, etc., de asemenea, joacă un rol important.

Dat fiind faptul că au fost înregistrate doar 2 cazuri de violență sexuală pe parcursul vieții din partea altor persoane și nici un caz în ultimele 12 luni, acest tip de violență nu este posibil să fie analizat din cauza irelevanței statistice a datelor colectate.

Ținând cont de faptul că experiențele de violență fizică sau sexuală din partea altor persoane decât soțul/partenerul sunt cu mult mai puține la număr decât cele comise de soț/partener, putem concluziona că violența

față de femei este mai cu seamă violență comisă de soți/parteneri. Iar cunoașterea relațiilor între femei și bărbați în contextul statutului socio-economic, a sistemului de valori și comportamente sociale, a impactului acestora asupra relației între parteneri reprezintă cheia atât pentru abordarea violenței, cât și pentru prevenirea acestui flagel pe viitor. Această situație, totuși, nu presupune ignorarea acțiunilor de violență comise de non-parteneri, care, de asemenea, trebuie să fie abordate în modul convenit³⁶.

3.5.2. Frecvența violenței fizice față de femeie din partea altor persoane decât soțul/partenerul

Acțiunile violente din partea altor persoane decât soțul/partenerul în majoritatea cazurilor nu au avut loc doar o singură dată. Fiecare a doua femeie-victimă a violenței fizice non-partener a avut parte de experiențe multiple pe parcursul vieții lor, iar fiecare a patra victimă a raportat cazuri de violență care s-au repetat și doar 18,4% din femeile-victime au avut de suferit doar o singură dată în urma acțiunilor violente comise de non-parteneri (vezi anexa 3, tabelul 21).

Prin urmare, violența fizică comisă de non-parteneri de cele mai multe ori este o formă repetată de abuz și nu doar un incident unic, iar caracteristicile individuale ale familiei, inclusiv experiența de abuz fizic, consum de alcool, etc., cât și acceptarea socială a violenței, sunt factorii cheie care trebuie să fie abordați pentru prevenirea acțiunilor violente abuzive din partea acestor persoane. Deoarece vârsta, mediul de reședință, nivelul de studii și starea civilă a victimelor joacă un anumit rol în determinarea probabilității survenirii unor astfel de cazuri, dar și reieșind din faptul că aceste variabile sunt strâns corelate cu contextul social, cultural și economic, eforturile pentru prevenirea violenței fizice din partea non-partenerilor trebuie să fie orientate spre schimbarea normelor și viziunilor sociale, cât și spre activitățile direcționate pentru familiile în situație de risc.

3.5.3. Distribuția femeilor-victime ale violenței din partea altor persoane decât soțul/partenerul după caracteristicile agresorului

Persoanele care au comis acțiuni de violență fizică sau sexuală pot fi delimitate în două categorii: persoane

³⁶ Sondajul OMS a constatat că femeile preponderent suferă de violență din partea soțului/partenerului, dar totuși, în mai multe localități din cadrul celor 10 țări participante la studiu, violența non-partenerului este destul de răspândită, variind de la 11% până la 38%, cu excepția Etiopiei și Japoniei, unde mai puțin de 8% din femei au raportat astfel de cazuri. Aceste rate sunt mult mai mari decât

în cazul estimărilor obținute în Republica Moldova, dat fiind că femeile din Republica Moldova sunt mai reticente în raportarea unor astfel de cazuri din cauza stigmei sociale și rușinii sau posibil că violența fizică non-partener nu este atât de răspândită.

Figura 22. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea altor persoane, pe parcursul vieții după categoria agresorului, %

din cadrul familiei³⁷ și din afara familiei. Conform datelor studiului mai mult de jumătate dintre femeile care au raportat cazuri de violență fizică pe parcursul vieții au fost agresate de către tați (58,1%). Aproape un sfert din aceste femei au avut de suferit doar o singură dată (24,5%), iar fiecare a doua a avut parte de experiențe multiple (52%) (vezi anexa 3, tabelul 21). Aceste constatări sunt în concordanță cu rezultatele studiilor similare din alte țări care denotă că membrii familiei, bărbații, inclusiv tații și tații vitregi, sunt cei mai frecvenți agresori în cazul violenței fizice din partea non-partenerilor și acest model ține de contextul cultural și social bazat pe autoritatea capului de familie – bărbat.

Postura de agresor a mamei sau mamei vitrege a fost raportată de către 43,8% din femeile-victime ale violenței fizice non-partener. Și în acest caz predomină experiențele multiple de acțiuni violente din partea agresorului-mamă (48%). Astfel, modelul familiei tradiționale, unde mama are un rol disciplinar, rămîne să predomine în societatea moldovenească.

Frații și surorile, deși mai rar, totuși sunt raportați drept agresori de circa o treime din femeile-victime ale violenței fizice din partea non-partenerilor. Aceste cazuri, de regulă, nu sunt permanente, mai mult de jumătate dintre victime au menționat ca au avut de suferit în urma acțiunilor violente ale fraților, surorilor de câteva ori pe parcursul vieții, iar fiecare a zecea a raportat doar un singur caz (vezi anexa 3, tabelul 21).

În afară de membrii familiei, femeile pe parcursul vieții au fost agresate fizic și de persoane din exterior. Drept agresor, 7,2% din femeile-victime au menționat profesorul, 6,4% - prietenii, 5,6% - partenerul de relații intime, iar în cazul a circa 4% din victime agresorul a fost o persoană necunoscută.

În concluzie, putem spune că membrii familiei – bărbații, tați sau frați, și într-o anumită măsură mamele – sunt principalii agresori în cazul violenței fizice față de femei, și acest fapt reiese din contextul social și cultural al Republicii Moldova, bazat pe modelul de familie tradițională.

3.6. Raportarea cazurilor de violență comise de soț/partener și alte persoane

Nivelul de raportare a cazurilor de violență reprezintă un indicator important al atitudinii societății față de violența bazată pe gen, dar și al nivelului de informare și conștientizare a violenței drept infracțiune, al disponibilității serviciilor de asistență pentru victimele violenței. În acest context, în cadrul studiului a fost colectată informația privind ratele de raportare de către victime atît a violenței comise de soți/parteneri, cît și a celei comise de non-parteneri; dacă cazurile au fost raportate atunci cui/căror persoane și care au fost motivele pentru neraportarea cazurilor de violență.

³⁷ Lista membrilor familiei – agresori, care se utilizează în sondaj se bazează pe legile Republicii Moldova – membrii familiei sunt tații, socrii, mamele, soacrele, mamele și tații vitregi, feciorii, ginerii, frații, surorile, cumnatele și alte rude apropiate.

3.6.1 Raportarea cazurilor de violență comise de soț/partener

În general, nivelul de raportare³⁸ a cazurilor de violență comise de soț/partener este destul de înalt. Astfel, circa 73% din femeile-victime ale violenței fizice au raportat despre aceste cazuri și, respectiv, 27% nu au relatat nimănui despre cele întâmplate. Femeile din mediul rural s-au dovedit a fi mai deschise în raportarea experiențelor de violență fizică conjugală (73,5% față de 70,5% în mediul urban).

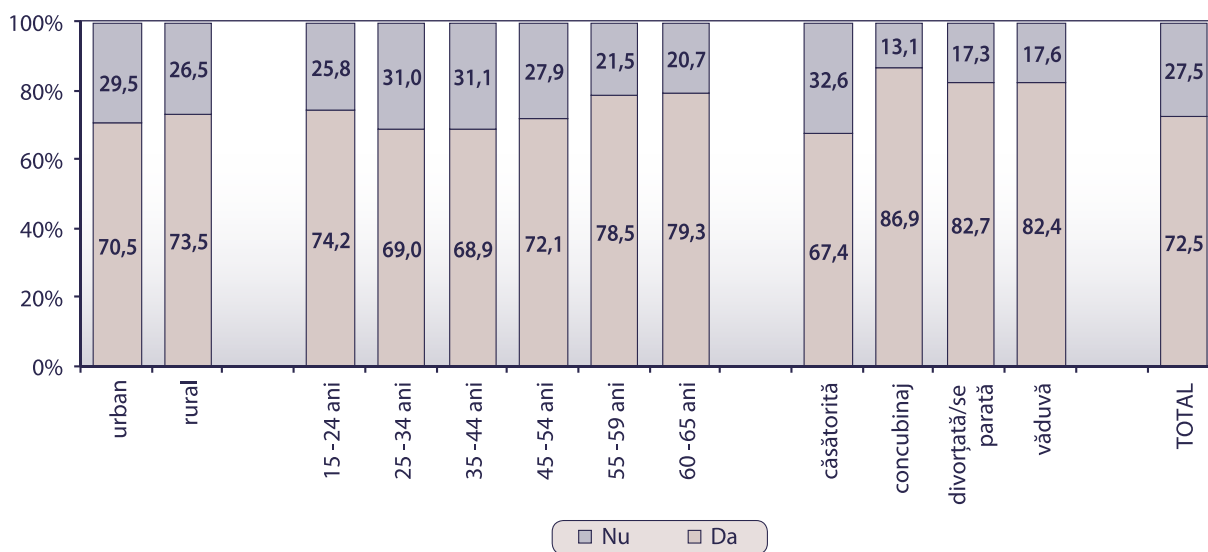
Cu excepția femeilor din grupul de vîrstă de 25-44 ani, celelalte categorii de femei mai frecvent au raportat cazuri de violență. Femeile căsătorite cel mai puțin sunt predispuse să raporteze despre acțiunile violente ale soțului curent (67,4%), cele mai deschise fiind femeile în relații de concubinaj (86,9%). Prin urmare, femeile căsătorite sunt mai reticente în dezvăluirea cazurilor de violență fizică din partea soțului, motivul de bază fiind existența normelor sociale, a prejudiciilor, fricii și rușinii.

Rata de raportare a acțiunilor de violență fizică comise de soț/partener pe parcursul vieții variază în funcție de gravitatea acestor acțiuni. Cazurile de violență fizică moderată au fost raportate de către 57,9% din femeile-victime, iar cele mai severe – de 84,8% din victime (vezi anexa 3, tabelul 23).

Situația este diferită în cazul nivelului de raportare a violenței sexuale. În medie, 68,4% din femeile-victime au raportat despre acțiunile violente din partea soțului/partenerului. Ca și în cazul violenței fizice, femeile din mediul urban sunt mai rezervate în raportarea violenței sexuale, comparativ cu cele din mediul rural (62,6% față de 72,7%). Această constatare, într-o anumită măsură, este în contradicție cu argumentele, precum că ratele de raportare depind foarte mult de nivelul de stigmatizare socială și rușine, disponibilitatea serviciilor sociale adecvate, dar și de percepțiile femeilor privind actul de violență sexuală în căsătorie/relația cu partenerul.

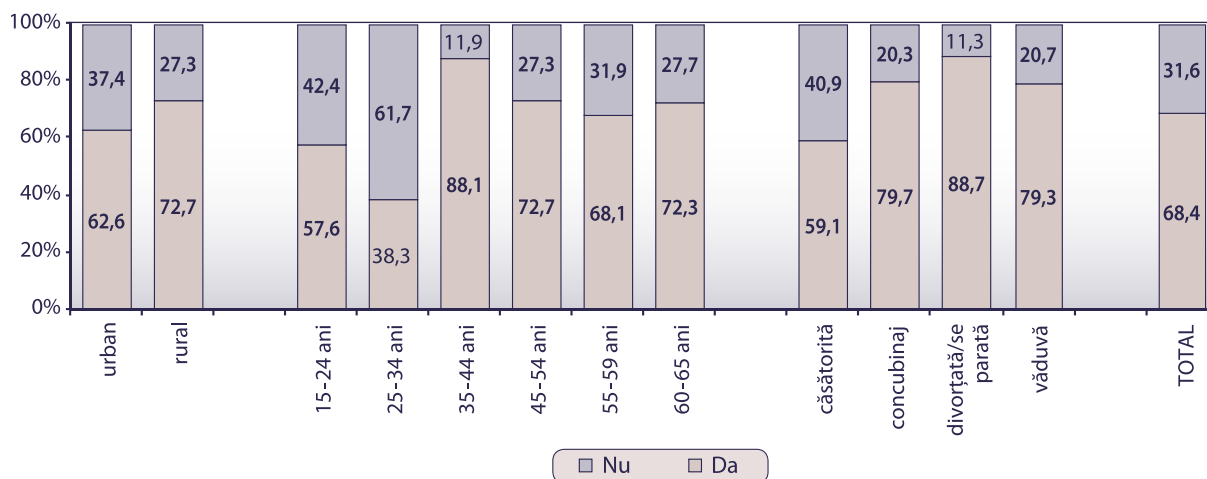
În funcție de vîrsta femeilor-victime, constatăm cea mai joasă rată de raportare a violenței sexuale pentru femeile în vîrstă de 25-34 ani (38,3%). Unul din motive ar putea fi faptul, că la această vîrstă femeile se căsătoresc, primesc prima slujbă și, deseori, pentru a-și păstra căsătoria și locul de muncă, și, respectiv, statutul social, ele nu doresc să raporteze despre acțiunile abuzive din partea soțului/partenerului. Această ordine de idei este susținută și de faptul că anume femeile căsătorite au înregistrat cele mai mici rate de raportare a violenței sexuale (59,1%), cele mai mari fiind înregistrate în cazul femeilor divorțate/separate (88,7%), cel mai probabil că ele se simt mai puțin inhibitate în raportarea a astfel de

Figura 23. Rata de raportare a cazurilor de violență fizică din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, după mediul de reședință, vîrsta și starea civilă a femeii, %

³⁸ Caz de raportare este considerat atunci, cînd femeia-victimă a relatat despre cele întâmplate oricărei persoane, fie membru al familiei, rudă, reprezentant al organelor de poliție, primar, etc.

Figura 24. Rata de raportare a cazurilor de violență sexuală din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, după mediul de reședință, vîrsta și starea civilă a femeii, %

cazuri și posibil aceste experiențe de violență au putut fi unul din motivele de divorț sau separare (vezi figura 24).

Un nivel de raportare mai mic al violenței sexuale este în concordanță cu constatările altor studii privind ratele de raportare a violenței și mai ales a violenței sexuale³⁹: „femeia se confruntă cu o situație care nu se conformează cu înțelegerea ei despre un viol sau un alt tip de abuz sexual; femeia ar putea să nu dorească să raporteze incidentul, simțindu-se că anume ea este de vină și că nimeni nu-i va da crezare; dacă va raporta cazul, femeia va deveni mai vulnerabilă față de acte de violență sexuală pe viitor sau femeia nu raportează pentru că nu cunoaște că poate raporta astfel de cazuri sau nu există servicii disponibile unde femeia ar putea raporta acest flagel”.

Nivelul de studii și statutul ocupațional al femeii relevă anumite tendințe în raportarea atât a violenței fizice, cât și a violenței sexuale. Cea mai mică rată de raportare este înregistrată pentru femeile cu studii superioare (63,4% în cazul violenței fizice și 59,7% - violența sexuală). O explicație posibilă pentru această situație ar putea fi faptul că femeile cu studii mai avansate probabil dispun și de locuri de muncă mai bune și pentru a-și menține statutul social, deseori, acestea optează pentru tănuirea unei astfel de informații din cauza presiunilor și stereotipurilor sociale și culturale.

Totodată, femeile fără un loc de muncă au fost cele mai reticente în raportarea violenței fizice sau sexuale,

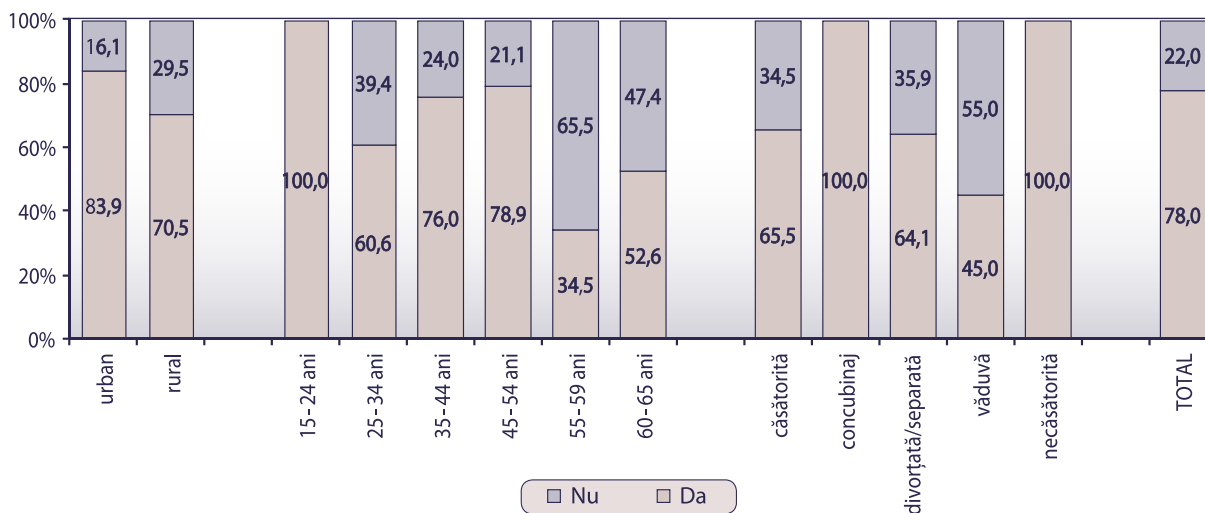
doar fiecare a doua victimă a raportat cazuri de violență comise de către soț/partener (vezi anexa 3, tabelul 22). Această situație ne sugerează faptul că o condiție importantă pentru raportarea de către victime a cazurilor de violență este independența economică a femeilor. Raportarea violenței ar putea să rezulte în separare și eventual femeia riscă să fie expusă unor riscuri economice și sociale adiționale, inclusiv cele ce țin de venit și locuință. Totuși, alți factori, de asemenea, trebuie considerați în evaluarea deciziei femeii de a raporta sau nu cazurile de violență. Drept confirmare putem menționa casnicele, care, deși sunt dependente din punct de vedere economic de soți/parteneri, înregistrează nivel de raportare a violenței este mult mai înalt (71,7%).

3.6.2. Raportarea cazurilor de violență comise de alte persoane (non-parteneri)

Nivelul de raportare al violenței fizice din partea altor persoane decât soțul/partenerul este mai înalt decât cel înregistrat pentru violență conjugală, în medie 78% din femeile-victime au raportat aceste cazuri. Datele studiului denotă unele diferențe în rata de raportare a violenței fizice din partea altor persoane comparativ cu nivelul de raportare a cazurilor de violență conjugală. Astfel, femeile-victime din mediul urban s-au dovedit a fi mai puțin reticente în raportarea cazurilor de violență non-partener (83,9% față de 70,5% în mediul rural) comparativ cu violența conjugală (vezi figura 25).

³⁹ Du Mont, J., K.L. Miller, și T.L. Myhr. “Rolul stereotipurilor de „viol real” și „victimă reală” în practicile de raportare a poliției cu privire la femeile care au fost agresate sexual”, *Violența împotriva femeilor* 9(4)(aprilie 2003)

Figura 25. Rata de raportare a cazurilor de violență fizică din partea altor persoane pe parcursul vieții, după mediul de reședință, vârsta și starea civilă a femeii, %

Decizia de raportare a violenței fizice non-partener variază foarte mult în funcție de *vârsta* victimei. Toate victimele din grupul de vârstă 15-24 ani au raportat cazuri de violență, cele mai reticente fiind femeile în vârstă de 55-59 ani (34,5%). Un nivel mai redus de raportare a violenței în cazul femeilor mai în vârstă cel mai probabil se datorează poziției vulnerabile în familie din cauza dependenței economice și sociale, cât și rușinii care rezultă din existența normelor tradiționale sociale și de gen.

Femeile necăsătorite, dar și cele care locuiesc împreună cu partenerul fără a-și oficializa relația, au raportat în proporție de 100% experiențe de violență fizică din partea non-partenerului survenite pe parcursul vieții, de la vârsta de 15 ani. Aceste 2 categorii de victime se simt mai abilitate și mai puțin inhibate în dezvăluirea cazurilor de violență fizică din partea altor persoane. Deși femeile căsătorite au raportat într-o proporție mai mare cazurile de violență non-partener (65,5%) decât cele de violență conjugală, totuși, rămîne discutabil impactul posibil al căsătoriei asupra tendinței de raportare a cazurilor de violență fizică comise de o altă persoană decât soțul/partenerul.

Contrar așteptărilor, un nivel de studii mai superior al femeilor nu presupune și un nivel mai înalt de raportare a cazurilor de violență fizică din partea non-partenerilor. Practic nu există diferențe în rata de raportare pentru femeile-victime cu un nivel de studii minim secundar profesional și maxim superior (vezi anexa 3, tabelul 22).

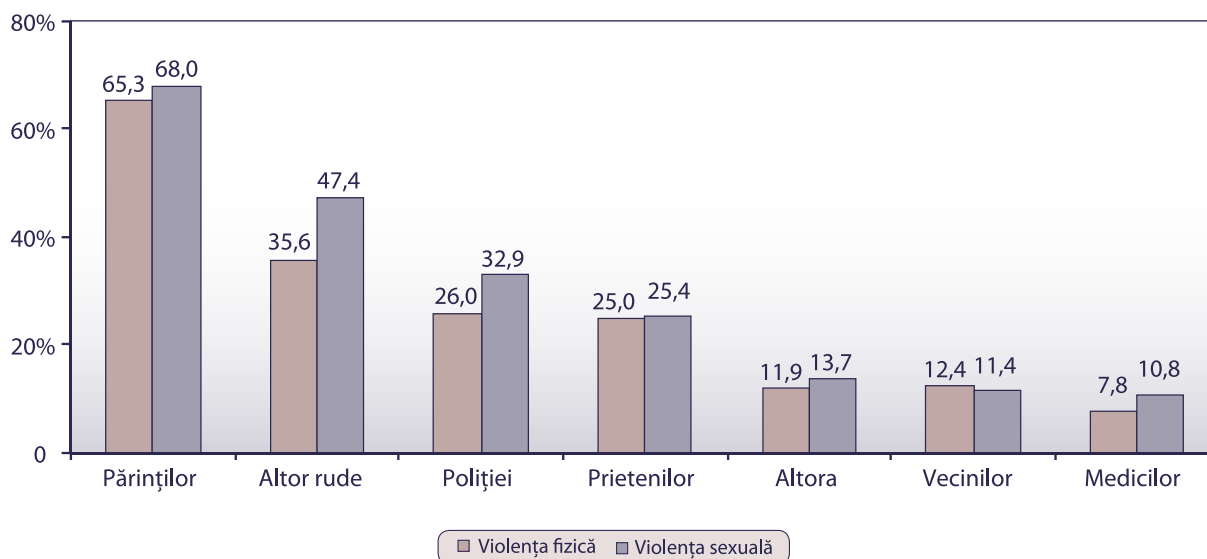
Excepție fiind femeile cu studii medii generale, în cazul cărora a fost înregistrat cel mai înalt nivel de raportare a violenței non-partener (92,1%). După cum deja a fost menționat anterior, abilitatea femeii și capacitatea de a se proteja poate fi restricționată și de alți factori, inclusiv stigma socială și rușinea.

3.6.3. Cui raportează femeile-victime cazurile de violență comise de soți/parteneri și alte persoane?

De regulă, victimele violenței conjugale relatează despre comportamentul violent al soțului/partenerului membrilor de familie și prietenilor apropiați, și mai rar se adresează organelor, instituțiilor abilitate în soluționarea cazurilor de violență în familie (vezi anexa 3, tabelul 24). Circa două treimi din femeile care au raportat cazuri de violență din partea soțului/partenerului s-au destăinuit părinților, fiecare a treia a relatat rudelor apropiate și numai fiecare a patra femeie a cerut ajutorul organelor de poliție. Asistența personalului medical a fost solicitată de către 7,8% din victimele care au raportat cazurile de violență fizică conjugală. Contactarea organelor de poliție și a serviciilor de asistență medicală de cele mai dese ori are loc atunci când femeia a suferit în urma acțiunilor severe de violență fizică și mai puțin sunt solicitate aceste servicii în cazul violenței moderate (vezi anexa 3, tabelul 25).

Tendențe similare se observă și în raportarea violenței sexuale comise de soț/partener. Totuși, în cazul violenței sexuale se înregistrează mai multe adresări la organele de poliție (32,9%) și personalul medical (10,8%).

Figura 26. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului după persoana căreia i-au fost raportate cazurile de violență, %

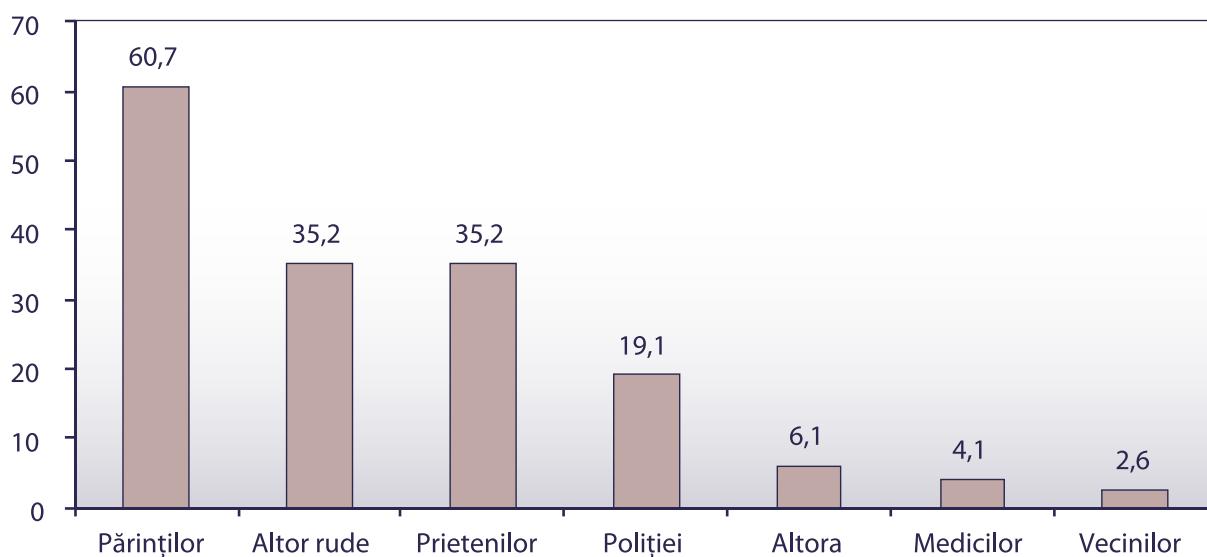

Și în cazul violenței din partea altor persoane decât soțul/partenerul femeile-victime preponderent s-au adresat părinților (60,7% din respondentele care au raportat astfel de cazuri), rudelor și prietenilor (respectiv 35,2%). Totodată, organelor de poliție s-au adresat 19,1% din femeile-victime, iar medicilor - 4,1%. Acest fapt relevă un nivel redus de încredere în prestatorii de servicii, dar

posibil că și prejudiciile sociale și rușinea sunt încă prea puternice pentru a fi depășite de către victime.

Prin urmare, victimele par să aibă mai mare încredere în organele de poliție doar în cazul violenței sexuale comise de soț/partener. Acțiunile de violență fizică comise atât de partener, cât și de non-partener, sunt ra-

Figura 27. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea altor persoane decât soțul/partenerul, după persoana căreia i-au fost raportate cazurile de violență, %

portate preponderent rudelor apropiate și prietenilor și mai rar organelor de poliție și altor prestatori de servicii (vezi anexa 3, tabelul 25). Lucrătorii medicali nu se bucură de prea multă încredere din partea victimelor violenței, fapt ce implică preocupări adiționale cu privire la capacitățile acestora de a identifica și gestiona cazurile de violență fizică și sexuală.

3.6.4. Cui ar raporta cazul de survenire a acțiunilor de violență din partea soțului/partenerului sau a altor persoane?

Decizia de raportare a cazurilor de violență și cui urmează să fie relatate aceste cazuri este influențată de un șir de factori, inclusiv percepția modului în care sistemul răspunde la cazurile de violență în familie, percepția individuală a celor întâmplate, care este la rândul său influențată de statutul socio-economic al femeii, cunoștințele și atitudinile față de violența în familie, dar și valorile și relațiile care predomină în familie și în comunitate.

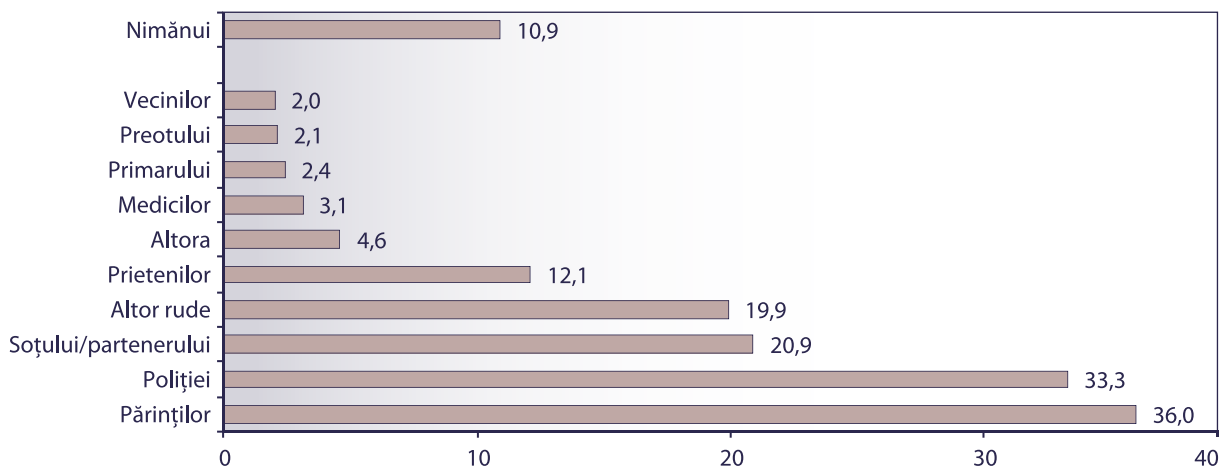
Intențiile de raportare a cazurilor de violență sunt similare cu constatările privind raportarea de facto a acțiunilor violente de către femeile victime. În caz de survenire a unor acțiuni violente, 36% din femei au menționat că vor apela la părinți, 33,3% vor merge la organele de poliție, după care urmează rudele și prietenii (19,9% și, respectiv, 12,1%). Lucrătorii medicali și asistenții sociali și în acest caz vor fi contactați doar de 3,1% din femei. Totuși, fiecare a zecea femeie a declarat că nu se va adresa nimănui în caz de survenire a acțiunilor violente din partea unei sau altei persoane (vezi anexa 3, tabelul 28).

Se înregistrează unele diferențe în intenția de raportare a femeilor din mediul urban și a celor din mediul rural. Femeile de la orașe au mai mare încredere în organele de poliție și, în caz de survenire a acțiunilor violente, 37,2% se vor adresa organelor de poliție, pe când în mediul rural poliția a fost menționată de către 30,1% din femei. Spre deosebire de femeile din mediul urban, cele de la sate vor recurge mai des la serviciile primarului, dar și a preotului în caz de violență (vezi anexa 3, tabelul 27).

În funcție de vîrsta femeii, constatăm femeile mai tinere (cu grupul de vîrsta 15-44 ani) în situații de violență vor apela mai mult la părinți decît la poliție, în special acesta este cazul femeilor tinere (15-24 ani), urmate de cele din grupul de vîrsta de 25-34 ani (42%). Pe măsura înaintării în vîrstă femeia are mai puține șanse să aibă parte de părinți în viață și din aceste considerente femeile mai în vîrstă își găsesc refugiu la rude, preot și primar. Intenția de raportare reprezentanților organelor de poliție este practic una și aceeași pentru toate grupurile de vîrstă (circa 30%). Ținînd cont de aceasta, putem presupune că vîrsta nu influențează nivelul de încredere în organele de poliție, mai degrabă este o tendință generală în societate privind nivelul de credibilitate față de această instituție. În schimb, intențiile de neraportare a cazurilor de violență sunt strîns corelate cu vîrsta femeii: cu cît este mai în vîrstă femeia cu atît este mai mare probabilitatea ca ea să nu raporteze nimănui despre survenirea cazurilor de violență (vezi anexa 3, tabelul 27).

Dacă ne referim la starea civilă a femeii, atunci constatăm că văduvele și femeile căsătorite sunt cel mai puțin

Figura 28. Ponderea femeilor care, în caz de survenire a acțiunilor de violență din partea unor persoane, s-ar adresa după ajutor, pe categorii de persoane/instanțe la care ar apela, %

predispuse să raporteze cazurile de violență, iar cele necăsătorite doar în proporție de 3,6% nu vor raporta nimănui despre acțiunile abuzive violente din partea unor persoane. Femeile divorțate/separate au mai mare încredere în reprezentanții organelor de poliție, dat fiind că fiecare a doua persoană a menționat că va raporta cazurile de violență poliției, comparativ cu circa 29% în cazul femeilor căsătorite. Femeile căsătorite s-ar adresa mai rar părinților și rudelor (25,0% și, respectiv, 21,5%) decât femeile necăsătorite și cele care locuiesc cu un partener (49,2% și, respectiv, 24,2%). Astfel, părinții continuă să fie refugiu principal pentru majoritatea femeilor, în special acesta este cazul femeilor tinere și necăsătorite (vezi anexa 3, tabelul 28).

3.6.5. Motivele neraportării cazurilor de violență

Pentru a spori nivelul de încredere în serviciile oferite de autoritățile cu atribuții în domeniul prevenirii violenței în familie este important să cunoaștem din ce motive femeile decid să nu raporteze cazurile de violență. Conform datelor studiului, decizia femeii este bazată pe două motive majore: a) convingerea precum că poate face față în mod individual problemelor apărute și b) rușinea. Practic fiecare a doua femeie (44,7%) a declarat că nu va apela la nimeni în caz de violență, pe motiv că este capabilă să soluționeze problema de una singură, iar 40,2% au indicat drept motiv rușinea. Aceste constatări confirmă încă o dată stigmatizarea socială, existența convingerilor precum că femeia a făcut ceva și, respectiv, merită o astfel de tratare, dar și a stereotipurilor în abordarea violenței în familie ca fiind mai mult o preocupare privată și nu publică, etc., – toate acestea în

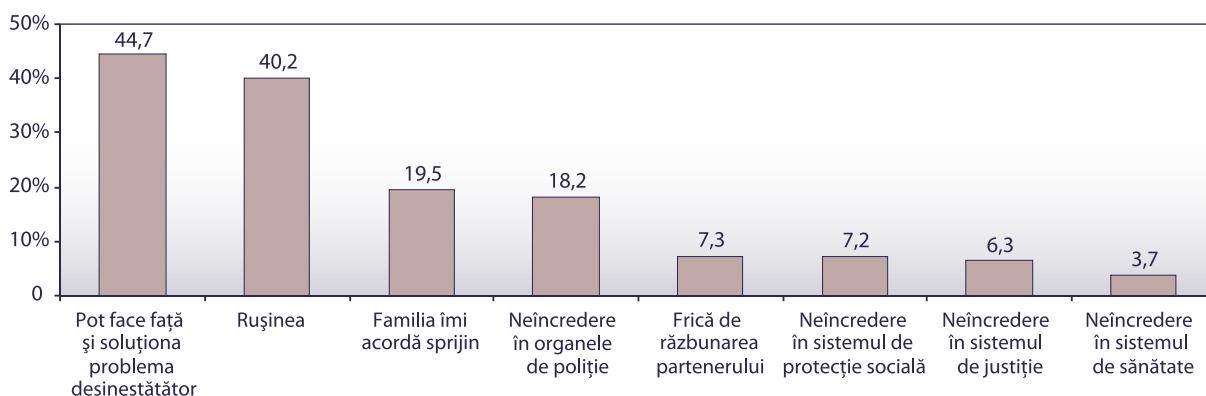
final au un impact semnificativ asupra deciziei femeii de a raporta sau nu cazurile de violență în familie.

Fiecare a cincea femeie în caz de survenire a cazurilor de violență nu va raporta aceste cazuri pe motiv că familia îi va acorda sprijinul necesar. Din cauza neîncrederii în organele de poliție, 18,2% din femei nu au intenții de raportare a cazurilor de violență, 7,2% nu au încredere în sistemul de protecție socială, 6,3% - în sistemul de justiție, iar 3,7% - în sistemul de sănătate (vezi figura 29).

Motivele pentru neraportare a posibilelor cazuri de violență variază semnificativ în dependență de mediul de reședință al femeii. Peste două treimi din femeile de la orașe consideră că pot face față situației de sine stătător și mai puțin de o treime din femeile din mediul rural (26,9%) consideră că se vor descurca în mod individual. Familia este mai importantă în cazul femeilor din mediul rural, 28,1% vor recurge la suportul familiei, comparativ cu doar 8,5% în cazul femeilor din mediul urban (vezi anexa 3, tabelul 29). Rușinea este motivul principal de neraportare pentru 47,2% din femeile de la sate și pentru 31,1% din femeile de la orașe.

Decizia de a raporta sau nu cazurile de violență are la bază motive diferite în cazul femeilor mai tinere și a celor mai în vârstă. Femeile din categoria de vârstă 15-24 ani în proporție de 85 la sută au declarat că familia poate să le acorde sprijinul necesar, pe când femeile care au depășit vârsta de 60 de ani mai puțin contează pe familie și mai mult pe propriile forțe în a face față problemelor date. Răzburarea soțului/partenerului este cauza indicată de către circa 14% din femeile din grupul de vârstă 15-34 ani.

Figura 29. Ponderele femeilor după motivul neraportării în caz de survenire a violenței, %

Neîncrederea în instituțiile de stat este unul din motivele de neraportare a cazurilor de violență pentru femeile din grupurile de vîrstă 25-34 ani și 45-65 ani, și nu este factor important pentru femeile tinere (15-24 ani). Lipsa încrederii în organele de poliție este cauza neraportării indicată de către 27,3% din femeile în vîrstă de 55-60 ani și a 25,1%, în cazul femeilor din grupul de vîrstă 45-55 ani (vezi anexa 3, tabelul 29).

Motivele pentru neraportarea violenței sunt corelate cu *starea civilă* a femeii. În timp ce rușinea, încrederea în familie și în forțele proprii sunt unii dintre factorii determinanți pentru toate categoriile de femei, atunci lipsa încrederii în instituțiile relevante ale statului a fost menționată doar de femeile căsătorite drept unul dintre motive. Rușinea este, de asemenea, unul din motivele de bază al deciziei de a raporta sau nu actele de violență pentru 62,4% femei divorțate/separate, 56,1% văduve, 44,0% femei necăsătorite, care locuiesc cu un partener și pentru 37,7% femei căsătorite. Peste jumătate din femeile văduve (58,0%) și aproape jumătate din femeile căsătorite (47,7%) cred că pot face față singure posibilelor cazuri de violență, fiind urmate de 43,2% femei divorțate/separate. Pe de altă parte, 81% din femeile necăsătorite cred că familia le poate oferi sprijinul necesar (vezi anexa 3, tabelul 30).

În final, putem concluda că nivelul de raportare a violenței fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului și non-partenerului este înalt, deși violența sexuală este raportată mai puțin decît violența fizică. Ratele mai mici de raportare a violenței sexuale comise de soț/partener rezultă din prevalența stereotipurilor și prejudiciilor privind relațiile sexuale în căsătorie și atunci cînd femeia se confruntă cu o situație care nu se conformează înțelegerii sale privind noțiunea de viol sau alte tipuri de abuz sexual, ea ar putea fi reticentă în raportarea unor asemenea incidente, simțindu-se că ea este de vină și nu va fi crezută. Neraportarea cazurilor de violență o face mai vulnerabilă la actele de violență pe viitor sau posibil femeia nu cunoaște despre existența serviciilor unde ar putea raporta astfel de cazuri sau aceste servicii nu sunt disponibile.

Deoarece violența fizică de cele mai dese ori rezultă în leziuni vizibile, șansele pentru raportarea acestor cazuri sunt mai mari. Datele studiului relevă faptul că ratele de raportare sunt influențate de statutul ocupațional și nivelul de studii al victimei, astfel încît femeile cu un nivel

mai redus de studii și șomerele tind să raporteze într-o proporție mai mică acțiunile violente din cauza fricii de separare și a insecurității venitului și a locuinței. Mediul de reședință al victimei, de asemenea, influențează ratele de raportare atît a cazurilor de violență fizică din partea soților/partenerilor, cît și a non-partenerilor, dat fiind că violența fizică comisă de soț/partener este raportată mai cu seamă de către femeile din mediul rural, iar violența fizică comisă de către o altă persoană este raportată preponderent de femeile din mediul urban.

În cazul survenirii actelor de violență atît din partea soțului/partenerului, cît și a altor persoane, majoritatea femeilor-victime apelează în primul rînd la părinți și membrii familiei. Nivelul de raportare a cazurilor de violență organelor de poliție și lucrătorilor medicali este redus, fapt ce trezește anumite preocupări cu privire la problema încrederii și conștientizării rolului prestatorilor de servicii, dar și a capacității sistemului național de a aborda cazurile de violență în familie, inclusiv prin diseminarea adecvată a informației, schimbarea normelor culturale și sociale și creșterea nivelului de încredere în organele abilitate în domeniul problemei violenței în familie.

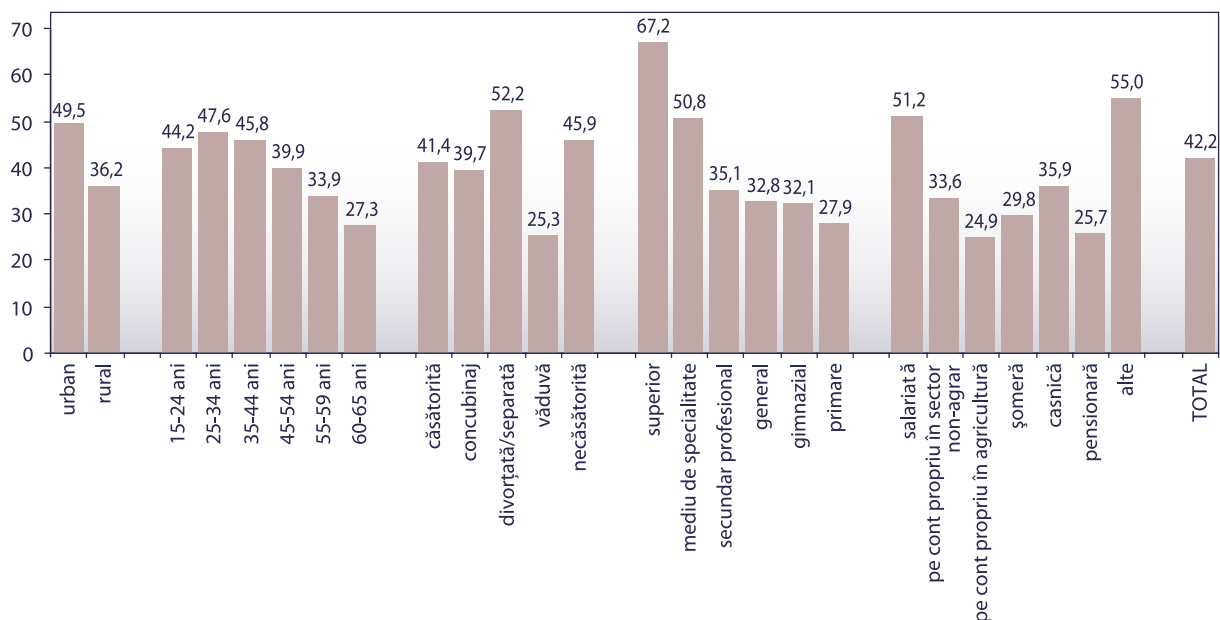
3.7. Atitudini și cunoștințe despre violența în familie

Violența față de femei în familie este un rezultat al inegalității de gen și discriminării, care sunt acceptate din punct de vedere social și rămîn a fi nesancționate. În cadrul studiului a fost colectată informație despre atitudinile femeilor privind dimensiunea de gen și violența în general, cadrul legal, instituțional și de politici cu referire la problema violenței în Republica Moldova. Adițional au fost realizate interviuri și discuții de grup cu prestatorii de servicii, femei și bărbații din publicul larg, reprezentanți ai mass-media, victimele violenței și agresorii lor.

3.7.1. Cunoștințe și nivelul de satisfacere privind sistemul legal și instituțional în domeniul violenței în familie

Conform datelor studiului, din numărul total al femeilor intervievate 42,2% au declarat că au informații despre Legea privind prevenirea și combaterea violenței în familie. Și în acest caz femeile din mediul rural s-au dovedit a fi mai puțin informate, doar 36,2% au auzit

Figura 30. Ponderea femeilor care cunosc despre existența Legii privind prevenirea și combaterea violenței în familie, după caracteristicile femeilor, %

despre această lege comparativ cu 49,5% femei din mediul urban. În cazul victimelor violenței fizice sau sexuale nivelul de informare este și mai redus: circa 39% au declarat că au auzit despre Legea nr. 45, iar în mediul rural circa 33% din victime sunt informate la acest capitol (vezi anexa 3, tabelul 31).

Nivelul de informare al femeilor este strâns corelat cu nivelul de educație și, pe măsura înaintării în vârstă, tot mai puține au auzit despre legea respectivă, iar în cazul femeilor în vârstă de 60-65 ani proporția celor informate este de 28 la sută. O explicație ar fi faptul că această lege a fost aprobată recent și probabilitatea ca femeile din acest grup de vârstă să fie informate este mult mai mică. Totuși, nivelul de informare al femeilor care au auzit despre Legea nr. 45 denotă necesitatea direcționării activităților educaționale și de sensibilizare către toate categoriile de vârstă (vezi anexa 3, tabelul 31).

În funcție de **starea civilă** a femeii constatăm că cel mai bine sunt informate femeile divorțate/separate (52,2%) și cele necăsătorite (45,9%), iar văduvele au auzit despre legea respectivă doar în proporție de 25 la sută (vezi figura 30). Aceași tendință se observă și în rândul femeilor divorțate/separate care au fost victime ale violenței fizice și/sau sexuale. Un motiv posibil ar putea fi faptul că din cauza divorțului sau separării femeile au fost mai

mult expuse procedurilor juridice, astfel fiind mai mare probabilitatea să fi auzit despre Legea nr. 45.

În general, un nivel de studii mai înalt presupune și un nivel de informare mai mare. În medie, din numărul total al femeilor cu studii primare, doar 28% au auzit despre legea respectivă, pe când în cazul celor cu studii superioare ponderea femeilor informate este de 67,2%. Situația este practic identică dacă ne referim doar la femeile-victime, cu excepția femeilor cu studii primare, în cazul cărora se înregistrează cea mai mare pondere a femeilor care cunosc despre existența Legii nr. 45. Cel mai probabil o astfel de tendință se datorează faptului că anume femeile din această categorie cel mai mult au avut de suferit în urma violenței din partea soțului/partenerului, dar și a altor persoane (vezi anexa 3, tabelul 31).

Statutul ocupațional al femeilor la fel determină într-o oarecare măsură nivelul de informare privind Legea 45. Astfel, indiferent de faptul dacă a fost sau nu victimă a violenței, fiecare a doua femeie salariată cunoaște despre existența legii vizate. Cel mai puțin sunt informate femeile angajate pe cont propriu în activități agricole (24,9%), pensionarele (25,7%) și femeile fără un loc de muncă (29,8%).

În cadrul studiului femeile au fost întrebate dacă cunosc despre faptul că violența în familie este o infracțiune.

În medie, circa 83 la sută au declarat că știu despre acest fapt, ponderea acestora fiind mai mare în cazul femeilor non-victime (83,4% față de 80,8% pentru victimele violenței). Informarea femeilor privind caracterul infracțional al acțiunilor de violență în familie diferă în funcție de mediul de reședință al femeii. Dacă în mediul urban 9 din 10 femei au declarat că știu despre faptul că violența în familie este o crimă, atunci în mediul rural 7 din 10 femei sunt informate despre acest fapt.

Vîrsta respondentelor nu influențează semnificativ nivelul de informare despre violența în familie drept infracțiune, cu excepția femeilor din categoria de vîrstă 15-24 ani. Faptul poate fi explicat prin perioada de timp mai scurtă de expunere la posibilele acțiuni de violență. Femeile din categoria de vîrstă 25-34 ani sunt cel mai bine informate, 87,0 la sută cunosc despre faptul că violența este o infracțiune. În funcție de **starea civilă** a femeilor, un nivel de informare mai mare este înregistrat în cazul femeilor divorțate/separate (88,5%), iar cel mai puțin informate sunt femeile văduve (74,5%) (vezi anexa 3, tabelul 31).

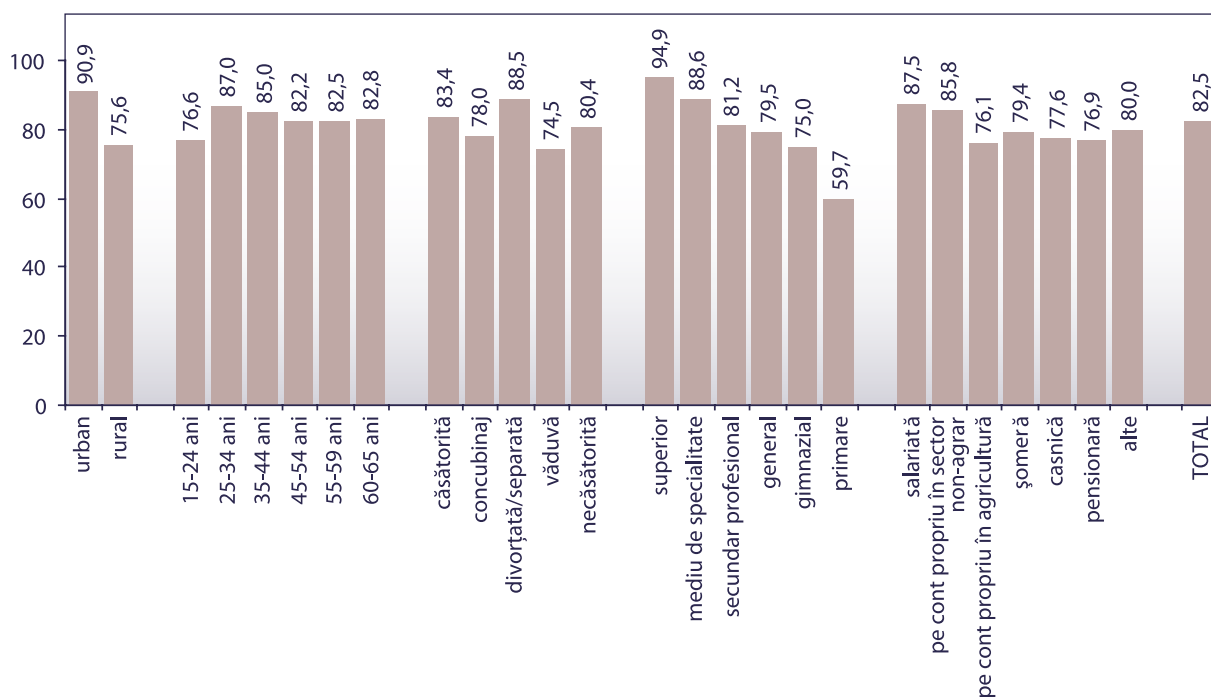
Nivelul de informare al femeilor despre statutul de infracțiune al violenței, de asemenea, este mult mai înalt în cazul femeilor cu studii superioare (94,9%). Totodată, se înregistrează și un nivel de informare mai înalt și în

cazul femeilor cu studii primare (59,7%). Menționăm că nici o femeie-victimă a violenței fizice sau sexuale, care are studii primare nu a menționat că ar cunoaște despre acest fapt. Prin urmare, acesta este un indicator important care ar trebui să ghideze pe viitor direcționarea activităților educaționale și de conștientizare, prin eficientizarea modalităților de transmitere a mesajului dat acestui grup de femei.

Femeile cu un loc de muncă și în acest caz sunt mai informate cu privire la statutul de infracțiune a violenței în familie (87,5%), iar cel mai puțin informate sunt femeile angajate pe cont propriu în activități agricole (76,1%). Aceeași tendință se observă și în cazul femeilor-victime ale violenței, totuși, situația este diferită dacă ne referim la femeile care nu au suferit în urma violenței. Astfel, casnicele sunt cel mai puțin informate, fiind urmate de femeile angajate pe cont propriu în activități agricole și pensionarele (vezi anexa 3, tabelul 32). Deși este dificil să înțelegem care circumstanțe influențează nivelul de informare al acestor două categorii de femei, o posibilă explicație ar putea fi cea cu privire la modelele de socializare a acestor femei.

O măsură de protecție a victimelor violenței în familie este eliberarea ordonanțelor de protecție. Din numărul total

Figura 31. Ponderea femeilor care cunosc că violența în familie este o infracțiune, după caracteristicile femeilor, %

de femei care au menționat că știu despre Legea privind prevenirea și combaterea violenței, 9 din 10 femei susțin că sunt informate și despre existența ordonanțelor de protecție⁴⁰ prevăzute de legea respectivă. Nu se observă diferențe semnificative în informarea femeilor-victime și non-victime, dar și a femeilor din mediul urban și cel rural (vezi anexa 3, tabelul 33). Nivelul de informare privind existența măsurilor de protecție a victimelor violenței variază de la 86% în cazul femeilor în vârstă de 15-24 ani, pînă la 95% pentru femeile din grupele de vârstă 25-34 ani și 60-65 ani.

Nivelul de informare privind posibilitatea emiterii ordonanțelor de protecție a victimelor este unul similar celui înregistrat în cazul informării femeilor privind Legea nr. 45. Cele mai inițiate sunt femeile cu studii superioare (93,0%) și, respectiv, cel mai puțin sunt informate femeile cu studii primare (74,2%). Totodată, femeile-victime cu un nivel de studii cel puțin gimnazial sunt cel mai bine informate despre prevederile de protejare a victimelor violenței în familie (vezi anexa 3, tabelul 33).

Deși ratele de informare privind existența Legii nr. 45 variază foarte mult în funcție de statutul ocupațional al femeii, informarea privind ordonanțele de protecție a victimelor variază mai puțin de la o categorie de femei la alta: casnicele (87%) sunt informate cel mai puțin, cel mai bine fiind informate femeile angajate pe cont propriu în activități non-agricole (95,5%). Dacă ne referim

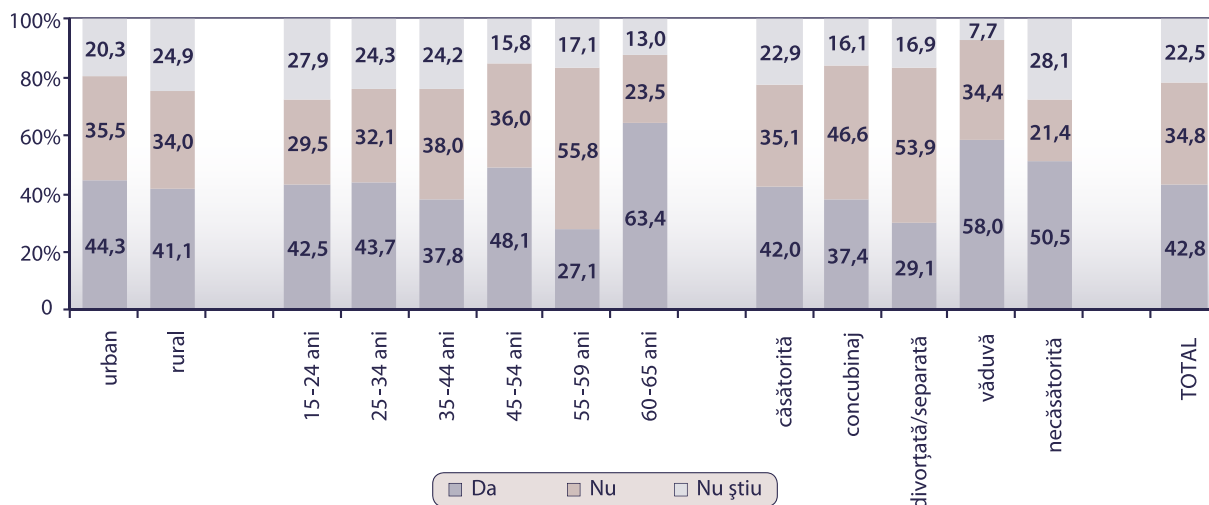
la femeile-victime, atunci casnicele sunt, de asemenea, categoria de femeie care în cea mai mică proporție este informată despre existența prevederilor de protejare a victimelor violenței în familie.

Pe lângă cunoștințele și informarea respondentelor despre prevederile legale existente cu privire la violența în familie, sondajul a inclus și întrebări de opinie cu referire la măsura în care Legea nr. 45, după părerea respondenților, asigură protecția necesară victimelor violenței și respectiv pedepse pentru agresori. Astfel, din numărul total de femei care au declarat că au auzit despre Legea nr.45, circa 43% consideră că legea dată asigură protecție victimelor actelor de violență, 34,8% susțin că nu este asigurată protecția, iar 22,5% nu au putut să ofere un răspuns la această întrebare (vezi figura 32).

Femeile-victime ale violenței și mai puțin sunt satisfăcute de măsurile de protecție asigurate de către cadrul legal respectiv: 43,1% consideră că legea este inadecvată și ineficientă, ceea ce ar putea fi motivul de bază pentru insatisfacția victimelor privind serviciile oferite de sistemul național în baza Legii nr. 45. Pe lângă aceasta, și femeile non-victime ale violenței, în proporție de 47,2%, de asemenea, consideră că cadrul legal nu este unul eficient (vezi anexa 3, tabelul 34).

Opinia femeilor nu diferă foarte mult în funcție de mediul lor de reședință, mai mult, este determinată de

Figura 32. Distribuția femeilor după opinia acestora în ceea ce privește caracterul adecvat și eficiența Legii nr. 45 în a asigura protecția necesară victimelor violenței și, respectiv, a aplica pedepse pentru infractori, %

⁴⁰ Ordonanța de protecție este o măsură care are drept scop protejarea victimei. Aceasta este emisă de instanța de judecată la cererea victimei în decurs de 24 de ore pentru o perioadă de pînă la 3 luni. Măsurile care pot fi incluse în ordonanță: obligarea agresorului să părăsească domiciliul comun, să nu se

apropie de victimă, să nu contacteze cu victima și cu copiii (dacă sunt), să plătească pentru daunele cauzate de violență, să urmeze un curs relevant de consiliere și/sau tratament, etc.

caracteristicile individuale cum ar fi vârsta, nivelul de studii, starea civilă, etc. Cea mai pozitivă opinie vis-a-vis de **caracterul adecvat și eficient al legii** este înregistrată în rândul femeilor în vîrstă de 60-65 de ani (63,4%), inclusiv de către femeile-victime și non-victime din această categorie de femei. Legea nr. 45 este susținută, considerată eficientă în special de către femeile văduve (58,0%) și cele care n-au fost căsătorite niciodată (50,5%), în timp ce mai puțin de o treime dintre femeile divorțate/separate au aceeași opinie (29,1%). Acest fapt ar putea fi rezultatul experienței negative din timpul divorțului sau separării. Această concluzie este susținută într-o anumită măsură și de faptul că femeile-victime ale violenței în proporție de 26 la sută apreciază pozitiv legea dată, fiind urmate de femeile necăsătorite care locuiesc cu un partener (21,5%).

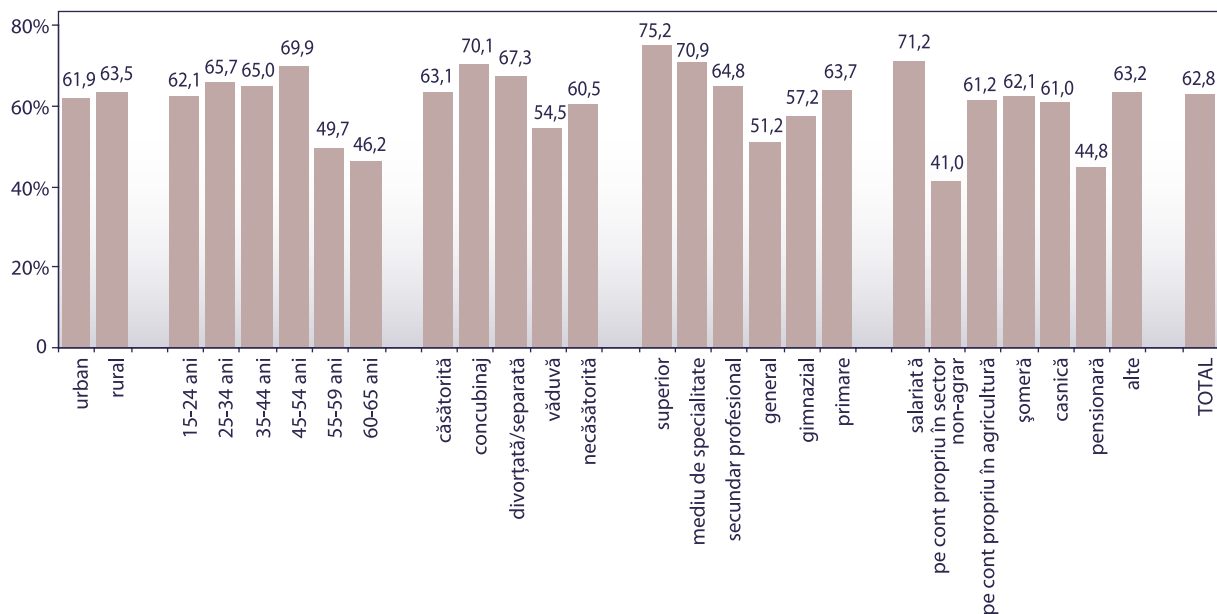
În condițiile în care femeile cu studii superioare sunt cel mai bine informate despre cadrul legal privind violența în familie, această categorie de femei într-o proporție mai mică consideră că legea respectivă conține prevederi eficiente pentru asigurarea siguranței victimei și, respectiv, măsuri de pedeapsă pentru agresori (43,7%). Femeile, cu un nivel de studii mai inferior au apreciat pozitiv Legea nr. 45 mai des, iar în cazul celor cu studii gimnaziale 5 din 10 femei consideră eficientă legea dată. Opiniile femeilor-victime nu diferă mult de cea

exprimată de populația generală, cu excepția femeilor-victime cu studii primare, care în proporție de 100% nu și-au putut exprima opinia în acest subiect. Astfel, putem concluziona că nivelul de educație este un factor important în abilitarea femeilor și doar femeile bine inițiate pot redresa situația existentă, inclusiv solicitarea unei protecții mai eficiente pentru femei, dar și, eventual, sancționarea conduitei agresorului.

Casnicele și femeile neangajate în câmpul muncii apreciază pozitiv eficiența prevederilor Legii nr. 45 în măsura cea mai mică, cele mai satisfăcute fiind femeile angajate pe cont propriu în activități neagricole (vezi anexa 3, tabelul 34). În cazul femeilor-victime, casnicele și cele cu statut de șomere, de asemenea, au specificat preponderent neîncrederea în eficiența prevederilor Legii nr.45, cele mai optimiste în acest sens fiind femeile angajate pe cont propriu.

Linia telefonică de încredere pentru victimele violenței domestice este unul din servicii dezvoltate pentru femeile în situație de risc. Și în acest context este important să cunoaștem în ce măsură femeile sunt informate despre existența acestui serviciu⁴¹. În medie, 6 din 10 femei au declarat că dețin informații despre existența liniei de încredere, femeile non-victime fiind mai informate decît femeile-victime (65,2% și respectiv 58,9%).

Figura 33. Ponderea femeilor care au declarat că știu despre existența liniei de încredere pentru femei 080088008, după caracteristicile femeilor, %

⁴¹ Linia telefonică de încredere pentru femei, 0 8008 8008, este gestionată de Centrul Internațional "La Strada" și funcționează din 2 noiembrie 2009. Acest serviciu oferă consiliere psihologică primară persoanelor care suferă de violență domestică, sfaturi cum să recunoască semnele timpurii ale violenței și modul

în care să construiască o relație fără violență, cît și informație cu privire la legislația în domeniu și disponibilitatea serviciilor specializate.

Studiul nu denotă diferențe mari în nivelul de informare al femeilor din mediul rural și urban, în schimb vârsta și nivelul de educație relevă anumite tendințe în informarea acestora. Astfel, femeile din categoria de vârstă 25-54 ani sunt cele mai informate despre existența liniei de încredere, iar cel mai puțin informate fiind cele care au depășit vârsta de 55 ani. Dacă ne referim la nivelul de educație, femeile cu studii medii generale este categoria care a raportat cele mai puține cazuri de cunoaștere a acestui serviciu pentru femei (vezi figura 33).

Totuși, situația este una diferită în cazul femeilor-victime ale violenței în familie: mai puține femei din mediul rural cunosc despre linia de încredere 0 8008 8008, respectiv 57,2% față de 61,7% din mediul urban. Cu toate acestea, un număr mai mare de femei din mediul rural, care nu au suferit în urma violenței, cunosc despre linia de încredere, 67,9% față de 62,3% în cazul celor din mediul urban. Este dificil să spunem de ce doar victimele violenței din mediul rural în comparație cu alte femei din mediul rural, dar și urban sunt mai puțin informate în acest subiect.

Nu există o corelație bine conturată între nivelul de informare privind linia de încredere și **starea civilă** a femeilor intervievate. Totuși, femeile în relații de concubinaj și cele divorțate/separate, indiferent de faptul dacă au fost sau nu victime ale violenței în familie, s-au dovedit a fi cel mai bine informate despre existența liniei de încredere pentru femei. Femeile-victime ale violenței, care la momentul când s-a realizat studiul nu erau căsătorite este categoria de femeie care doar în proporție de 28 la sută au declarat că dețin informații despre linia de încredere. Prin urmare, anume acest segment de femei trebuie considerat prioritar în strategiile de informare a populației în problema violenței față de femei.

Analizând datele în funcție de **statutul ocupațional** al femeii, constatăm că cel mai mult sunt informate femeile salariate (71,2%), iar cel mai mic număr este înregistrat în rândul femeilor angajate pe cont propriu în activități neagricole (41,0%) și a pensionarelor (44,8%).

Femeile-victime ale violenței care au apelat la serviciile autorităților responsabile de oferirea sprijinului necesar au fost rugate să aprecieze gradul de prestare a acestor servicii. Din numărul total de victime care s-au adresat după ajutor la anumite autorități, organe, marea majoritate a apelat la ajutorul poliției (86%), după care urmează lucrătorii medicali (21,9%). Cel mai puțin au

fost solicitate serviciile de asistență juridică și asistență psihologică (2,8% și respectiv 1,3%). Cert este faptul că nici una dintre victime n-a raportat despre utilizarea serviciilor oferite de ONG-uri sau serviciul de asistență socială.

În pofida faptului că organele de poliție au fost contactate preponderent de victime, nivelul de satisfacție față de sprijinul oferit a fost cel mai mic (33,7%). Cel mai mult femeile-victime au fost satisfăcute de serviciile oferite de către lucrătorii medicali (92,7%) sau de către psihologi (76,4%) (vezi anexa 3, tabelul 36).

Conform opiniei femeilor-victime ale violenței **principalele motive ale insatisfacției** față de sprijinul acordat din partea poliției este lipsa de interes din partea colaboratorilor de poliție în soluționarea adresărilor (74,8%), ineficiența serviciilor acordate (57,7%) și tratarea victimelor cu grosolanie, ignoranță și neprofesionalismul polițiștilor (32,5%). Lipsa de interes și condițiile proaste ale instituției au fost identificate drept motive cheie pentru nivelul redus de satisfacție în cazul serviciilor oferite de către lucrătorii medicali. În mod similar, pentru serviciile de asistență juridică, principalul motiv identificat de două treimi dintre femei-victime este lipsa de interes (32,5%) și gestionarea ineficientă a cazurilor (28%).

Astfel, lipsa de interes din partea prestatorilor de servicii este una dintre problemele principale care afectează eficiența activității serviciilor în domeniu, mai puțin importante fiind condițiile instituțiilor sau modalitatea de funcționare a acestora. În acest context este vizibilă necesitatea sporirii interesului, dar și conștientizarea rolului și importanței serviciilor prestate de către instituțiile cu abilități în domeniul prevenirii violenței în familie. De asemenea, este important să fie stabilită o claritate în mandatarea fiecărei instituții, precum și crearea unui sistem transparent de monitorizare și evaluare a performanțelor prestatorilor de servicii.

În final, putem concluziona că nivelul de informare al femeilor privind cadrul legal existent și serviciile disponibile pentru victime este unul redus. Mai puțin de jumătate dintre femei au auzit despre existența Legii nr.45, iar cel mai puțin informate fiind femeile din mediul rural, cele cu un nivel de studii mai inferior, precum și femeile care activează pe cont propriu în sectorul agricol. Majoritatea femeilor care cunosc despre lege, sunt informate și despre existența ordonanțelor de protecție, iar astfel de factori precum mediul de reședință, nivelul

de educație, statutul ocupațional, starea civilă și vârsta determină nivelul de informare al femeilor. Cu toate acestea, chiar dacă femeile au declarat că știu despre Legea nr. 45, acestea nu consideră totuși că acest cadru legal asigură protecție victimelor și pedepse adecvate agresorilor.

Femeile-victime ale violenței cel mai puțin sunt satisfăcute de serviciile, sprijinul oferit de către organele de poliție, mai bine fiind apreciate serviciile oferite de către lucrătorii medicali sau cei care oferă consiliere psihologică. Principalele motive de insatisfacție fiind lipsa de interes și activitatea ineficientă a prestatorilor de servicii.

3.7.2. Atitudinile femeilor cu privire la rolurile de gen și stereotipurile bazate pe gen

Atitudinile femeilor cu privire la *rolurile și stereotipurile tradiționale de gen* indică valorile și regulile existente în societatea moldovenească. Existența unor prejudecăți și atitudini ar putea să justifice discriminarea bazată pe gen, care eventual ar putea reduce abilitatea femeii de a-și asigura nu doar respectarea drepturilor, securitatea fizică și mentală la locul de trai, dar și consolidarea continuă a divizării tradiționale a muncii, ceea ce inhibă capacitățile femeii de a redresa situațiile create.

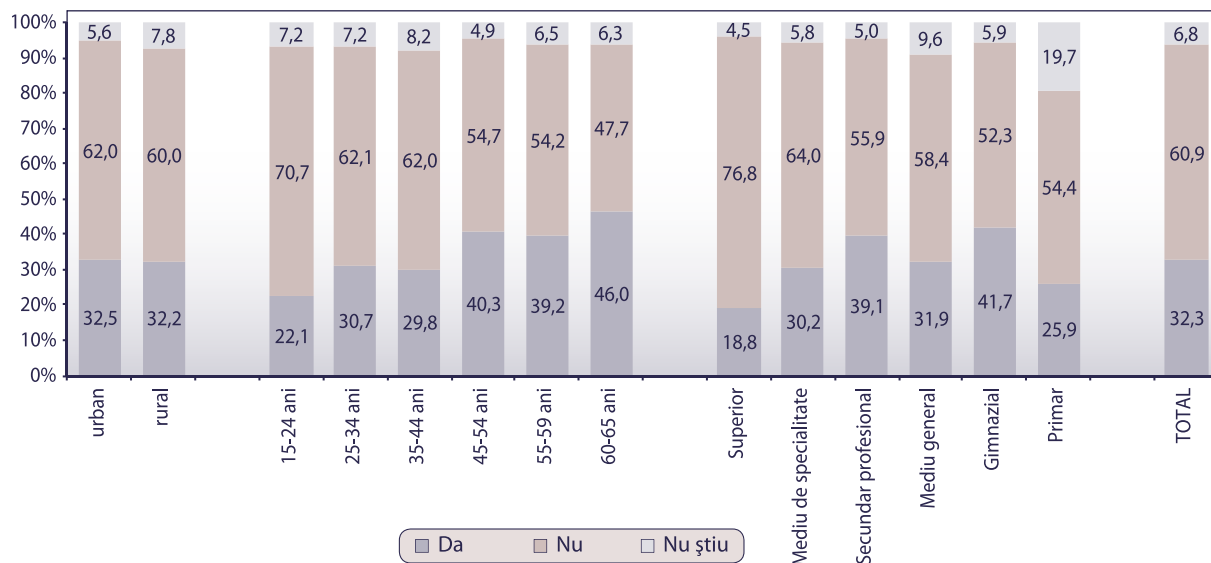
În cadrul studiului femeile și-au expus părerea privind susținerea sau negarea stereotipurilor ce persistă în societate despre rolurile tradiționale de gen. La între-

barea „*sunteți de acord cu faptul că femeia trebuie să se supună opiniei soțului/partenerului, chiar dacă nu este de acord*”, 6 din 10 femei au negat acest fapt, iar fiecare a treia femeie susține totuși această abordare a relațiilor dintre bărbați și femei (vezi figura 34). Opinia femeilor variază odată cu înaintarea în vârstă și pe măsura majorării vârstei tot mai multe femei susțin această afirmație, fapt ce se datorează normelor și percepțiilor sociale existente în Republica Moldova, care nu s-au schimbat considerabil pe parcursul ultimilor 20 de ani. Dacă ne referim la nivelul de studii, atunci constatăm că femeile cu studii superioare (18,8%) cel mai puțin sunt de acord cu afirmația dată, iar cu cât este mai mic nivelul de studii al femeilor, cu atât mai multe femei sunt de acord cu afirmația dată sau nu au putut să se expună la acest subiect.

Femeile victime ale violenței fizice sau sexuale în proporție de 65 la sută nu consideră că femeia trebuie să susțină opinia soțului/partenerului, dacă are o altă părere, iar în cazul femeilor non-victime această afirmație nu este susținută de către 70% din femei. Acest fapt ar putea indica că insuficiența de abilitare a femeilor și docilitatea ar putea fi unii din factorii care contribuie la utilizarea violenței de către bărbați.

La întrebarea „*trebuie soțul/partenerul să se simtă capul familiei*” majoritatea femeilor au răspuns afirmativ (70,2%). Nu este surprinzător faptul că femeile din

Figura 34. Distribuția femeilor care sunt de acord cu faptul că femeia trebuie întotdeauna să se supună opiniei soțului/partenerului chiar dacă ea nu împărtășește aceeași opinie, după caracteristicile femeilor, %

mediul rural susțin această opinie mai mult decât cele din mediul **urban** (72,7% față de 68,5%), deoarece populația de la sate tinde să se țină mai cu ardoare de convingerile tradiționale (vezi anexa 3, tabelul 37). Nu se înregistrează opinii foarte diferite în funcție de vârsta respondentelor, excepție făcând femeile din grupul de vârstă 35-44 ani, care într-o proporție mai mică susțin enunțul dat.

Starea civilă a victimei joacă un rol semnificativ în ceea ce privește opinia respondentelor și cea mai mare diferență se observă în rândul femeilor căsătorite și a celor divorțate, pe de o parte, și a celor în concubinaj pe de altă parte. Astfel, în timp ce peste 73% din femeile căsătorite și cele divorțate/separate sunt de acord cu faptul că soțul/partenerul trebuie să se simtă capul familiei, atunci în cazul femeilor în relații de concubinaj doar 54,4% susțin această afirmație (vezi anexa 3, tabelul 37). Ca și în cazul afirmației precedente, cu cât femeia este mai instruită, cu atât mai mică este ponderea celor care declară afirmații pozitive. Totodată, opiniile femeilor-victime ale violenței fizice sau sexuale nu diferă esențial de opinia femeilor non-victime.

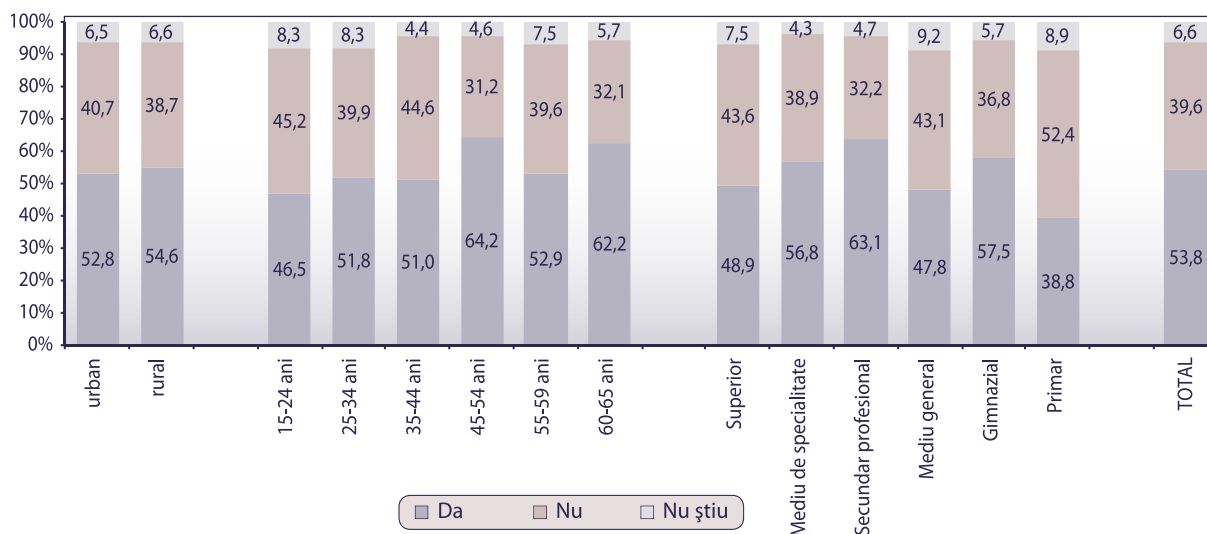
În ce măsură femeile susțin normele sociale și rolurile tradiționale de gen nu doar în viața de familie, dar și în afara acesteia, este un alt aspect important al relației dintre femeie, partener și familie, care trebuie analizat pentru o mai bună înțelegere a relațiilor de gen în familie și a faptului dacă acestea pot sau nu să

influențeze asupra experiențelor de violență în familie. Astfel, respondentele au fost rugate să răspundă dacă sunt de acord cu faptul că „**niciodată n-ar trebui să-și contrazică soții/partenerii în fața altor persoane**”.

Practic fiecare a doua femeie consideră că nu e bine să-ți contrazici soțul/partenerul în prezența altor persoane (53,8%), ceea ce confirmă predominarea continuă a normelor sociale tradiționale ce oferă autoritate și drepturi necondiționate bărbatului, cel puțin în public, și impun conformarea deplină a femeii cu această ordine de idei. Femeile din mediul rural au fost de acord cu acest enunț cu circa 2 puncte procentuale mai mult față de femeile din mediul urban (54,6% și, respectiv, 52,8%). Totodată, femeile din grupul de vârstă 45-54 ani susțin o astfel de abordare a relațiilor dintre bărbați și femei în proporție de 64 la sută, dezacordul cel mai mare fiind înregistrat în cazul femeilor tinere (vezi figura 35).

Femeile căsătorite și cele care sunt văduve susțin această afirmație în proporție de 57 la sută, iar femeile în concubinaj mai puțin agreează relațiile date (40,6%). Nu există tendințe bine conturate în funcție de nivelul de educație al femeii, opinia pozitivă variază de la 63,1% pentru cele cu studii medii profesionale până la 38,8% în cazul celor cu studii primare. Surprinzător, dar aproape jumătate dintre femeile cu studii superioare au răspuns că sunt de acord cu convingerea dată. La fel, studiul nu denotă diferențe semnificative în opinia femeilor-victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale (vezi anexa 3, tabelul 37).

Figura 35. Distribuția femeilor care sunt de acord cu faptul că femeia nu trebuie să contrazică soțul în prezența altor persoane, după caracteristicile femeilor, %

Controlul tuturilor mișcărilor femeii și necesitatea de a-și cere permisiunea de la soț/partener pentru a se implica în activități sociale reprezintă unul din aspectele de bază ale inegalității de gen și care, de fapt, este o formă a violenței psihologice răspîndită pe larg. Cu toate că preponderent femeile au declarat că nu sunt de acord cu această afirmație, 22 la sută susțin un astfel de comportament al femeii. Spre deosebire de alte situații, în acest caz opinia femeilor din mediul rural diferă față de părerea femeilor de la orașe. Circa 27,2% din femeile de la sate sunt de acord cu faptul că femeia trebuie să-și ceară permisiune de la soț/partener înainte de a merge în vizită la rude, prieteni, pe cînd în rîndul femeilor din mediul urban doar 17,1% sunt de acord cu această afirmație.

Dezacordul cu enunțul dat variază puțin de la o grupă de vîrstă la alta, o pondere mai mică fiind înregistrată în cazul femeilor în vîrstă de 45-59 ani (71%). Situația este diferită dacă analizăm opinia respondentelor după nivelul de educație al acestora. Opinii negative sunt declarate preponderent de către femeile cu studii medii de specialitate și cele cu studii superioare, pe cînd femeile cu studii primare doar în proporție de 38 la sută nu sunt de acord cu faptul că femeia nu trebuie să ceară permisiunea de la soț pentru a merge în vizite, circa 40 la sută sunt de acord cu aceasta, iar 22 la sută nu au știut ce să răspundă la această întrebare.

Starea civilă a respondentelor este unul din factorii care determină formarea viziunilor cu privire la acțiunile

de controlul din partea soțului/partenerului. Femeile divorțate/separate și cele căsătorite susțin mai mult un astfel de comportament din partea soților/partenerilor (25,1% și, respectiv, 23,3%). Cel mai puțin sunt de acord cu acțiunile de control din partea soțului/partenerului femeile necăsătorite, o explicație ar putea fi absența unei experiențe de a fi căsătorită/de a locui cu un partener și respectiv opinia lor se formează mai mult în baza unor idei ipotetice și nu a unei experiențe reale din viață.

În ceea ce privește **nivelul de studii** al femeilor intervievate, datele ne arată o corelare pozitivă între nivelul de studii și susținerea afirmației date în cazul a 13,9% femei cu studii superioare în comparație cu 39,4% femei cu studii primare (vezi anexa 3, tabelul 37). La fel și experiența femeilor privind anumite forme de violență au un impact asupra atitudinii femeii față de acțiunile de control din partea soțului/partenerului, astfel încît cel mai mult femeile-victime ale violenței sexuale susțin aceste acțiuni (29,2%).

Convingerea tradițională că **femeia trebuie să întrețină relații sexuale cu soțul/partenerul, chiar dacă este împotriva dorinței sale**, nu este doar o justificare pentru violența sexuală, dar și un motiv de nerecunoaștere și identificare a anumitor comportamente sexuale ale soțului/partenerului ca fiind un act de violență sexuală. Cu toate acestea, circa 14 la sută din respondente au menționat că sunt de acord cu această „obligație” patrimonială, cu mici diferențe în opinii pe medii de reședință (13,1% în urban și 14,6% în rural). Necesitatea

Figura 36. Distribuția femeilor care sunt de acord cu faptul că femeia trebuie să ceară permisiunea bărbatului de a merge în vizită la rude, prieteni, după caracteristicile femeilor, %

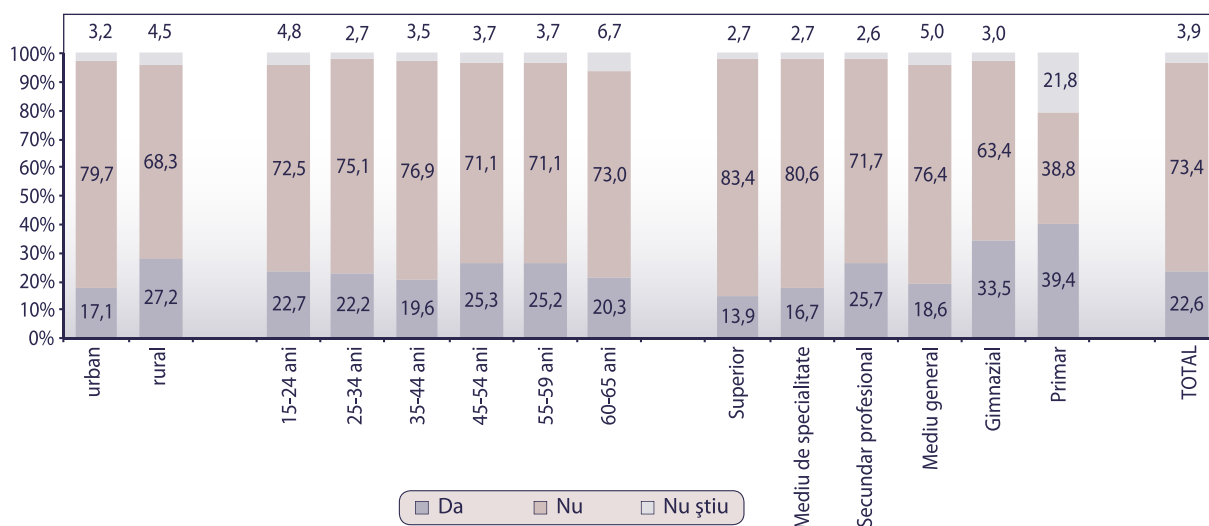
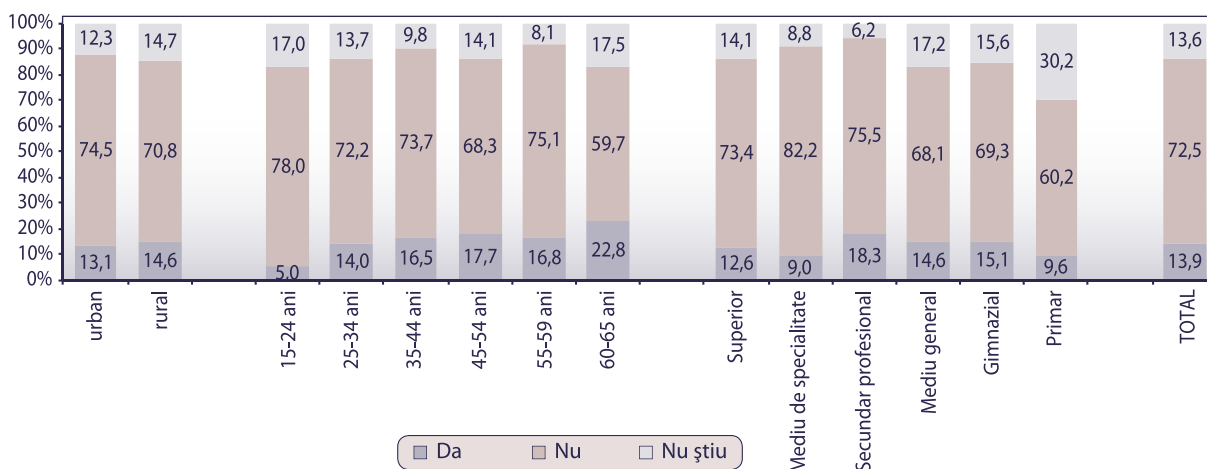

Figura 37. Distribuția femeilor care de acord cu faptul că femeia trebuie să întrețină relații sexuale cu soțul chiar dacă nu dorește, după caracteristicile femeilor, %

Întreținerii relațiilor sexuale cu soțul/partenerul este recunoscută mai mult de femeile care au depășit vârsta de 45 ani, în special de către cele în vârstă de 60-65 ani.

Necesitatea întreținerii relațiilor sexuale contrar voinței sale este recunoscută mai mult de femeile care au experiențe de căsătorie, în special văduvele (18,1%) și femeile căsătorite la momentul studiului (17,3%). Cele mai categorice s-au dovedit a fi femeile necăsătorite, care au fost de acord cu „obligația” dată doar în proporție de 4,5%. Situația în cauză denotă caracterul persistent al valorilor tradiționale în rîndul femeilor căsătorite și a celor necăsătorite, fapt ce ne permite să concludem că perceperea socială a căsătoriei și rolul tradițional al femeilor în căsătorie este încă unul foarte puternic și pentru a-și păstra căsătoria femeile mențin aceste convingeri mai mult decît alte categorii de femei.

Nivelul de studii al femeilor influențează într-o anumită măsură atitudinile cu privire la necesitatea întreținerii relațiilor sexuale contrar dorinței femeii. Cel mai înalt nivel de dezacord se regăsește în rîndul femeilor cu studii medii de specialitate (82,2%), fiind urmate de cele cu studii profesionale (75,5%), iar femeile cu studii superioare înregistrează o proporție mai mică (73,4%). Totodată, femeile cu studii primare au înregistrat cel mai mic nivel de dezacord (60,2%), dat fiind că mai bine de 30 la sută dintre ele n-au putut să se pronunțe în acest sens. Sondajul relevă și faptul că opinia femeii este influențată de experiența de viață, astfel încît victimele violenței declară mai frecvent că sunt de acord cu obligativitatea relațiilor sexuale cu partenerul său de viață.

Pentru a înțelege mai bine comportamentul abuziv al soțului/partenerului și în ce măsură femeile justifică sau nu o astfel de conduită, dar și cum sunt abordate aceste situații, femeile intervievate au fost rugate să-și expună acordul sau dezacordul privind **manifestarea acțiunilor fizice abuzive de către soț/partener în mai multe situații**.

Prima situație **“manifestarea acțiunilor fizice abuzive în cazdacă femeia nu execută sarcinile ce țin de gospodărie”** nu este susținută de către marea majoritate a femeilor (94,0%). Acțiunile fizice abuzive sunt justificate mai mult de către femeile din mediul rural, 5,4% au declarat că sunt de acord cu aplicarea acestora, comparativ cu 2,6% femei din mediul urban. Cel mai mult susțin un astfel de comportament din partea soțului/partenerului femeile din categoria de vîrstă între 60-65 ani (11,1%), iar dezacordul cel mai mare este înregistrat în cazul femeilor tinere (vezi anexa 3, tabelul 38).

Femeile văduve în proporție de 14 la sută susțin acțiunile fizice abuzive în caz dacă femeia nu execută întru totul sarcinile ce țin de gospodărie și categoric nu sunt de acord cu astfel de acțiuni din partea partenerilor femeile aflate în relații de concubinaj. Chiar dacă nu este o tendință clară dintre nivelul de studii al femeii și viziunile acestora în acest subiect, totuși cel mai puțin agreează aplicarea violenței fizice femeile cu studii superioare (1,5%), iar cel mai des susțin o astfel de abordare a situațiilor create femeile cu studii medii profesionale și cele cu studii gimnaziale (7%). Paradoxal, dar victimele violenței fizice sau sexuale justifică aplicarea acțiunilor

fizice abuzive în proporție de 6,3% față de 2,8% în cazul femeilor care nu au suferit nici o dată în urma violenței.

A doua situație vis-a-vis de recurgerea la acțiuni fizice abuzive este „*dacă femeia nu se conformează deciziei soțului/partenerului*”. Și în acest caz femeile în majoritate nu agreează aplicarea violenței de către soț/partener (93,2%), dezacordul cel mai mare fiind enunțat de către femeile din mediul urban, 95,7% față de 91,1% în cazul femeilor din mediul rural (vezi anexa 3, tabelul 38). Femeile mai în vârstă justifică acțiunile abuzive ale soțului/partenerului mai frecvent, excepție fiind doar femeile din grupul de vârstă 55-59 ani. Aplicarea acțiunilor fizice abuzive în situația dată, de asemenea, este mai mult susținută de către femeile căsătorite (2,6%) și văduvele (2,3%), dar și de femeile cu studii medii profesionale (3,9%) și medii generale (4,4%). Tendințe similare situației precedente se înregistrează și în acest caz, femeile-victime justifică mai frecvent aplicarea violenței decât femeile non-victime.

Faptul că femeia „*refuză să întrețină relații sexuale cu soțul/partenerul său*”, nu este un motiv pentru care acesta „*ar putea să recurgă la acțiuni violente față de femeie*”. Această opinie este susținută de 91 la sută dintre femeile intervievate, inclusiv 92,7% femei din mediul urban și 89,7% femei din mediul rural. Dacă ne referim la vârsta respondentelor, atunci constatăm că aplicarea acțiunilor violente în această situație este susținută preponderent de către femeile tinere și de cele mai în vârstă (vezi figura 39).

Femeile în relații de concubinaj sunt categorice și vis-a-vis de această situație, nici o persoană nu agreează aplicarea acțiunilor violente în caz dacă femeia refuză să întrețină relații sexuale cu soțul/partenerul, spre deosebire de cele necăsătorite care în proporție de 5 la sută justifică un astfel de comportament din partea soțului/partenerului. Cert este și faptul că atât femeile cu studii superioare, cât și cele cu studii primare nu susțin recurgerea la acțiuni violente din partea soțului/partenerului, iar în cazul femeilor cu studii medii generale totuși 6,2% au declarat că sunt de acord cu un astfel de comportament abuziv din partea soțului/partenerului (vezi anexa 3, tabelul 38).

O altă situație abordată în cadrul studiului este „*aplicarea acțiunilor fizice abuzive în caz dacă femeia este suspectată de infidelitate*”. Acest motiv fiind deseori invocat de către soți/parteneri în justificarea acțiunilor lor violente. Spre deosebire de situațiile analizate mai sus, în acest caz ponderea femeilor care susțin aplicarea acțiunilor violente este mult mai mare (8,7%). Femeile din mediul urban sunt mai categorice față de acest subiect, doar 4,3% agreează comportamentul violent al soțului/partenerului comparativ cu 12,2% femei din mediul rural (vezi figura 40). Acest fapt confirmă importanța fidelității femeii și neafectării respectului și reputației bărbatului.

Abuzul fizic în situații de suspectare a femeii de infidelitate este cel mai puțin agreat de femeile din categoria de vârstă de 60-65 ani (69,0%). Totodată, fiecare a cincia

Figura 38. Ponderea femeilor care nu susțin aplicarea acțiunilor fizice abuzive în caz dacă femeia refuză să întrețină relații sexuale cu soțul/partenerul, după caracteristicile femeilor, %

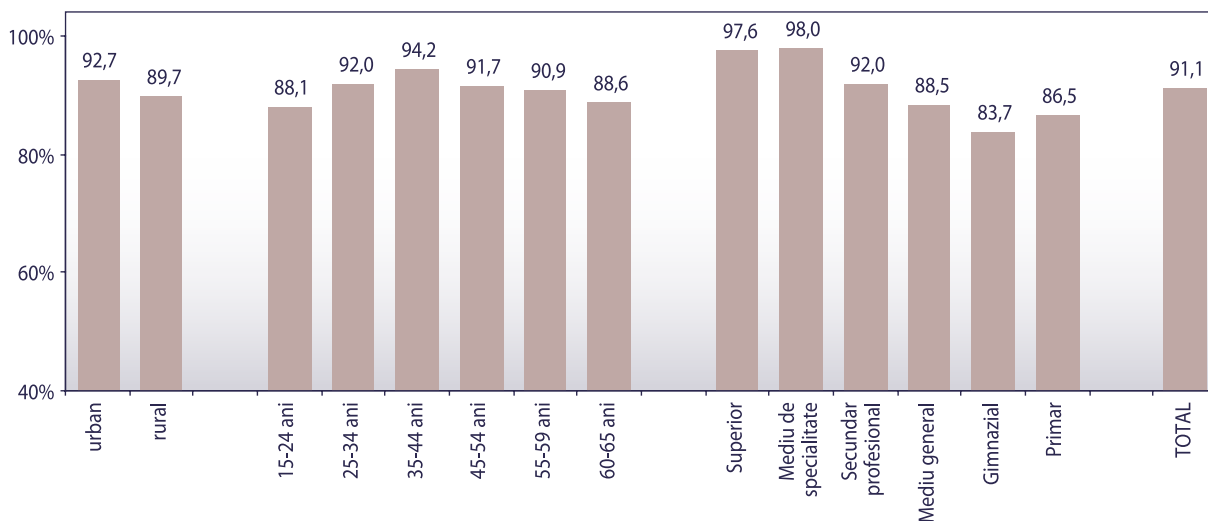
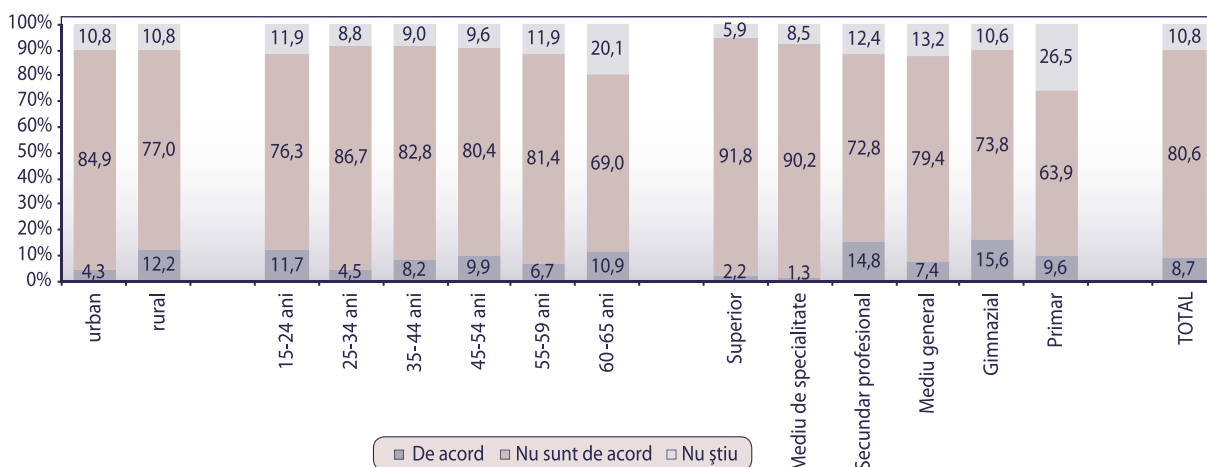

Figura 39. Distribuția femeilor care și-au exprimat opinia privind aplicarea acțiunilor fizice abuzive de către soț/partener în caz dacă femeia este suspectată de infidelitate, după caracteristicile femeilor, %

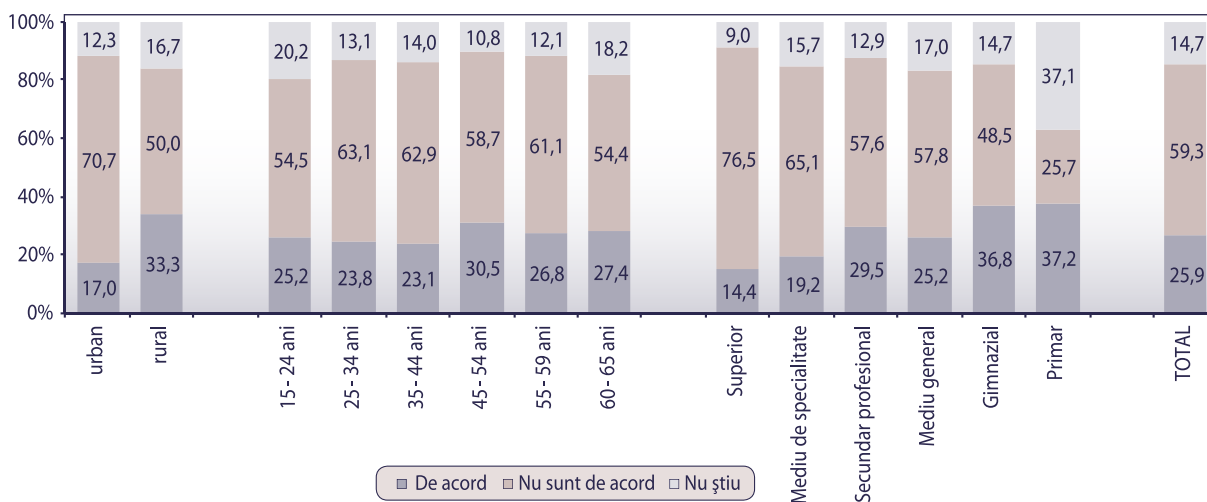
femeie din această categorie nu a putut să-și expună părerea la acest subiect. Ca și în cazul situațiilor precedente, femeile mai tinere susțin într-o proporție mai mare aplicarea violenței, astfel încât fiecare a zecea femeie este de acord cu afirmația dată. Aceste constatări induc necesitatea mai multor intervenții direcționate spre acest grup de femei, pentru a depăși stereotipurile tradiționale de gen și de a conștientiza drepturile femeilor cu privire la propriile decizii și alegeri.

Femeile căsătorite împreună cu cele necăsătorite justifică cel mai des utilizarea acțiunilor violente în situațiile când femeia este suspectată de infidelitate (vezi anexa 3, tabelul 38). Nivelul de studii al respondentelor în ca-

zul dat relevă o tendință clară în viziunea femeilor și pe măsura scăderii nivelului de educație al femeii tot mai multe dintre ele justifică aplicarea violenței sau nu au fost în stare să se expună în acest subiect. Femeile-vicime ale violenței fizice sau sexuale mai frecvent au declarat că femeia trebuie să-și asume consecințele atunci când este suspectată de infidelitate.

Un alt motiv pentru care *soțul/partenerul poate abuza fizic femeia este dacă aceasta a fost descoperită/surprinsă ca fiind infidelă*. În situația dată fiecare a patra femeie justifică comportamentul violent din partea soțului/partenerului, practic fiecare a doua femeie și-a exprimat dezacordul, iar 15 la sută nu au putut să-și formuleze opinia la acest subiect (vezi figura 41).

Figura 40. Distribuția femeilor care și-au exprimat opinia privind aplicarea acțiunilor fizice abuzive de către soț/partener în caz dacă femeia este descoperită ca fiind infidelă, după caracteristicile femeilor, %

O diferență semnificativă de circa 20 puncte procentuale se observă în ceea ce privește opinia negativă a femeilor din localitățile *rurale* și *urbane* (70,7% versus 50,0%). Totodată, o treime dintre femeile din mediul rural sunt de acord cu faptul că soțul poate abuza fizic de soție, dacă această într-adevăr a fost infidelă. Nu se observă o variație semnificativă între *vârsta* și opinia femeilor interviuate. Cel mai mare procent al femeilor care nu sunt de acord cu această afirmație se înregistrează în rândul celor de 25-34 ani (63,1%), pe când cel mai mic procent – în rândul celor din grupul de vîrstă 60-65 ani (54,4%). O altă constatare interesantă este faptul că cel mai mare procentaj de femei, care sunt de acord cu afirmația dată, se regăsește în rândul celor de 45-54 ani (30,5%).

Infidelitatea femeii nu este o justificare pentru a comite acte de violență fizică asupra lor. De această părere sunt 66,5% din femeile care locuiesc în concubinaj, fiind urmate de femeile divorțate/separate (62,0%), văduve (60,3%) și femei căsătorite (59,9%). Totodată, cel mai mare nivel al numărului de femei, care sunt de acord cu enunțul dat, se înregistrează în cazul celor divorțate/separate (28,3%), urmate de femeile căsătorite (27,7%) și văduve (26,8%). Distribuția dată de opinii era de așteptat, deoarece este strîns legată de predominarea rolurilor tradiționale de gen și părerilor asociate cu acestea. În ceea ce privește *nivelul de studii* al respondentelor, datele ne indică diferențe semnificative în opiniile femeilor. Astfel ponderea femeilor care tratează negativ violența față de femei pe motiv de infidelitate scade direct proporțional cu nivelul lor de studii (de la 76,5% pentru femeile cu studii superioare, pînă la 25,7%

pentru cele cu studii primare/fără studii). Peste o treime dintre femeile cu studii primare/fără studii sunt de acord cu faptul că soțul are dreptul să utilizeze violență fizică dacă soția nu este fidelă (37,2%), iar un număr egal de femei din aceeași categorie n-aveau o opinie cu privire la afirmația dată (37,1%), ceea ce indică necesitatea de a lucra mai mult cu aceste femei. Un nivel similar se înregistrează și pentru femeile cu studii gimnaziale (36,8%). Dezaggregate în funcție de experiența de viață pe care au avut-o femeile, datele ne arată că jumătate dintre femeile care au fost victime ale violenței fizice sau sexuale nu sunt de acord (52,0%) în comparație cu 64,7% femei non-victime. Logic, mai multe femei-victime ale violenței fizice sau sexuale sunt de acord cu acest enunț (33,4%) în comparație cu 20,3% de non-victime ale violenței în familie.

Constatările de mai sus ne oferă posibilitatea să concluzionăm că atitudinile femeilor cu privire la *rolurile tradiționale și stereotipurile de gen* ne indică care sunt valorile și regulile culturale existente. Deși multe dintre femeile interviuate nu sunt de acord cu majoritatea enunțurilor din sondaj, totuși, majoritatea femeilor sunt de acord cu importanța faptului ca bărbatul să se simtă/să fie capul familiei, mai ales în public, astfel contribuind la perpetuarea normelor culturale și sociale dominante, care se bazează pe ideea precum că bărbatul este capul familiei, cel care întreține familia și cel care ia decizii. Aceste convingeri sunt înrădăcinate adînc în mediul social și cultural existent în Republica Moldova și, astfel, rămîn a fi un determinant semnificativ al prevalenței violenței în familie și o piedică pentru ca femeile și bărbații să încerce să schimbe aceste tendințe.

CAPITOLUL 4.

CUNOȘTINȚELE ȘI ATITUDINILE CU PRIVIRE LA VIOLENȚA ÎN FAMILIE *(rezultatele interviurilor de grup/focus group-uri)*

După cum s-a menționat în capitolul 1 al acestui raport, pentru a determina cunoștințele și atitudinile cu privire la problema studiată, precum și lacunele și necesitatea de a perfecționa modalitatea în care Republica Moldova abordează subiectul dat, au fost organizate opt interviuri de grup și au fost realizate mai multe interviuri în profunzime⁴². Constatările-cheie ale acestor investigații se conțin în secțiunile de mai jos și vor servi drept bază pentru a completa constatările sondajului cantitativ întru informarea măsurilor de îmbunătățire a situației descrise în capitolul 5.

4.1. Autoritățile specializate ale administrației publice locale la nivel de raion și comunitate

Cu referire la *nivelul de informare* a prestatorilor de servicii în domeniul dat, constatăm că în linii generale respondenții recunosc diferite forme de violență în familie. Specialiștii la nivel de raioane și comunități, care au beneficiat de instruire specializată în domeniu, au menționat drept violență în familie un spectru larg de manifestări ale violenței fizice, psihologice, economice, sexuale. Specialiștii la nivel de raioane, care nu au beneficiat de instruire în domeniu în cadrul SNR, au identificat în special manifestările violenței fizice (bătăi, maltratare) și psihologice (certuri, manipularea bărbaților cu copiii). Specialiștii comunitari, care nu au fost instruiți, au indicat preponderent acțiuni de violență fizică.

Specialiștii care au beneficiat de instruire în domeniu, au menționat importanța adoptării Legii 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, specificând necesitatea fortificării mecanismelor de implementare, abordând subiectul de aplicare al ordonanței de protecție. S-a menționat că legea asigură parțial protecție victimelor, dar ea poate fi implementată având la dispoziție servicii de plasament pentru victime și abuzatori.

În viziunea respondenților, Legea nu este cunoscută de către populație, nici de mulți specialiști, situație care împiedică aplicarea eficientă a prevederilor documentului în cauză.

Doar o parte dintre specialiștii la nivel de raioane, care nu au beneficiat de instruire pe domeniu în cadrul SNR, dețin unele informații despre Legea 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Unii respondenți nu cunosc denumirea exactă a documentului. Un număr limitat de persoane au auzit de ordonanța de protecție (în special asistența socială, poliția, procuratura). Respondenții consideră că statul nu protejează suficient femeile, menționând aplicarea insuficientă a legii. Sistemul Național de Referire (SNR), de asemenea, nu este înțeles la justa valoare și relevă persistența unor lacune în cunoștințele specialiștilor.

Constatăm unele diferențe în *atitudinile/percepțiile* respondenților instruiți/neinstruiți cu privire la problema violenței în familie. Astfel, specialiștii la nivel de raioane, instruiți în cadrul SNR, au identificat un spectru larg de cauze a VF, abordându-le în contextul dezvoltării sociale: economice (lipsa locurilor de muncă, sărăcia etc.), migrația, tradițiile patriarhale și stereotipurile, abuzul de alcool, etc. În viziunea acestora categoric nu există justifi-

⁴² Pentru mai multe detalii cu privire la obiectivele și metodologia interviurilor de grup și interviurilor în profunzime vezi capitolul 1.3. din acest raport

care pentru violența față de femei în familie, indiferent de situații. În acest context se înscrie și poziția specialiștilor comunitari instruiți, care au evidențiat persistența mentalității patriarhale în rîndul majorității populației, mai cu seamă în rîndul populației din localitățile rurale - drept o problemă socială majoră. Ei au menționat și faptul că atitudinea permisivă față de violența în familie - „femeia este victimă, dînsa este judecată de societate, dînsa se teme de ce va spune lumea” - completează situația existentă. Astfel, toți specialiștii au accentuat necesitatea de a sfida aceste atitudini și de a munci în direcția sporirii auto-conștientizării, aprecierii și abilitării femeilor.

Participanții neinstruiți de la nivel de raion, de asemenea, au identificat factori similari care contribuie la comiterea acțiunilor de violență în familie, cum ar fi: factorii economici (sărăcia, lipsa locurilor de muncă), tradițiile patriarhale (subestimarea femeilor de către bărbați), transformarea rolurilor de gen (pierderea de către bărbați a statutului de asigurător al familiei, fiind învinuite femeile de acest lucru), abuzul de alcool. Dînșii au mai specificat că femeile-victime îndură violență și din cauza tradiției (rușinei) și lipsei de protecție a victimelor (frica/frica pentru copii). La fel, a fost menționat faptul că femeile de la oraș (care au studii, se stimează), sunt mai decise de a divorța, pe cînd femeilor de la sat le este mai greu să divorțeze. Este interesant de notat faptul că unii respondenți erau fermi în justificarea violenței împotriva femeilor, făcînd referință la tradiții (după cum se spune în proverbul „femeia nebătută e ca și casa nemăturată”) și la situațiile cînd femeile „merită” să fie pedepsite (dacă hoinăresc prin baruri, beau, vin acasă noaptea tîrziu și n-au grijă de copii). Mai mult ca atît, violența a fost menționată drept o metodă mai eficientă comparativ cu decăderea din drepturi părintești.

Prin consecință, în viziunea specialiștilor comunitari, neinstruiți, violența în familie este o problemă, dar nu una gravă: „Violența în familie a existat dintotdeauna și va continua să existe. Este o problemă de importanță medie. Însă victimele încep să se trezească și să solicite ajutor”. Cel mai frecvent este specificată responsabilitatea ambilor parteneri/soți de acțiunile violente. Mai este susținută abordarea tradițională pentru responsabilitatea indirectă a femeii: “soția îl numește pe soț cu cuvinte urîte și dînsul o lovește și începe scandalul”.

În ceea ce privește **existența serviciilor** pentru protecția victimelor, specialiștii instruiți de la nivel de raion par să

fie informați în mod suficient. Dînșii au identificat nu doar organele, care sunt implicate activ în abordarea unor astfel de cazuri (poliția, asistența socială, primăria și parțial serviciile de sănătate), dar și problemele existente cum ar fi: abilitățile insuficiente ale specialiștilor, numărul insuficient de servicii pentru victime și agresori, cooperarea insuficientă între specialiști, resurse umane și materiale insuficiente, etc. De asemenea, dînșii au menționat necesitatea de a perfecționa modalitatea de informare a femeilor-victime și de motivare a acestor femei pentru dezvoltarea cazurilor de violență în familie.

Pe de altă parte, doar cîțiva specialiști de la nivel de raion, care n-au fost instruiți în cadrul SNR (mai cu seamă din domeniul asistență socială), cunosc despre serviciile existente pentru protecția și acordarea de asistență victimelor. Dînșii au numit centrele de la Bălți și Drochia și au menționat necesitatea de a crea astfel de centre în fiecare raion. Printre metodele de lucru cu victimele au fost menționate informarea acestora, consultația juridică, referirea la servicii specializate din centrele menționate. De asemenea, specialiștii au menționat că frecvent se utilizează plasarea victimelor la rude, dar metoda dată s-a dovedit a fi ineficientă deoarece victimei îi este rușine să stea la rude sau rudelor le este frică de agresor, astfel în loc să sune la poliție, se folosesc metode informale ineficiente. Rușinea a fost menționată drept principala cauză a unor astfel de situații: “femeile refuză să depună plîngeri și noi nu le putem ajuta.”

În concluzie, putem constata că specialiștii de la nivel de comunitate, care n-au fost instruiți, dau dovadă de un nivel redus de conștientizare a problemei, de cunoaștere a serviciilor existente, despre posibilitățile de referire a cazurilor de violență în familie (SNR, EMD), modalitățile de intervenție în situație de criză și soluționare a cazurilor. Cu toate acestea, se observă unele diferențe specifice și anume: 1. Există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul de cunoștințe despre cadrul legal și cel de politici în rîndul specialiștilor, care au beneficiat de instruire specializată, și cei care n-au participat la astfel de instruire, mai cu seamă la nivel de comunitate. Aceste diferențe sunt valabile atît în ceea ce privește înțelegerea problemei, cît și rolul dimensiunii de gen și a stereotipurilor de gen în problema dată; 2. Există diferențe în opiniile specialiștilor în ceea ce privește modalitatea de a asigura o protecție mai bună pentru victime. Specialiștii instruiți pun accentul pe responsabilizarea agresorului pentru acțiunile sale, inclusiv prin

îndepărtarea de la domiciliu și izolarea temporară, pe când specialiștii neinstruiți cred că victimele ar trebui să fie izolate și plasate în centre-adăpost.

4.2. Femei și bărbați din publicul larg

Participanții la interviurile de grup/focus-group-uri (selecția aleatoriu din publicul general) au recunoscut **diferite forme ale violenței în familie** (bătaia cu pumnii, agresiunea, pâlmuirea și cearta, utilizarea cuvintelor vulgare, etc.), iar femeile au identificat și unele manifestări ale violenței economice, cum ar fi cazul când soțul nu asigură existența familiei.

Atât femeile, cât și bărbații dau dovadă de lacune de **cuoștințe** despre cadrul legal-normativ din domeniu; ei nu dispun de informații despre Legea 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Cu toate acestea, există și unele diferențe în bază de gen în ceea ce privește **atitudinile/percepțiile** respondenților cu privire la problema abordată. În timp ce majoritatea femeilor și bărbaților participanți la discuții au identificat în mod similar cauza principală a violenței (situația economică precară), totuși bărbații, comparativ cu femeile, se referă mai frecvent la importanța aspectelor socio-culturale, cum ar fi: „dacă nu te bate, nu te iubește”, experiența de violență în familie, lipsa de comunicare, gelozia, etc. Pe de altă parte, femeile au identificat pe lângă cauzele economice și influența alcoolului, implicarea rudelor, încercările femeilor de a sfida normele tradiționale, **„când femeia începe să aibă grijă de sine, acordându-și mai multă atenție, - bărbaților nu le place acest fapt”**, etc.

Se observă și diferențe în bază de gen în ceea ce privește justificarea utilizării violenței față de femei. Femeile, de cele mai multe ori, justifică comportamentul violent al bărbaților în baza unor astfel de argumente cum ar fi: influența alcoolului și stresul bărbaților din cauza faptului că nu pot întreține familia, pe când bărbații, pun toată responsabilitatea pe umerii femeii: **„ea singură a căutat-o, femeile nu respectă poziția lor tradițională, și femeile nu-și îndeplinesc responsabilitățile casnice”** sau chiar și mai rău, **„sunt femei care nu pot trăi fără a fi bătute, cum copiii nu pot trăi fără bomboane”**.

Atât femeile, cât și bărbații, sunt de părere că femeile rabdă violență deoarece își fac griji pentru copii și doresc să-și păstreze familia. În același timp bărbații au menționat și alte cauze specifice, care pot fi grupate

după cum urmează: necesitatea de a-și păstra imaginea socială (**„ce va spune lumea în sat”**), dragostea față de agresor, dependența economică a femeilor de bărbați, lipsa de protecție adecvată din partea sistemului de stat (care se limitează doar la aplicarea amenziilor), speranța că se va schimba comportamentul agresorului.

La rîndul lor, femeile au menționat și ele cauze similare, dar într-o consecutivitate diferită: dependența socio-economică, dragostea față de agresor, imaginea socială, rușinea, etc.

Un șir de diferențe în bază de gen sunt reflectate în abordările femeilor și bărbaților cu privire la situația socială curentă, deși, și femeile și bărbații cred că toți se confruntă cu dificultăți din cauza lipsei locurilor de muncă și a salariilor mici. De exemplu, bărbații consideră că femeilor le este mai ușor să obțină un loc de muncă; femeile consideră că viața este mai ușoară pentru bărbați. Diferențe majore se observă în privința rolurilor în familie. Unii bărbați păstrează pozițiile tradiționale de divizare a muncii în familie: soțul trebuie să aducă bani, iar soția trebuie să aibă grijă de copii și de gospodărie, alții, totuși, cred că atât femeile cât și bărbații au aceleași roluri, drepturi și obligații. Majoritatea femeilor cred că **„este normal ca femeile să aibă grijă de copii și de bărbat, dar și bărbatul trebuie să ajute (să schimbe scutecul, să gătească ceva)”**. Multe femei mai cred că povara pe umerii lor este prea mare, **„noi luăm „plugul”, dar trebuie să cădem de acord”**. Totuși, unele femei-respondente se mențin pe pozițiile tradiționale, identificând „gătitul, curățenia și educarea copiilor” ca fiind activitățile principale ale unei femei. Adicional, o diferență importantă a fost făcută de unele respondente care au menționat că femeile din mediul urban dispun de mai multă libertate și bărbații sunt mai implicați în activitățile gospodărești în comparație cu cei din mediul rural.

Analiza opiniilor bărbaților și femeilor permite identificarea mai multor aspecte legate de stereotipurile de gen. Astfel, jumătate din respondenți susțin pozițiile patriarhale tradiționale (**„soția trebuie să asculte de soț”**), altă jumătate prezintă atitudini mai liberale (**„soții trebuie să asculte unul de altul”**). Femeile au menționat că este cel mai bine să se asculte unul pe altul, recunoscând că în toate cazurile femeia cedează, chiar dacă părerea bărbatului nu e corectă.

A fost abordată și problema relațiilor sexuale între parteneri. Această problemă se consideră a fi „mărul dis-

cordiei” și un instrument de manipulare în relațiile de familie. O atitudine neunivocă a fost evidențiată în cazul bărbaților: există o convingere generală precum că femeile pot refuza să facă dragoste dacă sunt bolnave, de exemplu. Pe de altă parte, relațiile sexuale sunt percepute ca obligații conjugale, ceva obligatoriu. Femeile au exprimat opinia că o soție poate refuza relații sexuale atunci când bărbatul este beat, atunci când femeia are probleme de sănătate, etc. Majoritatea absolută a femeilor-respondente au recunoscut că au existat situații când trebuiau să accepte relații sexuale, cu toate că nu le doreau, pe motiv că partenerii lor să nu plece la alte femei, etc.

O diferență majoră se observă între opinia femeilor și bărbaților cu privire la violența față de femei în familie ca fiind o problemă socială importantă sau nu, la care femeile consideră că problema este una importantă, iar bărbații consideră că nu, deoarece oamenii n-o percep ca atare.

Și, în final, participanții la interviurile de grup au mai discutat despre **eficiența serviciilor existente**. Toți, atât bărbații, cât și femeile, au recunoscut că aceste servicii sunt ineficiente în multe cazuri. Totuși, majoritatea femeilor aveau o atitudine mai critică față de serviciile existente, menționând un șir de deficiențe: intervenția polițistului este ineficientă (poliția tinde să responsabilizeze femeile pentru situațiile de violență), nivelul redus de conștientizare a serviciilor existente; bărbații sunt încrezuți în impunitatea lor, etc. O treime dintre respondente au menționat încercările eșuate de a apela la linia de încredere pentru femeile-victime ale violenței în familie.

Considerații speciale:

În cadrul interviurilor de grup, interviatorii au observat conduita respondenților, separat a bărbaților și femeilor. La anunțarea subiectului discuției, bărbații au demonstrat neliniște, disconfort, ca pe parcurs aceștia să se implice activ în discuție. Uneori, participanții ezitau în formularea răspunsurilor, dînd dovadă de o combinație de răspunsuri sincere, deschise și cele care ar fi „corecte”. Jumătate din respondenți (de vîrstă înaintată) au recunoscut că au utilizat violența fizică împotriva soțiilor, dar aveau un motiv pentru acțiunile lor. Dîșii au menționat și violența verbală, dacă chiar utilizarea acesteia era nesemnificativă și ceva obișnuit

– „*la nivel subconștient, bărbatul dorește să dovedească că dînsul este stăpîn în casă*”.

Femeile erau copleșite de emoții controversate cu privire la subiectul pus în discuție: de la lacrimi și frustrări (în baza experienței prin care au trecut), pînă la agresivitate împotriva bărbaților și o atitudine de denigrare. Practic, toate femeile-respondente au avut parte sau erau aproape de a trece prin experiențe de violență în familie. Psihologul care era prezent în cadrul discuțiilor de grup s-a implicat și a oferit asistență respondentelor prea emotive.

În concluzie, putem afirma că atât bărbații, cât și femeile din publicul general, cunosc unele manifestări ale violenței fizice și psihologice, totuși, ei nu cunosc cadrul legal-normativ existent. De asemenea, ei au poziții similare referitor la cauzele ce determină femeia să rabde violența, deși ordinea de importanță a acestor cauze diferă. Această ordine se bazează pe diferențele cu privire la rolurile de gen în familie și în societate, în care mai mulți bărbați și mai multe femei favorizează rolurile tradiționale.

Totuși, s-a observat o transformare treptată a acestor atitudini, deocamdată încă una insuficientă, deoarece este evident că persistența acestor roluri tradiționale pare să fie o cauză importantă a violenței împotriva femeilor în familie.

4.3. Victimele violenței în familie

La capitolul **cunoștințe** în domeniu, constatăm că femeile intervievate (reprezentînd victime ale violenței domestice care au beneficiat de suport din partea Centrelor pentru protecția victimelor din Drochia și Căușeni) au recunoscut că au avut parte de acte multiple de violență în familie: fizică (bătăi), psihologică (umilința, interzicerea întrevederilor cu rudele, forțarea părăsirii domiciliului, etc.), sexuală (forțarea de a întreține relații sexuale), economică (deposedarea de bani), etc. Femeile intervievate au menționat că cel mai des ele se confruntă cu violență fizică din partea soților/partenerilor.

Deși femeile-victime sunt informate despre Legea 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie și au auzit despre această lege de la centrele unde fuseseră plasate, dar pun sub semnul întrebării eficiența acestei legi. O respondentă care a trecut printr-o astfel

de experiență a menționat că nu este îndeajuns să se emită ordonanța de protecție, este necesar ca agresorul să fie izolat.

Percepțiile majorității respondentelor vizavi de situația curentă a femeilor și bărbaților în Republica Moldova ne arată că femeile sunt plasate în situații mai dificile în comparație cu bărbații, din cauza motivelor financiare și lipsei de suport din partea societății. Participantele au menționat că în familiile unde persistă violența, unde nu există respect între parteneri, femeile sunt într-o situație mai dificilă decât bărbații.

Femeile-victime ale violenței, care au participat la interviurile de grup cred că violența în familie este determinată de un șir de factori, cum ar fi: abuzul de alcool (majoritatea absolută), situația economică precară (lipsa de bani, de locuri de muncă), transformarea rolurilor de gen (bărbații pierd statutul de cap al familiei, de întreținător al familiei – loc preluat de femei), implicarea rudelor (mai frecvent cea a mamelor-soacre), experiența trăită în familia părinților, etc. Unele femei au menționat că bărbații își bat femeile deoarece le iubesc. **„Dinșii spun că ne bat deoarece ne iubesc. Ei cred că bătaia nu este atât de aspră și nu ne provoacă durere, dar nu pot să controleze puterea pumnilor”.**

Altele au menționat și importanța abordării mai tradiționale a fenomenului violenței în familie: **„deoarece femeia este mai păcătoasă, bărbatul, fiind capul familiei, se consideră mai superior femeii. Bărbații poartă pălăria, femeile poartă basmale. Bărbații se consideră că au rolul principal în familie, ei dau ordine femeilor și dacă femeile nu ascultă, atunci va trebui să sufere. Femeile devin slugile bărbaților”.**

Femeile-victime ale violenței au identificat următoarele motive din care femeile îndură violența: dependența economică, dependența psiho-emoțională, dorința de a păstra familia de dragul copiilor, teama de a știrbi imaginea socială, conformarea la tradițiile patriarhale și lipsa de siguranță (frica față de agresor).

Femeile au manifestat o atitudine controversată vis-à-vis de întrebarea **pe cât de** justificată este violența. Deși majoritatea femeilor au fost categorice că bărbații n-au nici un drept să bată femeia, totuși, unele dintre ele mai găsesc motive pentru a justifica violența domestică, corelînd-o cu faptul că femeile nu-și îndeplinesc mereu responsabilitățile casnice.

Un exemplu interesant reprezintă modul în care femeile-victime au răspuns la proverbul **„femeia nebătuată este ca și casa nemăturată”**. Toate cred că este un proverb stupid, dar utilizat frecvent în societate. Adicional, femeile au menționat că, deseori, ele trebuie să ceara permisiunea bărbaților pentru a merge la rude sau să-și vadă prietenele. Deși ele cred că nu sunt obligate să întrețină relații sexuale cu soții împotriva dorinței lor, totuși, ele au menționat că există situații când au fost nevoite să accepte așa ceva deoarece erau amenințate cu bătaia: **„în satul nostru așa ceva se întîmplă în cazul majorității femeilor, dacă femeia nu vrea – bărbatul o bate și oricum primește ceea ce vrea dînsul”.**

Majoritatea femeilor-respondente au recunoscut faptul că, la survenirea primului incident de violență, ele nu l-au raportat nimănui, deoarece nu știau cui să se adreseze. Unele au chemat poliția, dar au criticat ofițerii de poliție pentru ineficiență (**„agresorul devine și mai agresiv dacă mai trebuie să plătească încă și o amendă și dă vina pe femeie pentru cele ce s-au întîmplat”**, etc.). O astfel de experiență negativă lasă o amprentă pe atitudinea victimelor față de întregul **sistem de protecție de stat** și, astfel, dînsese devin foarte sceptice în privința eficienței aplicării de către poliție a ordonanțelor de protecție. O respondentă care a avut parte de experiență cu aplicarea ordonanței de protecție, a menționat că nu este îndeajuns doar să se emită o ordonanță de protecție, deoarece agresorul oricum a continuat s-o persecute. De obicei, agresorii au frică doar de închisoare, astfel, izolarea abuzatorilor ar fi ceva mai eficient. Agresorii pot fi calmați doar când împotriva lor se utilizează forța. Femeile-respondente au menționat că legea trebuie să fie mai dură și poliția trebuie să fie mai responsabilă față de adresările femeilor.

Referindu-se la centrele unde au beneficiat de asistență, femeile-victime au menționat că au aflat despre instituțiile date din diferite surse: de la medicii de familie, primării, asistenți sociali, medicii din spital, femeile cu care au stat în spital. Aflîndu-se în aceste centre, femeile au beneficiat de diverse servicii: asistența, înțelegerea și suportul psihologului, asistență juridică, ajutorul asistenților sociali. Toate femeile-respondente au rămas mulțumite de asistența pe care au primit-o, menționînd atitudinea amiabilă a personalului din centre. Jumătate din femeile-respondente au spus că viețile lor s-au schimbat atunci când au revenit acasă din aceste centre. Unele au reușit să divorțeze de agresor, să obțină un loc

de muncă și să se simtă mai sigure, etc. O respondentă a fost ajutată să-și ducă soțul la tratament de dezalcoolizare, după care actele de violență au încetat/nu s-au mai repetat. În același timp, alte respondente (jumătate dintre cele intervievate) au spus că situația din familiile lor nu s-a schimbat: dînsule au revenit la agresori, n-au avut curajul să-i părăsească, temîndu-se că nu se vor descurca independent.

Unele respondente au încercat să-și ajute soții să urmeze tratamente de dezalcoolizare, deoarece abuzul de alcool încurajează comportamentele violente, însă deseori bărbații se opun acestor tratamente, considerându-le inutile. Cîteva respondente, drept rezultat al unor eforturi multiple fără de succes de a schimba comportamentul agresorului s-au dezamăgit complet și au pierdut orice speranță de a rezolva situația. *„Doar mormîntul îl va îndrepta”*.

În concluzie, am putea afirma că femeile-victime cunosc despre multiplele forme de violență și în pofida acestui fapt, din cauza factorilor financiari-economici nu pot părăsi familia. Deși înțeleg consecințele negative ale violenței, totuși, ele continuă să justifice actele violente în baza opiniilor și stereotipurilor patriarhale înrădăcinate. În pofida faptului că femeile victime au solicitat suport din partea actorilor relevanți, cum ar fi poliția, totuși, există multe rezerve cu privire la eficiența intervenției poliției și eficacitatea legii. Respectiv, este necesară instituirea unui sistem eficient de izolare temporară a agresorilor și de programe speciale de lucru cu aceștia.

4.4. Agresorii familiari

Participanții la interviurile de grup cu bărbații care au comis acte de violență împotriva femeilor în familie (și care au beneficiat de programul de rehabilitare pentru abuzatorii de alcool) au demonstrat cunoștințe cu referire la multiple forme ale violenței, recunoscînd faptul că au utilizat aceste forme față de parteneri/soțiile lor: violența fizică (bătăi, lovituri cu pumnii), violența economică (neputința de a asigura familia, cheltuirea banilor pentru alcool, distrugerea bunurilor și proprietății), violența psihologică (umilința, șantajul, interzicerea vizitării rudelor, etc.) violența sexuală (impunerea relațiilor sexuale) etc. Cel mai frecvent a fost menționată violența fizică.

În pofida faptului că au comis acte de violență, dînșii nu sunt pe deplin familiarizați cu cadrul legal-normativ,

majoritatea nu sunt informați despre Legea 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. Toți respondenții au fost foarte critici în privința eficienței ordonanței de protecție utilizate de poliție și cred că aplicarea acesteia poate instiga mai multă violență: *„Îndepărtarea bărbatului din casă va diminua autoritatea lui în fața rudelor și vecinilor. După așa umilire nu mi pot imagina cum soția ar putea să-l privească în ochi pe soț, nu poate exista o bună înțelegere între ei”*.

Deși majoritatea agresorilor cred ca femeile sunt într-o situație mai dificilă din cauza dificultăților economice, normelor culturale și tradiționale, majoritatea absolută mai respectă abordarea patriarhală față de rolul femeii și bărbatului în familie: bărbații trebuie să aibă salarii mai mari în comparație cu cel al femeilor; bărbații sunt responsabili pentru întreținerea familiei, pe cînd femeile sunt responsabile de copii și de treburile gospodărești: *„Bărbatul este bărbat”*; *„Bărbatul este cu două trepte mai superior decît femeia”*.

În conformitate cu cele menționate de respondenți, violența în familie este determinată de o serie de cauze: situația economică dificilă (lipsa de bani, lipsa locurilor de muncă), abuzul de alcool (majoritatea absolută, în baza experienței personale), dificultățile în familie, factorul psihologic ce ține de insistența bărbatului de a menține controlul și poziția în familie în contextul diminuării posibilităților de a cîștiga bani și de a asigura un trai decent familiei. Ei cred că femeile îndură violența din cauza că femeile sunt dependente de bărbați în plan economic, psihologic și emoțional.

Toți respondenții au invocat justificări multiple pentru conduita violentă a bărbaților: tradiție/cultură (*„dacă bate – iubește”*), conduita provocatoare a femeii (*„dacă tot cere și cere bani; cînd femeia nu ascultă de soț”*, etc.), influența alcoolului, etc. Cel mai frecvent a fost invocată gelozia față de parteneră, care afectează demnitatea bărbatului și poate duce la acțiuni violente. Respondenții au fost în dezacord cu proverbul *„femeia nebătută e ca și casa nemăturată”*. În același timp, au răspuns pozitiv cînd au fost întrebați dacă femeia trebuie să-și ceară permisiunea de la bărbat pentru a merge undeva.

Drept rezultat al discuției în grup s-a observat o simbioză de percepții și atitudini patriarhale-moderniste în rîndul bărbaților-agresori, ceea ce denotă o instabilitate psiho-emoțională și socială a respondenților, legate de experiențele de viață anterioare și prezente. Totuși,

mai mulți bărbați care au participat la un program de reabilitare s-au schimbat pozitiv, inclusiv atitudinile lor față de problema în cauză: o atitudine mai critică față de acțiunile violente precedente, refuzul alcoolului, acceptarea ideii că femeile nu trebuie să trăiască în frică și nu trebuie să fie supuse actelor de violență, etc. Dinșii au dat dovadă că înțeleg necesitatea schimbării atitudinilor lor față de relațiile sexuale în cuplu/în familie. Respondenții și-au exprimat acordul cu faptul că ar putea să existe situații când femeile nu pot întreține relații sexuale, iar utilizarea forței și puterii este inacceptabilă. În același timp, răspunsurile respondenților au confirmat o convingere stereotipică puternică cu privire la violența în familie, percepend acest flagel ca o chestiune privată și o problemă ce vizează doar partenerii.

În ceea ce privește eficiența eforturilor pentru combaterea violenței în familie și sancționarea agresorilor, majoritatea absolută a respondenților a menționat ineficiența intervențiilor poliției, considerând că amenzile, munca în folosul comunității și arestul preventiv sunt ineficiente și chiar constituie o provocare pentru noi acțiuni violente. Mai mult decât atât, mai mulți bărbați consideră apelul soțiilor la asistența poliției ca o trădare și amenințare pentru demnitatea bărbaților. Respondenții consideră că poliția nu trebuie să aplice sancțiuni față de agresori decât după ce evaluează incidentul și cauzele acestuia. În baza experienței din programele de reabilitare, toți respondenții au menționat necesitatea de a dispune de centre/programe de reabilitare pentru agresori, cu participarea psihologilor.

Abuzul de alcool favorizează conduita violentă a bărbaților – acest fapt a fost menționat drept o problemă ce ține de violența față de femei în familie. În conformitate cu opinia respondenților care au avut parte de astfel de experiențe, tratarea alcoolismului este eficientă doar în cazul când persoanele acceptă și doresc să fie supuse unui astfel de tratament. Familia și persoanele din preajma agresorilor joacă un rol important pentru motivarea bărbaților să accepte urmarea unui tratament, dar și pe parcursul perioadei de reabilitare.

Și în final, respondenții au menționat despre **necesitatea** de a instrui poliția să intervină în cazurile de violență în familie, astfel încât să poată să discute cu bărbații, să le explice consecințele violenței, să-i ajute să depășească fazele de agresiune. Deși bărbații-agresori cunosc despre faptul că comportamentul lor constituie o infracțiune,

totuși ei o justifică cu un șir de motive socio-economice și culturale și cred că trebuie să fie supuși unor metode psihologice-educative pentru a stopa conduita violentă. Această ordine de idei este confirmată de faptul că, cei care au urmat programe de reabilitare, raportează schimbări pozitive în atitudinile lor cu privire la problema dată, deoarece devin mai critici față de comportamentul lor anterior, nu mai consumă alcool și dau dovadă de mai mult respect pentru femei.

4.5. Jurnaliștii

Reprezentanții mass-media, care au participat la interviul de grup corespunătoare, au identificat un spectru larg de acțiuni violente în familie în general, începând cu cuvintele violente și terminând cu loviturile cu pumnii. Violența a fost menționată drept un act extrem care poate induce daune, suferințe fizice și/sau morale, cum ar fi ura, lipsa de respect față de personalitate, fără a ține cont de gen și vîrstă. În același timp, unii respondenți au menționat că și bărbații pot fi victime, însă ei nu spun despre astfel de situații din cauza rușinii. Statutul tradițional al unui bărbat include imaginea unui bărbat puternic, „**capul familiei**”, imaginea unui bărbat-victimă nu corespunde cu statutul social tradițional.

Deși femeile sunt mai frecvent supuse violenței fizice, acestea, de asemenea, au menționat că și bărbații au parte de violență psihologică (**femeile hărțuiesc bărbații să aducă bani acasă**). În conformitate cu opiniile majorității respondenților care au participat la interviul de grup, violența reprezintă o problemă serioasă în țară.

Jurnaliștii sunt informați despre Legea 45, deși majoritatea cred că aceasta nu este implementată eficient: „**aceste 20-30 de ordonanțe de protecție nu înseamnă nimic pentru toate cazurile pe care le avem noi**”. Respondenții au menționat nivelul slab de **informare** al societății vizavi de legea menționată, în special a victimelor violenței, deși unii jurnaliști au menționat că documentul este discutat pe larg în mass-media, în special la televiziunea națională.

Jurnaliștii sunt de **păreră** că principalele cauze ale violenței împotriva femeilor în familie sunt: dependența financiară a femeilor de bărbați (în special în mediul rural), indiferența publică și tolerarea violenței ca ceva normal, nivelul redus de cultură, inclusiv nivelul redus de cultura juridică, experiențe trăite în familia părinților,

persistența mentalității patriarhale a bărbaților (prioritate pentru statutul social al bărbaților; femeile au frică de bărbați), acceptarea violenței de către femei, etc. În viziunea respondenților nu există justificare pentru violență, specificînd că dragostea este unica alternativă, la fel educația și respectul.

Un aspect important menționat pe parcursul discuțiilor este impactul *migrației* asupra fenomenului violenței. După cum s-a exprimat unul dintre respondenți, **„condițiile sunt diferite în diferite părți ale Republicii Moldova, de exemplu în satul meu sunt mai multe femei printre agresori. Jumătate dintre femeile care au revenit de la muncă din Italia își maltratează soții, utilizînd cîștigurile pe care le au drept mijloc de presiune și amenințare împotriva soților. Acest fenomen este ca un bulgăre de zăpadă, care devine din ce în ce mai mare, deoarece la moment femeile din Moldova devin întreținătorii familiilor lor”**.

Printre cauzele care determină femeile să suporte violența au fost menționate următoarele: dependența financiar-economică de soț (cea mai semnificativă cauză), instruirea insuficientă a ofițerilor de poliție în ceea ce privește protecția femeilor și prevenirea acestui fenomen, etc. Respondenții au recunoscut faptul că aplicarea redusă a ordonanțelor de protecție se datorează lipsei de informație în domeniu. Conform opiniei majorității respondenților, subiectul violenței în familie este reflectat în mass-media destul de sporadic, de la caz la caz, devenind mai activ pe parcursul unor campanii informaționale. Au fost menționate unele instituții care urmăresc acest subiect: „Ziarul de Gardă”, Compania de Stat Teleradio-Moldova, Centrul de Investigații Jurnalistice, etc. Totuși, jurnaliștii sunt de părere că cel mai des acest subiect este abordat din perspectiva senzațională: descrierea infracțiunii fără abordarea problemei în profunzime. Această ordine de idei este indusă de mai mulți factori: accesul limitat al jurnaliștilor la informația relevantă (dificultăți înțîmpinate în contactarea victimelor și obținerea informației de la Ministerul Afacerilor Interne), un nivel redus de motivare a jurnaliștilor, nivelul redus de interes din partea redactorilor (majoritatea sunt bărbați) pentru acest subiect, preferința pentru subiecte mai senzaționale, implicarea redusă a experților, marketingul instituțiilor mass-me-

dia, etc. Respondenții s-au mai referit și la nivelul redus de capacități ale jurnaliștilor în acest domeniu. Dînșii au menționat nerespectarea principiilor deontologice în cazurile de violență (din cauza lipsei de cunoștințe), obiceiul unor reprezentanți ai mass-media de a se bîzui doar pe informația de la conferințele de presă sau din articolele existente, care sunt pur și simplu ajustate, dar care nu asigură continuitate, nu oferă oamenilor informații utile, etc. Cele mai eficiente modalități ar fi pregătirea materialelor de problemă, de analiză, investigații și relatarea de istorii umane.

În ceea ce privește importanța acestei probleme, jurnaliștii-respondenți cred că subiectul este unul actual și necesită o abordare sistematică. Datorită caracterului sensibil al acestei probleme, sunt *necesare* acțiuni de sensibilizare a populației ținînd cont de dimensiunea de gen a fenomenului.

Respondenții au enumerat un șir de mijloace pentru a motiva jurnaliștii să abordeze subiectul mai frecvent, inclusiv constituirea parteneriatelor între jurnaliștii și organizațiile active în domeniu, pentru a asigura furnizarea de informații relevante și calitative, facilitînd intrările jurnaliștilor cu specialiștii și beneficiarii, organizînd unele grupuri de experți pe diferite domenii, organizînd competiții naționale pentru jurnaliști în vederea abordării diferitor aspecte, pregătind materiale video cu cazuri reale, instruind jurnaliștii și dezvoltînd colaborarea între mass-media și organizațiile internaționale prin intermediul proiectelor, creînd pagini web cu suportul donatorilor, etc.

În concluzie, putem constata că la moment mass-media nu abordează violența în familie în mod sistematic și profund, iar motivația jurnaliștilor pentru a reflecta această problemă în profunzime depinde de un șir de factori, inclusiv abilitățile jurnaliștilor, marketingul instituțiilor mass-media, capacitatea de a oferi informație actorilor activi, capacitatea sistemului de stat de a rezolva cazurile de violență în familie, etc. Pentru a îmbunătăți situația este necesar să fie promovate experiențele pozitive în domeniu, acumulate deja de mass-media și de a fortifica capacitățile jurnaliștilor pentru a informa și educa populația prin promovarea modelelor pozitive de relații parteneriale și combaterea stereotipurilor patriarhale de gen.

4.6. Lacune și necesități pentru a îmbunătăți sistemul național de prevenire și combatere a violenței în familie (interviuri în profunzime și de grup/focus-group-uri)

Au fost organizate interviuri în profunzime cu un număr de reprezentanți relevanți ai instituțiilor naționale, care

sunt abilitați în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie. Principalul obiectiv a fost de a obține o înțelegere mai bună a principalelor lacune și deficiențe ale sistemului național de prevenire și combatere a violenței în familie și de a identifica necesitățile pentru îmbunătățire. Opiniile acestor reprezentanți, cât și a participanților la discuțiile de grup cu privire la cele mai importante lacune și necesități de a îmbunătăți sistemul de protecție și cadrul normativ sunt prezentate mai jos.

Lacune:	Cerințe:
Cadrul normativ și de politici	
<ul style="list-style-type: none"> ● Aplicarea ineficientă a prevederilor din Legea 45 cu privire la măsurile de protecție, din cauza insuficienței mecanismului de implementare (regulamente normative) ● Lacune la nivelul de aplicare /executare a ordonanțelor de protecție (OP), inclusiv din cauza neaplicării acestor ordonanțe de către poliție, cât și din cauza competențelor slabe a poliției de a interveni când persoana este amenințată cu violența; 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a ajusta cadrul național legal și normativ conform prevederilor Legii Nr. 45 prin stabilirea unui mecanism clar care să asigure executarea ordonanțelor de protecție; ● De a prevedea sancțiuni pentru ne-executarea hotărârilor instanței de judecată cu privire la executarea ordonanțelor de protecție, inclusiv de către instituțiile relevante, cum ar fi poliția.
<ul style="list-style-type: none"> ● Ineficiența sancțiunilor aplicate agresorilor: reținere pentru 3 ore, amenzi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a reevalua măsurile de pedepsire a agresorilor, pentru a combina măsurile eficiente de restricție cu programele de suport psihologic, etc.
<ul style="list-style-type: none"> ● Executarea slabă a prevederilor Legii 45 cu privire la rolurile și responsabilitățile diferitor autorități și instituții, din cauza competențelor nedefinite ale acestora. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a adopta unele instrucțiuni pentru abordarea cazurilor de violență în familie pentru specialiștii implicați.
<ul style="list-style-type: none"> ● Funcționalitatea ineficientă a Sistemului Național de Referire pe verticală și pe orizontală, din cauza competențelor nedefinite ale specialiștilor din domeniu, interacțiunea insuficientă în rândul acestor specialiști (nedorința de a colabora); lipsa serviciilor pentru agresori, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a consolida în continuare SNR prin elaborarea măsurilor/regulamentelor cu privire la intervenția/interacțiunea autorităților și instituțiilor relevante, dezvoltarea capacităților specialiștilor implicați. ● De a elabora regulamente pentru funcționarea EMD.
<ul style="list-style-type: none"> ● Mecanism inconsistent/complicat de implicare a agresorilor în programe de dezalcoolizare (aspecte procedurale birocratice; obligația de a avea consimțământul persoanei, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a elabora instrucțiuni pentru a facilita activitatea specialiștilor mandatați cu responsabilități în cazurile de violență în familie (cu indicații clare pentru toate etapele de intervenție și sarcini de documentare). ● De a adopta unele măsuri (legi) care ar reduce consumul de alcool în rândul populației și ar restricționa consumul de alcool în rândul tinerilor.
<ul style="list-style-type: none"> ● Sistemul judiciar se axează mai mult pe respectarea drepturilor suspectilor care sunt acuzați de comiterea diferitor infracțiuni și se orientează mai puțin la asigurarea drepturilor victimelor (astfel încurajând agresorii și încălcând drepturile victimelor). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a reevalua principiile cadrului legal-normativ, pentru a indica ca și prioritară respectarea și protecția drepturilor victimelor. ● De a adopta acte legal-normative, care ar permite poliției să execute legea în interesele victimei, deoarece acum ofițerul de poliție poate fi tras la răspundere pentru intrarea în domiciliul persoanei.
<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa unei politici de stat care ar asigura activitatea durabilă a centrelor de protecție a victimelor, după încheierea proiectelor susținute de donatori. ● Caracterul inadecvat al cadrului de reglementare pentru a asigura suportul de stat prestatorilor de servicii din cadrul ONG-ilor . 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a adopta unele regulamente normative în vederea abilitării (responsabilizării) APL pentru preluarea/ dezvoltarea serviciilor existente ● De a adopta sistemul de acreditare a serviciilor sociale în domeniul violenței în familie, inclusiv cele oferite de ONG-uri.

<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa unui sistem informațional automatizat (care ar include un șir de date, diverse statistici cu privire la tipul, condițiile acțiunilor violente, actorii implicați, serviciile disponibile, etc.) . ● Lipsa unui sistem pentru raportarea cazurilor, pentru a cunoaște magnitudinea fenomenului și pentru a stabili care sunt particularitățile naționale, care trebuie să fie luate în calcul la elaborarea măsurilor specifice de redresare a situației. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a dezvolta conceptul sistemului informațional automatizat, care ar include componenta „violență în familie”. ● De a elabora și utiliza formate pentru colectarea datelor la nivelul organelor și specialiștilor relevanți.
<ul style="list-style-type: none"> ● Măsurile insuficiente întreprinse de stat, APL pentru a reglementa procesul de migrație (care afectează familiile, mai cu seamă copiii). Lipsa locurilor de muncă în mediul rural (ceea ce favorizează sărăcia și abuzul de alcool, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a elabora politici adecvate/măsurile eficiente pentru angajarea bărbaților și femeilor pe piața muncii.
<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa (insuficiența) politicii de stat pentru „a ridica nivelul de cultură a oamenilor” în ceea ce privește organizarea timpului liber. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a elabora și implementa politici și măsuri la nivel de stat/local cu privire la serviciile sociale/culturale pentru tineri și adulți (centre comunitare, case culturale, cluburi pentru diverse interese, cluburi sportive, etc.).
<ul style="list-style-type: none"> ● Neimplicarea Oficiului de Stare Civilă în prevenirea violenței în familie. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a iniția programe speciale de informare și consultare pentru tinerii care depun cererile pentru înregistrarea căsătoriilor în Oficiile de Stare Civilă.
<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa subiectului prevenirii și combaterii violenței în familie în curriculum-ul național, reflectarea insuficientă a perspectivei respectării drepturilor omului. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a include subiectul menționat mai sus în Codul Educației, curriculum (integrarea în toate subiectele predate, asigurând o abordare complexă și multidimensională), mai cu seamă în orele de dirigenție. ● De a include subiectul dat în curriculum pentru instruirea inițială și continuă a cadrelor didactice.
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea neesențială a Serviciului medicinei legale în identificarea și raportarea cazurilor de violență în familie. Atât specialiștii cât și oamenii de rând ezită să apeleze la acest serviciu (mai cu seamă din cauza costurilor implicate). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a completa art. 34 (par. 5) din Legea nr. 1086 cu prevederi cu privire la expertiza medico-legală pentru victimele violenței în familie.
<ul style="list-style-type: none"> ● Coordonarea insuficientă la nivel național și APL a acțiunilor menite să asigure executarea Legii 45 și altor prevederi legal-normative. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a elabora un plan de acțiuni, implicând toate organele relevante pentru implementarea Legii 45.

Prestarea serviciilor

<i>Competențele specialiștilor</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ● Nivel insuficient de instruire (informare, percepție și aplicare) al judecătorilor și procurorilor cu privire la implementarea Legii 45, mai cu seamă eliberarea ordonanțelor de protecție. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui judecătorii, procurorii cu privire la cadrul legal-normativ în domeniul VF și competențele în acest domeniu ● De a adopta măsuri de sancționare pentru neîndeplinirea responsabilităților profesionale în domeniu.
<ul style="list-style-type: none"> ● Nivel insuficient de conștientizare în rândul specialiștilor comunitari despre Legea 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie și responsabilitățile specifice în acest domeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii comunitari (APL, asistenții sociali, ofițerii de poliție, medicii, personalul didactic) despre cadrul legal-normativ în domeniul VF și competențele în acest domeniu.
<ul style="list-style-type: none"> ● Funcționalitatea redusă a EMD din cauza nivelului redus de instruire (mai cu seamă în ceea ce privește managementul cazului, etc.), mobilitate redusă (suprasolicitarea funcțională a specialiștilor), atitudine subiectivă față de victime, nedorința de a coopera, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui membrii EMD în domeniul managementului de caz, etc. ● De a responsabiliza membrii EMD pentru activitatea din domeniu (de a adopta măsuri de sancționare pentru neîndeplinirea responsabilităților în domeniu).

<ul style="list-style-type: none"> ● Nivelul insuficient de familiarizare a specialiștilor comunitari cu Sistemul Național de Referire. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii comunitari (APL, asistenți sociali, ofițeri de poliție, medici, personal didactic) cu privire la funcționarea SNR.
<ul style="list-style-type: none"> ● Competențe insuficiente (cunoștințe și abilități) ale asistenților sociali, organelor de poliție, colaboratorilor medicali la nivel de comunitate întru oferirea asistenței primare victimelor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii comunitari în ceea ce privește oferirea asistenței primare victimelor.
<ul style="list-style-type: none"> ● Competențe insuficiente (cunoștințe și abilități) ale asistenților sociali, poliției, procurorilor în ceea ce privește aplicarea ordonanțelor de protecție. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii relevanți în ceea ce privește aplicarea ordonanțelor de protecție în corespundere cu prevederile legale. ● De a adopta măsuri de sancționare pentru neîndeplinirea responsabilităților profesionale.
<ul style="list-style-type: none"> ● Competențe insuficiente (cunoștințe și abilități) ale asistenților sociali, poliției, medicilor la nivel de comunitate în ceea ce privește oferirea asistenței primare psihologice agresorilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii comunitari în acordarea asistenței psihologice primare agresorilor.
<ul style="list-style-type: none"> ● Competențe insuficiente (cunoștințe și abilități) ale specialiștilor comunitari în identificarea și înregistrarea cazurilor de VF. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii comunitari în ceea ce privește identificarea cazurilor și completarea fișelor de înregistrare a cazului.
<ul style="list-style-type: none"> ● Persistența stereotipurilor patriarhale de gen în rândul majorității specialiștilor, ceea ce împiedică abordarea violenței domestice drept o problemă socială și tragerea la răspundere a agresorilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui specialiștii comunitari cu privire la fenomenul violenței domestice în contextul drepturilor omului, egalității de gen. De a include subiectul menționat mai sus în instruirea inițială și cea continuă a specialiștilor.
Funcționarea instituțiilor statale	
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea insuficientă a Procuraturii, Consiliului Suprem al Magistraturii în soluționarea cazurilor de violență în familie din cauza percepțiilor precum că violența în familie este o problemă privată de familie și nu necesită implicare din partea autorităților de stat. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a reorienta abordarea problemei violenței în familie ca și chestiune privată spre o abordare a unei probleme sociale. ● De a instrui procurorii, judecătorii despre cadrul legal-normativ în domeniul VF.
<ul style="list-style-type: none"> ● Ineficiența intervențiilor poliției ce rezultă din cauza atitudinilor personale ale colaboratorilor de poliție (violența în familie este o chestiune privată, victimele sunt responsabile pentru ceea ce s-a întâmplat, etc.) și deficiențele sistemice (cum ar fi caracterul inadecvat al sancțiunilor aplicate agresorilor). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui colaboratorii de poliție cu privire la obligațiile lor și măsurile întreprinse în cazurile de violență în familie, precum și sensibilizarea acestora cu privire la problema violenței în familie și inegalității de gen .
<ul style="list-style-type: none"> ● Insuficiența resurselor umane (fluctuația/lipsa de resurse umane în poliție, asistența socială, educație, mai cu seamă în localitățile rurale) care să lucreze în acest domeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a asigura numărul necesar de resurse umane (competente) prin motivarea acestora să fie mai activi în domeniu.
<ul style="list-style-type: none"> ● Insuficiența resurselor financiare (inclusiv a echipamentului, carburanților, transportului, mai cu seamă pentru organele de drept, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a asigura specialiștii cu resurse adecvate (echipament, carburanți, transport) pentru intervenții eficiente în cazurile de VF.
<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa psihologilor – specialiștilor la nivelul de comunitate, care ar fi capabili să realizeze intervenții psihologice-sociale pentru a acorda asistență victimelor și agresorilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a institui unitatea de psihologi în toate instituțiile educaționale, fără a ține cont de numărul de copii, care ar explora și asistența psiho-socială pentru subiecții VF.
<ul style="list-style-type: none"> ● Subestimarea rolului asistentului social în soluționarea cazurilor de VF/reducerea activității acestora doar la oferirea de ajutor social. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a aproba și aplica instrucțiunile de activitate pentru asistenții sociali în cazurile de VF.
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea insuficientă a primarilor în soluționarea cazurilor de VF. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a elabora și aplica instrucțiunile de activitate pentru APL în cazurile de VF.

<ul style="list-style-type: none"> ● Insuficiența serviciilor de dezalcoolizare pentru agresori, accesul redus al populației la aceste servicii din cauza lipsei de bani. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a fortifica serviciul de dezalcoolizare prin intermediul unei monitorizări stricte. ● De a asigura accesul al aceste servicii prin simplificarea procedurilor, reevaluarea costurilor (urmează să fie implicat CNAM).
<ul style="list-style-type: none"> ● Ineficiența intervențiilor poliției, care rezultă din atitudinile personale ale ofițerilor de poliție (percepția VF drept un fenomen privat, responsabilizarea victimei, denigrarea victimei, etc.) și a sistemului (ineficiența măsurilor de pedepsire aplicate agresorilor, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a aproba și aplica instrucțiunile de activitate pentru ofițerii de poliție în cazurile de VF și de a-i instrui în baza acestora.
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea insuficientă a angajaților sistemului educațional în prevenirea și soluționarea cazurilor de VF din cauza insuficienței de resurse umane. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instrui personalul didactic în ceea ce privește prevenirea și soluționarea cazurilor de VF, mai cu seamă în familiile cu copii. ● De a include interpretarea Legii 45 și a altor documente în instrucțiunile de activitate pentru cadrele didactice.
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea insuficientă a angajaților sistemului de ocrotire a sănătății în prevenirea și soluționarea cazurilor de VF din cauza insuficienței de resurse umane, responsabilități neclare și nivel redus de auto-identificare a populației, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a fortifica rolul lucrătorilor medicali în consilierea populației, promovarea unui mod de viață sănătos, referirea cazurilor de VF altor servicii relevante. ● De a spori nivelul de auto-identificare a populației prin apelarea la asistența medicilor, prin informarea populației despre drepturi, servicii, consecințele VF, etc.
<ul style="list-style-type: none"> ● Implicarea insuficientă a medicilor legiști în identificarea și raportarea cazurilor de VF din cauza nivelului redus de apeluri de asistență din partea altor specialiști și a populației. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a include medicul legist în echipa multidisciplinară la nivel de raion. ● De a le oferi echipamentul necesar și instruirea respectivă.
<ul style="list-style-type: none"> ● Cooperarea insuficientă/coordonarea specialiștilor, structurilor competente în domeniul VF din cauza mandatului nedefinit de intervenție și lipsei EMD la nivel de comunitate (în majoritatea localităților, cu careva excepții). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a institui echipele multidisciplinare comunitare prin replicarea experiențelor pozitive. ● De a aplica instrucțiunile de activitate pentru specialiști.
Centrele de protecție a victimelor	
<ul style="list-style-type: none"> ● Insuficiența de centre la nivel de raion (cu excepția celor existente în Chișinău, Bălți, Drochia, Căușeni, Cahul). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a eficientiza activitățile centrelor existente pentru a le extinde activitatea, pentru a cuprinde necesitățile persoanelor din alte raioane.
<ul style="list-style-type: none"> ● Accesul limitat al victimelor VF la aceste servicii, din cauza insuficienței informației relevante, mai cu seamă în localitățile rurale. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a informa publicul general despre serviciile existente (panouri informative în cadrul primăriilor, centrelor medicale, etc. la nivel de comunitate).
<ul style="list-style-type: none"> ● Suport limitat din partea statului/APL pentru centrele de protecție a victimelor constituite în cadrul proiectelor internaționale și dependente de finanțarea externă. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a instituționaliza activitățile centrelor ca fiind de interes național (de a asigura drepturile victimelor pentru protecție și asistență)/combinarea eforturilor statului – APL – ONG, etc.
Centrele de corecție, reabilitare, reintegrare a agresorilor	
<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa serviciilor, programelor de reabilitare/reintegrare psiho-socială a agresorilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a dezvolta rețeaua de programe/servicii de reintegrare/reabilitare psiho-socială pentru agresori.
<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa de servicii durabile de dezalcoolizare inclusiv pentru agresori. 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a dezvolta servicii durabile de dezalcoolizare pentru agresorii care folosesc excesiv alcoolul.
Linia de încredere	
<ul style="list-style-type: none"> ● Acces limitat la serviciile oferite de specialiștii liniei fierbinți: încercările multor respondenți de a apela la aceste servicii au eșuat, deoarece linia nu era disponibilă (nu funcționa). 	<ul style="list-style-type: none"> ● De a fortifica serviciul menționat mai sus prin asigurarea acestuia cu resurse umane și tehnice adecvate.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Acest studiu este bazat pe cercetarea cantitativă și calitativă și are drept scop oferirea cadrului informațional cu privire la diferite aspecte ce țin de violența față de femei în familie. Studiul relevă nu doar prevalența fenomenului violenței față de femei, dar explorează cauzele, determinantii și consecințele acestuia, identifică necesitățile de perfecționare a cadrului legal și instituțional întru abordarea cât mai eficientă a problemei în cauză.

5.1. Principalele constatări și concluzii ale studiului

Prevalența violenței din partea soțului/partenerului (fizică, sexuală sau psihologică)

1. Violența afectează un număr mare de femei, fără a ține cont de vîrstă, mediul de reședință și statutul socio-economic. Rata **prevalenței totale a violenței din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții** (psihologică, fizică sau sexuală) de la vîrsta de 15 ani este de **63 la sută, iar rata prevalenței violenței din partea soțului/partenerului în decursul ultimelor 12 luni** este de circa **27%**. Cele mai vulnerabile sunt femeile din mediul rural, femeile cu un nivel scăzut de studii, șomerile sau cele angajate în activități agricole pe cont propriu.

2. Într-o situație și mai dificilă sunt femeile care au suferit concomitent de violență fizică, sexuală și psihologică din partea soțului/partenerului actual sau cel mai recent. Rata prevalenței pe parcursul vieții a **experienței cumulative de violență** (psihologică, fizică și sexuală) este de **12,3%**. Cele mai mari rate de prevalență a formelor multiple de violență pe parcursul vieții au fost raportate de către femeile din mediul rural, cele cu vîrsta mai înaintată și cele separate sau divorțate.

3. Femeile din **mediul rural** sunt supuse unui risc mai mare de survenire a tuturor formelor de violență atît pe parcursul vieții, cît și în decursul ultimelor 12 luni. Acest

fapt poate fi condiționat de un șir de factori, inclusiv dependența economică mai mare a femeilor din mediul rural⁴³ de soți/parteneri, lipsa mecanismelor de sprijin suficient, inclusiv familia și rețelele comunitare, precum și centrele-adăpost („shelter”), consiliere psihologică, servicii juridice⁴⁴ și o aderență mai puternică de rolurile tradiționale de gen. Toți acești factori plasează femeile într-o poziție subordonată față de soț, care la rîndul lor utilizează acest fapt pentru a exercita putere și control, inclusiv prin utilizarea violenței⁴⁵. Un argument pentru ratele mai mari de prevalență în rîndul femeilor din mediul rural este și statutul economic mai inferior și, respectiv, o mai mare dependență de soț/partener, ca și consecință a crizei economice recente din Moldova care pare să fi afectat mai mult comunitățile rurale, rezultînd în rate mai mari de șomaj și dificultăți financiare. Totuși, sunt oportune realizarea unor studii calitative mai aprofundate pentru a analiza dependența între prevalența violenței și impactul dificultăților economice.

4. Deși violența din partea soțului/partenerului este pe larg răspîndită în toate **grupurile de vîrstă**, rata prevalenței violenței pe parcursul vieții crește odată cu vîrsta. Cu cît mai mult timp femeile sunt într-o relație (conjugală sau concubinaj), cu atît mai mari sunt șansele de survenire a cazurilor de violență față de femei. Totodată, datele ne mai demonstrează că o treime dintre femeile în vîrstă de 15-34 ani au avut parte de experiențe de violență din partea soțului/partenerului

⁴³ Un șir de cercetări constată o corelație dintre dependența economică a femeilor din mediul rural de soți/parteneri și ratele de prevalență a violenței. Pentru mai multe detalii vezi: Mathews, 2004; Rothman și alții, 2007; Bornstein 2006, etc.

⁴⁴ Cercetarea realizată de Weiss, 2000, Sullivan și alții, 1994, etc. sugerează legături puternice între absența serviciilor disponibile de suport și ratele mai mari de prevalență a violenței din partea soțului/partenerului față de femei în mediul rural.

⁴⁵ Feministele susțin că violența din partea soțului/partenerului este o violență bazată pe gen și este înrădăcinată profund în statutul inegal al femeilor și bărbaților în familie, ceea ce rezultă din rolurile tradiționale de gen și divizarea tradițională a muncii.

pe parcursul ultimelor 12 luni. Prin urmare, putem concluziona că violența față de femei este înrădăcinată și răspândită pe larg în societate, iar convingerile individuale și sociale, precum și modelele de conduită care determină survenirea cazurilor de violența față de femei, se reproduc de la o generație la alta.

5. Studiul relevă o anumită dependență dintre **starea civilă** a femeii și probabilitatea survenirii experienței de violență. Femeile divorțate și cele separate sunt afectate cel mai mult de violența din partea foștilor soți/parteneri, iar femeile aflate în relații de concubinaj sunt afectate într-o proporție mai mică de violență din partea partenerului. Această constatare confirmă într-o anumită măsură constatările SDS⁴⁶ și relevă faptul că violența din partea soțului/partenerului cel mai probabil este prezentă pe parcursul căsătoriei și este mai evidentă în perioada procesului de divorț/separare. O altă explicație ar fi faptul că femeile divorțate/separate sunt mai puțin reticente în raportarea cazurilor de violență, dat fiind că nu mai au frică de nimeni, nu sunt dependente și nu mai sunt presate de familie sau comunitate, etc.

6. Ratele prevalenței, totuși, descresc, deși lent, odată cu creșterea **nivelului de studii** al femeilor. Astfel, cele mai mici rate de prevalență au fost înregistrate în cazul femeilor cu studii superioare. Această constatare confirmă argumentele teoriilor feministe, conform cărora femeile cu un nivel mai înalt de educație sunt mai capabile nu doar să-și asigure independența economică, dar și posibilitatea să negocieze mai bine o relație cu drepturi egale între parteneri și în familie. Ca rezultat, sunt reduse la minim șansele bărbatului de a exercita control și presiune față de femeie și de a recurge la violență pentru a menține relațiile tradiționale de gen. Cu toate acestea, nivelul de studii al femeilor este un factor determinant, dar nu unul critic în probabilitatea survenirii experienței de violență. Există și alți factori care au un impact asupra poziției femeii în familie cum ar fi: atitudinile femeilor în ceea ce privește rolurile de gen și violența, statutul economic, relațiile personale, mediul de reședință, etc.

7. Deși majoritatea sondajelor constată că **independența economică** a femeii reduce la minim probabilitatea survenirii violenței conjugale (în relația femeie-bărbat tip căsătorie sau concubinaj), datele studiului relevă o rată mai mică a prevalenței violenței anume la persoanele care sunt dependente din punct de vedere economic. O explicație posibilă este faptul că ratele de raportare

în cazul femeilor fără surse de existență (șomere și casnice) sunt mai mici, deoarece dependența economică determină reticența acestora de a dezvălui astfel de informație. Totodată, prevalența violenței în cazul femeilor cu surse de venit ar putea fi cauzată de situația materială în care se află soțul/partenerul, fie că este șomer, câștigă mai puțin sau nu acceptă independența economică a femeii. Această constatare este susținută și de literatura în domeniu care oferă argumente precum că abilitarea economică a femeii este susținută de o sporire a violenței din partea soțului/partenerului deoarece acest fapt are un impact negativ asupra masculinității partenerului și asupra imaginii sale de bărbat care întreține familia și ia toate deciziile în familie.

Prevalența violenței psihologice din partea soțului/partenerului

1. Aproximativ **60 la sută** din femei au raportat cazuri de violență psihologică **pe parcursul vieții, iar un sfert** din femeile intervievate au declarat ca au suferit de această violență **în ultimele 12 luni.** Ca și în cazul violenței totale, violența psihologică este mai frecventă în cazul femeilor din mediul rural. Dar există diferențieri între rata de prevalență a violenței psihologice pe parcursul vieții și în decursul ultimelor 12 luni între grupuri de vîrstă. Cele mai mari rate ale violenței pe parcursul vieții au fost înregistrate pentru persoanele trecute de 45 ani, iar pentru prevalența violenței pe parcursul ultimelor 12 luni cele mai mari rate au fost raportate de către persoanele cu vîrsta între 15-34 ani. Un argument la aceste constatări ar fi faptul că, cu cît femeia înaintea în vîrstă, cu atît scade probabilitatea ca ea să aibă un partener în ultimele 12 luni.

2. Pentru a-și menține puterea și controlul față de soții/parteneri de cele mai dese ori bărbații apelează la insulte, intimidare și înfricoșare, acționînd psihologic asupra femeii. Datele sondajului ne relevă că experiența diferitor **forme de violență psihologică** are particularități individuale ce țin de caracteristicile subiective ale partenerului, dinamica relațiilor și, nu în ultimul rînd, de percepția femeilor despre ce reprezintă o insultă, intimidare, umilire sau amenințare verbală.

3. Victimele violenței psihologice deseori confirmă faptul că astfel de conduită din partea soților/partenerilor este acceptată de către societate, fiind înrădăcinată adînc din generație în generație, servind drept mijloc de control asupra femeii.

⁴⁶ Sondajul demografic și de sănătate din Moldova, 2005, realizat de Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă, Ministerul Sănătății.

4. Un alt tip de violență psihologică la care au fost supuse unele femei este **controlul social** din partea soțului/partenerului. Această violență este exprimată de cele mai dese ori prin conduită de control din partea soțului/partenerului în scopul izolării sociale a femeii. Astfel, conform datelor sondajului practic **fiecare a doua** femeie a raportat cazuri de comportament de control din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, iar **fiecare a treia** femeie a raportat acest tip de violență și în ultimele 12 luni.

5. Confirmări de izolare socială sunt prezente în mod egal practic la toate categoriile de **vîrstă**. Totuși, femeile mai tinere sunt cele care cel mai frecvent au fost supuse unui astfel de comportament din partea soților/partenerilor nu numai pe parcursul vieții, dar și în ultimele 12 luni. Această idee poate fi explicată prin faptul că datorită schimbărilor privind rolul tradițional al femeii și abilitatea economică a acesteia, tinerii soți/parteneri tind să mențină relația, utilizînd uneori un control, exprimîndu-și astfel puterea și dorința de a fi factorul totalitar de decizie într-o relație. Pentru persoanele cu o vîrstă mai înaintată un moment important ar fi și percepția individuală a aspectelor izolării sociale. Astfel, aceste femei au raportat mai puține cazuri de izolare socială comparativ cu femeile mai tinere din simplul motiv că nu au perceput unele acțiuni din partea soțului/partenerului ca fiind acțiuni de control ce ar putea să le afecteze.

6. Cea mai tipică **modalitate de control** menționată de către femei este insistența soților/partenerilor de a cunoaște mereu unde se află femeia, după care urmează situația cînd soții/partenerii devin furioși în cazul cînd femeile vorbesc cu un alt bărbat. Aceste două tipuri de conduită/comportament de control sunt exercitate mai mult de bărbații din mediul rural și de bărbații ale căror parteneri fac parte din grupul de vîrstă de 15-24 ani. După cum era de așteptat, femeile căsătorite raportează cele mai înalte rate de conduită de control în comparație cu femeile din alte categorii de stări civile.

7. **Fiecare a zecea** femeie a menționat că cel puțin o dată pe parcursul vieții a suferit din cauza **violenței economice**, iar în ultimele 12 luni rata prevalenței acestui tip de violență este de **4%**. Nu există diferențe semnificative între femeile din mediul rural și cele din mediul urban, fiind înregistrate rate de prevalență similare atît pentru parcursul vieții, cît și pentru ultimele 12 luni.

8. Cele mai vulnerabile femei care au fost supuse violenței economice, conform datelor sondajului, sunt femeile cu **statut** de salariate și șomerele. Dacă pentru femeile care sunt șomere aceasta este explicabil, ele fiind întru totul dependente de soți/parteneri, atunci pentru cele salariate probabilitatea survenirii cazurilor de violență economică este influențată de o ambianță de factori cum ar fi: diferența de venituri, statutul ocupațional al soților/partenerilor, statutul social ș.a. Toate acestea îi atribuie femeii un statut inegal în pofida independenței ei economice.

9. Fiecare a treia femeie divorțată/separată a fost expusă violenței economice pe parcursul vieții. Aceasta confirmă faptul că divorțul/separarea este un factor ce contribuie la violența economică sau persistența violenței economice poate fi factorul decisiv în hotărîrea de a divorța/ a se separa.

Prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului

1. Circa **40%** din femei au raportat cazuri de **violență fizică** din partea soțului/partenerului curent sau cel mai recent pe parcursul vieții, iar **9%** au suportat violență fizică **pe parcursul ultimelor 12 luni**. Spre deosebire de celelalte tipuri de violență, prevalența violenței fizice se înregistrează cu diferențieri semnificative în mediul rural față de cel urban. Mai mult, prevalența violenței fizice la sate în ultimele 12 luni a înregistrat o valoare dublă față de mediul urban. Această situație, în mare măsură, este un rezultat al diferențelor în dominarea rolurilor de gen între populația rurală și cea urbană, cît și al incidenței acestora asupra normelor sociale și culturale ce ghidează conduita bărbaților și a femeilor din mediul rural și urban.

2. Cele mai vulnerabile față de violența fizică pe parcursul vieții conform datelor sondajului sunt femeile cu **vîrstă** cuprinsă între 45-59 ani. Ratele mari de raportare pentru femeile cu o vîrstă mai înaintată ar exprima mai mult experiențele acumulate de femei pe parcursul vieții. Un alt moment îngrijorător este prevalența violenței fizice în ultimele 12 luni, întîietatea căreia îi revine femeilor cu vîrstă de 15-34 ani. Această constatare ne demonstrează că violența fizică prevalează în primii ani de căsătorie/relație de concubinaj, mai probabil fiind influențată de multe provocări, inclusiv de ordin economic, apariția copiilor, schimbări în conduită, etc., dar și lipsa sau insuficiența abilităților de a soluționa pașnic problemele apărute, abilități care, de fapt, vin odată cu timpul.

3. În dependență de **starea civilă**, cele mai mari rate de prevalență a violenței fizice pe parcursul vieții au fost înregistrate pentru femeile divorțate/separate. Conform datelor sondajului femeile care trăiesc în concubinaj sunt supuse mai des violenței fizice, atât pe parcursul vieții, cât și în ultimele 12 luni comparativ cu cele căsătorite oficial. Una din cauze ar fi tratarea relațiilor de concubinaj ca un contact/o legătură fără statut familial, cu obligațiuni, responsabilități, drepturi și reguli de comportament al partenerilor.

4. Analiza datelor ne demonstrează că femeile care au raportat cazuri de violență fizică au fost mai cu seamă supuse palmuirii, bruscărilor, lovirurilor, pe când alte tipuri de violență fizică cum ar fi bătaia cu pumnii, sugrumarea și amenințarea cu arma sunt mai puțin prevalente. O mare parte a **manifestărilor de violență fizică** au fost săvârșite în mod repetat în cazul majorității victimelor.

5. Violența fizică pare să fie nu doar răspîndită pe larg, dar și acceptată uneori din punct de vedere cultural. Acest fapt este în mare măsură un rezultat al stereotipurilor de gen și atribuirii fiecărui sex a anumitor caracteristici. Astfel, pentru a aborda cu succes problema violenței fizice între soți/parteneri, este necesar de a reexamina/revedea normele sociale care justifică aplicarea violenței fizice. În acest caz este foarte important să nu admitem asocierea identității masculine cu forța fizică drept o modalitate de fortificare a masculinității. Totodată, este necesar de a studia normele și convingerile împărtășite de multe femei din Republica Moldova, precum că o conduită abuzivă este acceptabilă și este o modalitate prin care bărbații își confirmă statutul lor în familie și societate.

Prevalența violenței sexuale din partea soțului/partenerului

1. Conform datelor sondajului, circa **19%** din femei au declarat că au fost supuse **violenței sexuale** macar o dată **pe parcursul vieții**, iar **4%** -- **în ultimele 12 luni**. Ca și în cazul violenței fizice, prevalența violenței sexuale atât pe parcursul vieții cât și în ultimele 12 luni este mai mare în mediul rural. Cele mai numeroase cazuri de violență sexuală au fost declarate de către femeile cu vârsta cuprinsă între 35 și 59 ani. În rîndurile femeilor mai tinere și mai în vîrstă violența sexuală este mai redusă. După starea civilă a femeii este vizibil că femeile divorțate sau separate sunt cele mai des abuzate sexual din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, com-

parativ cu femeile căsătorite și văduve. Probabil aceasta se datorează faptului că dîsele sunt mai deschise în raportarea incidentelor cu caracter violent din partea fostului soț/partener. Fiecare a cincea femeie cu studii gimnaziale și medii de specialitate a fost afectată de violență sexuală, iar cele mai puțin afectate au fost femeile cu studii superioare. Aceasta ne demonstrează că un nivel mai înalt de studii presupune și un nivel sporit de informare în ceea ce privește prevenirea violenței sexuale.

2. Femeile-victime ale violenței sexuale de cele mai dese ori au declarat că au fost forțate să întrețină relații sexuale contrar voinței, unele au fost forțate să întrețină relații sexuale cu elemente degradante și umilitoare, iar altele au fost în situația de a întreține relații sexuale din cauza fricii sau constrîngerii din partea soțului sau a partenerului. Totuși, aceste constatări trebuie să fie analizate cu precauție, luînd în considerare gradul de fiabilitate al datelor, din două motive: nivelului de sinceritate a femeilor în cazul dezvăluirii unor astfel de experiențe, cât și percepția lor subiectivă referitor la ceea ce reprezintă un act de violență sexuală. Conform relatărilor femeilor care au fost supuse diferitor forme de abuz sexual, aceste episoade au fost repetate de mai multe ori. Aceasta confirmă încă o dată faptul că asemenea conduită este adînc înrădăcinată și reprezintă o consecință a normelor individuale și sociale ale bărbaților-agresori și, într-o oarecare măsură, justifică aceste acțiuni violente.

3. În abordarea problemei violenței sexuale devine imperativă înțelegerea rolului factorilor ce țin nu doar de statutul socio-economic al femeii-victime și agresorului, dar și cea care ține de contextul socio-cultural mai vast, care contribuie la persistența violenței sexuale, inclusiv rolurile tradiționale de gen, formele prevalente ale masculinității, frica și rușinea de a vorbi despre asemenea experiențe în rîndul femeilor, etc. Astfel, abordarea problemei violenței sexuale și impactul acesteia asupra sănătății femeii necesită niște acțiuni delicate, dar consistente la toate nivelele: individual, social și instituțional.

Consecințele violenței conjugale (căsătorie sau concubinaj) asupra sănătății femeii

1. Violența împotriva femeii din partea soțului/partenerului are impact negativ grav asupra stării fizice și emoționale a acesteia și, în consecință, agravează nu numai starea generală a femeii, dar se răsfrînge și asupra bunăstării familiei în general. Aceste constatări sunt

analogice cu constatările unor sondaje similare care ne demonstrează că, femeile care au fost supuse vreodată violenței fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului, au raportat un nivel mai mare de vătămări/afecțiuni fizice și emoționale.

2. Femeile-victime ale violenței fizice de cele mai dese ori s-au ales cu dureri și vînătăi, alte consecințe reprezentînd rănii/schilodiri ale ochilor, entorse și luxații. Totuși, există cazuri mai puțin numeroase, dar cu consecințe mult mai grave. Astfel, un număr semnificativ de femei au declarat ca și consecință a acțiunilor fizice fracturi ale oaselor și leziuni interne. Urmări și mai grave le-au suportat acele femei care în urma violenței fizice au avut pierderi de sarcină, fiind traumatate nu numai fizic, dar și psihologic.

3. Majoritatea victimelor, care au raportat repercusiuni fizice cauzate de violență, cred că acestea au avut un impact negativ asupra lor. Studiul arată că gradul de severitate al impactului crește odată cu gradul de gravitate al leziunii cauzate și că pierderea sarcinii este considerat a fi avut cel mai mare impact negativ asupra sănătății lor emoționale și asupra stării lor generale.

Caracteristicile partenerilor și indicatorii statutului femeii și corelația acestora cu violența

1. Experiențele femeilor în toate cele trei tipuri de violență nu sunt corelate cu nivelul de studii al soțului/partenerului. Datele demonstrează o corelație nesemnificativă/neimportantă între nivelul de studii și manifestările de violență ale soțului/partenerului. Totuși, cînd analizăm diferențierele dintre nivelul de studii al femeilor și cel al bărbaților se vede că manifestările de violență evoluează pozitiv în cazul cînd nivelul de studii al soțului/partenerului este mai mic decît cel al femeii. O explicație a acțiunilor/manifestărilor violente în asemenea cazuri ar fi modalitatea bărbaților de a percepe o atare situație ca o subminare a masculinității.

2. Conform datelor sondajului, femeile, care au parteneri cu 7 ani mai în vîrstă, reprezintă cea mai mică pondere dintre femeile-victime. Totodată, în structura femeilor care nu au suferit de violență din partea soțului/partenerului, de asemenea, această categorie de femei este cel mai puțin reprezentativă. Așadar, nu putem afirma că există o corelare între experiența de violență a femeii și diferența de vîrstă a soților/partenerilor.

3. Există o mulțime de factori care ar duce la apariția fenomenului violenței în familie. Potrivit datelor, majori-

tatea femeilor care au fost victime ale violenței au raportat că soții/partenerii lor au probleme în familie, abuzează de alcool și sunt șomeri sau stresați din cauza faptului că n-au un loc de muncă. Astfel, se confirmă importanța acestor factori care au un efect de declanșare a violenței împotriva femeii în familie. Totodată, nu putem stabili o relație între acești factori și apariția cazurilor de violență, deoarece un număr semnificativ de femei n-au suferit nici o dată de violență din partea partenerilor stresați din cauza problemelor în familie. Și multe alte victime au mai raportat că nici unul dintre acești factori de risc nu există în familiile lor.

4. Astfel, se poate concluziona că sărăcia, șomajul, abuzul de alcool, experiența individuală de violență în copilărie, natura relațiilor între parteneri, etc. au importanță asupra prevalenței violenței față de femeie din partea partenerului intim; totuși, acești factori nu sunt în exclusivitate determinanți, deoarece factori precum caracteristicile individuale ale bărbaților, statutul femeii, aranjamentele generale sociale și culturale contribuie și ele enorm.

Prevalența violenței din partea altor persoane decît soțul/partenerul

1. Prevalența violenței din partea altor persoane decît soțul/partenerul este un fenomen mai puțin răspîndit. Circa **șase la sută** dintre femeile intervievate au raportat că au avut de suferit cel puțin o dată **pe parcursul vieții** în urma acțiunilor violente din partea altor persoane, iar ponderea celor care au raportat că au suferit **în ultimile 12 luni** este și mai mică – **1%**. Contrar situației înregistrate pentru prevalența violenței fizice din partea soțului/partenerului, unde femeile de la sate au raportat rate mai mari, este violența fizică comisă de non-partener, unde cele mai semnificative rate au fost raportate de către femeile din mediul urban. Cauza acestor discrepanțe nu este clară, dar aceste constatări ar fi un subiect bun pentru alte cercetări. Cu toate acestea, un argument ar fi schimbarea sistemului de valori în mediul urban, stresul economic, dar și dinamica vieții în general în urbe.

2. Celui mai mare risc de violență din partea non-partenerului sunt supuse femeile aflate în relații de concubinaj. Aceste constatări confirmă faptul că **căsătoria** continuă să fie un mecanism instituționalizat de control social care limitează survenirea violenței fizice prin intervenția altor membri ai familiei.

3. Conform constatărilor sondajului, **vîrstă** influențează manifestările de violență fizică ale non-partenerului.

Astfel, cu cât este mai tânără femeia, cu atât este mai mare probabilitatea victimizării acesteia. Situația este inversă în cazul soțului/partenerului. Un argument la aceasta ar fi normele individuale și practicile culturale acceptate de către membrii familiei în soluționarea conflictelor cu copiii lor prin utilizarea violenței fizice.

4. Nivelul de studii al femeii, de asemenea, este un determinant important al probabilității survenirii experienței de violență în familie din partea non-partenerului, deoarece ratele de raportare a cazurilor de violență sunt în descreștere în corelație cu nivelul de studii mai mare al femeii. Femeile cu un nivel mai înalt de studii sunt mai înțelepte în soluționarea situațiilor de conflict prin cedarea față de autoritatea părinților și a altor membri ai familiei, astfel evitând perpetuarea conflictului în acțiuni de violență fizică.

5. Cei mai frecvenți agresori în cazul violenței fizice non-partener sunt membri ai familiei – bărbați, inclusiv tații și tații vitregi. Acest comportament ține de contextul social și cultural care se bazează pe autoritatea capului de familie – bărbat. Totodată, conform datelor, violența fizică este comisă și de membrii ai familiei – femei (mame și soacre). Astfel, se confirmă modelul tradițional de familie când mama/soacra deține un rol disciplinar în societatea moldovenească și acest fapt rezultă într-un nivel mai mare de permisivitate socială și culturală în ceea ce privește utilizarea forței fizice pentru soluționarea conflictelor interpersonale în familie.

6. Violența fizică din partea non-partenerului deseori este o formă repetată de abuz și nu un incident de o singură dată, iar vârsta, locul de reședință, nivelul de studii și starea civilă a victimei joacă un anumit rol în determinarea probabilității survenirii unor astfel de experiențe. De asemenea, astfel de factori cum ar fi caracteristicile individuale ale familiei bazate pe istoricul de utilizare a abuzului fizic, consumul de alcool, dificultăți economice, etc., cât și aderența la norme ce acceptă un astfel de comportament, au un impact asupra survenirii acțiunilor de violență în familie. Astfel, eforturile pentru prevenirea violenței fizice din partea non-partenerilor trebuie să fie direcționate spre schimbarea opiniilor și normelor sociale, cât și spre intervenția directă în familiile cu risc sporit.

Raportarea cazurilor de violență

1. Potrivit datelor sondajul cele mai mari rate de raportare revin cazurilor de violență fizică și/sau sexuală

comisă de partener sau non-partener. Violența sexuală este raportată într-o măsură mai mică de către femei. Aceasta se datorează, în mare măsură, stereotipurilor și prejudecăților cu privire la relațiile sexuale în căsătorie, precum și situațiilor când femeia nu înțelege ce constituie un viol sau un alt tip de abuz sexual și, astfel, este reticentă în raportarea unor astfel de cazuri. Un alt aspect poate fi frica că va fi blamată și nu va fi crezută, iar raportarea cazului o va face mai vulnerabilă față de acte de violență sexuală pe viitor. Nu în ultimul rând, un moment important este lipsa oricăror informații despre existența unor anumite servicii în atenția cărora s-ar putea raporta astfel de situații. În cazul violenței fizice, care deseori rezultă în leziuni vizibile, șansele, ca astfel de cazuri să fie raportate, sunt mai mari.

2. În general nivelul de studii și statutul ocupațional al victimei n-are un impact semnificativ asupra deciziei de a raporta cazurile de violență fizică și sexuală comise de un partener. Totodată, femeile cu un nivel mai mic de studii și șomerele au raportat mai puține cazuri de violență, explicabilă fiind dependența lor economică și teama de separare, deoarece vor fi expuse la insecuritate din punctul de vedere al banilor și domiciliului.

3. O diferență semnificativă în ratele de raportare a violenței fizice din partea soțului/partenerului și non-partenerului este înregistrată după mediul de reședință. Deși ratele de raportare a violenței fizice comise de soț/partener sunt mai mari în rândul femeilor din mediul rural, violența fizică din partea non-partenerului a fost raportată mai des de către femeile din mediu urban, ceea ce iarăși face dovada acelor schimbări importante în atitudinea femeilor din mediul urban față de violența în familie comisă de non-parteneri și de schimbarea modelului de familie în mediul urban.

4. După statutul civil, cele mai mari rate de raportare a cazurilor de violență fizică sunt înregistrate în rândul femeilor care trăiesc în concubinaj. Datorită statutului lor, aceste femei se simt mai în drept și mai puțin inhibate în a dezvălui astfel de informație. Dar, iarăși, apare întrebarea cu privire la impactul căsătoriei și/sau divorțului, dacă există corelare în prezența sau absența soțului/partenerului și dinamica de raportare a violenței fizice comise de un non-partener.

5. De cele mai dese ori victimele violenței relatează despre comportamentul violent al soțului/partenerului sau non-partenerului în primul rând părinților și membrilor

familiei, după care rudelor apropiate și mai apoi femeile care au suferit în urma violenței se adresează organelor de poliție și lucrătorului medical. Contactarea organelor de poliție și a serviciilor de asistență medicală de cele mai dese ori are loc atunci când femeia a suferit în urma acțiunilor severe de violență fizică.

6. Femeile care n-ar raporta cazurile de violență își motivează decizia prin două argumente majore: a) dînsese cred că pot face față și rezolva de sine stătător problemele lor și b) rușinea. Circa jumătate dintre femei au menționat că n-ar raporta cazurile de violență deoarece cred că acestea sunt problemele lor și ele sunt capabile să le gestioneze singure, fără a apela la ajutorul cuiva. Un număr mai mic de femei au menționat că le va fi rușine să raporteze astfel de cazuri. Aceste convingeri sunt susținute de multe femei, deoarece stigma socială, convingerile impuse precum că, atunci cînd femeia este victimă a violenței, ea a făcut ceva pentru a merita această violență, convingerile precum că violența în familie este o problemă privată și nu una publică, etc. – toate acestea au un impact semnificativ asupra deciziei femeii în a raporta sau nu cazurile de violență în familie.

Atitudinile și cunoștințele despre violența în familie

1. Violența împotriva femeii în familie este un rezultat al inegalității de gen și discriminării care sunt acceptate socialmente și, astfel, rămîn a fi pe larg nesanctionate. Acest fapt este confirmat, atît de opiniile și de cunoștințele femeilor intervievate, cît și de participanții la interviurile de grup și celor care au fost intervievați în profunzime.

2. Nivelul de cunoștințe cu privire la cadrul legal existent și serviciile de sprijin pentru victime este extrem de redus în Moldova. Chiar dacă peste 80% din femeile intervievate cunosc despre faptul că violența în familie este o infracțiune, doar mai puțin de jumătate din ele au auzit despre existența Legii nr. 45. Femeile din mediul rural și femeile mai în vîrstă sunt mai puțin informate despre această lege decît cele din mediul urban. Totodată, ponderea femeilor mai tinere care cunosc despre existența legii respective, de asemenea, este foarte mică. Un nivel mai mare de informare despre faptul că violența în familie este o infracțiune penală și despre Legea nr. 45 posedă femeile mai educate și cele cu un statut ocupațional mai bun. Toate aceste constatări ar fi utile pentru a consolida societatea și autoritățile în luarea măsurilor necesare pentru a spori nivelul de conștientizare în rîndul tuturor femeilor, orientîndu-se mai cu seamă spre femeile din mediul rural, mai puțin educate și mai în vîrstă.

3. Un moment optimist este că, marea majoritate a femeilor care cunosc despre existența legii, sunt informate și despre existența ordonanțelor de protecție. Totuși, această realitate confirmă încă odată faptul ca mai multă atenție trebuie să fie acordată diseminării informației și cunoștințelor despre ordonanțele de protecție în rîndul femeilor, mai cu seamă în rîndul celor din mediul rural, mai puțin educate, angajate în agricultură, necăsătorite și cu o vîrstă mai înaintată.

4. O preocupare specială reprezintă momentul că agresorii nu dispun de cunoștințe despre faptul că violența în familie este o infracțiune, precum și despre prevederile Legii nr. 45. Aceasta reprezintă o deficiență importantă care trebuie să fie abordată, oferind bărbaților diverse activități cu caracter educațional ce ar spori nivelul lor de conștientizare.

5. Constatările studiului cu privire la specificul eficient și adecvat al legii sunt de o importanță deosebită. Astfel, o concluzie îngrijorătoare derivă din relatările femeilor care cunosc de existența acestei legi, dar nu au încredere în eficiența ei. Studiul ne arată că din numărul femeilor care cunosc despre lege și prevederile acesteia, mai puțin de jumătate cred că Legea nr.45 este una adecvată și eficientă. Femeile-victime ale violenței în familie au mai multe opinii negative decît pozitive despre lege. Este nevoie de mai multă analiză a faptului de ce femeile cred că documentul legislativ este inefficient și inadecvat, pentru a iniția posibila revizuire și perfecționare a legii.

6. Nivelul de cunoștințe în rîndul femeilor supuse sondajului cu privire la existența serviciilor pentru victime este un pic mai mare, deși încă insuficient, deoarece mai puțin de două-treimi dintre femei au auzit despre linia de încredere, femeile non-victime cunoscînd mai mult despre linia dată decît femeile-victime. Acesta într-adevăr este un indicator care ne dovedește despre indisponibilitatea și/sau caracterul inadecvat al canalelor pentru diseminarea informației, mai cu seamă în rîndul femeilor-victime, care, în pofida experiențelor lor, dau dovadă de un nivel mai redus de cunoștințe decît femeile care n-au fost victimizate. Asemenea factori precum locul de reședință, nivelul de studii și starea civilă a femeilor influențează într-o anumită măsură asupra nivelului de cunoștințe și constatările din acest sondaj ar trebui să fie utilizate pentru a direcționa procesul de orientare a intervențiilor de diseminare a informației.

7. În baza răspunsurilor femeilor-victime este clar faptul că poliția este instituția solicitată de marea majoritate a femeilor pentru a raporta cazurile de violență și pentru a cere sprijin. Lucrătorii medicali au fost abordați mai puțin, iar serviciile de asistență juridică și psihologică au fost solicitate de un procent foarte mic de femei. Această constatare într-adevăr ne indică cât de mult cunosc victimele despre diversele servicii disponibile, precum și nivelul de încredere manifestat de victime pentru serviciile respective. Adicional, constatările sondajului cu privire la calitatea serviciilor primite au revelat următoarele: în pofida faptului că poliția a fost abordată de majoritatea victimelor, totuși, nivelul de mulțumire a acestora pentru sprijinul acordat este mai mic, de exemplu, decât nivelul de satisfacere cu serviciile primite din partea lucrătorilor medicali sau de serviciile de consiliere psihologică.

8. Dacă dorim să perfecționăm aceste servicii este foarte important să înțelegem de ce victimele violenței nu sunt mulțumite de sprijinul/ajutorul primit din partea diferitor prestatori de servicii. Datele din sondaj ne arată că principalul motiv de nemulțumire față de serviciile primite din partea poliției ține de lipsa de interes pentru a oferi ajutor, ineficiența sprijinului și ignoranța colaboratorilor de poliție. Lipsa de interes a fost identificată drept motiv-cheie de nemulțumire și în cazul serviciilor acordate de lucrătorii medicali, pe lângă condițiile fizice/materiale proaste ale instituțiilor medicale. Motive similare sunt identificate și în cazul serviciilor de asistență juridică. Este evident că victimele au accentuat o tendință clară – lipsa de interes din partea prestatorilor de servicii de a le oferi sprijin. Acest factor trebuie să fie abordat, iar pentru aceasta este important să fie luate în considerare constatările ce reies din interviurile și discuțiile de grup cu prestatorii de servicii, care se conțin în capitoul precedent al acestui raport.

9. Discuțiile de grup și interviurile în profunzime au confirmat toate constatările enunțate mai sus.

Atitudini privind rolurile și stereotipurile de gen

1. Atitudinile femeilor cu privire la **rolurile și stereotipurile tradiționale de gen** conțin informații importante despre valorile și regulile culturale existente și ne pot ajuta să înțelegem mai bine discriminarea bazată pe gen și violența, precum și abilitatea femeii de a-și proteja securitatea fizică și mentală când este acasă. Deși mai

multe femei intervievate nu sunt de acord cu majoritatea enunțurilor (utilizate în sondaj) distorsionate din punctul de vedere al dimensiunii de gen (cu excepția enunțului care confirmă importanța faptului ca bărbatul să se simtă/să fie capul familiei), este important, totuși, de notat faptul că opiniile femeilor s-au divizat în ceea ce privește enunțul ce vizează statutul bărbaților și femeilor în public. Se face relevant următorul fapt: deși pe tărîm privat, acasă, majoritatea femeilor nu sunt de acord cu ideea ca soțul să aibă un rol predominant și de control, în public, totuși, femeile încă tind să fie de acord cu acest rol al bărbaților. Acest rol nu trebuie pus la îndoială deoarece ar fi în opoziție directă cu normele și convingerile sociale și culturale care predomină în societate.

2. În pofida variațiilor înregistrate în ceea ce privește nivelul de sprijin întru păstrarea normelor sociale tradiționale care oferă o autoritate și drepturi necondiționate bărbaților, cel puțin în public, și care cer conformitatea deplină a femeilor cu voința bărbatului în baza unor variabile socio-economice ce determină statutul femeilor, totuși, în realitate aceste convingeri sunt înrădăcinate adînc în mediul cultural și social al țării. Astfel, acestea continuă să determine, în mod semnificativ, prevalența violenței în familie, fiind o barieră pentru femeile și bărbații care încearcă să schimbe aceste tendințe. Pentru a realiza aceste schimbări este nevoie de intervenții care să-și propună drept scop atît sfidarea unor astfel de păreri și convingeri la nivel cognitiv și comportamental, cît și intervenții direcționate spre abilitarea femeilor prin intermediul educației, prin oferirea de locuri de muncă și perfecționarea nivelului serviciilor prestate.

3. Discuțiile de grup și interviurile în profunzime au confirmat toate constatările enunțate mai sus.

5.2. Recomandările de bază ale studiului

Cadrul normativ, de politici și cel de prestare a serviciilor:

1. De ajustat cadrul normativ național la standardele internaționale prin specificarea clară a mecanismului necesar pentru aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie și de a reevalua măsurile utilizate pentru sancționarea agresorilor, pentru a îmbunătăți eficiența acestora (de a combina măsurile punitive cu programele de suport psiho-social);

2. De revizuit art. 34 (par.5) din Legea Nr. 1086, adăugând categoria de victime ale violenței în familie, beneficiari ai expertizei medico-legale;

3. De a adopta prevederi normative care ar abilita/responsabiliza APL de a prelua/dezvolta servicii de asistență și protecție pentru victime;

4. De a adopta prevederi legale-normative pentru dezvoltarea sistemului de acreditare pentru serviciile sociale în domeniul violenței în familie, inclusiv cele care sunt oferite de ONG-uri;

5. De a fortifica mecanismul instituțional prin dezvoltarea structurilor la nivel național, regional și local întru asigurarea coordonării, monitorizării și responsabilizării pentru măsurile utilizate în soluționarea cazurilor de violență în familie;

6. De a fortifica sistemul național de referire prin adoptarea unui regulament cu privire la intervenția, interacțiunea și responsabilitatea autorităților și instituțiilor care au ca domeniu prioritar de activitate prevenirea și combaterea VF (instrucțiuni pentru cazurile VF, regulamentul de activitate pentru EMD, etc.);

7. De a institui prevederi care ar stabili necesitatea colectării sistematice de date prin intermediul sondajelor realizate cu regularitate de către Biroul Național de Statistică, cât și crearea unui sistem integrat care ar înregistra cazurile raportate;

8. De a elabora politici adecvate/măsuri eficiente pentru angajarea în câmpul muncii a bărbaților și femeilor/abilitarea economică a potențialelor victime și victimelor violenței în familie (oferirea locurilor de muncă, sprijin material, acces la serviciile de reabilitare/reintegrare socială, etc.) pentru a preveni victimizarea și revictimizarea acestora în relațiile abuzive din familie.

Prestarea de servicii:

1. De a instrui reprezentanții autorităților și instituțiilor care activează în domeniul prevenirii și asistării cazurilor de violență în familie despre cadrul existent normativ-legal și cel de politici;

2. De a fortifica capacitățile specialiștilor relevanți prin includerea violenței în familie în curriculum-ul instruirii inițiale și continue a specialiștilor (asistenți sociali, ofițeri de poliție, medici, cadrul didactic, APL, juriști, procurori, judecători);

3. De a îmbunătăți capacitățile prestatorilor de servicii pentru a răspunde mai bine prin echiparea acestora cu resurse adecvate (echipament, carburant, transport);

4. De a instrui echipele multidisciplinare de la nivel de comunitate prin replicarea experiențelor pozitive acumulate în acest domeniu;

5. De a crea funcția de psiholog în toate instituțiile educaționale, fără a ține cont de numărul de copii, care ar explora și domeniul de asistență psiho-socială pentru victime;

6. De a asigura accesul agresorilor (în cazul când există această necesitate) la servicii de dezalcoolizare, servicii medico-legale, etc., prin simplificarea procedurilor, reevaluarea costurilor (acoperirea acestor servicii de către CNAS);

7. De a garanta sprijin pentru victime prin asigurarea accesului la servicii adecvate și sigure: de a instituționaliza activitățile centrelor ca fiind centre de interes național (combinarea eforturilor din partea statului – APL – ONG-urilor), etc.; de a eficientiza activitățile centrelor existente pentru a asigura acoperirea necesităților persoanelor din alte raioane;

8. De a elabora o rețea de programe/servicii de reabilitare psiho-socială/reintegrare a agresorilor, inclusiv programe pentru reabilitarea durabilă a agresorilor și alcoolizilor;

9. De a sporti nivelul de autoidentificare și solicitare de servicii, prin informarea victimelor despre drepturile lor, mai cu seamă despre măsurile de protecție, serviciile existente; de a asigura asistență pentru victime în cazurile de eliberare și implementare a ordonanțelor de protecție, cât și pe parcursul procedurilor legale; de a monitoriza strict activitatea organelor de poliție în ceea ce privește aplicarea ordonanțelor de protecție;

10. De a aloca resurse adecvate pentru dezvoltarea serviciilor relevante de asistență și protecție; de a asigura accesul victimelor violenței în familie la justiție și reabilitare.

Schimbarea culturală și conștientizarea:

1. De a abilita victimele, prin informarea acestora, despre drepturile lor, mai cu seamă despre măsurile de protecție, serviciile existente, dezvoltarea unui simț adecvat de autoevaluare, sporirea sentimentului de respect față de sine

și valorificarea demnității femeii, în special pentru femeile din mediul rural, pentru a preveni victimizarea și revictimizarea lor, etc;

2. De a se implica în transformarea activă a atitudinilor patriarhale ale populației în general și cele ale bărbaților în special, prin informarea lor despre consecințele acțiunilor violente (responsabilizarea acestora) și măsurile punitive care urmează să fie aplicate; implicarea în activități care tradițional sunt considerate a fi „feminine”, drept parte din programele de integrare socială, pentru exercitarea unor alte roluri de gen și depășirea stereotipurilor; implicarea în gestionarea emoțiilor și prevenirea conduitelor antisociale;

3. De a promova o cultură de toleranță zero față de violența în familie prin organizarea campaniilor de informare în baza unor astfel de noțiuni cum sunt drepturile omului, egalitatea de gen, masculinitatea netradițională, precum și de informare cu privire la cadrul existent legal și de politici și serviciile disponibile;

4. De a se implica activ în transformarea atitudinilor patriarhale (stereotipurilor) cu privire la rolul subordonat al femeii în familie și în societate, orientându-se mai cu seamă spre femeile din mediul rural;

5. De a implica activ mass-media în edificarea culturii de non-violență: organizarea campaniilor naționale de informare (cu mesaje pozitive), reprezentând relațiile sănătoase în familie; motivarea jurnaliștilor pentru a scrie despre subiectul violenței în familie în contextul drepturilor omului;

6. De a implica activ liderii comunitari și persoanele publice (din APL; mediul academic, mediul de afaceri, mass-media, confesiunile religioase, etc.) pentru a promova și susține acțiunile întru educarea toleranței zero față de violența în familie la nivel de comunitate;

7. De a încuraja o implicare mai activă a bărbaților și băieților (mai cu seamă a persoanelor publice) în activitățile ce țin de prevenirea violenței împotriva femeilor.

BIBLIOGRAFIE

- Amy R. Murrell, Rhonda M. Merwin, Karen A. Christoff, Kris R. Henning, 2005. When Parents Model Violence: The Relationship between Witnessing Weapon Use in Childhood and later Use as an Adult. *Portland State University Behavior and Social Issues*, 14, 128-133 (2005)
- Bomstein, R. (2006). The complex relationship between dependency and domestic violence: Converging psychological factors and social forces. *American Psychological Association*, 61 (6) 595-606
- Bowlus, A. J. and S. Seitz, 2006. "Domestic Violence, Employment and Divorce", *International Economic Review*, 47(4), pp. 1113-1149
- Brownridge, D., Shiva S. Halli, Sh. (2002) Understanding Male Partner Violence Against Cohabiting and Married Women: An Empirical Investigation With a Synthesized Model, *Journal of Family Violence*, Vol. 17, No. 4, December 2002
- Brownridge, D., Halli, Sh. (2000) "Living in sin" and sinful living: Toward filling a gap in the explanation of violence against women, *Aggression, Violence, Behavior*. 5
- Du Mont, J., K.L. Miller, and T.L. Myhr. 2003. "The Role of 'Real Rape' and 'Real Victim' Stereotypes in the Police Reporting Practices of Sexually Assaulted Women.", *Violence Against Women* 9(4)
- Erturk, Y. 2008. Promotion and protection of all Human Rights, Civil, Political, Economic, Social and Cultural Rights, including the Right to Development, Report of the Special Rapporteur on Violence against Women in Moldova
- Frye, N., Karney, B. 2006. The Context of Aggressive Behaviour in Marriage. *Journal of Family Psychology*, Vol 20 (1):12
- IMAS inc. și Winrock International, 2005, Femeile aflate în situații de risc în Republica Moldova. Sondaj de opinie reprezentativ național, p.63, http://www.atnet.md/public/46/en/Women%20At%20Risk_eng.pdf
- Centrul Internațional pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Femeii "La Strada", 2007. Evaluare rapidă privind problema violenței în familie în Republica Moldova
- Markman Howard, J., et all. 1988. Prevention of Marital Distress: A longitudinal Investigation. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol 56(2), 210-217
- Myers, G. P. & McGrady, G. A. 1997. Weapon carrying among black adolescents: A social network perspective. *American Journal of Public Health*, 87 (6), 1038-1043
- Centrul Național Științifico-Practic de Meicină Preventivă, Ministerul Sănătății și Protecției Sociale, Studiul Demografic și de Sănătate din Republica Moldova, 2006
- United Nations Economic Commission for Europe, Report of the Expert Group Meeting on Measuring Violence against women, 2009, Geneva
- Negussie Deyessa, et all., 2010. Violence against women in relation to literacy and area of residence in Ethiopia, *Global Health Action*, Vol 3
- Guvernul Republicii Moldova, Hotărâre Nr. 1512 din 31.12.2008 pentru aprobarea Programului național privind crearea sistemului integrat de servicii sociale pe anii 2008-2012, Publicat la 20.01.2009 în Monitorul Oficial Nr. 7-9, art Nr : 25
- Parlamentul Republicii Moldova, Legea nr. 5 din 09.02.2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, Publicată la 24.03.2006 în Monitorul Oficial Nr. 47-50, art. nr. 200
- Parlamentul Republicii Moldova, Legea nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, publicată la 18.03.2008 în Monitorul Oficial Nr. 55-56 art. Nr. 178. Data intrării în vigoare 18.09.2008
- Schumacher, J. et all. 2008. Longitudinal Moderators of the Relationship between Excessive Drinking and Intimate Partner Violence in the Early Years of Marriage. *Journal of Family Psychology*, Vol. 22(6)
- Shikoska, T. 2009, Report of the evaluation of the Project "Development of an Integrated Information System for Domestic Violence as Part of an Integrated Approach to Managing Domestic Violence in the Republic of Moldova" (Mda1g41a)

- Stets, 1991. "Cohabiting and Marital Aggression: The Role of Social Isolation, in *Journal of Marriage and the Family*. Num.53
- Stets and Straus. 1989, *The Marriage License as a Hitting License: A Comparison of Assault in Dating, Cohabiting and Married Couples*, in "Violence in Dating Relationships: Emerging Social Issues, ed. Pirog-Good and Stets
- Tjaden, P., and Thoennes, N. 2000. *Full Report of the Prevalence, Incidence, and Consequences of Violence Against Women: Findings from the National Violence Against Women Survey*. Research Report. Washington, DC, and Atlanta, GA: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, and U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention
- United Nations Statistical Commission, Note by the Secretary General to ECOSOC, 2009, E/CN.3/2009/13
- United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Concluding comments of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women: Republic of Moldova, CEDAW/C/MDA/CO/3, 2006
- World Health Organization, 2005. *Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women*
- World Health Organization, 2002. *World Report on Violence and Health*.

Anexa 1.

CHESTIONARUL CERCETĂRII STATISTICE „VIOLENȚA FAȚĂ DE FEMEI ÎN FAMILIE”

VIOLENȚA FAȚĂ DE FEMEI ÎN FAMILIE

CHESTIONAR INDIVIDUAL

Strict confidential

*Raspunsurile date la intrebarile din acest chestionar
sunt folosite exclusiv in scopuri statistice.*

Chestionarul dat se completeaza doar pentru persoanele in virsta de 15 ani si peste.

- Raspunsurile la intrebari se inregistreaza marcand X in casutele inscrite , in casutele se indica cifre, text in spatiile indicate prin linie _____.
- Cifrele care urmeaza semnului ☞ din dreptul unei casute indica numarul intrebarii la care se va trece dupa marcarea raspunsului in casuta respectiva.
- In cazul in care casuta marcata nu este urmata de semnul ☞, se va trece la intrebarea urmatoare.
- La intrebarile unde apare semnul © pot fi inregistrate mai multe raspunsuri.

Codul teritoriului					
Locul de resedinta (oras-1, sat-2)					
Numarul gospodariei					

Anchetator	Controlor
Nume si prenume: _____	Nume si prenume: _____
Semnatura _____	Semnatura _____

Inceputul interviului ora _____ minute _____

Sfarsitul interviului ora _____ minute _____

SELECTAREA RESPONDENTULUI

Buna ziua, numele meu este _____ si fac parte din echipa Biroului National de Statistica, care realizeaza un studiu in localitatea DVS. privind unele probleme cu care se confrunta femeia in societatea noastra.
Spuneti-mi va rog cate persoane locuiesc in gospodaria DVS.? Numiti aceste persoane. Prima persoana se va inscrie capul gospodariei.

Cod pers	Numele	Varsta, ani impliniti	Sexul 1 - M 2 - F	Gradul de rudenie	Nr. randului mamei	Nr. randului tatalui	Nr. randului sotului/sotiei partenerului/parteneriei	Nivelul de educatie	Prezenta in gospodarie
					Daca lipseste in gospodarie se va inscrie 0				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
01									
02									
03									
04									
05									
06									
07									
08									
09									

5. Gradul de rudenie cu capul gospodariei

Capul gospodariei.....	1
Sot/sotie	2
Partener /partenera.....	3
Fiu/fisca (inclusiv adoptivi).....	4
Ginere/nora.....	5
Tata/mama.....	6
Soera/soacra.....	7
Bunic/bunica.....	8
Frate/sora.....	9
Nepot/nepoata.....	10
Alta ruda.....	11
Persoana neintrudita.....	12

9. Nivelul de educatie

Prescolar sau fara scoala primara.....	1
Primar.....	2
Mediu incomplet/gimnazial.....	3
Mediu general/ liceal.....	4
Secundar profesional.....	5
Mediu de specialitate/ colegiu.....	6
Superior universitar.....	7

10. Prezenta in gospodarie

Prezent(a).....	1
Temporar absent(a).....	2
Plecat(a) in strainatate la lucru.....	3

In tabelul de mai jos transcrieti numele femeilor in virsta de 15-65 ani care sunt prezente in gospodarie (col. 10 = 1) si indicati data nasterii

Nume	Data, luna si anul nasterii	Indicati persoana selectata, bifati X

CRITERIUL DE ELIGIBILITATE A RESPONDENTULUI: orice femeie in virsta de 15 - 65 ani care este membru al gospodariei si este prezenta in gospodarie.

MAI MULT DE O FEMEIE ELIGIBILA IN FAMILIE :

- **SELECTARE LA INTIMPLARE:** se va inscrie numele fiecarei femei eligibile cu indicarea datei de nastere pentru fiecare, dupa care se va selecta persoana cu cea mai apropiata zi de nastere.
- **INCERCUITI NUMARUL FEMEII SELECTATE.** Veti intreba daca puteti discuta cu femeia selectata. Daca ea nu este acasa, aflati cind se intoarce pentru a-i face o vizita.
- **CONTINUATI CU CHESTIONARUL INDIVIDUAL**

FEMEIE NEELIGIBILA PENTRU INTERVIU:

- **Operatorul** "Eu nu pot continua interviul, deoarece trebuie sa intervievez femei in varsta de 15 - 65 ani. Multumesc pentru sprijin."

FINALIZATI AICI.

CHESTIONARUL INDIVIDUAL - C1

R. DATE GENERALE DESPRE RESPONDENT

Indicati numele persoanei selectate

codul persoanei

OPERATOR! Acum as dori sa va pun cateva intrebari despre unele aspecte importante din viata fiecarei femei. Unele teme vor fi abordate cu dificultate, dar multe femei au considerat utila oportunitatea de a discuta. Nu va trebui sa raspundeti la intrebarile la care nu doriti sa raspundeti. Vreau sa va asigur ca toate raspunsurile Dvs. sunt confidentiale. Nimeni nu va afla despre discutia de astazi.

Aveti careva intrebari? Sunteti de acord sa va interviuez?

Este foarte important ca discutia sa fie confidentiala. Credeti ca este timpul si locul potrivit pentru desfasurarea interviului sau preferati sa mergem in alt local ?

Verificati prezenta altor persoane. Nu continuati pana nu sunteti siguri de confidentialitate.

Confidentialitate posibila..... 1

Confidentialitate imposibila.....2☞A01

R01. In prezent, sunteti casatorita, sau locuiti impreuna, sau aveti o relatie cu un barbat fara a locui impreuna?

- Casatorita si LOCUIM IMPREUNA..... 1
- Casatorita si NU LOCUIM IMPREUNA..... 2
- Locuieste cu un barbat, dar nu este casatorita..... 3
- In prezent are un partener permanent (implicata intr-o relatie intima de durata), fara a locui impreuna..... 4
- Necasatorita, nu locuieste cu un barbat, nu este implicata in relatie cu un barbat..... 5

R02. Anterior ati fost casatorita sau ati locuit impreuna cu un barbat? Selectati doar optiunea care se refera la cea mai recenta relatie.

- Casatorita si A LOCUIT IMPREUNA..... 1
- Casatorita si NU A LOCUIT IMPREUNA..... 2
- A locuit cu un barbat, fara a fi casatorita..... 3
- A avut un partener permanent (implicata intr-o relatie intima de durata), fara a locui impreuna..... 4
- Niciodata n-a fost casatorita, n-a fost implicata intr-o relatie cu un barbat 5 ☞R05

R03. Aceasta ultima/anterioara relatie s-a sfarsit cu:

- Divort..... 1
- Separare..... 2
- Vaduva/partenerul a decedat..... 3 ☞R05
- Nu stiu/nu-mi amintesc..... 4
- Refuz/nici un raspuns..... 5

R04. Care a fost motivul incheierii ultimei relații? ©

• Sotul /partenerul a plecat/m-a parasit.....	1 ☐
• Eu am plecat.....	2 ☐
• Sotul/partenerul a intalnit o alta persoana.....	3 ☐
• Eu am intalnit o alta persoana.....	4 ☐
• Permanent ne certam.....	5 ☐
• Sotul/partenerul a fost iresponsabil si trebuia singura sa fac totul.....	6 ☐
• Sotul/partenerul a inceput sa consume alcool, droguri.....	7 ☐
• Maltratare fizica.....	8 ☐
• Sotul/partenerul ma supraveghea permanent (ce fac, unde ma duc, cu cine, etc.).....	9 ☐
• Ma insulta.....	10 ☐
• Abuz sexual.....	11 ☐
• Maltratarea copiilor.....	12 ☐
• Am hotarit impreuna sa ne despartim.....	13 ☐
• Alte motive (specificati).....	14 ☐

R05. Pe parcursul vietii de cate ori ati fost casatorita, ati locuit impreuna sau ati avut o relatie cu un barbat fara a locui impreuna?

Numarul de cazuri

Veti include si partenerul curent, fiecare persoana va fi considerata doar o singura data.

Daca toate raspunsurile sunt 0 se va trece la intrebarea N01

• Casatorita.....	1
• A locuit impreuna cu un barbat, fara a fi casatorita cu el.....	2
• A avut un partener permanent (implicata intr-o relatie intima de durata), fara a locui impreuna	3

V. RELATII CU SOTUL/PARTENERUL ACTUAL SAU CEL MAI RECENT

In caz daca persoana intervievata nu este casatorita sau nu locuieste cu un barbat, Va veti referi la cea mai recenta relatie. Capitolul dat nu se completeaza pentru relatiile regulate fara a locui impreuna.

V01. Care este statutul ocupational al Dvs. ?

• Salariat.....	1 ☐
• Patron.....	2 ☐
• Lucrator pe cont propriu in activitati neagricole.....	3 ☐
• Lucrator pe cont propriu in activitati agricole.....	4 ☐
• Somer/nu sunt angajata.....	5 ☐ ☞ V04
• Studenta/eleva.....	6 ☐ ☞ V04
• Casnica.....	7 ☐ ☞ V04
• Pensionara.....	8 ☐ ☞ V04
• Altele.....	9 ☐ ☞ V04

V02. Puteti sa-mi spuneti motivul pentru care lucrati? (maximum 2 raspunsuri)

• Suport financiar pentru familie.....	1 ☐
• Independenta economica.....	2 ☐
• Sa nu stau acasa, sa ies in lume.....	3 ☐
• Realizare profesionala.....	4 ☐
• Altele (specificati).....	5 ☐

V03. Ati putea spune ca sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent agreeaza/agrea faptul ca lucrati?

• Da.....	1 ☐
• Nu.....	2 ☐
• Nu stiu.....	3 ☐

V04. Ați avut un loc de munca anterior?

- Da..... 1
- Nu..... 2 ↗ V06

V05. De ce ați întrerupt/incheiat activitatea?

- Salarii mici..... 1
- Orar de munca neconvenabil..... 2
- Sotul/partenerul nu-mi permitea 3
- Parintii mei/ai sotului nu-mi permiteau..... 4
- Locul de munca a fost redus..... 5
- Contractul de munca s-a incheiat..... 6
- Compania a falimentat..... 7
- M-am casatorit..... 8
- Am continuat studiile..... 9
- Responsabilitati familiale..... 10
- M-am pensionat..... 11
- Altele (specificati)..... 12

V06. La moment sunteti in cautarea unui loc de munca?

- Da..... 1 ↗ V08
- Nu..... 2

V07. Daca nu, de ce?

- Deja am un loc de munca..... 1
- Prefer sa ma ocup de gospodarie si copii..... 2
- Nu reusesc sa combin munca si treburile casnice..... 3
- Nu pot gasi un loc de munca..... 4
- Sotul/partenerul nu-mi permite..... 5
- Parintii mei/ai sotului nu-mi permit..... 6
- Nu sunt pregatita/instruita suficient..... 7
- Studenta/eleva..... 8
- Pensionara..... 9
- Alte (specificati)..... 10

OPERATOR! Cand 2 persoane sunt casatorite sau locuiesc impreuna, de regula sunt impartasite atat momentele pozitive, cit si cele negative. As dori sa discutam cum sotul/partenerul Dvs. (actual sau cel mai recent) se comporta/comporta cu Dvs. Daca cineva va interveni eu voi schimba subiectul discutiei.

V08. Cati ani a durat/dureaza relatia cu sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent?.....

V09. Ce studii/nivel de educatie a avut sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent?

- Prescolar sau fara scoala primara..... 1
- Primar 2
- Mediu incomplet/gimnazial..... 3
- Mediu general/liceal..... 4
- Secundar profesional..... 5
- Mediu de specialitate/colegiu..... 6
- Superior universitar..... 7
- Nu stiu..... 8

V10. Sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent este/a fost angajat? (lucreaza/a lucrat pentru salariu sau alte venituri în bani sau în natura)

- Da 1
- Nu..... 2
- Nu știu..... 3

V11. Pe parcursul ultimelor 12 luni sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent a lucrat?

- Da, indicati numarul de luni.....
- Nu..... 2
- Nu știu..... 3
- Nu este aplicabil (in cazul relatiilor anterioare)..... 4

V12. Ati putea spune ca sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent:

cititi variantele de raspuns

- Este stresat/iritat de problemele familiale 1
- Este stresat/iritat pentru ca este somer/fara ocupatie 2
- Face abuz de alcool..... 3
- Consuma droguri..... 4
- A suferit de pe urma actiunilor violente abuzive în familia în care a crescut 5
- Alte (specificati) 6
- Niciuna din cele mentionate..... 7

V13. S-a intamplat sa va fie frica de sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent?

- Niciodata..... 1
- Cateodata..... 2
- De multe ori 3
- În majoritatea cazurilor 4
- Nu știu/nu-mi amintesc..... 5
- Refuz/nici un raspuns..... 6

V14. S-a intamplat vreodata în familia parintilor Dvs.:

(cititi variantele de raspuns)

	DA	NU	NS/greu de raspuns
a) Sa existe certuri permanente	1	2	8
b) Tata sa-si permita s-o umileasca pe mama	1	2	8
c) Tata s-o fi lovit/batut pe mama	1	2	8

V15. Din cite cunoasteti în familia sotului Dvs. s-a intamplat:

(cititi variantele de raspuns)

a) Sa existe certuri permanente	1	2	8
b) Socrul sa-si permita s-o umileasca pe soacra Dvs.	1	2	8
c) Socrul obisnuia s-o loveasca/bata pe soacra	1	2	8

OPERATOR! Va voi întreba despre situatii care sunt adevarate pentru multe femei

V16. Daca va referiti la sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent, ati putea spune ca în general el:	DA	NU	NS	Daca DA, s-a intamplat aceasta în ultimele 12 luni	
				DA	NU
a) Va interzice sa va vedeti/intalniti cu prietenii?	1	2	8	1	2
b) Va limiteaza vizitele cu familia?	1	2	8	1	2
c) Insista mereu sa stie unde sunteti?	1	2	8	1	2
d) Va ignora si se comporta indiferent?	1	2	8	1	2

e) Se enerveaza daca vorbiti cu un alt barbat?	1	2	8	1	2
f) Deseori este suspicios ca sunteti infidela?	1	2	8	1	2
g) Asteapta sa-i cereti permisiunea pentru a merge la medic?	1	2	8	1	2
h) Decide ce puteti si ce nu puteti face?	1	2	8	1	2
i) Va i-a banii pe care i-ati castigat?	1	2	8	1	2
j) Refuza sa va dea bani suficiente pentru cheltuielile curente ale gospodariei, chiar si cand el are bani si pentru alte lucruri (tigari, bauturi alcoolice, distractii, etc.)?	1	2	8	1	2

OPERATOR! Urmatoarele intrebari se refera la lucrurile care se intampla multor femei si care posibil sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent v-a facut Dvs. ...

V17. Sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent, vreodata...	A Daca DA ≠ B		B S-a intamplat aceasta in ultimele 12 luni DA ≠ C NU ≠ D		C In ultimele 12 luni puteti spune ca aceasta s-a intamplat:			D S-a intamplat aceasta mai inainte de ultimele 12 luni ?			
	DA	NU	DA	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori
a) V- a insultat sau v-a facut sa va simtiti prost?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
b) V-a subapreciat sau umilit in fata altor oameni?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
c) A facut lucruri pentru a va speria sau intimida intentionat (ex. privire rautacioasa, strigate, distrugerea obiectelor)?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
d) V- a amenintat verbal pe Dvs. sau pe cineva la care tineti mult?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3

V18. Sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent vreodata...	A Daca DA ≠ B		B S-a intamplat aceasta in ultimele 12 luni DA ≠ C NU ≠ D		C In ultimele 12 luni puteti spune ca aceasta s-a intamplat:			D S-a intamplat aceasta mai inainte de ultimele 12 luni ?			
	DA	NU	DA	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori
a) V-a palmuit sau a aruncat ceva care v-a lovit?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
b) V-a impins, v-a bruscat sau v-a tras de par?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
c) V-a lovit cu pumnul sau cu altceva care ar fi putut sa va provoace dureri?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
d) V-a lovit cu piciorul, v-a tarait sau v-a batut?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
e) V- a asfixiat/strangulat sau v-a provocat arsuri intentionat?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
f) V-a amenintat cu/sau a folosit de facto impotriva Dvs. o arma sau alte obiecte periculoase (cutit, topor, coasa, etc.)?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3

Daca la intrebarea V18 in coloana A toate raspunsurile indicate sunt 2 „NU”, treceti la intrebarea ≠ V21

Daca cel putin un raspuns este «2» sau «3», treceti la intrebarea ≠ V19

Treceti la intrebarea ≠ V21

V19. Cu privire la cele menționate mai sus, puteți să-mi spuneți cât de des s-a întâmplat aceasta în ultimele 12 luni? (se vor considera toate acțiunile indicate)

- În fiecare zi sau aproape în fiecare zi..... 1
- O dată sau de două ori pe săptămână..... 2
- O dată sau de două ori pe lună..... 3
- Mai puțin de o dată pe lună..... 4
- Nu știu/greu de răspuns..... 5
- Refuz/nici un răspuns..... 6

V20. Puteți să-mi spuneți numărul aproximativ de cazuri/incidente de acest fel în ultimele 12 luni? Nu trebuie să fie numărul exact de incidente. Aș dori să vă amintesc că ne interesează incidentele, nu acțiunile separate în timpul acestor incidente.

- Numărul total de incidente/cazuri..... 995
- De mai multe ori, nu pot să spun numărul exact..... 999
- Refuz/nici un răspuns..... 999

V21. S-a întâmplat vreodată ca..

	A Dacă DA ≠ B		B S-a întâmplat aceasta în ultimele 12 luni DA ≠ C NU ≠ D		C În ultimele 12 luni puteți spune ca aceasta s-a întâmplat:			D S-a întâmplat aceasta mai înainte de ultimele 12 luni ?			
	DA	NU	DA	NU	O dată	Câteva ori	Mai multe ori	NU	O dată	Citeva ori	Mai multe ori
a) Sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent să Va forteze să aveți relații sexuale/act sexual când de fapt nu Vi le-ați dorit?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
b) Sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent să Va forteze să faceți ceva în timpul actului sexual - ceea ce nu ați dorit sau ați considerat ca este degradant și umilitor pentru Dvs.?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
c) Să aveți acte sexuale nedorite de Dvs., dar acceptate pentru că Va era frica de acțiunile care puteau urma din partea sotului/partenerului Dvs.?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
Dacă în coloana A toate răspunsurile indicate sunt 2 „NU”, treceti la întrebarea ≠ V24					Dacă cel puțin un răspuns este «2» sau «3», treceti la întrebarea ≠ V22			Treceti la întrebarea ≠ V24			

V22. Cu privire la cele menționate mai sus, puteți să-mi spuneți cât de des s-a întâmplat aceasta în ultimele 12 luni? (se vor considera toate acțiunile indicate)

- În fiecare zi sau aproape în fiecare zi..... 1
- O dată sau de două ori pe săptămână..... 2
- O dată sau de două ori pe lună..... 3
- Mai puțin de o dată pe lună..... 4
- Nu știu/greu de răspuns..... 5
- Refuz/nici un răspuns..... 6

V23. Puteti sa-mi spuneti numarul aproximativ de cazuri/incidente de acest fel in ultimele 12 luni? Nu trebuie sa fie numarul exact de incidente. As dori sa va amintesc ca ne intereseaza incidentele, nu actiunile separate in timpul acestor incidente.

- Numarul total de incidente/cazuri..... 995
- De mai multe ori, nu pot sa spun numarul exact..... 999
- Refuz/nici un raspuns..... 999

V24. OPERATOR! Verificati daca la intrebarea V18 si V21 in coloana A a fost indicat cel puțin un raspuns 1 „DA” ©

- V18, da, violenta fizica 1
- V21, da, violenta sexuala 2
- V18 si V21, nu 3 **V29**

V25. In rezultatul actiunilor mentionate din partea sotului/partenerului Dvs. actual sau cel mai recent s-a intimplat sa aveti:

	DA	NU	Daca DA, s-a intimplat aceasta in ultimele 12 luni?	
			DA	NU
<i>cititi variantele de raspuns</i>				
a) taieturi, zgarieturi, lovituri sau dureri?	1	2	1	2
b) rani la ochi sau urechi, scrintituri, arsuri?	1	2	1	2
c) leziuni serioase cum ar fi: oase rupte, fracturi la dantura, fracturi interne sau orice alta fractura similara?	1	2	1	2
d) avort, pericol de pierdere a sarcinii?	1	2	1	2

V26. Ati putea spune ca comportamentul sotului/partenerului Dvs. actual sau cel mai recent v-a afectat sanatatea fizica sau mentala? Nici un efect, puțin sau mai mult v-a afectat?

- Nici un efect..... 1
- Putin..... 2
- Mult..... 3
- Nu stiu/nu-mi amintesc 4
- Refuz/nici un raspuns..... 5

V27. Ati incercat sa schimbati cumva situatia data?

- Da 1
- Nu..... 2
- Refuz/nici-un raspuns..... 3

V28. Ati spus cuiva despre comportamentul violent din partea sotului/partenerului Dvs. actual sau cel mai recent?

©

- Nimanui..... 1
- Parintilor mei..... 2
- Parintilor lui 3
- Altor rude..... 4
- Prietenilor..... 5
- Vecinilor..... 6
- Politiei..... 7
- Medicului/asistentului medical..... 8
- Preotului..... 9
- Consilierului/primarului..... 10
- Asistentului social..... 11
- ONG/organizatiei pentru femei..... 12
- Altii (specificati): 13

OPERATOR! Verificati raspunsurile indicate la intrebarea R05. Daca sunt indicate 2 si mai multe cazuri treceti la intrebarea V29. Daca este indicat numai 1 caz treceti la intrebarea N01.

RELATIILE CU SOTUL/PARTENERUL ANTERIOR (de pina la cea mai recenta relatie)

OPERATOR! As dori sa va pun cateva intrebari despre comportamentul sotului/partenerului anterior al Dvs. In cazul in care au existat doi sau mai multi sotii/parteneri anteriori cu care ati locuit impreuna Va rugam sa va referiti la acele relatii in care s-a atestat violenta. Daca asemenea cazuri nu exista vom discuta despre ultimul sot/partener (de pina la cea mai recenta relatie).

V29. Cati ani a durat relatia cu sotul/partenerul Dvs. anterior ?.....

V30. Ce studii/nivel de educatie a avut sotul/partenerul Dvs. anterior?

- Prescolar sau fara scoala primara..... 1
- Primar 2
- Mediu incomplet/gimnazial..... 3
- Mediu general/liceal..... 4
- Secundar profesional..... 5
- Mediu de specialitate/colegiu..... 6
- Superior universitar..... 7
- Nu stiu..... 8

V31. Sotul/partenerul Dvs. anterior era angajat in cimpul muncii? (lucra pentru salariu sau alte venituri in bani sau in natura)

- Da 1
- Nu..... 2
- Nu stiu..... 3

V32. Ati putea spune ca sotul/partenerul Dvs. anterior:

cititi variantele de raspuns

- Era stresat/iritat de problemele familiale 1
- Era stresat/iritat pentru ca nu avea un loc de munca..... 2
- Facea abuz de alcool..... 3
- Consuma droguri..... 4
- A suferit de pe urma actiunilor violente abuzive in familia in care a crescut..... 5
- Alte (specificati):..... 6
- Nuci una din cele mentionate..... 7

V33. S-a intamplat sa va fie frica de sotul/partenerul Dvs. anterior?

- Niciodata..... 1
- Cateodata..... 2
- De multe ori 3
- In majoritatea cazurilor 4
- Nu stiu/nu-mi amintesc..... 5
- Refuz/nici un raspuns..... 6

V34. Daca Va ganditi la sotul/partenerul Dvs. anterior, ati putea spune ca in general el:	DA	NU	NS	Daca DA, s-a intamplat aceasta in ultimele 12 luni	
				DA	NU
a) Va interzicea sa va vedeti/intalniti cu prietenii?	1	2	8	1	2
b) Va limita vizitele cu familia?	1	2	8	1	2
c) Insista mereu sa stie unde sunteti?	1	2	8	1	2
d) Va ignora si se comporta indiferent?	1	2	8	1	2
e) Se enerva daca vorbiti cu un alt barbat?	1	2	8	1	2
f) Deseori era suspicios ca sunteti infidela?	1	2	8	1	2

g) Astepta sa-i cereti permisiunea pentru a merge la medic?	1	2	8	1	2
h) Decidea ce puteti si ce nu puteti face?	1	2	8	1	2
i) Va lua banii pe care ii castigati ?	1	2	8	1	2
j) Refuza sa va dea bani suficienți pentru cheltuielile curente ale gospodăriei, chiar si cand el avea bani si pentru alte lucruri (tigari, bauturi alcoolice, distractii, etc.)?	1	2	8	1	2

V35. Sotul/partenerul DVS. anterior, vreodata	A Daca DA ≠ B		B S-a intamplat aceasta in ultimele 12 luni DA ≠ C NU ≠ D		C In ultimele 12 luni puteti spune ca aceasta s-a intamplat:			D S-a intamplat aceasta mai inainte de ultimele 12 luni ?			
	DA	NU	DA	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori
a) V- a insultat sau v-a facut sa va simtiti prost?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
b) V-a subapreciat sau umilit in fata altor oameni?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
c) A facut lucruri pentru a va speria sau intimida intentionat (ex. privire rautacioasa, strigate, distrugerea obiectelor)?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
d) V- a amenintat verbal pe Dvs. sau pe cineva la care tineti mult?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3

V36. S-a intamplat vreodata ca sotul/partenerul Dvs. anterior ...	A Daca DA ≠ B		B S-a intamplat aceasta in ultimele 12 luni DA ≠ C NU ≠ D		C In ultimele 12 luni puteti spune ca aceasta s-a intamplat:			D S-a intamplat aceasta mai inainte de ultimele 12 luni ?			
	DA	NU	DA	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori	NU	O data	Citeva ori	Mai multe ori
a) V-a palmuit sau a aruncat ceva care v-a lovit?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
b) V-a impins, v-a bruscat sau v-a tras de par?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
c) V-a lovit cu pumnul sau cu altceva care ar fi putut sa va provoace dureri?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
d) V-a lovit cu piciorul, v-a tarait sau v-a batut?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
e) V- a asfixiat/strangulat sau v-a provocat arsuri intentionat?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
f) V-a amenintat cu/sau a folosit de facto impotriva Dvs. o arma sau alte obiecte periculoase (cutit, topor, coasa, etc.)?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3

Daca la intrebarea V36 in coloana A toate raspunsurile indicate sunt 2 „NU”, treceti la intrebarea ≠ V39	Daca cel putin un raspuns este «2» sau «3», treceti la intrebarea ≠ V37	Treceti la intrebarea ≠ V39
---	--	------------------------------------

V37. Cu privire la cele menționate mai sus, puteți să-mi spuneți cât de des s-a întâmplat aceasta în ultimele 12 luni? (se vor considera toate acțiunile indicate)

- În fiecare zi sau aproape în fiecare zi..... 1
- O dată sau de două ori pe săptămână..... 2
- O dată sau de două ori pe lună..... 3
- Mai puțin de o dată pe lună..... 4
- Nu știu/greu de răspuns..... 5
- Refuz/nici un răspuns..... 6

V38. Puteți să-mi spuneți numărul aproximativ de cazuri/incidente de acest fel în ultimele 12 luni? Nu trebuie să fie numărul exact de incidente, As dori să vă amintesc că ne interesează incidentele, nu acțiunile separate în timpul acestor incidente.

- Numărul total de incidente/cazuri..... 995
- De mai multe ori, nu pot să spun numărul exact..... 995
- Refuz/nici un răspuns..... 999

V39. S-a întâmplat vreodata ca..	A Dacă DA ≠ B		B S-a întâmplat aceasta în ultimele 12 luni DA ≠ C NU ≠ D		C În ultimele 12 luni puteți spune ca aceasta s-a întâmplat:			D S-a întâmplat aceasta mai înainte de ultimele 12 luni ?			
	DA	NU	DA	NU	O dată	Câteva ori	Mai multe ori	NU	O dată	Câteva ori	Mai multe ori
a) Sotul/partenerul Dvs. anterior sa Va forteze sa aveti relatii sexuale/act sexual cand de fapt nu Vi le-ati dorit?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
b) Sotul/partenerul Dvs. actual sau cel mai recent sa Va forteze sa faceti ceva in timpul actului sexual - ceea ce nu ati dorit sau ati considerat ca este degradant si umilitor pentru Dvs.?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
c) Sa aveti acte sexuale nedorite de Dvs., dar acceptate pentru ca Va era frica de actiunile care puteau urma din partea sotului/partenerului Dvs. anterior?	1	2	1	2	1	2	3	0	1	2	3
Dacă în coloana A toate răspunsurile indicate sunt 2 „NU”, treceți la întrebarea ≠ V42					Dacă cel puțin un răspuns este «2» sau «3», treceți la întrebarea ≠ V40			Treceți la întrebarea ≠ V42			

V40. Cu privire la cele menționate mai sus, puteți să-mi spuneți cât de des s-a întâmplat în ultimele 12 luni? (se vor considera toate cazurile indicate)

- În fiecare zi sau aproape în fiecare zi..... 1
- O dată sau de două ori pe săptămână..... 2
- O dată sau de două ori pe lună..... 3
- Mai puțin de o dată pe lună..... 4
- Nu știu/nu-mi amintesc..... 5
- Refuz/nici un răspuns..... 6

V41. Puteti sa-mi spuneti numarul aproximativ de cazuri/incidente de acest fel in ultimele 12 luni? Nu trebuie sa fie numarul exact de incidente. As dori sa va amintesc ca ne intereseaza incidentele, nu actiunile separate in timpul acestor incidente.

- Numarul total de incidente/cazuri..... 995
- De mai multe ori, nu pot sa spun numarul exact..... 999
- Refuz/nici un raspuns..... 999

V42. OPERATOR! Verificati daca la intrebarea V36 si V39 in coloana A a fost indicat cel putin un raspuns I „DA” ©

- V36, da, violenta fizica 1
- V39, da, violenta sexuala 2
- V36 si V39, nu 3 **N01**

V43. In rezultatul actiunilor mentionate din partea sotului/partenerului Dvs. anterior s-a intimplat sa aveti:	DA	NU	Daca DA, s-a intimplat aceasta in ultimele 12 luni ?	
			DA	NU
<i>cititi variantele de raspuns</i>				
a) taieturi, zgarieturi, lovituri sau dureri?	1	2	1	2
b) rani la ochi sau urechi, scrintituri, arsuri?	1	2	1	2
c) leziuni serioase cum ar fi: oase rupte, fracturi la dantura, fracturi interne sau orice alta fractura similara?	1	2	1	2
d) avort, pericol de pierdere a sarcinii?	1	2	1	2

V44. Ati putea spune ca comportamentul sotului/partenerului Dvs. anterior v-a afectat sanatatea fizica sau mentala? Nici un efect, putin sau mai mult v-a afectat?

- Nici un efect..... 1
- Putin..... 2
- Mult..... 3
- Nu stiu/nu-mi amintesc 4
- Refuz/nici un raspuns..... 5

V45. Ati incercat sa schimbati cumva situatia data?

- Da 1
- Nu..... 2
- Refuz/nici-un raspuns..... 3

V46. Ati spus cuiva despre comportamentul violent din partea sotului/partenerului Dvs. anterior?

©

- Nimanui..... 1
- Parintilor mei..... 2
- Parintilor lui 3
- Altor rude..... 4
- Prietenilor..... 5
- Vecinilor..... 6
- Politiei..... 7
- Medicului/asistentului medical..... 8
- Preotului..... 9
- Consilierului/primarului..... 10
- Asistentului social..... 11
- ONG/organizatiei pentru femei..... 12
- Altii (specificati): 13

N. RELATII NON-PARTENER ALE RESPONDENTULUI IN FAMILIE SI SOCIETATE

OPERATOR! Multe femei pe parcursul vietii au avut experiente nedorite si se ciocnesc cu diferite forme de maltratare si comportament violent din partea diferitor persoane, fie femei si/sau barbati. Acestea pot fi rude, cunostinte, persoane straine, etc. Daca imi permiteti, as dori sa Va intreb despre astfel de situatii. Va reamintesc ca toata discutia este confidentiala. Mai intai Va intreb ce s-a intamplat de la perioada cind ati implinit 15 ani, si mai apoi in ultimele 12 luni.

N01. De la varsta de 15 ani, ati fost vreodata lovita, batuta, palmuita sau Vi s-a aplicat vreo actiune violenta care v-ar fi afectat starea fizica? Cineva a aruncat cu ceva in Dvs.? Ati fost impinsa sau trasa de par? Ati fost asfixiata/strangulata sau Vi s-au cauzat intentionat arsuri? Ati fost amenintata cu sau fara arma, cutit sau alteceva?

- DA..... 1
- NU 2 N10

N02. Din partea cui au avut loc astfel de actiuni? Ⓢ	De cate ori s-a intamplat aceasta de la varsta de 15 ani?			De cate ori s-a intamplat aceasta in ultimele 12 luni?			
	O data	Cateva ori	De mai Multe ori	Niciodata	O data	Cateva ori	De mai Multe ori
a. Tata/tata vitreg	1	2	3	0	1	2	3
b. Mama/mama vitrega	1	2	3	0	1	2	3
c. Soacra/socru	1	2	3	0	1	2	3
d. Sora/frate	1	2	3	0	1	2	3
e. Alt membru de gen masculin din familie	1	2	3	0	1	2	3
f. Alt membru de gen feminin din familie	1	2	3	0	1	2	3
g. Cineva de la serviciu	1	2	3	0	1	2	3
h. Partener de relatie intima, fara a locui impreuna	1	2	3	0	1	2	3
i. Prieten	1	2	3	0	1	2	3
j. Prietena	1	2	3	0	1	2	3
k. Cunoscuti	1	2	3	0	1	2	3
l. Persoana straina	1	2	3	0	1	2	3
m. Profesorul	1	2	3	0	1	2	3
n. Medicul/sora medicala	1	2	3	0	1	2	3
o. Preotul	1	2	3	0	1	2	3
p. Politistul	1	2	3	0	1	2	3
q. Alte persoane, indicati	1	2	3	0	1	2	3

N03. Care trei cazuri din cele mentionate in intrebarea anterioara au fost cele mai grave? Indicati mai jos literele ce corespund persoanelor care au comis actiunile mentionate anterior.

- persoana 1. []
 persoana 2. []
 persoana 3. []

OPERATOR! Veti completa intrebarea N04 pentru fiecare din cele 3 persoane indicate la intrebarea N03

N04. S-a intamplat vreodata ca in rezultatul actiunilor mentionate mai sus sa Va alegeți cu ... citiți variantele de raspuns	Persoana 1		Persoana 2		Persoana 3	
	DA	NU	DA	NU	DA	NU
a) taieturi, zgarieturi, contuzii sau dureri?	1	2	1	2	1	2
b) rani la ochi sau urechi, scintituri, arsuri?	1	2	1	2	1	2
c) leziuni serioase, oase rupte, fracturi la dantura, fracturi interne sau orice alte leziuni?	1	2	1	2	1	2

N05. Ce studii/nivel de educatie a avut persoana care a comis actiunile mentionate mai sus?	Persoana 1	Persoana 2	Persoana 3						
• Prescolar sau fara scoala primara	1	1	1						
• Primar	2	2	2						
• Mediu incomplet/gimnazial	3	3	3						
• Mediu general/ liceal	4	4	4						
• Secundar profesional	5	5	5						
• Mediu de specialitate/colegiu	6	6	6						
• Superior universitar	7	7	7						
• Nu stiu	8	8	8						
N06. Persoana care a comis actiunea mentionata mai sus era angajata la acel moment?	Persoana 1	Persoana 2	Persoana 3						
• Da	1	1	1						
• Nu	2	2	2						
• Nu stiu	3	3	3						
N07. Persoana care a comis actiunea mentionata mai sus la acel moment:	Persoana 1			Persoana 2			Persoana 3		
	DA	NU	NS	DA	NU	NS	DA	NU	NS
<i>cititi variantele de raspuns</i>									
• Era stresat(a)/iritat(a) de problemele familiale	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• Era stresat(a)/iritat(a) pentru ca nu avea un loc de munca	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• Facea abuz de alcool	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• Consuma droguri	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• A suferit de pe urma actiunilor violente abuzive in familia in care a crescut	1	2	3	1	2	3	1	2	3
N08. Ati spus cuiva despre actiunea comisa de persoanele mentionate mai sus?									

	Persoana 1	Persoana 2	Persoana 3
• Nimanui.....	1 ☐	1 ☐	1 ☐
• Parintilor mei.....	2 ☐	2 ☐	2 ☐
• Parintilor lui	3 ☐	3 ☐	3 ☐
• Altor rude.....	4 ☐	4 ☐	4 ☐
• Prietenilor.....	5 ☐	5 ☐	5 ☐
• Vecinilor.....	6 ☐	6 ☐	6 ☐
• Politiei.....	7 ☐	7 ☐	7 ☐
• Medicului/asistentului medical.....	8 ☐	8 ☐	8 ☐
• Preotului.....	9 ☐	9 ☐	9 ☐
• Consilierului/primarului.....	10 ☐	10 ☐	10 ☐
• Asistentului social.....	11 ☐	11 ☐	11 ☐
• ONG/organizatiei pentru femei.....	12 ☐	12 ☐	12 ☐
• Altii (specificati):.....	13 ☐	13 ☐	13 ☐

N09. Ati putea spune ca aceste actiuni de violenta fizica despre care am vorbit, V-au afectat sanatatea/starea fizica sau mentala? Nici un efect, putin sau mai mult v-a afectat?

• Nici un efect.....	1 ☐
• Putin.....	2 ☐
• Mult.....	3 ☐
• Nu stiu/nu-mi amintesc	4 ☐
• Refuz/nici un raspuns.....	5 ☐

OPERATOR! Acum as dori să vă întreb despre alte experiențe nedorite pe care le-ați avut. As dori să vă referiți la orice persoană, bărbat sau femeie, CU EXCEPȚIA SOTULUI/PARTENERULUI DVS. actual sau cel mai recent/precedent cu care ați locuit împreună.

N10. Spuneți-mi vă rog, dacă de la vârsta de 15 ani, s-a întâmplat vreodată ca cineva să vă forțeze la relații sexuale/act sexual nedorit prin amenințare, ținându-vă la pondele, sau v-a pus într-o situație când nu ați putut spune nu? Vă rog să vă referiți la persoanele pe care le cunoașteți, inclusiv și la necunoscuți. Vă rugăm la acest moment să nu includeți cazurile tentativa de forțare care nu s-au rezultat în act sexual.

OPERATOR! DACA E NECESAR veți concretiza: relațiile sexuale presupun sexul oral, anal și penetrarea vaginală.

- DA..... 1
- NU 2 A01

N11. Din partea cui au avut loc astfel de acțiuni? Ⓢ	De câte ori s-a întâmplat aceasta de la vârsta de 15 ani?			De câte ori s-a întâmplat aceasta în ultimele 12 luni?			
	O dată	Câteva ori	De mai multe ori	Nici o dată	O dată	Câteva ori	De mai multe ori
a. Tata/tata vitreg	1	2	3	0	1	2	3
b. Mama/mama vitregă	1	2	3	0	1	2	3
c. Soacra/socru	1	2	3	0	1	2	3
d. Sora/frate	1	2	3	0	1	2	3
e. Alt membru de gen masculin din familie	1	2	3	0	1	2	3
f. Alt membru de gen feminin din familie	1	2	3	0	1	2	3
g. Cineva de la serviciu	1	2	3	0	1	2	3
h. Partener de relație intimă, fără a trăi împreună	1	2	3	0	1	2	3
i. Prieten	1	2	3	0	1	2	3
j. Prietenă	1	2	3	0	1	2	3
k. Cunoscuți	1	2	3	0	1	2	3
l. Persoană străină	1	2	3	0	1	2	3
m. Profesor	1	2	3	0	1	2	3
n. Medic/sora medicală	1	2	3	0	1	2	3
o. Preot	1	2	3	0	1	2	3
p. Politist	1	2	3	0	1	2	3
q. Alte persoane (indicați)	1	2	3	0	1	2	3

N12. Care trei cazuri din cele menționate în întrebarea anterioară au fost cele mai grave? Indicați mai jos literele ce corespund persoanelor care au comis acțiunile menționate anterior.

- persoana 1. []
 persoana 2. []
 persoana 3. []

OPERATOR! Veți completa întrebarea N13 pentru fiecare din cele 3 persoane indicate la întrebarea N12.

N13. S-a întâmplat vreodată ca în rezultatul acțiunilor menționate mai sus să vă alegeți cu.... <i>cititi variantele de raspuns</i>	Persoana 1		Persoana 2		Persoana 3	
	DA	NU	DA	DA	NU	DA
a) tăieturi, zgărieturi, contuzii sau dureri?	1	2	1	2	1	2
b) rani la ochi sau urechi, scrântituri, arsuri?	1	2	1	2	1	2
c) leziuni serioase, oase rupte, fracturi la dantura, fracturi interne sau orice alte leziuni?	1	2	1	2	1	2

N14. Ce studii/nivel de educatie a avut persoana care a comis actiunile mentionate mai sus?	Persoana 1	Persoana 2	Persoana 3						
• Prescolar sau fara scoala primara	1	1	1						
• Primar	2	2	2						
• Mediu incomplet/gimnazial	3	3	3						
• Mediu general/ liceal	4	4	4						
• Secundar profesional	5	5	5						
• Mediu de specialitate/colegiu	6	6	6						
• Superior universitar	7	7	7						
• Nu stiu	8	8	8						
N15. Persoana care a comis actiunea mentionata mai sus era angajata la acel moment?	Persoana 1	Persoana 2	Persoana 3						
• Da	1	1	1						
• Nu	2	2	2						
• Nu stiu	3	3	3						
N16. Persoana care a comis actiunea mentionata mai sus la acel moment:	Persoana 1			Persoana 2			Persoana 3		
	DA	NU	NS	DA	NU	NS	DA	NU	NS
<i>citiți variantele de raspuns</i>									
• Era stresat(a)/iritat(a) de problemele familiale	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• Era stresat(a)/iritat(a) pentru ca nu avea un loc de munca	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• Facea abuz de alcool	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• Consuma droguri	1	2	3	1	2	3	1	2	3
• A suferit de pe urma actiunilor violente abuzive in familia in care a crescut	1	2	3	1	2	3	1	2	3
N17. Ati spus cuiva despre actiunea comisa de persoana mentionata mai sus?									

	Persoana 1	Persoana 2	Persoana 3
• Nimanui.....	1 ☐	1 ☐	1 ☐
• Parintilor mei.....	2 ☐	2 ☐	2 ☐
• Parintilor lui	3 ☐	3 ☐	3 ☐
• Altor rude.....	4 ☐	4 ☐	4 ☐
• Prietenilor.....	5 ☐	5 ☐	5 ☐
• Vecinilor.....	6 ☐	6 ☐	6 ☐
• Politiei.....	7 ☐	7 ☐	7 ☐
• Medicului/asistentului medical.....	8 ☐	8 ☐	8 ☐
• Preotului.....	9 ☐	9 ☐	9 ☐
• Consilierului/primarului.....	10 ☐	10 ☐	10 ☐
• Asistentului social.....	11 ☐	11 ☐	11 ☐
• ONG/organizatiei pentru femei.....	12 ☐	12 ☐	12 ☐
• Altii (specificati):.....	13 ☐	13 ☐	13 ☐

N18. Ati putea spune ca aceste actiuni de violenta fizica despre care am vorbit, V-au afectat sanatatea/starea fizica sau mentala? Nici un efect, putin sau mai mult v-a afectat?	
• Nici un efect.....	1 ☐
• Putin.....	2 ☐
• Mult.....	3 ☐
• Nu stiu/nu-mi amintesc	4 ☐
• Refuz/nici un raspuns.....	5 ☐

A. ATITUDINI, CUNOSTINTE CU PRIVIRE LA RELATIILE INTRE GENURI SI ACTIUNILE VIOLENTE IMPOTRIVA FEMEII

A01. Sinteti de acord cu urmatoarele afirmatii: <i>cititi variantele de raspuns</i>	DA	NU	NS/Greu de raspuns
• O sotie/femeie buna trebuie intotdeauna sa se supuna opiniei sotului/barbatului chiar daca ea nu impartaseste aceeași opinie	1	2	3
• Este important ca sotul/partenerul Dvs. sa se simta ca este capul familiei	1	2	3
• Este important ca sotia/femeia niciodata sa nu contrazica sotul/partenerul sau in prezenta altor membri ai familiei sau altor persoane	1	2	3
• Este important ca sotia/femeia sa ceara permisiunea sotului/partenerului de a merge in vizita la rude sau prieteni	1	2	3
• Este de datoria sotiei/femeii sa faca dragoste/sex cu sotul/partenerul sau, chiar daca aceasta este impotriva dorintei ei	1	2	3
A02. Sinteti de acord ca sotul/partenerul poate sa intreprinda actiuni de manifestare fizica abuziva asupra sotiei/femeii daca aceasta: <i>cititi variantele de raspuns</i>	DA	NU	NS/Greu de raspuns
• Nu executa intru totul sarcinile ce tin de gospodarie	1	2	3
• Nu se conformeaza cu decizia sotului/partenerului	1	2	3
• Refuza sa aiba contact sexual cu sotul/partenerul	1	2	3
• Este suspectata de catre sot/partener de infidelitate	1	2	3
• A fost surprinsa/descoperita de catre sot/barbat ca fiind infidela	1	2	3
A03. Sinteti de acord cu urmatoarele constatari: <i>cititi variantele de raspuns</i>	DA	NU	NS/Greu de raspuns
• Daca ma bate, inseamna ca ma iubeste	1	2	3
• Problemele care exista in cuplu nu se fac publice pentru a „nu se scoate gunoii din casa”	1	2	3
• O femeie nebatuta este ca o casa nematurata	1	2	3
A04. In caz daca s-ar intimpla sa patimiti/suferiti din cauza unor actiuni abuzive din partea unor persoane, cui V-ati fi adresat in acest caz:	Ⓢ		
• Nimanui	1 ☐		
• Parintilor	2 ☐ ☞ A06		
• Altor rude	3 ☐ ☞ A06		
• Prietenilor	4 ☐ ☞ A06		
• Vecinilor	5 ☐ ☞ A06		
• Politiei	6 ☐ ☞ A06		
• Medicului/asistentului medical	7 ☐ ☞ A06		
• Preotului	8 ☐ ☞ A06		
• Consilierului/primarului	9 ☐ ☞ A06		
• Asistentului social	10 ☐ ☞ A06		
• ONG/organizatiei pentru femei	11 ☐ ☞ A06		
• Altii (specificati):	12 ☐ ☞ A06		
A05. Care ar fi motivele/cauzele de a nu Va adresa dupa ajutor?	Ⓢ		
• Teama/frica ca sotul/partenerul s-ar putea revansa/razbuna	1 ☐		
• Rusine	2 ☐		
• Nu am incredere in organele de politie	3 ☐		
• Nu am incredere in sistemul juridic	4 ☐		
• Nu am incredere in sistemul de protectie sociala	5 ☐		

• Nu am încredere în sistemul de sanătate			6 ☐
• Pot să fac față situației/să soluționez problema de una singură			7 ☐
• Familia îmi poate acorda ajutorul necesar			8 ☐
A06. Cunoașteți ca acțiunile de violență în familie reprezintă infracțiuni de ordin criminal?	DA	NU	
	1	2	
A07. Ați auzit despre Legea nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie?	DA	NU ≠A10	
	1	2	
A08. Știți că Legea respectivă prevede protejarea femeilor de violență din partea membrilor familiei prin izolarea temporară a agresorului și îndepărtarea lui din preajma victimei?	DA	NU	
	1	2	
A09. Cum credeți această lege asigură protecția necesară victimelor actelor de violență și respectiv pedepse pentru infractori?	DA	NU	NS
	1	2	8
A10. Cunoașteți că în Moldova există anumite servicii care au drept scop protejarea victimelor violenței și că există centre corespunzătoare de asistență socială?	DA	NU	
	1	2	
A11. Ați auzit despre existența în Moldova a liniei de încredere pentru femei 080088008?	DA	NU	
	1	2	

S. GRADUL DE SATISFAȚERE CU SERVICII (vor răspunde doar persoanele care au apelat anterior la astfel de servicii) V28, V45, N08, N17 varianta de răspuns 7-12.

S01. La ce tipuri de servicii ați apelat în trecut?

Ⓢ

• Politie	1 ☐
• Asistența socială	2 ☐
• Asistența medicală	3 ☐
• Asistența psihologică	4 ☐
• Asistența juridică, avocat	5 ☐
• ONG/organizații pentru femei	6 ☐
• Altele (specificați):	7 ☐

S02. Ați fost mulțumită de serviciile acordate de către? (se completează doar pentru serviciile indicate în S01)

	DA	NU ≠ S03	Greu de răspuns
• Politie	1	2	8
• Asistența socială	1	2	8
• Asistența medicală	1	2	8
• Asistența psihologică	1	2	8
• Asistența juridică, avocat	1	2	8
• ONG/organizații pentru femei	1	2	8
• Altele (specificați):	1	2	8

S03. Care a fost motivul nemulțumirii Dvs.?

Ⓢ

• Am fost tratată cu grosolanie, ignoranță, neprofesionalism	1 ☐
• Am simțit lipsa de interes în a mă ajuta și acorda suport	2 ☐
• Lipsa de eficiență (asistență/ajutor acordat cu întârziere, etc.)	3 ☐
• Condiții proaste ale instituției	4 ☐

Z. COMPLETAREA INTERVIULUI		
Z01	<p>Noi am finalizat interviul. Mai este ceva care vi s-a intamplat si nu v-am intrebat? Aveti ceva de comentat sau este altceva care ati dori sa-mi spuneti?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	
Z02	<p>V-am pus intrebari dificile. Cum v-a parut discutia despre aceste probleme? Cum Va simtiti?</p> <p>SCRIETI ORICE RASPUNS SPECIFIC DAT DE CATRE RESPONDENT</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>bine/mai bine... .. 1 ☐</p> <p>rau/mai rau 2 ☐</p> <p>la fel/ nici o diferenta..... 3 ☐</p>
Z03	<p>REZULTATUL UNU – DACA RESPONDENTUL A DEZVALUIT CAZURI DE VIOLENTA</p> <p>As dori sa va multumesc mult pentru ajutor. Imi dau seama ca aceste intrebari au fost dificile, dar doar prin audierea femeilor, noi putem sa intelegem cu adevarat experientele acestora despre violenta.</p> <p>Din ceea ce ne-ati spus, pot afirma ca ati avut o perioada grea in viata Dvs. Nimeni nu are dreptul sa se comporte cu cineva astfel. Dar, din cele ce ne-ati comunicat, eu pot spune ca sunteti puternica, ati putut depasi aceasta perioada.</p> <p>Aici este o lista de organizatii care asigura sprijin, servicii juridice si de consiliere pentru femei. Va rugam sa le contactati daca ati dori sa vorbiti despre situatia Dvs. cu cineva. Serviciile sunt oferite gratis si sunt confidentiale. Puteti merge atunci cand ati decis, mai devreme sau mai tarziu.</p> <p>REZULTATUL DOI – DACA RESPONDENTUL NU A DEZVALUIT CAZURI DE VIOLENTA</p> <p>As dori sa va multumesc mult pentru ajutor. Imi dau seama ca aceste intrebari au fost dificile, dar doar prin audierea femeilor, noi putem sa intelegem cu adevarat experientele lor despre violenta.</p> <p>In cazul in care cunoasteti o alta femeie care are nevoie de ajutor, aici este o lista de organizatii care asigura sprijin, servicii legale si de consiliere pentru femei. Va rugam sa va adresati in caz daca Dvs. sau cineva dintre prietenii Dvs. sau rude au nevoie de ajutor. Serviciile sunt oferite gratis si sunt confidentiale.</p>	
Z04	<p>Notitele respondentului [asigurati-va ca in chestionarul final, este o jumătate de pagina pentru a scrie comentarii]</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	

Se completeaza de catre operator!		
01	Indicati in ce masura respondentul a fost deschisa/predispusa spre discutie dupa parerea Dvs.? - Foarte sincer..... - Sincer..... - Nu a fost sincer.....	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐
02	La care intrebari credeti ca persoana interviuata nu a fost predispusa spre discutie? _____ _____ _____ _____ _____	
03	Care a fost comportamentul persoanei interviuate pe parcursul interviului? _____ _____ _____ _____ _____	
04	Alte comentarii _____ _____ _____ _____ _____	

METODOLOGIA DE EXTRAGERE A EȘANTIONULUI CERCETĂRII CANTITATIVE “VIOLENȚA FAȚĂ DE FEMEI ÎN FAMILIE”

Pentru obținerea eșantionului la prima treaptă de eșantionare a fost efectuată o stratificare a Unităților Primare de Eșantionare (UPE) conform următoarelor criterii:

- a. Geografic – Nord, Centru, Sud și mun. Chișinău;
- b. Mediu de reședință – urban, rural;
- c. Mărimea comunelor – mari și mici.

Astfel, la prima treaptă de eșantionare au fost selectate 150 de UPE-uri, cu o probabilitate proporțională cu mărimea acestora. În calitate de bază de sondaj la prima etapă de eșantionare a fost utilizată lista unităților administrativ-teritoriale de nivelul II (comune) conform Clasificatorului Unităților Administrativ-Teritoriale al Republicii Moldova.

Din cadrul fiecărui strat rezultat în urma stratificării a fost extras un număr de UPE-uri proporțional cu efectivul populației din cadrul acestora, numărul total de UPE-uri extrase fiind egal cu 150. Probabilitatea de extragere a fiecărei UPE este proporțională cu mărimea ei (efectivul populației) și s-a determinat după relația:

$$p_{1i} = a \cdot \frac{M_i}{\sum_{i=1}^n M_i},$$

unde:

a – reprezintă numărul de UPE-uri extrase din cadrul unui strat;

M_i – reprezintă efectivul populației din cadrul UPE-ului i .

Pentru treapta a doua de eșantionare în calitate de bază de sondaj a fost utilizată lista consumatorilor de electricitate, obținută de la furnizorii de energie electrică. La această treaptă au fost extrase aleatoriu în prima fază 48000 de gospodării, care au participat în cadrul Anchetei Forței de Muncă (cercetare continuă desfășurată de către BNS) pe parcursul anului 2009. Probabilitatea de extragere a gospodăriilor la treapta II de eșantionare s-a determinat după relația:

$$p_{2i} = \frac{n_i}{M_i}$$

unde, n_i reprezintă numărul de gospodării extrase din UPE-ul i .

Participarea acestor gospodării în studiul menționat a servit drept screening, în urma căruia au fost obținute date referitor la prezența femeilor în cadrul gospodăriei și vârsta acestora. Astfel, în cea de-a doua fază au fost selectate doar

gospodăriile cu cel puțin o femeie cu vârsta cuprinsă între 15 și 65 de ani, inclusiv, ele constituind, de fapt, baza de sondaj pentru cea de-a treia treaptă de eșantionare.

La cea de-a treia treaptă de eșantionare a fost extras un eșantion de 1575 gospodării din cele eligibile, utilizând procedeul extragerii aleatoare simple în cadrul fiecărui UPE. Astfel, au fost extrase cîte 10 gospodării în fiecare UPE, cu excepția UPE-urilor din mun. Chișinău și Bălți, unde din cauza ratei sporite de non-răspuns, depistate în cadrul studiului pilot, au fost extrase cîte 13 gospodării.

Probabilitatea de extragere la această treaptă s-a determinat după relația:

$$p_{3i} = \frac{k_i}{n_i^f},$$

unde, k_i reprezintă numărul de gospodării cu femei extrase la III treaptă de eșantionare în cadrul UPE-ului i , iar n_i^f numărul de gospodării cu femei în vîrstă de la 15 la 65 de ani, inclusiv, determinat în urma screening-ului.

Cea de-a patra și ultima treaptă de eșantionare a constat în alegerea doar a unei femei din cadrul gospodăriei pentru a răspunde la întrebările din chestionar. Pentru asigurarea caracterului aleatoriu al selecției s-a utilizat regula celei mai apropiate zile de naștere, adică în cazul în care într-o gospodărie, care a fost selectată, erau mai multe femei eligibile, interviului era supusă persoana cu data de naștere cea mai apropiată momentului interviului. Pentru a se evita deplasarea (bias) rezultatelor studiului, apare necesitatea determinării probabilității de includere în eșantion a femeilor la această treaptă:

$$p_{4i} = \frac{1}{f_i}$$

unde, f_i reprezintă numărul femeilor din cadrul gospodăriei cu vârsta cuprinsă între 15 și 65 de ani, inclusiv. Astfel, probabilitatea finală de includere a unei femei în cercetare se determină după relația:

$$p_f = p_{1i} \cdot p_{2i} \cdot p_{3i} \cdot p_{4i} = a \cdot \frac{M_i}{\sum_{i=1}^n M_i} \cdot \frac{n_i}{M_i} \cdot \frac{k_i}{n_i^f} \cdot \frac{1}{f_i}$$

Tabelul 1. Distribuția eșantionului

Strat	UPE	Gospodării (femei)
Nord, comune mari	15	150
Nord, comune mici	17	170
Nord, orașe	9	90
Bălți	5	65
Centru, sate mari	14	140
Centru, sate mici	24	240
Centru, orașe	8	80
Sud, sate mari	11	110
Sud, sate mici	12	120
Sud, orașe	9	90
Chișinău, suburbii	6	60
Chișinău, oraș	20	260
Total	150	1575

Gradul de acoperire al eșantionului și rata de răspuns

Dine total 150 UPE-uri extrase la prima treaptă de eșantionare trebuia să fie intervievate 1575 femei, dar, dat fiind faptul că în perioada de desfășurare a studiului teritoriul unui UPE a fost inundat de apele râului Prut, iar populația a fost evacuată din zonă, în acest UPE nu a fost posibil de efectuat interviurile. Astfel, în total au fost vizitate 1565 de gospodării în cadrul cărora au fost obținute 1116 interviuri.

Rata generală de răspuns a fost de 71.3%, astfel fiind înregistrată o rată de răspuns relativ înaltă, dacă considerăm subiectul sensibil al studiului. Din numărul total de de non-răspunsuri refuzurile au constituit doar 5%, motivele de bază fiind „nu consideră necesară participarea în cadrul studiului”, „nu este sigură de asigurarea confidențialității datelor” și „nu dispune de timp” (vezi mai jos tabelul 2). Dacă analizăm ratele de non-răspuns pe medii de reședință, constatăm că în mediul rural rata de răspuns a fost cu 11 p.p mai mare decât în mediul urban, iar rata de refuz a fost, respectiv, de numai 3% comparativ cu 9% în mediul urban.

Tabelul 2. Distribuția categoriilor de răspuns în cadrul interviurii

Categoría răspunsurilor	Total	Rate	Valori absolute		Rate	
			Urban	Rural	Urban	Rural
Accept	1116	71%	396	720	64%	76%
Adresa inexistentă	3	0%	3	0	0%	0%
Altele	16	1%	14	2	2%	0%
Fizic nu poate participa la cercetare	25	2%	10	15	2%	2%
Nu consideră necesară participarea în cadrul studiului	58	4%	46	12	7%	1%
Nu dispun de timp	19	1%	9	10	1%	1%
Nu e convinsă de confidențialitatea datelor	4	0%	1	3	0%	0%
Nu pot fi găsite acasă	147	9%	90	57	15%	6%
Plecate peste hotare	122	8%	29	93	5%	10%
Stăpîna/ul a decedat, casa e pustie	55	4%	17	38	3%	4%
Total	1565	100%	615	950	100%	100%

Determinarea coeficienților de extindere

Din descrierea design-ului eșantionului se observă că eșantionul nu este unul autoponderat. În primul rând, UPE-urile au fost extrase cu probabilitatea proporțională cu mărimea acestora (PPS), iar în cazul municipiilor Chișinău și Bălți a fost alocat din start un volum mai mare de eșantion pentru a compensa efectul non-răspunsurilor asupra numărului de interviuri obținute. Această secțiune descrie procedura de determinare a coeficienților de extindere ce au fost utilizați în analiza rezultatelor studiului. Coeficienți de extindere separați au fost calculați pentru fiecare femeie participantă în cadrul studiului.

Procedura de determinare a coeficienților de extindere presupune:

1. Determinarea ponderilor de bază,
2. Ajustarea acestora în funcție de ratele de non-răspuns,
3. Calibrarea coeficienților de extindere.

Ponderilor de bază le revine rolul de a descrie în mod fidel design-ul eșantionului, utilizat în cadrul studiului, și s-au determinat ca inversul probabilității de includere în eșantion după relația:

$$w_i = \frac{1}{p_f} = \frac{1}{a \cdot \frac{M_i}{\sum_{i=1}^n M_i} \cdot \frac{n_i}{M_i} \cdot \frac{k_i}{n_i^f} \cdot \frac{1}{f_i}}$$

Astfel, în conformitate cu ratele de non-răspuns, pentru a diminua efectul acestora și al subestimării totalurilor la nivelul populației, coeficienții de extindere de bază au fost multiplicați cu inversul ratei de răspuns după relația:

$$w_i^a = w_i \cdot \frac{n_i}{r_i}$$

unde:

$\frac{r_i}{n_i}$ - reprezintă rata de răspuns în cadrul UPE-ului *i*;

n_i - reprezintă numărul gospodăriilor respondente în cadrul UPE-ului *i*.

După ajustarea coeficienților de extindere în conformitate cu ratele de răspuns, s-a trecut la calibrarea acestora. Metoda de calibrare utilizată în cadrul acestui studiu a fost metoda raking ratio, tehnică care presupune ajustarea structurii marginale a eșantionului cu cea dintr-o sursă auxiliară, în cazul nostru din statistica demografică curentă. Această metodă conduce la eliminarea deplasării (bias-ului) induse de către non-răspunsuri și, respectiv, la îmbunătățirea calității estimatorilor. Pentru aceasta a fost utilizată informația auxiliară referitor la efectivul populației la 1.01.10, conform datelor statisticii privind populația curentă.

Calibrarea a fost efectuată după următoarele variabile: vîrstă (6 grupe), zonă (4) și mediu de reședință (2). Calibrarea presupune efectuarea cîtorva iterații după fiecare variabilă de calibrare pînă în momentul în care abaterea relativă a efectivului populației estimată în cadrul fiecărei celule de calibrare nu depășește efectivul real al populației din aceeași celulă cu mai mult de 1%. Relația de calcul după care s-a efectuat calibrarea e următoarea:

$$w_i^{cal} = w_i^{adj} \cdot \frac{P_s}{\sum_i w_{i,s}^{adj}}$$

unde, *s* reprezintă numărul de clase în cadrul variabilelor de calibrare.

În tabelele următoare sunt prezentate distribuțiile populației de referință din surse auxiliare după variabilele ce au fost utilizate pentru calibrare.

Tabelul 3. Distribuția populației de referință după vîrste, la 1.01.10

Grupe de vîrstă	Efectiv
15 - 24	321751
25 - 34	290112
35 - 44	238055
45 - 54	282239
55 - 59	125109
60 - 65	89767
Total	1347033

Tabelul 4. Distribuția populației de referință după zone statistice, la 1.01.10

Grupe de vîrstă	Efectiv
Nord	380557
Centru	378362
Sud	258735
Chișinău	329379
Total	1347033

Tabelul 5. Distribuția populației de referință pe medii de reședință, la 1.01.10

Mediu de reședință	Efectiv
Urban	606665
Rural	740368
Total	1347033

Astfel, abaterile de structură sub 1%, după variabilele de calibrare abaterea maximă fiind de 0.95% în cazul mun. Chișinău.

După efectuarea calibrării, raportul dintre valoarea maximă a coeficienților de extindere la cea minimă a constituit 75 de ori. După unele recomandări internaționale acest raport nu ar trebui să depășească valoarea 10. Variația mare înregistrată în cadrul coeficienților de extindere conduce la variație mare în cadrul estimațiilor și, respectiv, se răsfrînge asupra calității acestora. Din acest motiv a fost utilizată o tehnică specială asupra coeficienților calibrați, care poartă denumirea de „trimming”. Această tehnică presupune înlocuirea valorilor extreme ale coeficienților de extindere după următorul algoritm:

$$\left\{ \begin{array}{ll} w_i^{trim} = \overline{w^{cal}} \cdot 0.33 & \frac{w_i^{cal}}{w^{cal}} < 0.33 \\ w_i^{trim} = w_i^{cal} & \text{dacă } 0.33 \leq \frac{w_i^{cal}}{w^{cal}} \leq 3 \\ w_i^{trin} = \overline{w^{cal}} \cdot 3 & \frac{w_i^{cal}}{w^{cal}} > 3 \end{array} \right.$$

După efectuarea „trimming-ului”, raportul dintre valoare maximă la cea minimă a coeficienților de extindere a constituit circa 9 ori, fapt ce relevă omogenizarea distribuției coeficienților de extindere.

În final, deoarece în urma trimming-ului au apărut diferențe în structura eșantionului față de cea a populației curentă, au fost efectuate încă două iterații de calibrare, în urma cărora s-a ajuns la coeficienții finali de extindere.

Determinarea preciziei estimațiilor

Determinarea preciziei a presupus determinarea coeficienților de variație și a intervalelor de încredere pentru principalele estimații ale studiului, cu ajutorul soft-ului WesVar v5.1.17. Metoda utilizată a fost BRR (Balanced Repeated Replications). Rezultatele privind precizia indicatorilor principali ai studiului sunt prezentate în tabelul 6-8.

Tabelul 6. Rata prevalenței violenței psihologice, fizice sau sexuale pe parcursul vieții (din partea soțului/partenerului)

	Tipul violenței																			
	Psihologică				Fizică				Sexuală				Fizică sau sexuală				Fizică și sexuală			
	%	±	%		%	±	%		%	±	%		%	±	%		%	±	%	
Mediu de reședință																				
Urban	55,1	±	6,6	B	30,1	±	11,2	C	17,8	±	17,0	D	37,5	±	9,2	B	10,4	±	23,1	E
Rural	62,9	±	4,2	A	47,3	±	5,5	B	19,2	±	8,9	B	51,9	±	4,6	A	14,6	±	11,5	C
Vîrstă																				
15-24 ani	50,2	±	17,9	D	37,8	±	21,1	E	10,5	±	40,8	F	42,3	±	19,7	D	6,1	±	62,7	F
25-34 ani	51,8	±	8,9	B	32,4	±	10,2	C	15,5	±	17,9	D	41,6	±	8,8	B	6,3	±	30,6	E
35-44 ani	59,7	±	7,0	B	36,0	±	9,4	B	20,6	±	21,0	E	40,9	±	9,7	B	15,8	±	22,3	E
45-54 ani	65,7	±	4,6	A	47,1	±	7,7	B	19,9	±	11,6	C	51,9	±	6,7	B	15,1	±	14,8	C
55-59 ani	66,0	±	7,1	B	46,0	±	12,8	C	23,9	±	20,8	E	51,3	±	11,9	C	18,6	±	24,4	E
60-65 ani	59,5	±	7,8	B	39,7	±	12,7	C	17,1	±	24,9	E	43,6	±	11,7	C	13,3	±	29,8	E
Starea civilă																				
Căsătorită	56,8	±	4,1	A	35,7	±	6,2	B	15,8	±	9,7	B	41,6	±	5,1	B	9,9	±	13,1	C
Concubinaj	51,1	±	19,6	D	43,4	±	22,7	E	18,4	±	35,9	F	47,7	±	20,3	E	14,1	±	43,7	F
Divorțată/ separată	83,3	±	6,9	B	61,1	±	9,7	B	41,0	±	20,1	E	70,2	±	10,8	C	31,9	±	20,3	E
Văduvă	60,3	±	9,6	B	47,5	±	13,8	C	16,8	±	28,8	E	49,6	±	13,4	C	14,6	±	32,1	E
Nivelul de studii																				
Superior	56,8	±	7,7	B	25,2	±	14,5	C	16,0	±	24,4	E	33,6	±	14,7	C	7,6	±	32,1	B
Mediu de specialitate	60,6	±	6,4	B	46,4	±	9,3	B	21,0	±	16,8	D	52,7	±	8,1	B	14,7	±	22,5	B
Secundar profesional	60,0	±	6,7	B	41,8	±	10,8	C	15,2	±	24,3	E	44,8	±	9,6	B	12,2	±	28,5	B
Mediu general	58,2	±	7,1	B	35,2	±	11,3	C	20,3	±	16,1	D	40,5	±	10,4	C	14,9	±	20,2	B
Mediu gimnazial	61,8	±	7,0	B	52,2	±	8,7	B	21,1	±	18,7	D	58,3	±	7,0	B	14,9	±	20,6	B

Tabelul 7. Rata prevalenței violenței psihologice, fizice sau sexuale în ultimele 12 luni (din partea soțului/partenerului)

	Tipul violenței																			
	Psihologică				Fizică				Sexuală				Fizică sau sexuală				Fizică și sexuală			
	%		%		%		%		%		%		%		%		%		%	
Mediu de reședință																				
Urban	18,4	±	13,3	C	5,5	±	32,1	E	3,0	±	49,6	F	8,2	±	27,3	E	0,4	±	74,5	F
Rural	31,6	±	7,6	B	11,5	±	13,5	C	5,0	±	21,1	E	14,1	±	12,1	C	2,4	±	29,8	E
Vîrstă																				
15-24 ani	33,3	±	22,9	E	18,7	±	31,6	E	1,8	±	112,5	F	20,5	±	31,5	E	0,0	±	.	F
25-34 ani	32,4	±	13,0	C	11,1	±	24,1	E	8,6	±	30,9	E	17,5	±	19,3	D	2,2	±	50,4	F
35-44 ani	22,7	±	15,4	D	5,8	±	34,1	E	4,1	±	38,8	F	7,5	±	30,6	E	2,4	±	46,6	F
45-54 ani	24,3	±	10,8	C	9,5	±	20,8	E	2,5	±	35,6	F	11,4	±	18,5	D	0,7	±	81,2	F
55-59 ani	20,2	±	22,6	E	2,6	±	54,1	F	2,2	±	47,5	F	3,7	±	41,6	F	1,0	±	76,6	F
60-65 ani	21,1	±	20,8	E	8,6	±	40,9	F	1,3	±	101,7	F	8,6	±	40,9	F	1,3	±	101,7	F
Starea civilă																				
Căsătorită	31,4	±	6,6	B	10,0	±	13,3	C	5,0	±	22,2	E	13,2	±	12,1	C	1,8	±	28,9	E
Concubinaj	29,7	±	27,1	E	19,8	±	36,8	F	4,8	±	79,7	F	23,0	±	33,0	E	1,7	±	115,1	F
Divorțată/ separată	0,4	±	102,1	F	0,0	±	.	F	0,0	±	.	F	0,0	±	.	F	0,0	±	.	F
Văduvă	0,5	±	103,7	F	0,5	±	104,3	F	0,0	±	.	F	0,5	±	104,3	F	0,0	±	.	F
Nivelul de studii																				
Superior	24,4	±	15,4	D	7,7	±	33,8	E	3,2	±	46,4	F	10,1	±	28,9	E	0,7	±	78,3	F
Mediu de specialitate	21,8	±	13,7	C	4,9	±	39,1	F	3,6	±	42,3	F	7,6	±	30,3	E	0,9	±	71,1	F
Secundar profesional	28,2	±	14,6	C	12,1	±	24,6	E	3,8	±	45,8	F	14,6	±	22,3	E	1,4	±	65,3	F
Mediu general	20,7	±	15,6	D	4,7	±	33,5	E	1,7	±	64,2	F	6,4	±	30,1	E	0,0	±	.	F
Mediu gimnazial	34,2	±	12,4	C	15,5	±	20,1	E	8,9	±	31,0	E	19,5	±	18,6	D	4,9	±	36,1	F

Tabelul 8. Criteriile de stabilire a calității estimatorilor

Simbolul de calitate	Coeфициul de variație al estimatorului	Explicarea calității estimatorului
A	Sub 6%	Excelent
B	6% - 10%	Foarte bun
C	11% - 15%	Bun
D	16% - 20%	Acceptabil
E	21% - 35%	Poate fi utilizat cu precauție
F	Peste 35%	Volum insuficient pentru obținerea estimatorilor de încredere

Erorile de sondaj au fost calculate cu probabilitatea de 95%.

Anexa 3.

TABELE CU DATE STATISTICE

Tabelul 1. Ponderea femeilor care au suferit în urma violenței psihologice, fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului începînd cu vîrsta de 15 ani, %

	Violență psihologică	Violență fizică	Violență sexuală	Violență fizică sau sexuală	Violență psihologică, fizică sau sexuală	Violență fizică și sexuală	Violență psihologică, fizică și sexuală
Mediu de reședință							
Urban	55,1	30,1	17,8	37,5	57,4	10,4	10,3
Rural	62,9	47,3	19,2	51,9	68,2	14,6	14,0
Vîrstă							
15-24 ani	50,2	37,8	10,5	42,3	53,7	6,1	6,1
25-34 ani	51,7	32,4	15,5	41,6	55,7	6,3	6,3
35-44 ani	59,7	36,0	20,6	40,8	63,4	15,8	15,8
45-54 ani	65,7	47,1	19,9	51,9	70,3	15,1	14,0
55-59 ani	66,0	46,0	23,9	51,3	69,1	18,6	18,2
60-65 ani	59,5	39,7	17,1	43,6	64,3	13,3	12,4
Starea civilă							
Căsătorită	56,8	35,7	15,8	41,6	61,3	9,9	9,3
Concubinaj	51,1	43,4	18,4	47,7	53,1	14,1	14,1
Divorțată/separată	83,3	61,1	41,0	70,2	84,0	31,9	31,9
Văduvă	60,3	47,5	16,8	49,6	65,7	14,6	14,6
Nivelul de studii							
Superior	56,8	25,2	16,0	33,6	57,7	7,6	7,6
Mediu de specialitate	60,6	46,4	21,0	52,7	67,6	14,7	14,0
Secundar profesional	60,0	41,8	15,2	44,8	62,3	12,2	12,0
Mediu general	58,2	35,2	20,3	40,5	61,8	14,9	14,0
Gimnazial	61,9	52,3	21,0	58,4	68,8	14,9	14,6
Statutul ocupațional							
Salariată	62,9	41,1	19,6	47,4	64,8	13,4	13,4
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	54,2	41,8	26,4	54,1	62,6	14,0	12,7
Lucrător pe cont propriu în agricultură	54,2	47,4	17,6	50,1	67,0	14,9	12,4
Șomeră	54,7	31,5	16,6	36,5	59,9	11,6	11,6
Casnică	52,8	37,2	11,5	42,9	57,7	5,8	5,8
Pensionară	63,5	39,7	19,7	44,4	65,9	15,1	14,2
Alte	49,8	22,9	20,6	30,0	52,4	13,5	13,5
TOTAL	59,4	39,7	18,6	45,5	63,4	12,8	12,3

Tabelul 2. Ponderea femeilor care au suferit în urma violenței psihologice, fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului pe parcursul ultimelor 12 luni, %

	Violență psihologică	Violență fizică	Violență sexuală	Violență fizică sau sexuală	Violență psihologică, fizică sau sexuală	Violență fizică și sexuală	Violență psihologică, fizică și sexuală
Mediu de reședință							
Urban	18,4	5,5	3,0	8,1	18,8	0,4	0,4
Rural	31,6	11,5	5,0	14,1	33,1	2,3	2,3
Vîrstă							
15-24 ani	33,3	18,7	1,8	20,5	33,3	-	-
25-34 ani	32,4	11,1	8,6	17,5	33,4	2,2	2,2
35-44 ani	22,7	5,8	4,1	7,5	23,8	2,4	2,4
45-54 ani	24,3	9,5	2,5	11,4	25,8	0,7	0,7
55-59 ani	20,2	2,6	2,2	3,7	20,6	1,0	1,0
60-65 ani	21,1	8,6	1,3	8,6	22,3	1,3	1,3
Starea civilă							
Căsătorită	31,4	10,0	5,0	13,2	32,7	1,8	1,8
Concubinaj	29,7	19,8	4,8	23,0	29,7	1,7	1,7
Divorțată/separată	0,4	-	-	-	0,4	-	-
Văduvă	0,5	0,5	-	0,5	1,0	-	-
Nivelul de studii							
Superior	24,4	7,7	3,2	10,1	26,0	0,7	0,7
Mediu de specialitate	21,8	4,9	3,6	7,6	22,0	0,9	0,9
Secundar profesional	28,2	12,1	3,8	14,6	28,5	1,4	1,4
Mediu general	20,7	4,7	1,7	6,4	21,4	-	-
Gimnazial	34,4	15,4	8,8	19,4	37,0	4,8	4,8
Statutul ocupațional							
Salariată	24,7	9,6	4,4	12,5	25,5	1,5	1,5
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	34,1	5,9	3,9	7,6	34,1	2,2	2,2
Lucrător pe cont propriu în agricultură	31,0	7,9	2,6	9,1	32,2	1,4	1,4
Șomeră	26,5	8,4	9,0	13,7	27,7	3,7	3,7
Casnică	31,6	10,6	5,4	15,4	34,2	0,6	0,6
Pensionară	21,0	8,5	0,8	8,5	22,1	0,8	0,8
Alte	7,0	-	-	-	7,0	-	-
TOTAL	25,7	8,9	4,1	11,5	26,8	1,5	1,5

Tabelul 3. Ponderea femeilor care au suferit de violență psihologică din partea soțului/partenerului după forme specifice, pe parcursul vieții (începând cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, %

	Începând cu vârsta de 15 ani				În ultimele 12 luni			
	insultată	umilită	intimidată sau speriată	agresată verbal	insultată	umilită	intimidată sau speriată	agresată verbal
Mediu de reședință								
Urban	90,2	40,0	49,1	32,7	90,8	30,7	38,7	22,8
Rural	92,2	34,9	58,4	41,8	80,5	30,2	46,9	36,8
Vîrstă								
15-24 ani	94,2	41,2	62,4	55,8	77,4	34,0	51,2	48,3
25-34 ani	93,1	33,3	53,0	29,7	88,7	27,7	43,4	23,7
35-44 ani	85,6	30,6	44,7	34,0	71,4	24,6	33,0	35,2
45-54 ani	93,3	38,9	61,9	44,2	87,3	33,2	54,4	33,9
55-59 ani	89,5	39,2	56,3	38,7	82,2	25,6	32,1	28,4
60-65 ani	97,4	50,0	51,6	34,5	95,8	48,6	51,9	39,7
Starea civilă								
Căsătorită	90,5	31,9	51,3	34,4	82,6	27,4	44,4	31,4
Concubinaj	93,7	77,4	66,7	50,7	98,0	66,0	43,4	45,5
Divorțată/separată	92,7	50,5	68,9	52,6	100,0	100,0	100,0	-
Văduvă	95,9	32,1	51,2	37,1	100,0	100,0	-	100,0
Nivelul de studii								
Superior	90,0	31,3	53,0	44,8	92,0	28,0	32,9	34,1
Mediu de specialitate	89,5	40,1	52,3	37,0	79,2	34,3	34,1	24,1
Secundar profesional	92,3	35,8	64,1	33,4	79,5	28,2	59,9	38,5
Mediu general	93,2	37,0	48,0	33,8	84,9	26,8	42,9	31,0
Gimnazial	92,0	41,1	55,2	41,7	83,1	34,1	47,0	31,8
TOTAL	91,4	37,0	54,6	38,1	83,8	30,3	44,3	32,4

Tabelul 4. Distribuția femeilor victime ale violenței psihologice după forme specifice ale violenței și frecvență, %

	Începând cu vârsta de 15 ani			În ultimele 12 luni		
	O dată	De câteva ori	De mai multe ori	O dată	De câteva ori	De mai multe ori
Insultată	5,8	36,3	57,9	11,0	56,5	32,5
Umilită	5,4	30,6	64,0	18,6	46,0	35,4
Intimidată/speriată	6,8	33,0	60,3	14,9	47,5	37,6
Agresată verbal	2,2	30,3	67,4	7,8	43,4	48,9
TOTAL	4,6	30,0	65,4	6,8	52,6	40,6

Tabelul 5. Ponderea femeilor care au suferit de violență psihologică orientată spre izolarea socială, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, %

	Începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni
Mediu de reședință		
Urban	50,5	30,3
Rural	58,3	42,2
Vîrstă		
15-24 ani	68,9	51,6
25-34 ani	53,1	43,3
35-44 ani	54,9	40,3
45-54 ani	58,1	35,8
55-59 ani	52,4	26,7
60-65 ani	41,0	15,4
Starea civilă		
Căsătorită	54,5	44,7
Concubinaj	50,5	48,2
Divorțată/separată	72,6	0,4
Văduvă	38,7	0,5
Nivelul de studii		
Superior	56,1	35,9
Mediu de specialitate	52,6	34,2
Secundar profesional	56,3	41,1
Mediu general	52,5	32,2
Gimnazial	57,0	41,6
Statutul ocupațional		
Salariată	56,5	35,7
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	54,5	42,9
Lucrător pe cont propriu în agricultură	53,6	41,9
Șomeră	61,0	44,1
Casnică	49,9	41,9
Pensionară	43,6	24,9
Alte	87,0	46,4
TOTAL	54,9	36,9

Tabelul 6. Distribuția femeilor izolate social după metode specifice de control din partea soțului/partenerului, începînd cu vîrsta de 15 ani, %

	Metode specifice de control a comportamentului:							
	Interzicerea întîlnirilor cu prietenii	Restricții de a contacta familia	Insistă sa știe unde este femeia	Ignoranță și comportament nepăsător	Se supără dacă vorbești cu un bărbat	Suspicios de infidelitate	Trebuie să-si ceară permisiu- nea de a merge la doctor	Decide ce trebuie să faci
Mediu de reședință								
Urban	24,5	6,9	66,8	32,5	66,3	38,8	10,2	27,8
Rural	21,5	14,8	77,5	29,5	60,2	39,8	13,5	29,7
Vîrstă								
15-24 ani	36,7	13,5	76,4	30,9	80,9	40,8	11,7	25,3
25-34 ani	16,5	7,2	73,3	23,0	63,4	37,8	9,3	25,0
35-44 ani	21,2	8,4	76,5	22,9	54,2	36,3	13,7	30,9
45-54 ani	23,0	14,1	68,5	36,9	64,7	42,6	13,9	32,6
55-59 ani	25,9	13,6	72,8	42,3	60,9	33,4	8,7	27,4
60-65 ani	24,2	21,1	76,9	38,4	58,5	50,0	15,8	27,3
Starea civilă								
Căsătorită	17,3	8,6	73,8	23,7	61,5	36,3	10,3	29,4
Concubinaj	25,2	15,5	77,6	11,6	80,1	50,8	13,6	13,4
Divorțată/ separată	49,4	19,3	66,0	70,6	65,4	48,9	15,5	33,8
Văduvă	29,5	29,8	77,4	48,7	54,9	45,7	26,7	25,6
Nivelul de studii								
Superior	23,7	8,1	68,9	26,4	56,6	34,3	9,7	27,1
Mediu de specialitate	15,7	13,1	72,8	24,6	64,9	36,3	11,5	27,1
Secundar profesional	26,4	7,4	74,3	36,1	68,0	37,9	7,7	33,7
Mediu general	18,9	9,8	71,0	34,2	65,0	43,7	12,2	28,5
Gimnazial	28,4	20,7	79,3	31,7	59,1	45,2	20,3	27,8
Statutul ocupațional								
Salariată	23,9	10,3	70,3	34,0	65,2	42,8	10,9	29,5
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	44,7	18,3	75,3	21,0	71,9	57,0	8,7	32,1
Lucrător pe cont propriu în agricultură	17,7	12,5	79,7	33,5	50,6	28,2	22,0	26,6
Șomeră	19,8	5,2	76,6	28,2	72,6	36,9	12,8	42,9
Casnică	23,3	16,9	72,3	18,2	55,0	35,6	8,6	16,8
Pensionară	14,4	17,6	83,1	29,5	53,1	39,1	13,9	31,5
Alte	23,2	4,3	58,3	37,7	69,3	21,1	11,1	13,6
TOTAL	22,7	11,6	73,1	30,7	62,7	39,4	12,1	28,9

Tabelul 7. Ponderea femeilor care au suferit de violență economică din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței economice, %

	Începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	Forme specifice ale violenței economice			
			Preia banii cîștigați de femeie		Refuză să dea bani suficienți pentru nevoile casnice	
			Începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	Începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni
Mediu de reședință						
Urban	10,2	3,8	32,0	10,3	91,6	89,7
Rural	10,9	4,5	41,6	39,9	79,8	91,9
Vîrstă						
15-24 ani	10,9	5,6	53,5	62,0	78,6	100,0
25-34 ani	5,6	3,7	41,0	20,1	65,8	90,3
35-44 ani	10,0	5,3	34,3	37,0	94,7	90,0
45-54 ani	12,7	5,1	27,3	16,5	86,2	93,5
55-59 ani	16,0	1,9	56,9	41,0	81,0	59,0
60-65 ani	12,0	2,2	25,6	0,0	94,7	100,0
Starea civilă						
Căsătorită	7,2	4,7	30,5	26,1	84,1	89,3
Concubinaj	10,2	10,2	40,9	40,9	100,0	100,0
Divorțată/separată	37,8	-	42,6	-	86,3	-
Văduvă	8,9	0,5	60,8	0,0	67,8	100,0
Nivelul de studii						
Superior	11,4	4,7	35,5	18,6	89,8	100,0
Mediu de specialitate	11,3	3,7	31,8	22,3	85,0	87,6
Secundar profesional	9,5	4,7	34,0	26,3	100,0	100,0
Mediu general	9,6	3,8	51,5	42,4	64,4	62,9
Gimnazial	11,4	4,3	35,4	32,4	84,2	100,0
Statutul ocupațional						
Salariată	12,9	4,3	37,3	21,4	88,6	94,1
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	9,6	2,2	20,8	0,0	88,4	100,0
Lucrător pe cont propriu în agricultură	7,5	6,6	18,2	13,4	81,8	86,6
Șomeră	14,6	5,8	39,9	29,2	65,4	84,1
Casnică	5,2	5,2	54,2	54,2	100,0	100,0
Pensionară	7,5	2,2	37,8	58,3	85,9	71,3
Alte	8,3	-	77,2	-	54,5	-
TOTAL	10,6	4,2	37,5	28,0	84,8	91,0

Tabelul 8. Ponderea femeilor care au suferit de violență fizică din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile femeilor și după forme specifice ale violenței fizice, %

	Începînd cu vârsta de 15 ani						În ultimele 12 luni					
	Pălmu- ită	Îm- pînsă/ bruscată/ trasă de păr	Lovită cu pumnul sau ceva care ar fi provocat dureri	Lovită cu piciorul, tîrîtă sau bătută	Sugru- mată sau friptă cu ceva	Amenin- țată sau atacată cu o armă	Păl- mu- ită	Îm- pînsă/ brus- cată/ trasă de păr	Lovită cu pumnul sau ceva care ar fi provocat dureri	Lovită cu piciorul, tîrîtă sau bătută	Sugru- mată sau friptă cu ceva	Ame- nin- țată sau atacată cu o armă
Mediu de reședință												
Urban	27,3	17,8	15,6	7,9	4,6	5,4	5,0	3,6	3,7	2,2	0,6	0,2
Rural	40,9	28,5	22,7	13,1	6,2	7,2	9,5	7,6	5,8	3,1	1,0	1,2
Vîrstă												
15-24 ani	30,7	19,3	11,3	5,6	6,8	-	18,7	9,9	11,3	5,6	5,2	-
25-34 ani	30,1	17,9	12,9	3,8	2,0	3,2	10,4	6,8	6,3	3,1	0,8	0,7
35-44 ani	29,2	22,5	14,3	7,3	2,9	3,7	3,1	4,1	2,5	1,0	-	0,6
45-54 ani	41,4	30,0	27,3	17,1	9,3	9,5	7,8	7,1	5,1	3,7	0,4	1,2
55-59 ani	43,1	25,8	28,6	19,5	7,5	13,5	2,2	1,7	1,7	1,0	0,7	1,0
60-65 ani	35,3	25,1	22,6	12,8	6,0	8,4	7,9	6,0	5,3	2,5	0,6	0,4
Starea civilă												
Căsătorită	30,9	19,8	15,2	8,1	3,8	4,5	8,4	6,7	5,1	3,0	0,9	0,9
Concubinaj	43,4	28,4	28,9	15,7	2,6	11,0	18,1	12,3	16,0	6,6	1,8	1,1
Divorțată/ separată	51,5	44,9	37,3	20,8	17,1	15,2	-	-	-	-	-	-
Văduvă	45,3	31,0	30,9	20,0	8,4	9,1	-	-	-	-	-	-
Nivelul de studii												
Superior	21,4	14,1	10,1	4,4	4,1	4,3	6,1	4,6	4,0	1,4	1,3	0,2
Mediu de specialitate	41,0	29,2	22,1	11,5	7,1	6,2	4,6	2,7	3,6	1,3	-	0,2
Secundar profesional	38,4	26,5	25,1	14,7	6,5	8,9	11,1	9,2	6,7	4,8	1,3	1,3
Mediu general	30,8	19,9	15,5	10,2	3,7	5,3	3,7	3,2	2,6	1,9	0,3	0,9
Gimnazial	44,9	30,7	26,3	13,9	6,2	7,4	12,5	9,7	7,7	4,0	1,1	1,3
TOTAL	34,9	23,8	19,5	10,8	5,4	6,4	7,5	5,8	4,9	2,7	0,8	0,8

Tabelul 9. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile femeilor-victime și după forme specifice ale violenței fizice, %

	Începînd cu vîrsta de 15 ani						În ultimele 12 luni					
	Pălmuită	Îm-pinsă/ brus cată/ trasă de păr	Lovită cu pumnul sau ceva care ar fi provocat dureri	Lovită cu piciorul, tîrîtă sau bătută	Sugru- mată sau friptă cu ceva	Amenin- țată sau atacată cu o armă	Păl- muită	Îm- pinsă/ brus cată/ trasă de păr	Lovită cu pumnul sau ceva care ar fi provocat dureri	Lovită cu picio- rul, tîrîtă sau bătută	Sugru- mată sau friptă cu ceva	Amenin- țată sau atacată cu o armă
Mediu de reședință												
Urban	90,6	59,1	51,7	26,4	15,1	17,9	91,3	65,3	67,1	39,2	11,3	3,6
Rural	86,5	60,3	48,0	27,7	13,0	15,2	82,2	66,0	50,4	26,9	8,3	10,7
Vîrstă												
15-24 ani	81,2	51,1	29,9	14,9	18,0	-	100,0	53,0	60,6	30,2	27,8	-
25-34 ani	92,9	55,1	40,0	11,6	6,3	9,9	93,8	61,2	56,3	27,9	7,2	6,3
35-44 ani	81,1	62,7	39,7	20,3	7,9	10,2	53,3	69,5	42,4	17,3	-	10,5
45-54 ani	87,8	63,7	57,9	36,3	19,7	20,2	81,4	74,5	53,8	38,8	4,4	12,6
55-59 ani	93,8	56,1	62,2	42,4	16,3	29,4	83,5	67,2	67,5	38,9	26,2	38,9
60-65 ani	88,8	63,1	56,8	32,2	15,0	21,2	91,8	69,4	61,2	29,1	6,8	5,1
Starea civilă												
Căsătorită	86,5	55,5	42,7	22,8	10,7	12,7	83,6	66,8	51,2	29,9	9,2	9,3
Concubinaj	100,0	65,5	66,6	36,1	6,1	25,3	91,4	62,0	80,5	33,2	9,2	5,8
Divorțată/ separată	84,3	73,5	61,1	34,1	28,0	24,8	-	-	-	-	-	-
Văduvă	95,2	65,2	65,1	42,0	17,7	19,2	-	-	-	-	-	-
Nivelul de studii												
Superior	84,9	55,9	40,0	17,5	16,3	17,0	79,9	60,6	51,9	18,9	16,6	2,4
Mediu de specialitate	88,2	63,0	47,5	24,7	15,3	13,5	92,7	55,8	73,0	25,8	-	4,1
Secundar profesional	91,8	63,4	60,1	35,1	15,4	21,3	91,4	75,7	55,7	39,7	10,5	10,7
Mediu general	87,5	56,5	44,0	28,9	10,5	15,1	77,5	67,2	55,9	40,3	7,0	18,9
Gimnazial	85,9	58,7	50,3	26,6	11,8	14,1	81,4	62,8	49,8	26,2	7,3	8,7
TOTAL	87,9	59,9	49,3	27,3	13,7	16,1	84,7	65,8	55,0	30,2	9,1	8,8

Tabelul 10. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile femeilor-victime și după gradul de severitate a violenței, %

	Violență fizică începînd cu vîrsta de 15 ani	din care:		Violență fizică în ultimele 12 luni	din care:	
		moderată	severă		moderată	severă
Mediu de reședință						
Urban	30,1	42,7	57,3	5,5	32,9	67,1
Rural	47,3	47,6	52,4	11,5	46,2	53,8
Vîrstă						
15-24 ani	37,8	57,7	42,3	18,7	23,1	76,9
25-34 ani	32,4	57,9	42,1	11,1	43,7	56,3
35-44 ani	36,0	58,4	41,6	5,8	57,6	42,4
45-54 ani	47,1	33,9	66,1	9,5	46,2	53,8
55-59 ani	46,0	36,5	63,5	2,6	32,5	67,5
60-65 ani	39,7	39,2	60,8	8,6	38,8	61,2
Starea civilă						
Căsătorită	35,7	53,7	46,3	10,0	45,9	54,1
Concubinaj	43,4	27,6	72,4	19,8	19,5	80,5
Divorțată/separată	61,1	27,1	72,9	-	-	-
Văduvă	47,5	34,9	65,1	0,5	100,0	-
Nivelul de studii						
Superior	25,2	45,3	54,7	7,7	48,1	51,9
Mediu de specialitate	46,4	48,6	51,4	4,9	27,0	73,0
Secundar profesional	41,8	37,4	62,6	12,1	35,4	64,6
Mediu general	35,2	52,1	47,9	4,7	44,1	55,9
Gimnazial	52,3	47,0	53,0	15,4	50,2	49,8
TOTAL	39,7	46,0	54,0	8,9	42,5	57,5

Tabelul 11. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începând cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței și frecvența cazurilor de violență fizică, %

	Începând cu vârsta de 15 ani			În ultimele 12 luni		
	O dată	De câteva ori	De mai multe ori	O dată	De câteva ori	De mai multe ori
Pălmuită	19,3	38,3	42,4	35,6	34,5	29,9
Împinsă/bruscată/ trasă de păr	10,2	30,6	59,1	19,4	44,8	35,7
Lovită cu pumnul sau ceva care ar fi provocat dureri	11,6	25,2	63,2	24,4	43,7	31,9
Lovită cu piciorul, tîrîită sau bătută	1,5	30,7	67,7	26,8	21,5	51,7
Sugrumată sau friptă cu ceva	35,8	12,7	51,6	41,3	20,8	37,9
Amenințată sau atacată cu o armă	22,1	27,9	50,1	26,6	20,0	53,4
TOTAL	14,8	37,0	48,3	23,0	29,8	47,3

Tabelul 12. Ponderea femeilor care au suferit în urma violenței sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începând cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile femeilor și după forme specifice ale violenței sexuale, %

	Începând cu vârsta de 15 ani			În ultimele 12 luni		
	Forțată să întrețină relații sexuale atunci cînd nu dorea	Să întrețină relații sexuale din cauza fricii	Forțată să întrețină relații sexuale cu elemente umiltoare	Forțată să întrețină relații sexuale atunci cînd nu dorea	Să întrețină relații sexuale din cauza fricii	Forțată să întrețină relații sexuale cu elemente umiltoare
Mediu de reședință						
Urban	14,8	5,3	12,9	3,0	0,2	1,8
Rural	14,2	3,7	10,8	3,2	1,0	2,3
Vîrstă						
15-24 ani	4,5	2,6	3,5	-	-	1,8
25-34 ani	10,7	2,2	8,6	6,6	1,4	4,6
35-44 ani	17,9	3,6	12,1	3,4	1,1	2,1
45-54 ani	16,2	6,8	13,0	1,8	0,1	0,9
55-59 ani	16,8	6,6	20,5	1,8	0,4	1,0
60-65 ani	15,8	3,8	10,6	1,3	-	-
Starea civilă						
Căsătorită	12,2	3,3	8,7	3,7	0,7	2,3
Concubinaj	16,6	10,0	18,4	4,8	1,7	4,8
Divorțată/separată	29,8	11,2	32,8	-	-	-
Văduvă	14,4	1,9	9,0	-	-	-
Nivelul de studii						
Superior	9,4	1,5	11,2	2,5	0,7	1,1
Mediu de specialitate	17,8	4,7	9,6	3,2	0,2	1,5
Secundar profesional	12,8	7,2	13,3	2,6	1,2	3,5
Mediu general	17,8	4,6	11,7	1,7	-	0,9
Gimnazial	14,8	4,1	12,9	5,9	1,2	3,4
TOTAL	14,4	4,4	11,7	3,1	0,6	2,1

Tabelul 13. Distribuția femeilor-victime ale violenței sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile femeilor și după forme specifice ale violenței sexuale, %

	Începînd cu vârsta de 15 ani			În ultimele 12 luni		
	Forțată să întrețină relații sexuale atunci cînd nu dorea	Să întrețină relații sexuale din cauza fricii	Forțată să întrețină relații sexuale cu elemente umiltoare	Forțată să întrețină relații sexuale atunci cînd nu dorea	Să întrețină relații sexuale din cauza fricii	Forțată să întrețină relații sexuale cu elemente umiltoare
Mediu de reședință						
Urban	83,1	30,0	72,5	100,0	7,8	60,0
Rural	73,8	19,0	56,3	64,4	19,6	45,5
Vîrstă						
15-24 ani	42,2	24,9	32,9	-	-	100,0
25-34 ani	69,0	14,2	55,6	77,6	15,9	54,1
35-44 ani	86,6	17,4	58,7	84,2	26,4	51,8
45-54 ani	81,2	34,1	65,2	69,3	5,5	36,2
55-59 ani	70,1	27,7	85,8	81,7	18,3	46,8
60-65 ani	92,4	22,0	62,2	100,0	-	-
Starea civilă						
Căsătorită	77,4	20,9	54,9	74,2	14,2	46,4
Concubinaj	90,1	54,4	100,0	100,0	35,4	100,0
Divorțată/separată	72,7	27,4	80,1	-	-	-
Văduvă	86,2	11,1	53,6	-	-	-
Nivelul de studii						
Superior	58,9	9,0	69,8	79,3	20,7	34,1
Mediu de specialitate	85,0	22,3	45,6	89,0	5,4	41,1
Secundar profesional	84,5	47,7	87,4	69,2	30,7	92,4
Mediu general	87,8	23,0	58,0	100,0	-	56,0
Gimnazial	70,2	19,3	61,5	67,3	14,1	39,0
TOTAL	77,7	23,7	63,2	76,0	15,7	50,2

Tabelul 14. Distribuția femeilor-victime ale violenței sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după forme specifice ale violenței și frecvență cazurilor de violență sexuală, %

	Începînd cu vârsta de 15 ani			În ultimele 12 luni		
	O dată	De cîteva ori	De mai multe ori	O dată	De cîteva ori	De mai multe ori
Forțată să întrețină relații sexuale atunci cînd nu dorea	3,5	41,8	54,7	6,7	51,4	41,9
Să întrețină relații sexuale din cauza fricii	2,5	46,9	50,7	-	71,7	28,3
Forțată să întrețină relații sexuale cu elemente umiltoare	2,5	39,3	58,2	11,0	50,7	38,3
TOTAL	2,7	40,8	56,5	5,9	51,7	42,4

Tabelul 15. Consecințele fizice ale violenței fizice sau sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, %

	Vinătăi sau dureri	Leziuni oculare, luxații sau dislocații	Fracturi, leziuni interne	Pierderea sarcinii
Violența fizică				
începînd cu vârsta de 15 ani	66,5	22,9	9,3	6,6
În ultimele 12 luni	55,1	23,5	4,9	-
Violența sexuală				
începînd cu vârsta de 15 ani	58,4	20,9	11,4	10,9
În ultimele 12 luni	26,3	5,3	4,3	-
Violență fizică sau sexuală				
începînd cu vârsta de 15 ani	58,4	20,0	8,1	5,8
În ultimele 12 luni	43,1	18,1	3,8	-
Violență fizică și sexuală				
începînd cu vârsta de 15 ani	83,5	30,4	16,7	15,9
În ultimele 12 luni	68,1	14,6	12,1	-

Tabelul 16. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani), după principalele caracteristici ale victimei și după tipuri de consecințe asupra sănătății victimei, %

	Vîntăți sau dureri	Leziuni oculare, luxații sau dislocații	Fracturi, leziuni interne	Pierderea sarcinii
Mediu de reședință				
Urban	71,6	26,3	12,9	9,1
Rural	64,0	21,2	7,5	5,4
Vîrstă				
15-24 ani	68,5	14,9	5,7	-
25-34 ani	52,7	12,1	-	3,6
35-44 ani	63,0	7,5	5,3	10,8
45-54 ani	71,3	30,6	15,7	4,0
55-59 ani	71,4	41,8	11,4	15,9
60-65 ani	79,2	32,8	16,1	3,9
Starea civilă				
Căsătorită	62,0	16,9	7,1	4,4
Concubinaj	78,6	33,9	1,8	19,8
Divorțată/separată	79,3	45,5	20,4	10,6
Văduvă	69,3	21,0	12,5	6,6
Nivelul de studii				
Superior	67,0	17,6	6,7	5,7
Mediu de specialitate	60,5	19,7	10,5	6,9
Secundar profesional	76,2	29,7	16,8	9,6
Mediu general	63,1	18,7	5,6	8,7
Gimnazial	65,6	26,0	5,8	2,7
TOTAL	66,5	22,9	9,3	6,6

Tabelul 17. Distribuția femeilor-victime ale violenței sexuale din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani), după principalele caracteristici ale victimei și după tipuri de consecințe asupra sănătății victimei, %

	Vîntăți sau dureri	Leziuni oculare, luxații sau dislocații	Fracturi, leziuni interne	Pierderea sarcinii
Mediu de reședință				
Urban	48,2	23,6	12,9	11,7
Rural	65,8	18,9	10,4	10,4
Vîrstă				
15-24 ani	35,6	-	-	-
25-34 ani	35,7	5,1	-	7,5
35-44 ani	63,4	7,3	9,3	17,9
45-54 ani	61,2	28,7	15,8	7,6
55-59 ani	74,8	48,3	19,0	15,5
60-65 ani	69,9	34,1	23,1	6,4
Starea civilă				
Căsătorită	51,8	12,2	10,0	6,9
Concubinaj	76,8	34,4	4,2	46,8
Divorțată/separată	65,1	42,4	16,2	13,8
Văduvă	81,4	20,3	16,0	7,4
Nivelul de studii				
Superior	29,8	10,9	1,4	7,1
Mediu de specialitate	54,1	10,0	9,7	7,6
Secundar profesional	75,2	47,7	36,9	23,9
Mediu general	66,1	14,5	4,9	13,4
Gimnazial	65,7	26,1	8,6	4,5
TOTAL	58,4	20,9	11,4	10,9

Tabelul 18. Violența conjugală după caracteristicile soților/partenerilor, pe parcursul vieții (începînd cu vîrsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după tipuri de violență, %

	Violență psihologică		Violență fizică		Violență sexuală		Violență fizică sau sexuală		Violență fizică și sexuală	
	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni
Nivelul de studii al soțului/partenerului										
Superior	48,8	28,3	17,9	5,6	18,5	6,2	29,4	11,4	6,9	0,4
Mediu de specialitate	56,6	13,9	36,9	6,1	16,7	2,8	42,5	8,3	11,1	0,6
Secundar profesional	62,9	27,4	43,9	9,3	19,4	3,8	48,9	12,1	14,3	1,0

	Violență psihologică		Violență fizică		Violență sexuală		Violență fizică sau sexuală		Violență fizică și sexuală	
	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	începînd cu vîrsta de 15 ani	În ultimele 12 luni
Mediu general	58,8	24,9	39,3	8,2	14,8	2,1	40,4	9,4	13,7	1,0
Gimnazial	63,6	31,7	51,3	13,7	21,2	6,1	58,7	15,2	13,8	4,7
Primare	88,9	16,6	88,9	12,0	40,9	-	88,9	12,0	40,9	-
Diferența nivelelor de studii										
Soțul/partenerul cu un nivel de studii mai înalt	56,2	25,1	32,5	7,5	19,7	5,1	40,5	11,9	11,7	0,7
Soția cu un nivel de studii mai înalt	65,6	24,9	43,3	8,9	21,0	3,4	51,0	11,0	13,2	1,3
Ambii cu același nivel de studii	57,2	26,6	41,1	9,5	16,6	4,1	44,7	11,6	13,0	2,0
Diferența de vîrstă între soț și soție										
Soția/partenera e mai în vîrstă decît soțul/partenerul	57,8	28,9	45,2	10,6	20,9	4,9	49,2	12,9	16,9	2,5
Aceeași vîrstă	60,0	40,5	35,2	18,9	3,4	1,0	36,6	19,5	2,0	0,4
Soțul mai în vîrstă cu:										
< 3 ani	55,8	30,2	40,5	12,2	17,9	4,7	46,7	15,1	11,7	1,8
3-6 ani	53,8	35,2	33,8	9,8	15,4	7,8	39,7	14,6	9,5	3,0
7-9 ani	64,8	27,0	30,8	10,6	14,1	5,4	42,2	16,0	2,7	-
10+ ani	49,5	18,6	27,2	3,4	7,9	-	29,2	3,4	6,0	-
Caracteristicile soțului/partenerului										
Nici o problemă	44,5	14,4	27,6	3,1	12,9	2,7	33,8	5,8	6,7	0,1
Stresat/iritat de problemele familiale	74,0	36,7	51,5	13,1	26,1	5,8	58,1	17,0	19,5	1,9
Stresat/iritat de lipsa unui loc de muncă	69,0	39,1	42,7	10,5	21,0	6,9	48,8	13,6	14,9	3,9
Face abuz de alcool	90,9	31,6	74,4	17,8	42,4	4,8	78,5	18,7	38,3	3,9
A suferit în copilărie de acțiuni abuzive/violente în familie	94,4	50,8	81,1	31,6	33,0	5,8	89,5	32,9	24,6	4,5
Alte	69,8	32,8	47,7	11,5	11,8	-	48,5	11,5	11,0	-

Tabelul 19. Distribuția femeilor-victime și non-victime ale diferitor tipuri de violență din partea soțului/partenerului, pe parcursul vieții (începând cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile agresorului și ale victimei, %

	Violență psihologică		Violență fizică		Violență sexuală		Violență fizică sau sexuală		Violență fizică și sexuală		Femei care n-au fost victime ale violenței
	începând cu vârsta de 15 ani	în ultimele 12 luni	începând cu vârsta de 15 ani	în ultimele 12 luni	începând cu vârsta de 15 ani	în ultimele 12 luni	începând cu vârsta de 15 ani	în ultimele 12 luni	începând cu vârsta de 15 ani	în ultimele 12 luni	
Nivelul de studii al soțului/partenerului											
Superior	11,8	17,5	6,4	10,1	15,4	24,2	10,1	15,9	6,2	4,5	21,1
Mediu de specialitate	14,3	7,9	14,4	10,1	12,5	10,1	14,0	10,6	12,5	6,0	15,3
Secundar profesional	34,8	35,9	34,2	35,5	30,6	31,2	33,6	35,5	31,0	23,6	30,8
Mediu general	19,3	16,9	20,1	16,3	17,2	9,1	17,6	14,3	24,8	11,9	18,1
Gimnazial	18,2	21,0	22,7	26,6	21,7	25,4	22,6	22,6	21,7	54,0	14,3
Primare	1,6	0,7	2,4	1,5	2,7	-	2,1	1,1	3,9	-	0,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Diferența dintre nivelele de studii											
Soțul/partenerul cu un nivel de studii mai înalt	21,5	23,2	18,9	20,1	22,8	29,4	20,6	24,6	18,6	10,7	25,1
Soția cu un nivel de studii mai înalt	32,8	28,0	32,5	28,9	36,3	23,9	33,2	27,7	35,8	24,5	24,4
Ambii cu același nivel de studii	45,7	48,8	48,6	51,0	40,9	46,7	46,2	47,7	45,6	64,8	50,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Diferența de vîrstă între soț și soție / parteneri											
Soția/partenera e mai în vîrstă decît soțul/partenerul	12,6	13,1	14,0	13,5	12,7	14,1	13,8	13,0	13,0	19,2	14,4
Aceeași vîrstă	13,5	16,1	12,7	21,2	3,2	2,5	11,6	17,2	2,9	2,8	11,8
Soțul mai în vîrstă cu:											
< 3 ani	30,0	27,5	33,4	30,4	39,8	27,8	33,3	29,8	45,0	28,1	27,9
3-6 ani	31,7	34,9	30,7	27,5	36,0	49,1	31,5	32,0	35,5	49,9	33,8
7-9 ani	7,0	5,1	5,3	5,6	5,8	6,5	6,2	6,7	1,0	-	4,9
10+ ani	5,2	3,4	3,8	1,8	2,6	-	3,7	1,4	2,7	-	7,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Caracteristicile soțului/partenerului											
Nici o problemă	28,5	23,1	24,3	11,6	17,7	30,7	26,2	19,6	7,6	2,6	61,7
Stresat/iritat de problemele familiale	41,7	48,4	42,4	48,4	46,3	50,6	42,6	49,6	47,6	45,4	22,2
Stresat/iritat de lipsa unui loc de muncă	23,5	32,2	21,8	24,9	22,3	36,1	21,7	24,9	23,1	56,3	16,2
Face abuz de alcool	30,2	24,0	38,7	40,0	50,4	25,9	35,8	32,6	66,5	58,3	3,8
A suferit în copilărie de acțiuni abuzive/violente în familie	9,3	11,9	11,6	21,6	10,1	6,4	11,3	17,4	10,5	12,2	0,8
Alte	8,4	9,4	8,4	9,2	3,2	-	6,8	7,1	6,5	-	5,3

Tabelul 20. Ponderea femeilor care au suferit în urma violenței fizice sau sexuale din partea altor persoane decât soțul/partenerul, pe parcursul vieții (începînd cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după caracteristicile femeilor, %

	Violența fizică		Violența sexuală
	Începînd cu vârsta de 15 ani	În ultimele 12 luni	Începînd cu vârsta de 15 ani
Mediu de reședință			
Urban	7,4	1,4	-
Rural	4,7	0,5	0,2
Vîrstă			
15-24 ani	9,2	2,0	-
25-34 ani	3,4	0,3	0,3
35-44 ani	6,2	0,3	-
45-54 ani	4,5	1,5	-
55-59 ani	6,0	-	-
60-65 ani	6,0	-	0,5
Starea civilă			
Căsătorită	4,6	0,6	0,2
Concubinaj	22,6	1,1	-
Divorțată/separată	8,3	-	-
Văduvă	2,1	-	-
Necăsătorită	5,8	2,3	-
Nivelul de studii			
Superior	2,6	0,6	-
Mediu de specialitate	8,8	0,3	0,2
Secundar profesional	8,1	1,7	-
Mediu general	5,2	1,3	-
Gimnazial	6,0	0,7	0,3
Primare/fără studii	5,0	-	-
Statutul ocupațional			
Salariată	4,7	1,0	0,2
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	5,0	-	-
Lucrător pe cont propriu în agricultură	3,0	-	-
Șomeră	5,4	-	-
Casnică	7,2	0,6	-
Pensionară	9,7	-	0,3
Alte	13,9	-	-
TOTAL	5,9	0,9	0,1

Tabelul 21. Distribuția femeilor-victime ale violenței fizice din partea altor persoane decât soțul/partenerul, parcursul vieții (începînd cu vârsta de 15 ani) și în ultimele 12 luni, după agresor și frecvența cazurilor de violență, %

	Pe parcursul vieții, începînd cu vârsta de 15 ani		
	O dată	De cîteva ori	De mai multe ori
Agresor			
Tată/tată vitreg	24,5	23,6	51,9
Mamă/mamă vitregă	23,4	28,6	48,0
Soacră/socru	9,6	65,4	25,0
Frate/Soră	10,0	56,2	33,9
Alt membru din familie	46,8	11,0	42,3
Partener de relație intimă	54,1	34,6	11,2
Prieten(ă)	17,9	82,1	-
Cunoscut(ă)	75,8	24,2	-
Persoană străină	86,4	8,5	5,1
Profesor	17,6	58,7	23,7
Alte	66,2	33,8	-
TOTAL	18,4	26,6	55,0

Tabelul 22. Ponderea femeilor-victime ale violenței din partea soțului/partenerului și a altor persoane, care au raportat cazurile de violență survenite pe parcursul vieții, după tipuri de violență și după caracteristicile femeilor, %

	Violența din partea soțului/partenerului				Violența fizică din partea altor persoane
	Violența fizică	Violența sexuală	Violența fizică sau sexuală	Violența fizică și sexuală	
Mediu de reședință					
Urban	70,5	62,6	61,6	88,9	83,9
Rural	73,5	72,7	69,2	87,8	70,5
Vîrstă					
15-24 ani	74,2	57,6	66,4	100,0	100,0
25-34 ani	69,0	38,3	54,5	89,4	60,6
35-44 ani	68,9	88,1	69,5	92,6	76,0
45-54 ani	72,1	72,7	68,1	86,8	78,9
55-59 ani	78,5	68,1	73,9	77,8	34,5
60-65 ani	79,3	72,3	72,2	93,2	52,6
Starea civilă					
Căsătorită	67,4	59,1	60,3	84,0	65,5
Concubinaj	86,9	79,7	81,5	95,7	100,0
Divorțată/separată	82,7	88,7	80,6	94,9	64,1
Văduvă	82,4	79,3	78,9	90,8	45,0
Necăsătorită	-	-	-	-	100,0
Nivelul de studii					
Superior	63,4	59,7	57,9	79,7	69,2
Mediu de specialitate	71,1	73,0	66,1	91,5	69,2
Secundar profesional	76,6	72,4	72,0	88,3	68,8
Mediu general	84,9	76,7	76,3	97,3	92,1
Gimnazial	65,5	58,9	59,6	79,2	83,5
Primare	-	-	-	-	100,0

Statutul ocupațional					
Salariată	73,5	72,3	67,9	91,5	74,9
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	85,4	59,7	69,1	100,0	73,3
Lucrător pe cont propriu în agricultură	79,8	82,2	77,2	91,3	42,0
Șomeră	50,8	48,7	43,8	69,7	83,9
Casnică	71,7	67,8	66,8	100,0	72,7
Pensionară	71,5	64,8	66,3	78,3	59,7
Alte	61,6	55,9	47,1	85,2	100,0
TOTAL	72,5	68,4	66,4	88,2	78,0

Tabelul 23. Ponderea femeilor-victime ale violenței fizice din partea soțului/partenerului, care au raportat cazurile de violență, după gravitatea acțiunilor violente survenite pe parcursul vieții, %

	Violența fizică din partea soțului/partenerului	din care:	
		Violența moderată	Violența severă
Medii de reședință			
Urban	70,5	51,0	85,0
Rural	73,5	61,1	84,7
Vîrstă			
15-24 ani	74,2	69,3	81,0
25-34 ani	69,0	54,2	89,2
35-44 ani	68,9	58,5	83,6
45-54 ani	72,1	50,7	83,2
55-59 ani	78,5	65,4	86,0
60-65 ani	79,3	67,1	87,0
Starea civilă			
Căsătorită	67,4	53,4	83,5
Concubinaj	86,9	57,5	98,1
Divorțată/separată	82,7	93,7	78,6
Văduvă	82,4	62,5	92,8
Nivelul de studii			
Superior	63,4	46,2	77,6
Mediu de specialitate	71,1	50,7	90,2
Secundar profesional	76,6	54,3	89,9
General	84,9	78,0	92,5
Gimnazial	65,5	56,4	73,5
Statutul ocupațional			
Salariată	73,5	57,8	83,8
Lucrător pe cont propriu în sector non-agrar	85,4	71,6	100,0
Lucrător pe cont propriu în agricultură	79,8	67,1	90,1
Șomeră	50,8	26,3	74,5
Casnică	71,7	58,6	90,9
Pensionară	71,5	61,4	82,5
Alte	61,6	63,4	57,9
TOTAL	72,5	57,9	84,8

Tabelul 24. Ponderea femeilor-victime care au raportat cazuri de violență survenite din partea soțului/partenerului și a altor persoane pe parcursul vieții, după persoana căreia i-au fost raportate aceste cazuri și după tipuri de violență, % din total victime ale violenței

	Violența din partea soțului/partenerului				Violența fizică din partea altor persoane
	Violența fizică	Violența sexuală	Violența fizică sau sexuală	Violența fizică și sexuală	
Poliției	18,8	22,5	16,4	32,8	14,9
Părinților	47,3	46,5	42,9	61,7	47,3
Altor rude	25,8	32,4	23,6	43,4	27,5
Prietenilor	18,1	17,4	16,8	21,8	27,5
Vecinilor	8,9	7,8	7,8	11,4	2,0
Medicilor	5,7	7,4	5,0	10,8	3,2
Altor persoane	8,6	9,4	7,5	13,7	4,8

Tabelul 25. Ponderea femeilor-victime care au raportat cazuri de violență survenite din partea soțului/partenerului și a altor persoane pe parcursul vieții, după persoana căreia i-au fost raportate aceste cazuri și după tipuri de violență,, % din total victime care au raportat cazuri de violență

	Violența din partea soțului/partenerului				Violența fizică din partea altor persoane
	Violența fizică	Violența sexuală	Violența fizică sau sexuală	Violența fizică și sexuală	
Poliției	26,0	32,9	24,7	37,1	19,1
Părinților	65,3	68,0	64,7	70,0	60,7
Altor rude	35,6	47,4	35,5	49,2	35,2
Prietenilor	25,0	25,4	25,3	24,7	35,2
Vecinilor	12,4	11,4	11,8	12,9	2,6
Medicilor	7,8	10,8	7,5	12,2	4,1
Altor persoane	11,9	13,7	11,4	15,5	6,1

Tabelul 26. Ponderea femeilor-victime care au raportat cazuri de violență fizică survenite din partea soțului/partenerului pe parcursul vieții, după gravitatea cazurilor de violență, % din total victime care au raportat cazuri de violență

	Violență fizică din partea soțului/partenerului	din care:	
		Violență moderată	Violență severă
Poliției	26,0	3,5	39,1
Părinților	65,3	66,3	64,7
Altor rude	35,6	36,1	35,3
Prietenilor	25,0	21,4	27,0
Vecinilor	12,4	9,3	14,2
Medicilor	7,8	1,1	11,8
Altor persoane	11,9	6,9	14,9

Tabelul 27. Distribuția femeilor care, în caz de survenire a acțiunilor de violență din partea unor persoane, ar raporta astfel de cazuri/incidente pe tipuri de persoane/instanțe la care ar apela, după mediul de reședință și vârsta femeilor, %

	Total	Mediul de reședință		Vîrstă					
		urban	rural	15-24	25-34	35-44	45-55	55-60	60-65
Nimănui	10,9	10,6	11,1	1,9	10,2	10,3	14,3	19,9	23,0
Soțului/partenerului	20,9	18,0	23,3	4,9	31,3	25,3	26,6	24,3	10,4
Părinților	36,0	36,8	35,4	77,9	42,0	31,3	11,7	3,6	1,1
Altor rude	19,9	17,5	21,8	9,8	16,0	20,8	26,0	31,1	30,8
Prietenilor	12,1	16,9	8,2	23,0	7,9	10,9	8,7	5,9	9,6
Vecinilor	2,0	1,1	2,6	0,6	2,6	1,7	2,9	1,4	3,1
Poliției	33,3	37,2	30,1	37,1	34,7	29,2	32,2	31,7	32,2
Medicilor/ Asistenților medicali	3,1	3,6	2,7	1,3	2,6	5,4	4,2	1,6	4,1
Preoților	2,1	1,6	2,5	1,0	1,4	3,4	1,7	4,8	2,7
Primarului	2,4	0,7	3,8	1,2	0,6	0,6	5,3	3,7	6,2
Altor persoane	4,6	6,3	3,3	7,8	3,6	6,8	3,2	0,5	1,1

Tabelul 28. Distribuția femeilor care, în caz de survenire a acțiunilor de violență din partea unor persoane, ar raporta astfel de cazuri/incidente pe tipuri de persoane/instanțe la care ar apela, după starea civilă a femeilor, %

	Total	Starea civilă				
		căsătorită	concubinaj	divorțată/ separată	văduvă	necăsătorită
Nimănui	10,9	13,1	6,7	10,9	15,6	3,6
Soțului/partenerului	20,9	34,6	-	-	-	-
Părinților	36,0	25,0	49,2	29,1	13,0	76,6
Altor rude	19,9	21,5	24,2	12,1	41,4	10,9
Prietenilor	12,1	7,6	18,6	17,2	8,6	23,1
Vecinilor	2,0	2,6	1,4	0,8	3,7	-
Poliției	33,3	28,7	28,4	49,8	33,0	41,2
Medicilor/ Asistenților medicali	3,1	3,1	1,3	6,7	3,2	1,8
Preoților	2,1	2,0	1,8	1,5	5,6	1,6
Primarului	2,4	3,2	2,6	1,1	3,9	-
Altor persoane	4,6	2,2	22,3	5,3	3,4	8,0

Tabelul 29. Distribuția femeilor după motivul neadresării/neraportării în caz de violență, după mediul de reședință și vârsta femeilor, %

	Total	Mediul de reședință		Vârsta					
		urban	rural	15-24	25-34	35-44	45-55	55-60	60-65
Motivul neadresării									
Frica de răzbunare a partenerului	7,3	7,8	6,9	14,8	13,8	-	10,9	2,4	3,4
Rușinea	40,2	31,1	47,2	47,2	38,1	30,7	39,4	37,2	57,3
Lipsa încrederii în organele de poliție	18,2	11,0	23,8	-	9,6	12,5	25,1	27,3	18,5
Lipsa încrederii în sistemul de justiție	6,3	1,2	10,2	-	6,5	-	10,1	6,1	8,0
Lipsa încrederii în sistemul de protecție socială	7,2	5,3	8,7	-	6,5	-	7,5	15,7	8,0
Lipsa încrederii în sistemul de sănătate	3,7	1,2	5,7	-	3,8	-	5,6	1,7	8,0
Pot face față și soluționa problema de sinestătător	44,7	67,5	26,9	32,4	39,9	59,0	38,1	37,7	59,4
Familia îmi acordă sprijin	19,5	8,5	28,1	85,2	27,6	24,5	12,9	9,6	7,1

Tabelul 30. Distribuția femeilor după motivul neadresării/neraportării în caz de violență, după starea civilă a femeilor, %

	Total	Starea civilă				
		căsătorită	concubinaj	divorțată/ separată	văduvă	necăsătorită
Motivul neadresării						
Frica de răzbunarea partenerului	7,3	9,0	-	-	8,7	-
Rușinea	40,2	37,7	44,0	62,4	56,1	13,8
Lipsa încrederii în organele de poliție	18,2	20,1	44,5	8,1	18,5	-
Lipsa încrederii în sistemul de justiție	6,3	8,6	-	-	-	-
Lipsa încrederii în sistemul de protecție socială	7,2	9,9	-	-	-	-
Lipsa încrederii în sistemul de sănătate	3,7	5,1	-	-	-	-
Pot face față și soluționa problema de sinestătător	44,7	47,7	23,5	43,2	58,0	5,1
Familia îmi acordă sprijin	19,5	18,3	11,4	0,0	6,0	81,2

Tabelul 31. Distribuția femeilor-victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale după nivelul de informare a acestora privind existența Legii nr 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, după caracteristicile femeilor, %

	Total femei intervievate		Victime ale violenței fizice sau sexuale		Non-victime ale violenței fizice sau sexuale	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
Mediu de reședință						
Urban	49,5	50,5	48,5	51,5	49,5	50,5
Rural	36,2	63,8	32,7	67,3	38,7	61,3
Vîrstă						
15-24 ani	44,2	55,8	49,4	50,6	42,1	57,9
25-34 ani	47,6	52,4	36,4	63,6	53,6	46,4
35-44 ani	45,8	54,2	50,3	49,7	42,2	57,8
45-54 ani	39,9	60,1	36,7	63,3	42,7	57,3
55-59 ani	33,9	66,1	33,2	66,8	36,3	63,7
60-65 ani	27,3	72,7	17,1	82,9	36,3	63,7
Starea civilă						
Căsătorită	41,4	58,6	36,4	63,6	44,2	55,8
Concubinaj	39,7	60,3	35,2	64,8	46,6	53,4
Divorțată/separată	52,2	47,8	57,6	42,4	42,9	57,1
Văduvă	25,3	74,7	20,1	79,9	31,0	69,0
Necăsătorită	45,9	54,1	54,5	45,5	45,4	54,6
Nivelul de studii						
Superior	67,2	32,8	66,6	33,4	67,6	32,4
Mediu de specialitate	50,8	49,2	49,9	50,1	51,8	48,2
Secundar profesional	35,1	64,9	36,9	63,1	34,3	65,7
Mediu general	32,8	67,2	20,8	79,2	36,3	63,7
Gimnazial	32,1	67,9	25,3	74,7	37,3	62,7
Primar	27,9	72,1	81,0	19,0	24,4	75,6
Statutul ocupațional						
Salariată	51,2	48,8	50,1	49,9	52,3	47,7
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	33,6	66,4	35,1	64,9	31,6	68,4
Lucrător pe cont propriu în agricultură	24,9	75,1	17,7	82,3	32,4	67,6
Șomeră	29,8	70,2	17,5	82,5	37,4	62,6
Casnică	35,9	64,1	33,6	66,4	37,9	62,1
Pensionară	25,7	74,3	21,0	79,0	30,6	69,4
Alte	55,0	45,0	73,1	26,9	40,8	59,2
TOTAL	42,2	57,8	38,7	61,3	43,9	56,1

Tabelul 32. Distribuția femeilor-victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale după nivelul de cunoaștere a faptului că violența în familie este o infracțiune, după caracteristicile femeilor, %

	Total femei intervievate		Victime ale violenței fizice sau sexuale		Non-victime ale violenței fizice sau sexuale	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
Mediu de reședință						
Urban	90,9	9,1	90,3	9,7	91,3	8,7
Rural	75,6	24,4	74,9	25,1	75,9	24,1
Vîrstă						
15-24 ani	76,6	23,4	76,7	23,3	76,4	23,6
25-34 ani	87,0	13,0	79,5	20,5	90,9	9,1
35-44 ani	85,0	15,0	83,9	16,1	85,9	14,1
45-54 ani	82,2	17,8	80,7	19,3	84,5	15,5
55-59 ani	82,5	17,5	83,4	16,6	80,7	19,3
60-65 ani	82,8	17,2	78,4	21,6	86,7	13,3
Starea civilă						
Căsătorită	83,4	16,6	81,6	18,4	84,3	15,7
Concubinaj	78,0	22,0	72,5	27,5	86,5	13,5
Divorțată/separată	88,5	11,5	86,3	13,7	92,2	7,8
Văduvă	74,5	25,5	69,5	30,5	80,7	19,3
Necăsătorită	80,4	19,6	85,8	14,2	80,1	19,9
Nivelul de studii						
Superior	94,9	5,1	93,1	6,9	95,8	4,2
Mediu de specialitate	88,6	11,4	87,5	12,5	89,9	10,1
Secundar profesional	81,2	18,8	77,4	22,6	84,7	15,3
Mediu general	79,5	20,5	75,7	24,3	80,7	19,3
Gimnazial	75,0	25,0	75,4	24,6	75,1	24,9
Primar	59,7	40,3	-	100,0	63,7	36,3
Statutul ocupațional						
Salariată	87,5	12,5	85,7	14,3	89,1	10,9
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	85,8	14,2	82,2	17,8	90,5	9,5
Lucrător pe cont propriu în agricultură	76,1	23,9	70,1	29,9	82,3	17,7
Șomeră	79,4	20,6	81,4	18,6	78,2	21,8
Casnică	77,6	22,4	77,5	22,5	77,7	22,3
Pensionară	76,9	23,1	74,7	25,3	79,2	20,8
Alte	80,0	20,0	79,0	21,0	80,8	19,2
TOTAL	82,5	17,5	80,8	19,2	83,4	16,6

Tabelul 33. Distribuția femeilor-victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale după nivelul de informare privind existența prevederilor de protejare a femeilor-victime prin izolarea temporară a agresorului, după caracteristicile femeilor, % respondentelor din total femei care au auzit despre Legea nr. 45

	Total femei intervievate		Victime ale violenței fizice sau sexuale		Non-victime ale violenței fizice sau sexuale	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
Medii de reședință						
Urban	91,9	8,1	95,2	4,8	89,8	10,2
Rural	89,1	10,9	88,6	11,4	89,8	10,2
Vîrstă						
15-24 ani	85,9	14,1	88,6	11,4	84,6	15,4
25-34 ani	94,8	5,2	96,4	3,6	93,8	6,2
35-44 ani	89,1	10,9	90,4	9,6	87,9	12,1
45-54 ani	93,0	7,0	92,5	7,5	94,4	5,6
55-59 ani	87,8	12,2	86,0	14,0	89,4	10,6
60-65 ani	94,4	5,6	100,0	-	92,1	7,9
Starea civilă						
Căsătorită	91,1	8,9	90,1	9,9	91,4	8,6
Concubinaj	91,0	9,0	100,0	-	80,4	19,6
Divorțată/separată	95,0	5,0	92,8	7,2	100,0	-
Văduvă	88,7	11,3	89,5	10,5	88,1	11,9
Necăsătorită	87,3	12,7	100,0	-	86,3	13,7
Nivelul de studii						
Superior	93,0	7,0	95,9	4,1	91,2	8,8
Mediu de specialitate	92,1	7,9	91,8	8,2	92,4	7,6
Secundar profesional	89,4	10,6	83,1	16,9	95,5	4,5
Mediu general	88,5	11,5	83,6	16,4	89,9	10,1
Gimnazial	89,9	10,1	100,0	-	85,3	14,7
Primar	74,2	25,8	100,0	-	68,5	31,5
Statutul ocupațional						
Salariată	91,8	8,2	91,8	8,2	91,9	8,1
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	95,5	4,5	92,4	7,6	100,0	-
Lucrător pe cont propriu în agricultură	88,7	11,3	100,0	-	82,3	17,7
Șomeră	92,1	7,9	100,0	-	89,8	10,2
Casnică	86,4	13,6	83,8	16,2	88,4	11,6
Pensionară	91,5	8,5	91,5	8,5	91,5	8,5
Alte	91,0	9,0	84,7	15,3	100,0	-
TOTAL	90,6	9,4	91,7	8,3	89,8	10,2

Tabelul 34. Distribuția femeilor-victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale după pînă acestora în ceea ce privește caracterul adecvat și eficiența Legii nr. 45 în a asigura protecția necesară victimelor violenței și, respectiv, a aplica pedepse pentru infractori, după caracteristicile femeilor, %

	Total femei intervievate			Victime ale violenței fizice sau sexuale			Non-victime ale violenței fizice sau sexuale		
	Da	Nu	Nu știu	Da	Nu	Nu știu	Da	Nu	Nu știu
Mediu de reședință									
Urban	44,3	35,5	20,3	36,5	47,1	16,4	47,8	30,0	22,2
Rural	41,1	34,0	24,9	32,0	39,5	28,5	46,5	30,5	23,0
Vîrstă									
15-24 ani	42,5	29,5	27,9	26,7	34,9	38,3	45,2	28,3	26,5
25-34 ani	43,7	32,1	24,3	38,9	34,7	26,4	47,1	30,7	22,2
35-44 ani	37,8	38,0	24,2	38,3	37,0	24,7	37,3	39,0	23,7
45-54 ani	48,1	36,0	15,8	36,0	48,2	15,8	57,7	25,3	17,0
55-59 ani	27,1	55,8	17,1	13,7	70,5	15,8	40,0	41,7	18,3
60-65 ani	63,4	23,5	13,0	52,2	47,8	-	68,1	13,4	18,5
Starea civilă									
Căsătorită	42,0	35,1	22,9	34,9	37,9	27,3	45,7	33,8	20,5
Concubinaj	37,4	46,6	16,1	21,5	55,7	22,8	55,9	35,9	8,2
Divorțată/separată	29,1	53,9	16,9	26,1	61,5	12,4	36,2	36,4	27,4
Văduvă	58,0	34,4	7,7	47,1	46,6	6,3	65,4	26,0	8,6
Necăsătorită	50,5	21,4	28,1	73,9	-	26,1	48,8	23,0	28,2
Nivelul de studii									
Superior	43,7	36,7	19,6	42,3	35,8	21,9	45,6	36,7	17,7
Mediu de specialitate	42,7	46,0	11,3	28,5	60,3	11,2	59,6	28,9	11,5
Secundar profesional	30,7	38,7	30,6	23,3	45,1	31,6	37,9	32,5	29,7
Mediu general	42,0	31,2	26,8	24,8	41,3	33,9	42,7	30,2	27,2
Gimnazial	53,5	17,6	28,9	52,3	26,4	21,3	54,1	13,5	32,4
Primar	25,5	56,5	18,1	-	-	100,0	31,1	68,9	-
Statutul ocupațional									
Salariată	42,9	36,6	20,5	35,1	43,3	21,6	50,1	30,5	19,4
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	62,8	25,4	11,8	50,0	42,4	7,6	81,9	-	18,1
Lucrător pe cont propriu în agricultură	40,2	36,0	23,8	51,8	24,5	23,7	33,6	42,6	23,8
Șomeră	34,3	51,8	13,9	12,3	59,1	28,6	40,6	49,7	9,7
Casnică	20,2	44,8	34,9	16,3	34,3	49,4	23,2	52,9	24,0
Pensionară	42,0	39,7	18,3	31,8	57,0	11,2	49,1	27,7	23,2
Alte	26,8	41,7	31,5	13,0	71,3	15,7	46,2	-	53,8
TOTAL	42,8	34,8	22,5	34,2	43,1	22,7	47,2	30,3	22,5

Tabelul 35. Distribuția femeilor-victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale după nivelul de informare privind existența liniei de încredere pentru femei (080088008), după caracteristicile femeilor, %

	Total femei intervievate		Victime ale violenței fizice sau sexuale		Non-victime ale violenței fizice sau sexuale	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
Mediu de reședință						
Urban	61,9	38,1	61,7	38,3	62,3	37,7
Rural	63,5	36,5	57,2	42,8	67,9	32,1
Vîrstă						
15-24 ani	62,1	37,9	62,3	37,7	61,5	38,5
25-34 ani	65,7	34,3	60,7	39,3	69,3	30,7
35-44 ani	65,0	35,0	61,8	38,2	67,4	32,6
45-54 ani	69,9	30,1	66,1	33,9	74,0	26,0
55-59 ani	49,7	50,3	42,3	57,7	58,5	41,5
60-65 ani	46,2	53,8	43,0	57,0	49,1	50,9
Starea civilă						
Căsătorită	63,1	36,9	58,8	41,2	66,3	33,7
Concubinaj	70,1	29,9	67,2	32,8	74,6	25,4
Divorțată/separată	67,3	32,7	61,6	38,4	77,3	22,7
Văduvă	54,5	45,5	59,3	40,7	50,1	49,9
Necăsătorită	60,5	39,5	27,9	72,1	62,5	37,5
Nivelul de studii						
Superior	75,2	24,8	74,7	25,3	76,8	23,2
Mediu de specialitate	70,9	29,1	67,3	32,7	75,3	24,7
Secundar profesional	64,8	35,2	62,0	38,0	68,3	31,7
Mediu general	51,2	48,8	39,7	60,3	55,0	45,0
Gimnazial	57,2	42,8	53,2	46,8	59,8	40,2
Primar	63,7	36,3	81,0	19,0	62,5	37,5
Statutul ocupațional						
Salariată	71,2	28,8	66,7	33,3	75,5	24,5
Lucrător pe cont propriu în sectorul non-agrar	41,0	59,0	31,4	68,6	53,9	46,1
Lucrător pe cont propriu în agricultură	61,2	38,8	61,4	38,6	61,0	39,0
Șomeră	62,1	37,9	58,0	42,0	64,6	35,4
Casnică	61,0	39,0	60,7	39,3	61,2	38,8
Pensionară	44,8	55,2	44,2	55,8	45,5	54,5
Alte	63,2	36,8	75,7	24,3	53,4	46,6
TOTAL	62,8	37,2	58,9	41,1	65,2	34,8

Tabelul 36. Distribuția femeilor-victime care au apelat la servicii de asistență specializată după tipul serviciilor și nivelul de satisfacție, %

Tipul serviciilor	% femeilor care au apelat după ajutor din total femei care s-au adresat la organele abilitate în acordarea suportului	Sunteți satisfăcută de serviciile oferite		
		Da	Nu	Nu știu
Poliție	86,0	33,7	51,1	15,2
Asistență medicală	21,9	92,7	6,0	1,4
Asistență psihologică	1,3	76,4	-	23,6
Asistență juridică	2,8	22,1	41,4	36,5
Alte	15,4	54,2	12,8	33,0

Tabelul 37. Ponderea femeilor, victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale, care și-au exprimat acordul cu privire la modelul de comportament violent față de femei din partea soților/partenerilor, după caracteristicile femeilor, %

	Ponderea femeilor care sunt de acord cu următoarea situație:				
	Femeia trebuie să se supună opiniei soțului	Soțul trebuie să se simtă capul familiei	Femeia nu trebuie să contrazică soțul	Femeia trebuie să ceară permisiunea de a merge în vizită la rude, prieteni	Femeia trebuie să întrețină relații sexuale cu soțul chiar dacă nu dorește
Mediul de reședință					
Urban	32,5	68,5	52,8	17,1	13,1
Rural	32,2	72,7	54,6	27,2	14,6
Vârsta					
15-24 ani	22,1	67,9	46,5	22,7	5,0
25-34 ani	30,7	74,0	51,8	22,2	14,0
35-44 ani	29,8	64,7	51,0	19,6	16,5
45-54 ani	40,3	73,0	64,2	25,3	17,7
55-59 ani	39,2	74,3	52,9	25,2	16,8
60-65 ani	46,0	75,1	62,2	20,3	22,8
Starea civilă					
Căsătorită	36,0	73,6	57,6	23,3	17,3
Concubinaj	21,1	54,4	40,6	19,9	10,2
Divorțată/separată	31,3	73,7	54,2	25,1	11,3
Văduvă	40,9	64,1	57,9	18,1	18,1
Necăsătorită	21,6	66,7	44,0	21,5	4,5
Nivel de studii					
Superior	18,8	65,7	48,9	13,9	12,6
Mediu de specialitate	30,2	71,4	56,8	16,7	9,0
Secundar profesional	39,1	68,3	63,1	25,7	18,3
Mediu general	31,9	68,8	47,8	18,6	14,6
Gimnazial	41,7	76,8	57,5	33,5	15,1
Primar	25,9	82,6	38,8	39,4	9,6
Victime ale violenței fizice sau sexuale	35,2	69,9	54,1	25,0	17,9
Non-victime ale violenței fizice sau sexuale	30,1	71,1	53,4	20,6	10,8
TOTAL	32,3	70,8	53,8	22,6	13,9

Tabelul 38. Ponderea femeilor, victime și non-victime ale violenței fizice sau sexuale, care susțin acțiuni de manifestare fizică abuzivă asupra femeii din partea soțului/partenerului în anumite situații, după caracteristicile femeilor, %

	Ponderea femeilor care susțin acțiuni de manifestare fizică abuzivă asupra femeii din partea soțului/partenerului, dacă aceasta:				
	Nu execută sarcinile ce țin de gospodărie	Nu se conformează deciziei soțu-lui/partenerului	Refuză să întrețină relații sexuale cu soțul/partenerul	Este suspectată de infidelitate	Este descoperită ca fiind infidelă
Mediul de reședință					
Urban	2,6	1,7	1,6	4,3	17,0
Rural	5,4	2,5	2,7	12,2	33,3
Vîrstă					
15-24 ani	2,2	1,2	3,7	11,7	25,2
25-34 ani	1,4	0,9	1,1	4,5	23,8
35-44 ani	4,9	3,2	1,4	8,2	23,1
45-54 ani	6,5	3,5	2,0	9,9	30,5
55-59 ani	3,6	1,6	2,7	6,7	26,8
60-65 ani	11,1	3,3	2,2	10,9	27,4
Starea civilă					
Căsătorită	4,9	2,6	1,7	9,1	27,7
Concubinaj	-	0,6	-	4,8	10,2
Divorțată/separată	0,3	1,1	1,1	6,7	28,3
Văduvă	13,7	2,3	2,4	7,6	26,8
Necăsătorită	1,5	1,5	4,6	9,5	23,0
Nivel de studii					
Superior	1,5	0,3	-	2,2	14,4
Mediu de specialitate	2,6	1,9	0,7	1,3	19,2
Secundar profesional	7,0	3,9	1,3	14,8	29,5
Mediu general	3,4	0,6	2,0	7,4	25,2
Gimnazial	6,7	4,4	6,2	15,6	36,8
Primar	-	-	-	9,6	37,2
Victime ale violenței fizice sau sexuale	6,3	3,1	2,4	12,3	34,5
Non-victime ale violenței fizice sau sexuale	2,8	1,4	1,9	6,2	20,2
TOTAL	4,1	2,1	2,2	8,7	25,9

www.statistica.md

Biroul Național de Statistică

MD-2019, mun. Chișinău

Str. Grenoble 106

Tel.: (373 22) 40 30 00

Linia verde: 40 31 51

Fax: (373 22) 22 61 46

E-mail: moldstat@statistica.md

Pagina web: www.statistica.md

Program de lucru:

Luni-vineri: 8.00-17.00

pauză: 12.00-13.00

